

רודולף שטיינר

מישוע לכריסטוס

הוצאת בדולח מקדישה, ללא תמורה, את התרגום לעברית של ספר זה לקהל קוראות וקוראי ספרות אנתרופוסופית על מדע הרוח מייסודו של רודולף שטיינר.

אפשר להעבירו הלאה, ללא תמורה.

פניות באימייל לכתובת bdolah.books@gmail.com

קובץ זה אינו למכירה ו/או למסחר בכל דרך שהיא.

"אדם שאינו מתרחק כלל מה'אני' שלו, שהינו תלוי כל-כך בדרכיו המוגבלות מאוד של רגש ותפיסה שכאשר דברים משתבשים, הוא תמיד יאשים אחרים ואף לא פעם את עצמו; אדם שתמיד מלא באידיאה שהעולם, או חלק מסביבתו, נגדו; אדם שאינו מרחיק מעבר לתוצאות של יישום חשיבה רגילה על כל מה שאפשר ללמוד מתיאוסופיה אקזוטריט – אדם כזה יגלה שההתקדמות קשה במיוחד. לפיכך, טוב הדבר שכדי לפתח שלוות-נפש ויישוב-דעת, נתוודע לאידיאה שכאשר משהו לא מצליח, במיוחד בנתיב האוקולטי, אל לנו להאשים אחרים, אלא רק את עצמנו. דבר זה יסייע מאוד להתקדמותנו. מה שעוזר פחות הוא הרצון התמידי לטפוח את האשמה בעולם החיצוני או ברצון התמידי לשנות שוב ושוב את שיטות ההתאמנות שלנו."

(מתוך: מישוע לכריסטוס, [הרצאה 2](#))

- רודולף שטיינר -

FROM JESUS TO CHRIST

By Rudolf Steiner

GA-131

עשר הרצאות שניתנו בקרלסוהא

5 עד 11 באוקטובר 1911

תרגום מאנגלית ועריכה: מוריס איטח

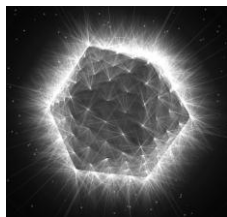
מהדורה ראשונה 2021

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר – כל חלק שהוא מהחומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמו"ל.

© כל הזכויות למהדורה העברית שמורות 2021 ל**בדולח הוצאה לאור**

ת.ד. 558 פתח-תקווה 4910402

email: bdolah.books@gmail.com

תוכן עניינים

הרצאה 1 – חניכה ישועית וחניכה רוזנקרויצרית

5 באוקטובר 1911

מבוא. שני זרמים של חשיבה דתית במאות האחרונות: ישועיות ורוזנקרויצריזם. בישועיות, הפרזה בעיקרון-ישוע; ברוזנקרויצריזם, שמירה זהירה על עיקרון-הכריסטוס. הכרה. חיי-נפש מודעים; חיי-נפש לא-מודעים; חיים לא-ידועים בטבע, ובאדם כחלק מהטבע. השילוש התואם – רוח הקודש, הבן והאב. שלושת התחומים של הנפש – המשגה, רגש ורצון. קודש-הקודשים שאין לחללו של הרצון. בהתקדשות הרוזנקרויצרית, הרצון מושפע רק מההכרה. חניכה ישועית פועלת ישירות על הרצון. תיאור כללי של חניכה ישועית.

הרצאה 2 – חניכה רוזנקרויצרית וחניכה אנתרופוסופית

6 באוקטובר 1911

את ההתקדשות הרוזנקרויצרית, אשר הופיעה במאה השלוש-עשרה והתפתחה מאוחר יותר, יש להבדיל מתיאוסופיה (אנתרופוסופיה) המכירה באידיאות של התגשמות חזרת-ונשנית וקארמה. הופעת האידיאה של ההתגשמות החזרת-ונשנית באירופה במאות השמונה-עשרה והתשע-עשרה. חינוך הגזע האנושי של לסינג. גישתו לאידיאה של ההתגשמות החזרת-ונשנית מנוגדת להשקפה הבודהיסטית. ההתקדשות במאה העשרים, כמו התקדשות רוזנקרויצרית, תופסת את הרצון האנושי כמקודש. החשיבות של חניכה עצמית, מוסרית ומנטלית; השפעת התרגילים. הניגוד בין אימגינציות של מחזות האוונגליונים המושגות מתוך חירות ובין אימגינציות אשר נחוות תחת אילון, כמו במערכת הישועית.

הרצאה 3 – מקורות לידיעת הכריסטוס, אדון הקארמה

7 באוקטובר 1911

שני מקורות לידיעת הכריסטוס נגישים תמיד לאדם שאינו רואה רוחי: (1) האוונגליונים, (2) מסרים של מורים רוחיים. מקור שלישי מוזכר בהרצאה זו. במאה העשרים התרחש מאורע על-חושי: הכריסטוס הפך לאדון הקארמה. דעות ביחס לכריסטוס שיש לתקן על-פי עובדות. מדוע לא ניתן להתייחס אל ישות-הכריסטוס כאל מומחה? זרתוסטרא והילד ישוע של מתי. ירידת ישות-הכריסטוס לתוך ישוע מנצרת. הניגוד מול התנסות-החיים של מומחה אמיתי. אפולוניוס איש טיאנה. נפילת האדם ומשקל-הנגד שלה. מה אם הכריסטוס לא היה חודר אל תוך האבולוציה האנושית? השקפותיהם של הפילוסופים פסקל וסולובייב. אמונה דרך ידיעה-עצמית, המקור השלישי לידיעה אקזוטריה של הכריסטוס.

הרצאה 4 – התנסות אימפולס-הכריסטוס, הירונימוס והאוונגליון על-פי מתי

8 באוקטובר 1911

חזרה על שלוש הדרכים של התנסות אימפולס-הכריסטוס. מהמאה העשרים ואילך, האמונה תוחלף, עבור מספר גדול והולך של בני-אדם, בראייה ישירה של הכריסטוס. הכריסטיאניות ההיסטורית ומאורע הכריסטוס. השקפותיהם של יוסטינוס מרטיר ואוגוסטינוס. השפעת המעשה בגולגתא על אטמוספירת האדמה. יראת-כבוד של סופרים כריסטיאניים קדומים. סבלנות וענווה מוכרחות לאפיין את גישת השואף אחר אמת רוחית. החשיבות במהדורה חדשה של האוונגליונים, מתוקנים על-ידי קריאת הרישומים האקאשיים. דוגמאות של טעויות בתרגומים שקיבלו אישור: הירונימוס והאוונגליון על-פי מתי – חוסר הבנה של העקרונות של כריסטוס ישוע.

הרצאה 5 – גאולת הגוף הפיסי

9 באוקטובר 1911

יש ללמוד הרבה מאוד לפני שאפשר יהיה לתפוס את משמעותו של אימפולס הכריסטוס. הפשטות בהבעתן של אמיתות עמוקות ביותר נובעת מידיעה עמוקה ביותר והתנסות ממושכת מאוד. הטבע הארבע-איברי של האדם; מה קורה לשלוש העטיפות של האנ? לאחר המוות? האם הגוף הפיסי נעלם לחלוטין? תשובה אשר ניתנת על-ידי תודעה אנושית בשלוש תקופות שונות בהיסטוריה – היוונית, הבודהיסטית והעברית הקדומה. גאולת הגוף הפיסי נחזית מראש על-ידי איוב.

הרצאה 6 – יוחנן ופאולוס, אדם ראשון ואדם שני

10 באוקטובר 1911

דוגמאות של ביטויים פשוטים ביותר של אמיתות נעלות ביותר בכתביהם של יוחנן השליח ופאולוס. התחייה: דעה מדעית מודרנית. קטעים מאת פאולוס ויוחנן נבחרים. פאולוס והמאורע בדמשק. מי שקם לתחייה. אדם הראשון ואדם השני. הגוף הפיסי והגוף הרוחי. הצורה הבראשיתית או הפנטום של הגוף הפיסי. התערבות לוציפריית. הגוף הפיסי של ישוע מנצרת, נושא ישות-הכריסטוס.

הרצאה 7 – מיסטרית גולגתא; חשיבה יוונית, עברית ובודהיסטית

11 באוקטובר 1911

אידיאות תיאוסופיות לא הספיקו, עד כה, להבנת המיסטריה של גולגתא. שלושת הזרמים של החשיבה – יוונית, בודהיסטית ועברית. ה'אני' באדם וישות-הכריסטוס בישוע מנצרת. פיתוח תודעת-ה'אני' באדם; הגוף הפיסי הוא ראוי לחשיבה. התנוונות דרך ההשפעה הלוציפריית של הגוף הפיסי והפנטום; ההשלכות עבור האינטלקט ועבור תודעת-ה'אני' שהפכה מוחלשת יותר ויותר עד למועד המיסטריה בגולגתא. הפנטום המושלם אשר עלה מן הקבר, מכפיל את עצמו כמו תא פיסי והופך לגוף הרוחי באדם. מיסטרית גולגתא מושיעה את תודעת-ה'אני'.

הרצאה 8 – שני הנערים ששמו ישוע, זרתוסטרא ובודהא

12 באוקטובר 1911

הבחנה בין המאפיינים של שני הנערים ששמו ישוע. זרתוסטרא ובודהא. ה'אני' האנושי וה'אני' של הילד מקו נתן. איחוד ה'אני' של זרתוסטרא עם ישוע מקו נתן, משנתו השתי-עשרה עד שנתו השלושים. השפעותיה של נוכחות ישות-הכריסטוס, לאחר הטבילה, על הפנטום של הגוף הפיסי של ישוע מקו נתן.

הרצאה 9 – הנתיב האקזוטרי אל הכריסטוס

13 באוקטובר 1911

הנתיב האקזוטרי אל הכריסטוס אבד תחת המטריאליזם הגובר ועולה במהלך המאה התשע-עשרה, אם כי במאה השמונה-עשרה ובתחילת המאה התשע-עשרה מופיעים סימנים חדשים: אטינגר ורוט. את הממשות האובייקטיבית של המחשבה, בלתי-אפשרי לתפוס; הקשר של האדם עם המקרוקוסמוס אבד. התייחסו לאידיאלים אנושיים נעלים ביותר כסובייקטיביים גרידא. אבל, עדיין היה יכול להיות רגש אינטואיטיבי שהחטא היה עובדה אובייקטיבית והוא קרא למעשה אובייקטיבי של גאולה. באיחוד הקדוש – בו החומר והרוח חדרו זה את זה – בני-אדם מצאו, ועדיין יכולים למצוא, איחוד עם הכריסטוס.

הרצאה 10 – הנתיב האזוטרי אל הכריסטוס

14 באוקטובר 1911

הנתיב האזוטרי אל הכריסטוס היה הנתיב של מחברי האוונגליונים; האוונגליונים כתובים מתוך ידיעה של ראייה רוחית. שלבי ההתקדשות הכריסטיאנית. הופעת הכריסטוס כאדון הקארמה – מאורע על-חוש, לא מאורע במישור הפיסי; הקשר בין קארמה אינדיבידואלית וקארמה של האדמה. החשיבות שהאדם יכין את עצמו במהלך החיים הארציים לקראת המפגש עם הכריסטוס כאדון הקארמה לאחר המוות. תורות עתידיות: הדיבור האנושי ירכוש כוח מאגי: הבעתו של עיקרון מוסרי יהפוך לאימפולס מוסרי באלה אשר ישמעו אותו. הבודהיסטיות של המאה העשרים. מייטריה בודהא, שלושת אלפים שנה מהיום, יביא טוב דרך המילה. מחשבת הגאולה. סיכום.

הרצאה 1

חניכה ישועית וחניכה רוזנקרויצרית

5 באוקטובר 1911

מטרת ההרצאות האלה היא להציב בפניכם אידיאה של מאורע-הכריסטוס בה במידה שהוא קשור להופעה ההיסטורית של הכריסטוס בדמותו של ישוע מנצרת. שאלות רבות כל-כך של חיי הרוח קשורות לנושא זה שבחירה בו תאפשר לנו לבצע סריקה מקיפה של תחום מדע הרוח ומשימתו, ולדון במשמעותה של התנועה האנתרופוסופית עבור החיים הרוחיים של התקופה הנוכחית. תהיה לנו גם ההזדמנות ללמוד מהו תוכנה של דת. והיות שתוכן זה מוכרח לנבוע מהמורשת המשותפת של המין האנושי, עלינו לשאוף לדעת אותו בקשר שלו למקורות העמוקים יותר של חיי הדת ולמה שיש למקורות של המדע האוקולטי לומר לנו ביחס לייסוד כל המאמצים הדתיים והפילוסופיים. הרבה ממה שיהיה עלינו לדון בו, ייראה מרוחק מאוד מהנושא עצמו, אבל הוא יוביל אותנו חזרה למטרתנו העיקרית.

נגיע להבנה מדויקת יותר של הנושא שלנו – חיי דת מודרניים, מצד אחד, והעמקה מדעית-רוחית של חיי הרוח, מצד שני – אם נתבונן במקורות הן של חיי הדת והן של חיי הרוח האוקולטיים במאות האחרונות. כי, ביחס להתפתחות הרוחית באירופה במהלך תקופה זו, אנו יכולים להבחין בין שני כיווני חשיבה אשר טופחו בעוצמה רבה ביותר: מצד אחד, הפרזה בעיקרון-ישוע ומצד שני, שמירה קפדנית וזהירה ביותר על עיקרון-הכריסטוס. כאשר אנו מציבים בפני תודעתנו את שני הזרמים האחרונים האלה, עלינו לראות בהפרזה של עיקרון-ישוע טעות גדולה ומסוכנת בחיים הרוחיים של אותם זמנים ומצד שני תנועה בעלת משמעות עמוקה, תנועה השואפת מעל לכול אל הנתיבים הנכונים ונמנעת מנתיבים שגויים. לכן, כבר בהתחלה, בשיפוט שלנו על שתי תנועות רוחיות שונות לחלוטין, עלינו לייחס לאחת טעויות רציניות ולשנייה מאמצים כנים ביותר בחיפוש אחר האמת.

התנועה אשר מעניינת אותנו בהקשר לנקודת-המבט המדעית-רוחית שלנו ואותה אנו יכולים לכנות טעות מסוכנת באופן יוצא מן הכלל, היא התנועה הידועה בעולם החיצוני כ**ישועיות**. בישועיות, אנו נתקלים בהפרזה מסוכנת של עיקרון-ישוע. בתנועה השנייה, אשר הייתה קיימת באירופה במשך מאות שנים כ**רוזנקרויצריזם**, הרי לפנינו תנועת-כריסטוס פנימית המחפשת מעל לכול, בזהירות ובקפדנות, אחר הדרכים המובילות אל האמת.

מאז שזרם ישועי הופיע באירופה, רבות נאמר ונכתב בחיים האקזוטריים על אודות הישועיות. אלה השואפים לחקור את החיים הרוחיים מהמקורות העמוקים ביותר שלהם יעסקו בשאלה: עד כמה מסמלת

הישועיות הפרזה מסוכנת של עיקרון-ישוע. אם ברצוננו להגיע לאפיון אמיתי של הישועיות, עלינו להתוודע לדרך שבה שלושת העקרונות המרכזיים של אבולוציית העולם, אשר מצוינים בדרכים המגוונות ביותר בהשקפות-העולם השונות, מוצאים ביטוי מעשי בחיים האנושיים, כולל בחיים האקזוטרניים. היום, כדבר ראשון, נתרחק מהמשמעות והאפיון העמוקים יותר של שלושה זרמים יסודיים אלה הזורמים לאורך החיים והאבולוציה בכללותם, ונסקור אותם מנקודת-מבט חיצונית.

ראשית, יש לנו את היסוד ההכרתי בחיי הנפש שלנו. עתה, כל מה שיכול להיאמר נגד המופשטיות של חיפוש אינטלקטואלי חד-צדדי אחר האמת, או נגד הניכור מחיי מאמצים מדעיים, פילוסופיים ותיאוסופיים רבים, הרי מי שבהיר בתודעתו ביחס למה שהוא רוצה ומה שהוא יכול לרצות, יודע שההכרה משתייכת לפעילויות המושרשות עמוק בנפש. כי, בין אם אנו מחפשים אחר ידיעה בעיקר באמצעות החשיבה ובין אם באמצעות תחושה ורגש, ההכרה מסמלת תמיד לקיחה בחשבון של העולם מסביבנו וכן של עצמנו. לפיכך, עלינו לומר שבין אם אנו מרוצים לעת עתה מההתנסויות הפשוטות ביותר של הנפש ובין אם ברצוננו להקדיש את עצמנו לניתוח המורכב ביותר של מיסטריות הוויית-הקיום, ההכרה היא השאלה העיקרית והמשמעותית ביותר. כי, ביסודו של דבר, זה באמצעות ההכרה שאנו יוצרים תמונה של תוכן העולם – תמונה שאנו חיים לפיה וממנה חיי הנפש שלנו בכללותם ניזונים. הרושם החושי הראשון, למעשה כל חיי התחושה, מוכרחים להיכלל בתחום ההכרה, לצד כל הניסוחים הנעלים ביותר של האינטלקט.

תחת ההכרה, עלינו לכלול גם את הדחף להבדיל בין היפה והמכוער, כי גם אם נכון במובן מסוים שאין מחלוקת ביחס לטעם, ההכרה בכל זאת מעורבת כאשר מישהו מאמץ שיפוט מסוים בשאלה של טעם ויכול להבדיל בין היפה והמכוער. שוב, את האימפולסים המוסריים שלנו – אלה המניעים אותנו לעשות את הטוב ולהימנע מהרע – יש לראות כאידיאות מוסריות, כהכרה, או כאימפולסים לעשות דבר אחד ולהימנע מדבר אחר. גם מה שאנו מכנים המצפון שלנו, כמה שהאימפולסים הנובעים ממנו עשויים להיות מעורפלים, נכנס תחת הכותרת **הכרה**. בקיצור, העולם שאנו מודעים לו, בין אם הוא ממשות ובין אם הוא מאיה: העולם שאנו חיים בו באופן מודע, כל מה שאנו מודעים לו – כל זה יכול להיכנס תחת הכותרת: **חיים רוחניים**.

הכרתיים.

ברם, כל אדם מוכרח לקבל שמתחת לפני שטחם של חיי הכרה אלה, אפשר להבחין בדבר נוסף; שבהוויית-הקיום היומיומית שלנו, חיי הנפש שלנו מספקים עדות לדברים רבים שאינם מהווים חלק מחיינו המודעים. כאשר אנו מתעוררים בבוקר, חיי הנפש שלנו תמיד מחוזקים ורעננים וכאילו נולדו מחדש לאחר השינה. במהלכה של שינה לא-מודעת, אנו רוכשים משהו שהינו מחוץ להכרה המודעת, אך מגיע מתחום שבו נפשנו פעילה מתחת לרמת התודעה.

גם בחיי העירות, עלינו לקבל שאנו מונעים על-ידי דחפים, יצרים וכוחות אשר שולחים את גליהם אל תוך חיינו המודעים, בעודם פועלים ומתקיימים תחתם. אנו נעשים מודעים לכך שהם פועלים מתחת למודע

כאשר הם עולים מעל לפני השטח אשר מפרידים בין המודע ותת-המודע. ואכן, גם חיי המוסר שלנו עושים אותנו מודעים לחיי נפש תת-מודעים מסוג זה, כי אנו יכולים לראות כיצד בתחום המוסר נולד אידיאל זה או אחר. נחוצה ידיעה-עצמית מועטה כדי להבין שאידיאלים אלה מתעלים אל תוך חיי הנפש שלנו, אך שאנו רחוקים מלדעת תמיד כיצד האידיאלים המוסריים הגדולים שלנו קשורים לשאלות העמוקות ביותר על הוויית-הקיום או כיצד הם משתייכים לרצון האל, בו הם מוכרחים, בסופו של דבר, להיות מושרשים. אכן, אנו יכולים להשוות את חיי הנפש שלנו בכליותם לאוקיינוס עמוק. המעמקים של חיי נפש אלה בעלי מאפיינים של אוקיינוס שולחים גלים אל פני השטח ואלה אשר פורצים אל תוך תחום האוויר, שאנו יכולים להשוות לתודעה רגילה, מובאים אל תוך תחום ההכרה המודעת. החיים המודעים בכללותם מושרשים בחיי הנפש תת-המודעים.

ביסודו של דבר, האבולוציה כולה של המין האנושי יכולה להיות מובנת רק אם מכירים בקיומם של חיי נפש תת-מודעים מסוג זה. כי, מה מסמלת ההתקדמות של החיים הרוחניים מלבד שדברים רבים, אשר שכנו למטה זמן רב, לובשים צורה בפעם הראשונה כאשר הם מועלים אל פני השטח? כך הדבר, למשל, כאשר רעיון של המצאה עולה בצורה של דחף לקראת תגלית. לכן, את חיי הנפש תת-המודעים, שהינם ממשיים כמו חיינו המודעים, יש לראות כיסוד שני בחיי הנפש שלנו.

אם נציב את חיי הנפש תת-המודעים האלה בתחום שבהתחלה אינו ידוע – אך לא בלתי-אפשרי לדעתו – עלינו להשוותו ליסוד שלישי. יסוד זה ברור להתבוננות חיצונית-אקזוטית, כי אם נפנה את תשומת-לבנו אל העולם החיצוני דרך חושינו, או ניגש אליו באמצעות האינטלקט שלנו או כל צורה אחרת של פעילות מנטלית, נתוודע לסוגים שונים של דברים. אך, התייחסות מדויקת יותר של כל עידן של הכרה, כופה עלינו להבין שמאחורי כל דבר אנו יכולים לדעת על העולם שבאופן כללי חבוי בו משהו נוסף – משהו שבוודאות אינו בלתי-נודע, אך בכל עידן ועידן צריך להיות מתואר כמשהו שעדיין אינו ידוע. ודבר זה שעדיין אינו ידוע, השוכן מתחת לפני השטח של הנודע בממלכות המינרלים, הצמחים ובעלי-החיים, משתייך לנו עצמנו בה במידה שהוא משתייך לטבע החיצוני. הוא משתייך לנו בה במידה שאנו סופגים, בתוך האורגניזם הפיסי שלנו, חומרים וכוחות של העולם החיצוני, ופועלים עליהם; ובה במידה שיש לנו בתוכנו חלק מהטבע, יש לנו בתוכנו גם חלק מהלא-נודע בטבע. כך, בעולם שבו אנו חיים, עלינו להבחין בשילוש הבא: החיים הרוחניים המודעים שלנו; חיי הנפש תת-המודעים שלנו מתחת לסף התודעה; ומה שכלא-נודע בטבע ובאותו זמן באדם, חי בתוכנו כחלק מהטבע הלא-נודע הגדול.

שילוש זה עולה ישירות מהתבוננות רציונלית בעולם. ואם נתרחק מטענות דוגמטיות, ממסורות פילוסופיות או תיאוסופיות, בה במידה שהן עטופות בהגדרות וניסוחים מושגיים, נהיה רשאים לשאול: כיצד תמיד הביעה התודעה האנושית את העובדה ששילוש זה נוכח לא רק בסביבה המיידית, אלא גם בעולם כולו

שאליו משתייך האדם? אז, יהיה עלינו להשיב: האדם נותן את השם **רוח** לכל מה שאפשר להתוודע אליו עד לקו האופק של המודע. הוא מכנה **בן** או **לוגוס** את מה שפועל בתת-מודע ושולח את גליו מלמטה כלפי מעלה. ולמה שמשתייך במידה שווה ללא-מודע בטבע ולחלק של ישותנו שהינו אחד עם הטבע, תמיד ניתן השם **עיקרון-האב**, משום שהייתה תחושה שהוא מבטא את הקשר בין העיקרון השלישי ושני העקרונות האחרים.

מלבד מה שנאמר עתה ביחס לרוח, לבן ולעיקרון-האב, אפשר לקחת כמובן מאליו שהבחנות נוספות שעשינו קודם וכן ההבחנות שנעשו בפילוסופיה זו או אחרת, מוצדקות. אבל, אנו יכולים לומר שהרעיון הנפוץ והמקובל ביותר של הבחנה זו תואם לתיאור שלו אשר נמסר כאן.

עתה, הבה נשאל: כיצד יכולים אנו לאפיין את המעבר ממה שמשתייך לרוח ובכך פועל ישירות בתוך החיים המודעים של הנפש, אל היסוד תת-המודע המשתייך אל עיקרון-הבן? נתפוס בצורה הטובה ביותר את המעבר הזה אם נבין שבתודעה אנושית רגילה פועל באופן ניכר למדי היסוד שאנו מכנים **רצון**, בניגוד ליסודות ההמשגה והרגש. אם נפרש בצורה נכונה את הברית-החדשה האומרת "הרוח רוצה, אבל הבשר חלש", היא מציינת שכל מה שנתפס על-ידי התודעה שוכן בתחום הרוח, בעוד ש'הבשר' מציין כל דבר השוכן יותר בתת-מודע וחודר את התודעה שלנו רק כאשר אנו יוצרים ממנו מושגים. רק כאשר אנו משנים את הכוחות האפלים הכופים עצמם אשר מושרשים בחלק האלמנטרי של הנפש לכדי מושגים ואידיאות – רק אז הם חודרים את תחום הרוח; אחרת, הם נשארים בתחומי של עיקרון-הבן. והיות שהרצון פועל דרך רגשותינו על חיי האידיאות, אנו רואים בבירור את הפריצה של גלי אוקיינוס תת-המודע אל תוך המודע. בחיי הנפש התלת-איבריים שלנו, יש לנו שני יסודות: המשגה ורגש, המשתייכים לחיים המודעים, אבל הרגש יורד ישירות אל תוך תחום הרצון וככל שאנו מתקרבים לדחפי הרצון, אנו יורדים עמוק יותר אל תוך תת-המודע, התחומים האפלים שלתוכם אנו שוקעים לגמרי כאשר התודעה שקועה בשינה, שינה חסרת-חלומות.

כך אנו רואים שיסוד-הרצון, משום שהוא יורד אל תוך תחום תת-המודע, ניצב ביחס לישות האינדיבידואלית של האדם בקשר שונה למדי מזה של ההכרה, תחום הרוח. וכך, כאשר אנו מבדילים בין הרוח והבן, ייכפה עלינו לשער שהקשר של האדם לרוח שונה מהקשר שלו לבן. כיצד יש להבין זאת?

גם בחיים האקזוטריים, קל להבין זאת. ללא ספק, תחום ההכרה עורר סוגים שונים של דיונים, אך אילו בני-האדם היו רק מנסים להבין זה את זה ביחס למושגים ולאידאות שהם מנסחים לעצמם, מחלוקות על שאלות הכרה היו פוסקות בהדרגה. לעתים קרובות הדגשתי שאיננו מתווכחים עוד על מתמטיקה, משום שהעלנו את המתמטיקה כולה לתודעה. הדברים שאנו מתווכחים עליהם הם אלה שעדיין לא עלו לתודעה – אנו עדיין מאפשרים לדחפים, יצרים ותשוקות תת-המודעים שלנו לפעול עליהם. כך, אנו רואים שבתחום ההכרה עלינו לעסוק במשהו אנושי באופן אוניברסלי יותר מאשר דבר כלשהו שמוצאים בתחום תת-המודע.

כאשר אנו פוגשים אדם אחר ויוצרים עמו קשרים מגוונים ביותר, הבנה אפשרית בתחום של חיים רוחיים מודעים. וסימן לחיי נפש בריאים הוא שתמיד שואפים ומקווים להגיע להבנה עם האדם האחר ביחס לדברים המשתייכים לחיים רוחיים מודעים. יהיה זה לא-בריא עבור הנפש אם תקווה זו תאבד.

מצד שני, עלינו לראות את יסוד-הרצון וכל דבר בתת-מודע של האדם האחר, כמשהו שבשום אופן אין לחדור לתוכו; יש להתייחס אליו כקודש-הקודשים הפנימי ביותר שלו. עלינו לקחת בחשבון כמה לא נעימה לחיי נפש בריאים התחושה שהרצון של אדם אחר נתון לכפייה. אין זה לא-נעים רק מבחינה אסתטית, אלא גם מבחינה מוסרית, לראות את חיי הנפש המודעים של אדם כלשהו מחוסלים על-ידי היפנוזה או כל אמצעי רב-עוצמה אחר; או לראות את כוח-הרצון של אדם אחד פועל ישירות על הרצון של אדם אחר. הדרך הבריאה היחידה לרכוש השפעה על הרצון של אדם אחר היא באמצעות ההכרה. ההכרה מוכרחה להיות האמצעי שבעזרתו נפש אחת מגיעה להבנה עם נפש אחרת. אדם מוכרח לתרגם תחילה את שאיפותיו לכדי צורה מושגית; אז, הן עשויות להשפיע על ההכרה של האדם האחר, והן צריכות לגעת ברצון שלו רק דרך נתיב עוקף זה. אין משהו אחר היכול להיות מספק במובן הנעלה והאידיאלי ביותר לחיי נפש בריאים. כל סוג של הפעלה כוחנית של רצון על רצון מן ההכרח שתעורר התרשמות לא-נעימה.

במילים אחרות, הטבע האנושי, בה במידה שהוא בריא, שואף לפתח בתחום הרוח את החיים שיש לו במשותף עם אחרים ולטפח ולכבד את תחום תת-המודע, בה במידה שהוא בא לידי ביטוי באורגניזם האנושי, כקודש-קודשים שאין לחללו הצריך להתבסס באישיות, באינדיבידואליות, של כל אדם ויש לגשת אליו אך ורק דרך שער ההכרה המודעת. כך מוכרחה לחוש תודעה מודרנית, המוכוונת לתקופתנו, אם ברצונה לדעת את עצמה כדי להיות בריאה.

בהרצאות מאוחרות יותר, נראה אם כך היה הדבר בכל תקופות האבולוציה האנושית. מה שנאמר היום יעזור לנו לחשוב בבהירות על מה שנמצא מחוצה לנו ועל מה שנמצא בתוכנו, לפחות בתקופתנו. דבר זה מוביל למסקנה שביסודו של דבר, תחום הבן – החובק כל דבר שאנו מכנים בן או לוגוס – מוכרח להתעורר בכל אינדיבידואל כעניין אישי למדי; ותחום החיים המשותפים, שבו בני-אדם עשויים להיות מושפעים על-ידי אחרים, הוא תחום הרוח.

אנו רואים זאת מבוטא בדרך מפוארת ומשמעותית ביותר בתיאורי הברית-החדשה על גישתו של כריסטוס ישוע כלפי תלמידיו וחסידי הראשונים. מתוך כל מה שמסופר ביחס למאורע-הכריסטוס, אנו יכולים לתפוס שהחסידיים אשר דבקו בישוע במהלך חייו, התבלבלו כאשר חייו הסתיימו עם הצליבה; אותה צורה של מוות בארץ שבה מאורע-הכריסטוס התרחש, נתפסה ככפרה האפשרית היחידה לפשעים החמורים ביותר. ואף על פי שמוות זה על הצלב לא השפיע על כל אחד כפי שהשפיע על שאול, שמאוחר יותר הפך לפאולוס, וכפי ששאול הסיק שמי שסבל מוות כזה לא היה יכול להיות המשיח או הכריסטוס – כי הצליבה

עשתה רושם קל יותר על התלמידים, מישוהו עשוי לומר – אף-על-פי-כן, ברור שמחברי האוונגליונים שאפו למסור את הרושם שכריסטוס ישוע, דרך כניעתו למוות המחפיר על הצלב, איבד חלק מההשפעה שהייתה לו על לבם של אלה שהיו סביבו.

אך, לתיאור זה קשור דבר מה נוסף. ההשפעה שכריסטוס ישוע רכש – השפעה שיהיה עלינו לאפינה בצורה מדויקת יותר במהלך הרצאות אלה – הוחזרה לו לאחר התחייה. לא חשוב מה תהייה מחשבותינו הנוכחיות על אודות התחייה, עלינו לדון בה כאן לאור מדע הרוח; ואז, אם פשוט נעקוב אחר התיאורים של האוונגליונים, דבר אחד יהיה ברור – עבור אלה שהכריסטוס הופיע בפניהם לאחר התחייה, הוא הפך למישוהו שהיה נוכח בדרך מיוחדת למדי, שונה לגמרי מנוכחותו הקודמת.

בדברי על האוונגליון על-פי יוחנן, כבר הצבעתי על כך שבלתי-אפשרי למי שהכיר את ישוע, לזהותו לאחר שלושה ימים או לחשוב שהוא מישוהו אחר, אלמלא הופיע בצורה שעברה טרנספורמציה. מחברי האוונגליונים שואפים במיוחד לעורר את הרושם שהכריסטוס הופיע בצורה זו שעברה טרנספורמציה. אבל, הם גם שואפים לציין דבר נוסף. כדי שהכריסטוס ישפיע על נפשות אנושיות, הייתה נחוצה פתיחות מסוימת באותן נפשות. ופתיחות זו הייתה צריכה להיות מיושמת לא רק על-ידי השפעה מתחום הרוח, אלא גם על-ידי תחום הראייה בפועל של ישות-הכריסטוס.

אם נשאל מה משמעות הדבר, עלינו להבין שכאשר אדם ניצב לפנינו, השפעתו עלינו מרחיקה אל מעבר לכל דבר שאנו מודעים לו. בכל פעם שישות אנושית או ישות אחרת פועלת עלינו, יסודות לא-מודעים משפיעים על חיי הנפש שלנו; הם מופקים על-ידי הישות האחרת באופן עקיף דרך התודעה, אך היא יכולה להפיקם רק אם היא ניצבת לפנינו בממשות. מה שהכריסטוס גרם לו מאדם לאדם לאחר מה שמכונה התחייה, היה משהו אשר פעל מהכוחות הנפשיים הלא-מודעים של התלמידים אל תוך חיי הנפש שלהם – התודעות לבן. לפיכך, ההבדלים בתיאור הכריסטוס שקם לתחייה; לפיכך, גם השינויים בתיאורים, המראים כיצד הכריסטוס הופיע לפני אדם זה או אחר, על-פי המבנה של האדם הנדון. כאן אנו רואים את ישות-הכריסטוס פועלת על החלק תת-המודע של נפשות התלמידים; לפיכך, ההופעות הן אינדיבידואליות למדי ואל לנו להתלונן על כך שהן אינן אחידות.

ברם, אם משמעות הכריסטוס עבור העולם הייתה אמורה להיות הבאת משהו המשותף לכל בני-האדם, אז לא רק פעילות אינדיבידואלית זו של הבן הייתה צריכה לנבוע מהכריסטוס, אלא גם יסוד הרוח, היכול לחבוק משהו המשותף לכלל בני-האדם, היה צריך להתחדש על ידו. דבר זה מצוין בטענה שלאחר שהכריסטוס פעל על טבע-הלוגוס של האדם, הוא שלח את הרוח בצורה של רוח מחודשת או של **רוח-הקודש**. כך נברא אותו יסוד המשותף לכל בני-האדם אשר מאופיין כאשר נאמר לנו שהתלמידים, לאחר שקלטו את הרוח, החלו לדבר בשפות מגוונות ביותר. כאן, מוצג בפנינו כיצד היסוד המשותף שוכן במזיגה של רוח-הקודש. ודבר נוסף מצוין: כמה שונה מזיגה זו של הרוח מהמסירה הפשוטה של כוח הבן,

כי במעשי השליחים נאמר לנו שבני-אדם מסוימים שאליהם השליחים באו, כבר קיבלו את טבילת-ישוע ואף-על-פי-כן היה עליהם לקבל בפעם הראשונה את הרוח, המצוינת באופן סמלי על-ידי הנחת הידיים. באפיון של מאורע-הכריסטוס, אנו נעשים מודעים בצורה מדויקת מאוד להבדל בין הפעילות שעלינו לכנות פעילות-הכריסטוס הפועלת על הדחפים תת-המודעים של הנפש וכך מוכרח להיות לה אופי אישי פנימי, ובין יסוד-הרוח המייצג משהו משותף לכלל המין האנושי.

את יסוד-הרוח הזה שאפו לשמר בזהירות מרבית אלה אשר כינו עצמם רזונקרויצרים, ככל שהחולשה האנושית מאפשרת. הרזונקרויצרים שאפו תמיד לדבוק בקפדנות בכלל שגם בתחומים הנעלים ביותר של התקדשות, אין לעבוד על דבר מלבד יסוד-הרוח שכמשותף לבני-האדם קיים באבולוציה של האנושות. ההתקדשות של הרזונקרויצרים הייתה התקדשות של הרוח. היא מעולם לא הייתה התקדשות של הרצון, כי את הרצון של האדם היה צריך לכבד כקודש-קודשים בחלק הפנימי ביותר של הנפש. לפיכך, האינדיבידואל הובל אל אותן התקדשויות שהיו אמורות לקחתו אל מעבר לשלבי האימגינציה, האינספירציה והאינטואיציה, אך תמיד בצורה כזו שהיה יכול לזהות בתוכו את התגובה שפיתוח יסוד-הרוח היה אמור לעורר. לא הופעלה שום השפעה על הרצון.

אל לנו לבלבל גישה זו עם גישה של אדישות כלפי הרצון. הנקודה היא שעל-ידי הרחקת כל פעילות ישירה על הרצון, ההשפעה הרוחית הטהורה ביותר נמסרה באופן עקיף דרך הרוח. כאשר אנו מגיעים להבנה עם אדם אחר ביחס לעלייה על נתיב הידיעה של הרוח, אור וחום מוקרנים מהנתיב הרוחי, ואז הם מציתים את הרצון, אך תמיד על-ידי הנתיב העקיף דרך הרוח – לעולם לא בדרך אחרת.

לכן, ברזונקרויצריזם אנו יכולים להבחין במובן הנעלה ביותר באותו אימפולס של הכריסטיאניות המוצא ביטוי דו-איברי: מצד אחד, יסוד-הבן, בפעילות-הכריסטוס, אשר יורד עמוק אל תוך תת-המודע; מצד שני, בפעילות-הרוח המקיפה את כל מה שנופל בתחום התודעה שלנו. אכן, עלינו לשאת את הכריסטוס בתוך הרצון שלנו; אבל, הדרך שבה בני-אדם צריכים להגיע להבנה זה עם זה בחיים ביחס לכריסטוס, יכולה להימצא – במובן הרזונקרויצרי – דרך חיי נפש מודעים החודרים עמוק יותר ויותר אל תוך האוקולטי.

בתגובה נגד זרמים רוחיים רבים אחרים באירופה, הדרך הנגדית נלקחה על-ידי אלה המכונים בדרך-כלל ישועים. ההבדל היסודי והקיצוני בין מה שאנו מכנים בצדק הדרך הכריסטיאנית של הרוח והדרך הישועית של הרוח המפריזה באופן חד-צדדי בעיקרון-ישוע, הוא שהכוונה של הדרך הישועית היא לפעול תמיד וישירות על הרצון. ההבדל מוצג בבירור בשיטה שבה תלמיד ישועי עובר חניכה. אין להתייחס בקלות ראש לישועיות או רק באופן אקזוטר, כי היא מושרשת באזוטריקה. ברם, היא אינה מושרשת

בחיים הרוחיים אשר נמזגים דרך סמל חג השבועות, אך היא שואפת להשתרש ישירות ביסוד-ישוע של הבן, כלומר ברצון; ועל-ידי כך היא מפריזה ביסוד-ישוע של הרצון.

דבר זה ייראה עתה כאשר נחקור את החלק האזוטרי של הישועיות, התרגילים הרוחיים השונים שלה. כיצד אורגנו תרגילים אלה? הנקודה היסודית היא שכל תלמיד ותלמיד של הישועיות מתרגל את התרגילים האלה המובילים אל תוך החיים האוקולטיים, אך ברצון ובתוך שדה האוקולטיזם הם אוחזים ברצון במשמעת מחמירה; הם 'פורצים' אותו, אפשר לומר. והעובדה המשמעותית היא שתלמיד זה של הרצון אינו עולה רק מפני השטח של החיים, אלא ממשו עמוק יותר, כי התלמיד הובל אל תוך האוקולטי, בדרך שתוארה לעיל.

עתה, אם נניח בצד את כל תרגילי התפילות המהווים הכנה לכל התרגילים של הישועים, אם נתייחס אליהם כתרגילים אוקולטיים, לפחות בנקודות העיקריות שלהם, הרי שנגלה שעל התלמיד לעורר כדבר ראשון אימגינציה חיה של כריסטוס ישוע כמלך העולמות – שימו לב: אימגינציה. ואדם אשר לא תרגל את התרגילים האלה ולא חווה בנפשו את הטרנספורמציה שתרגילים נפשיים כאלה מהווים עבור האדם כולו, לא היה מתקבל לרמות הגבוהות של הישועיות. אבל, משהו אחר היה צריך לבוא לפני הצגה אימגינטיבית זו של כריסטוס ישוע כמלך העולמות. התלמיד היה צריך לעורר בעבור עצמו, בבדידות והתבודדות מוחלטות, תמונה של אדם בעודו נברא בעולם וכיצד על-ידי נפילה לתוך החטא, הוא הביא על עצמו את האפשרות לעונשים נוראים ביותר. ומוצג באופן קפדני ביותר כיצד תלמיד מוכרח לדמות לעצמו תמונה של אדם כזה; כיצד, אילו היה נעזב לנפשו, היה מביא על עצמו את העונשים המענים ביותר. הכללים חמורים באופן יוצא דופן. כאשר כל המושגים האחרים או האידיאות האחרות מסולקים, תמונה זו מוכרחה לחיות ללא הפרעה בתוך הנפש של הישועי העתידי, התמונה של אדם אשר נטש את האל, האדם החשוף לעונשים המפחידים ביותר, יחד עם הרגש: "זה מה שאני, היות שבאתי לעולם ונטשתי את האל וחשפתי את עצמי לאפשרות של העונשים המפחידים ביותר." דבר זה מוכרח לעורר את הפחד להינטש על-ידי האל ותיעוב האדם כפי שהוא על-פי טבעו שלו.

לאחר מכן, באימגינציה אחרת, אל מול התמונה של האדם המנודה אשר ננטש על-ידי האל, מוכרחה להופיע התמונה של האל מלא-הרחמים אשר הפך לכריסטוס ודרך מעשיו על האדמה מכפר על מה שהאדם יצר כתוצאה מנטישת נתיב האלוהות. בניגוד לאימגינציה של האדם אשר ננטש על-ידי האל, מוכרחה להופיע האימגינציה של הישות האוהבת והרחמנית, כריסטוס ישוע, שרק בזכותו שהאדם אינו חשוף לכך שכל העונשים האפשריים יפעלו על נפשו. ובאותה מידה של חיות שרגש של בוז לנטישת הנתיב האלוהי היה צריך להיקבע בנפשו של תלמיד ישועי, כך מוכרחים רגשות של ענווה וחרטה עמוקה לאחוז בו בנוכחותו של הכריסטוס.

לאחר ששני הרגשות האלה ניעורו בתלמיד, אז במשך שבועות ספורים היה עליו לתרגל תרגילים חמורים, בדמינו לעצמו באימגינציה את כל פרטי החיים של ישוע מרגע לידתו ועד הצליבה והתחייה. וכל מה שיכול לעלות בנפש, עולה כאשר התלמיד חי בהתבודדות חמורה ולמעט ארוחות חיוניות, לא נותן לשום דבר אחר לפעול על נפשו מלבד התמונות שהאוונגליונים מוסרים על חיי הרחמים של ישוע. אך, תמונות אלה אינן מופיעות לפניו רק במחשבות ואידיאות; הן מוכרחות לפעול על נפשו באימגינציות חיות.

רק מי שידע באמת כיצד הנפש האנושית עוברת טרנספורמציה באמצעות אימגינציות הפועלות בכוח חי ומלא – רק הוא יודע שתחת תנאים כאלה הנפש למעשה עוברת טרנספורמציה מלאה. אימגינציות מהסוג הזה, משום שהן מרוכזות בדרך חד-צדדית ונמרצת ביותר, ראשית על אדם חוטא, ושנית על האל הרחמן, ורק אז על התמונות מהברית-החדשה, מעוררות דווקא, בגלל חוק הקוטביות, רצון מחוזק. תמונות אלה משפיעות באופן ישיר, ממקור ראשון, כי יש לסלק בציטנות כל הגות בהן. מדובר אך ורק בהחזקת האימגינציות האלה בפני התודעה, כפי שהן תוארו.

לאחר מכן, בא הדבר הבא. בתרגילים הבאים כריסטוס ישוע – ועתה אל לנו לומר עוד כריסטוס, אלא רק ישוע – מוצג כמלך האוניברסלי של העולמות ועל-ידי כך יסוד-ישוע מופרז. היות שהכריסטוס היה צריך להתגשם בגוף אנושי, הרוחי הטהור לקח חלק בעולם הפיסי; אך, אל מול השתתפות זו ניצבות המילים האדירות והמשמעותיות ביותר: "הממלכה שלי איננה של העולם הזה." אנו יכולים להפריז ביסוד-ישוע על-ידי הפיכת ישוע למלך של עולם זה, על-ידי הפיכתו למה שהוא היה הופך אלמלא עמד בפני המפתה שרצה לתת לו את "כל ממלכות העולם והתהילה שלהן." אז, ישוע מנצרת היה הופך למלך אשר היה מחזיק, לא כמו המלכים האחרים המחזיקים רק בחלק מהאדמה, באדמה כולה תחת שליטתו. אם נחשוב על מלך זה מתואר בתחפושת זו, הכוח המלכותי שלו היה מתעצם עד כדי כך שהאדמה כולה הייתה הופכת לתחומו שלו, אז תהיה לנו התמונה אשר באה לאחר התרגילים האחרים שבאמצעותם הרצון האישי של כל תלמיד ישועי היה מחוזק במידה מספקת.

כדי להתכונן לתמונה זו של 'ישוע המלך', שליט זה על כל ממלכות האדמה, על התלמיד היה ליצור אימגינציה של בבל והמישור סביב בבל כתמונה חיה, ומוכתר על בבל, לוציפר עם דגל-כרזה. את התמונה הזאת היה צריך לדמיין בדיוק רב כי זו אימגינציה רבת-עוצמה: לוציפר המלך עם דגל-הכרזה שלו וקבוצת המלאכים הלוציפריים שלו, יושבים בתוך אש ועשן סמיך, בעודו שולח את מלאכיו לכבוש את ממלכות האדמה. ואת הסכנה כולה הנובעת מדגל-הכרזה של לוציפר יש לדמיין תחילה בפני עצמה, מבלי להפנות מבט לעבר כריסטוס ישוע. הנפש מוכרחה להיות שקועה כולה באימגינציה של הסכנה הנובעת מדגל-הכרזה של לוציפר. וכאשר תמונה זו משפיעה את השפעתה, האימגינציה השנייה, דגל-הכרזה של ישוע, מוכרחה לתפוס את מקומה. עתה, על התלמיד לתאר בעיני רוחו את ירושלים ואת המישור שמסביב לירושלים; ישוע

המלך עם חייליו, כיצד הוא שולח את חייליו, כיצד הוא כובש ומסלק את חייליו של לוציפר ומכתיר את עצמו למלך האדמה כולה – ניצחון דגל-הכרזה של ישוע על דגל-הכרזה של לוציפר.

אלו הן האימגיןציות מעניקות-הכוח עבור הרצון, אשר מובאות בפני הנפש של התלמיד הישועי. זה מה שמשנה לגמרי את הרצון שלו; הופך אותו לכזה שברצון שלו, משום שהוא עבר חניכה אוקולטית, הוא מתרחק מכל דבר אחר ומתמסר באופן מוחלט לאידיאה: "ישוע המלך מוכרח להפוך לשליט האדמה, ואנחנו, המשתייכים לצבאו, מוכרחים להשתמש בכל אמצעי אפשרי להפיכתו לשליט האדמה. לזה אנו מחויבים, אנו המשתייכים לצבאו שהתאסף במישור מסביב לירושלים, נגד צבאו של לוציפר שהתאסף במישור שמסביב לבבל. ובושה גדולה לחייל של ישוע המלך תהיה לנטוש את דגל-הכרזה שלו."

אידיאות אלה, המתקבצות לכדי החלטה אחת של הרצון, יכולות להעניק לרצון כוח עצום. אך, עלינו לשאול: מהו הדבר בחיי הנפש אשר הותקף באופן ישיר? היסוד שיש להתייחס אליו כקדוש במהותו, היסוד שאין לגעת בו – יסוד-הרצון. בה במידה שחניכה ישועית זו אוהזת ביסוד-הרצון, בעוד יסוד-ישוע אוהז לגמרי ביסוד-הרצון, באותה מידה מושג השלטון של ישוע מופרז בדרך מסוכנת ביותר – מסוכנת מפני שבאמצעותו הרצון נעשה חזק כל-כך שהוא יכול לפעול ישירות על הרצון של אדם אחר. כי, היכן שהרצון נעשה חזק כל-כך באמצעות אימגיןציות, כלומר באמצעות שיטות אוקולטיות, הוא רוכש את הכושר לפעול ישירות על הרצון של אדם אחר, ולפיכך גם לאורך הנתיבים האוקולטיים האחרים שאליהם רצון כזה יכול לפנות.

כך אנו רואים כיצד במאות האחרונות אנו נתקלים בשתי התנועות הללו, בין רבות אחרות: אחת מפריזה ביסוד-ישוע ורואה בישוע המלך את האידיאל היחיד של הכריסטיאניות, בעוד שהשנייה מסתכלת אך ורק ביסוד-הכריסטוס ושמה בצד בזהירות כל דבר שהיה יכול להרחיק אל מעבר לו. תצפית שנייה זו טופחה מאוד משום שהיא סבורה שהכריסטוס שלח את הרוח, כך שהוא יוכל, באופן עקיף דרך הרוח, להיכנס אל תוך לבבות ונפשות בני-האדם. בהתפתחות התרבות במהלך המאות האחרונות, אפשר בקושי למצוא ניגוד גדול יותר מאשר זה שבין הישועיות והרוזנקרויצריזם, כי הישועיות אינה כוללת דבר ממה שהרוזנקרויצריזם רואה כאידיאל הנעלה ביותר ביחס לערך וכבוד אנושיים, בעוד שהרוזנקרויצריזם שאף תמיד להישמר מכל השפעה שאפשר היה לכנות, במובן המרוחק ביותר, ישועית.

בהרצאה זו, שאפתי להראות כיצד אפילו יסוד נעלה כל-כך כמו עיקרון-ישוע יכול להיות מופרז ואז להפוך למסוכן, וכמה חיוני להשתקע בעומקיה של ישות-הכריסטוס אם ברצוננו להבין כיצד כוחה של הכריסטיאניות מוכרח לשכון בהערכה, בדרגה גבוהה ביותר, של הכבוד והערך האנושיים, ובהימנעות קפדנית מלגשש בדרכנו המגושמת לתוך המקדש הפנימי ביותר של האדם. הרוזנקרויצריזם, אפילו יותר מאשר מיסטיקה כריסטיאנית, מותקף על-ידי היסוד הישועי, כי הישועים חשים שיש לחפש את הכריסטיאניות האמיתית במקום אחר מאשר במסגרת המציעה רק את ישוע המלך בתפקיד הראשי. אבל,

האימגינציות שתוארו כאן, יחד עם התרגילים שנקבעו, הפכו את הרצון לחזק כל-כך שאפילו מחאות המועלות נגדו בשם הרוח, יכולות להיות מובסות.

הרצאה 2

חניכה רוזנקרויצרית וחניכה אנתרופוסופית

6 באוקטובר 1911

אתמול ניסיתי למסור לכם תמונה של צורת התקדשות שלא הייתה צריכה להתקיים, על-פי הערכתנו את הטבע האנושי. התקדשות זו, כפי שראינו אותה בישועיות, מובילה לרכישתם של כשרים אוקולטיים מסוימים, אבל אם נביא ראייה אוקולטית נקייה ומטהרת לבחינת הכשרים האלה, לא ניתן להתייחס אליהם ככשרים טובים. עתה, משימתי תהיה להראות שהדרך הרוזנקרויצרית מאופיינת על-ידי כל אותה הערכה גבוהה לטבע האנושי שאנו מזהים במידה שווה כשלנו. אך, תחילה, עלינו להיות ברורים ביחס לנקודות מסוימות.

מתוך הסברים שניתנו בעבר בצורות שונות, אנו יודעים שההתקדשות הרוזנקרויצרית מהווה מיסודה פיתוח של התקדשות כריסטיאנית, כך שביכולתנו לדבר עליה כהתקדשות כריסטיאנית-רוזנקרויצרית. בסדרות קודמות של הרצאות נערכה השוואה בין ההתקדשות הכריסטיאנית הטהורה על שבע דרגותיה ובין ההתקדשות הרוזנקרויצרית גם עם שבע דרגות. אך, עתה, עלינו לציין שביחס להתקדשות, יש לשמור בקפדנות על עיקרון ההתקדמות של הנפש האנושית.

אנו יודעים שהתחלתה הנאותה של ההתקדשות הרוזנקרויצרית הייתה בערך במאה השלוש-עשרה. באותו זמן, היא הוכרה על-ידי אותם אינדיבידואלים שהיו צריכים להנחות את הגורלות העמוקים ביותר של האבולוציה האנושית כהתקדשות הנכונה עבור הנפשות האנושיות המתקדמות יותר. דבר זה מראה שהתקדשות צלב-השושנים לוקחת בחשבון את ההתקדשות המתמשכת של הנפש האנושית ולכן מוכרחה לתת תשומת-לב מיוחדת לעובדה שמאז המאה השלוש-עשרה המשיכה הנפש האנושית להתקדם. בימינו, נפשות אשר אמורות להיות מובלות להתקדשות, אינן יכולות עוד לאמץ את נקודת-המבט של המאה השלוש-עשרה. ברצוני להדגיש זאת במיוחד משום שבתקופתנו יש רצון עז להדביק תווית זו או אחרת לכל דבר ודבר, עם סיסמה מסוימת. מתוך הרגל רע זה, ולא מסיבה מוצדקת כלשהי, לתנועה האנתרופוסופית שלנו הודבקה התווית שהייתה יכולה להוביל בהדרגה למשהו כמו אסון.

נכון שבתוך תנועתנו אפשר למצוא את עיקרון הרוזנקרויצריות בשלמותו, כך שאנו יכולים לחזור אל תוך מקורותיו. כך, בני-אדם שבאמצעות החניכה האנתרופוסופית שלנו חוזרים אל תוך המקורות האלה, יכולים לכנות את עצמם רוזנקרויצרים. אבל, באותה מידה, יש להדגיש שלאנשים מבחוץ אין שום זכות לכנות רוזנקרויצרי את הזרם שאנו מייצגים, פשוט משום שלתנועתנו הודבקה – במודע או לא במודע –

תווית שגויה לחלוטין. איננו עומדים עוד במקום שבו עמדו הרוזנקרויצרים במאה השלוש-עשרה ובמאות שבאו לאחר מכן, כי אנו לוקחים בחשבון את התקדמות הנפש האנושית. לפיכך, את הדרך המתוארת בספרי *כיצד קונים דעת העולמות העליונים?*, כדרך המותאמת בצורה הטובה ביותר לרכישת גישה לעולמות העילאיים, אין להשוותה, בלי הסבר נוסף, למה שאפשר לכנות הדרך הרוזנקרויצרית. בתנועתנו, אנו יכולים לחדור אל תוך רוזנקרויצריזם אמיתי, אבל תנועתנו מתפשטת על-פני תחום רחב הרבה יותר, כי היא מקיפה את התיאוסופיה כולה; לפיכך, אין לתייגה כרוזנקרויצרית. תנועתנו מוכרחה להיות מתוארת פשוט כמדע הרוח של העת הנוכחית, מדע הרוח האנתרופוסופי של המאה העשרים. במיוחד אנשים מבחוץ יגיעו – פחות או יותר באופן לא מודע – לסוג מסוים של חוסר הבנה אם הם יתארו את תנועתנו פשוט כרוזנקרויצרית. אבל, הישג יוצא מן הכלל של הרוזנקרויצריזם מאז ראשית חיי הרוח המודרניים במאה השלוש-עשרה היה לייסד כלל שמוכרח להיות גם שלנו: הכלל שכל התקדשות מודרנית, במובן העמוק ביותר של המילה, מוכרחה להכיר ולהוקיר את עצמאות היסוד הקדוש ביותר בחייו הפנימיים של האדם, מרכז-הרצון שלו, כפי שצוין אתמול. השיטות האוקולטיות המתוארות שם נועדו להתגבר על ולשעבד את הרצון האנושי ולהציבו במסלול שנקבע מראש; לפיכך, אוקולטיזם אמיתי יימנע מהן בקפדנות.

בטרם נאפיין את הרוזנקרויצריזם ואת ההתקדשות בימינו, עלינו להזכיר נקודה רלוונטית ביותר: הרוזנקרויצריזם של המאות השלוש-עשרה וארבע-עשרה ואפילו של המאות השש-עשרה ושבע-עשרה, היה צריך לעבור שינוי והתאמה לתקופתנו. הרוזנקרויצריזם של אותן מאות מוקדמות לא היה יכול להביא בחשבון יסוד רוחי אשר חדר מאוחר יותר אל תוך האבולוציה האנושית. בלי יסוד זה, לא היינו יכולים היום להבין בצורה נכונה את היסודות של כל אותם זרמים רוחיים העולים מתוך האוקולטיזם, הכולל גם את כל הזרמים התיאוסופיים. מסיבות שאותן נראה בצורה מדויקת יותר במהלכן של הרצאות אלה, התורות של התגשמות חוזרת-ונשנית וקארמה, של חיים ארציים חוזרים-ונשנים, הוצאו במשך מאות רבות של שנים מתוך תורת הכריסטיאניות החיצונית-אקזוטריה. במאה השלוש-עשרה, תורת ההתגשמות החוזרת-ונשנית והקארמה עדיין לא חדרה, במובן העילאי ביותר, אל תוך השלבים הראשונים של ההתקדשות הרוזנקרויצרית. אדם היה יכול להתקדם הרבה מאוד, עד לשלב הרביעי או החמישי; אדם היה יכול לעבור את מה שמכונה המחקר הרוזנקרויצרי – רכישה של אימגינציה, קריאת הכתב האוקולטי, מציאת אבן-החכמים – ואדם היה יכול לחוות משהו ממה שמכונה המוות המיסטי. אדם היה יכול להגיע לשלב זה ולרכוש ידיעה אוקולטית גבוהה באופן יוצא מגדר הרגיל, אך בלי צורך להגיע לבהירות מלאה ביחס להארת התורות של התגשמות חוזרת-ונשנית וקארמה.

עלינו להיות ברורים ביחס לכך שהחשיבה האנושית מתקדמת ועתה היא כוללת צורות חשיבה שאם נעקוב אחריהן באופן לוגי – וניתן לעשות זאת בקלות במישור החיצוני-אקזוטרי – הן תובלנה ללא תנאי להכרה בחיים ארציים חוזרים-ונשנים ועל-ידי כך להכרה באידיאה של הקארמה. המילים היוצאות מפיו של

סטרדר במחזה הדרמה הרוזנקרויצרי השני שלי, מבחן הנפש, נכונות לגמרי, כלומר שהוגה בעל הגיון בימים אלה, אם הוא לא מתנתק מכל דבר שתצורות החשיבה של המאה האחרונה הביאו, מוכרח להגיע בסופו של דבר להכרה בקארמה ובהתגשמות חוזרת-ונשנית.

זה משהו אשר מושרש עמוק בחיים הרוחניים של ימינו. רק משום שידעה זו הוכנה לאט ויש לה שורשים עמוקים, היא עולה בהדרגה, כאילו באופן עצמאי, במערב. אכן, ראוי לציון שהצורך בהכרה בחיים ארציים חוזרים-ונשנים הפך את עצמו, באופן עצמאי, מורגש – אם כי, כמובן, רק על-ידי הוגים אינדיבידואליים בולטים. עלינו רק להפנות את תשומת לבנו לעובדות מסוימות אשר נשכחו, במתכוון או לא-במתכוון, בספרות של ימינו. קחו, למשל, את מה שעולה בצורה כה מופלאה מהיצירה *חינוך הגזע האנושי* מאת לסינג. אנו רואים כיצד לסינג, הרוח הגדולה של המאה השמונה-עשרה שבפסגת חייו ריכז את מחשבותיו וכתב את היצירה *חינוך הגזע האנושי*, הגיע כאילו על-ידי אינספירציה לאידיאה של חיים ארציים חוזרים-ונשנים. כך, האידיאה של חיים ארציים חוזרים-ונשנים מוצאת את דרכה, כאילו מתוך כורח פנימי, אל תוך החיים המודרניים. היא הייתה צריכה להילקח בחשבון, אך ודאי לא בדרך שבה מתייחסים לאידיאות מסוג זה בספרי ההיסטוריה שלנו או בחוגים תרבותיים בימינו. כי, במקרים כאלה נזקקים לנוסחה המפורסמת שכאשר אדם פיקח מזדקן, יש למצוא תירוצים עבורו. לכן נאמר שאף על פי שאנו עשויים להוקיר את לסינג על עבודותיו המוקדמות, עלינו להודות שבשנותיו המאוחרות יותר, כאשר הגיע לאידיאה של חיים ארציים חוזרים-ונשנים, הוא נחלש.

בזמנים האחרונים, האידיאה הופיעה פה ושם. דרוסבאך, פסיכולוג מהמאה התשע-עשרה, דיבר עליה בדרך היחידה שהייתה אפשרית אז. בלי אוקולטיזם, פשוט על-ידי התבוננות בטבע, הוא ניסה בדרכו שלו כפסיכולוג לייסד את האידיאה של חיים ארציים חוזרים-ונשנים. שוב, באמצע המאה הקודמת, ארגון קטן הציע פרס למאמר הטוב ביותר על אלמותיות הנפש. זו הייתה התרחשות ראויה לציון בחיים הרוחניים הגרמניים והיא בקושי ידועה. יתר על כן, הפרס ניתן למאמר מאת ווידנמן אשר ניסה להוכיח את אלמותיות הנפש במובן של חיים ארציים חוזרים-ונשנים; ניסיון לא-מושלם, אך לא היה יכול להיות אחרת בשנות החמישים של המאה הקודמת, כאשר תצורות המחשבה הנחוצות לא התפתחו די הצורך. אפשר היה לצטט מקרים אחרים שונים שבהם האידיאה של חיים ארציים חוזרים-ונשנים עולה, כאילו כתגובה להנחה בסיסית, לדרישה, של המאה התשע-עשרה. לפיכך, בספרון שלי *התגשמות חוזרת-ונשנית וקארמה* ובספרי *תיאוסופיה*, האידיאות של חיים ארציים חוזרים-ונשנים וקארמה היו יכולות להיפתר ביחס לתצורות-מחשבה של מדעי הטבע, אך תוך התייחסות לאינדיבידואליות האנושית אל מול המינים של בעלי-החיים.

ברם, עלינו להיות ברורים ביחס לנקודה יסודית אחת: קיים הבדל עצום בין הדרך שבה בני-אדם מהמערב הגיעו לאידיאה זו פשוט באמצעות החשיבה והדרך שבה היא מופיעה בבודהיזם, למשל. מעניין

ביותר לראות כיצד לסינג הגיע לאידיאה של חיים ארציים חוזרים-ונשנים. כמובן, אפשר להשוות את התוצאה עם האידיאה של חיים ארציים חוזרים-ונשנים בבודהיזם ואפילו בהינתן אותו שם; אך, הדרך אשר נלקחה על-ידי לסינג שונה מאוד ואינה מוכרת באופן כללי. כיצד הוא הגיע לאידיאה זו?

אנו יכולים לראות זאת בבירור אם נקרא את *חינוך הגזע האנושי*. אין ספק שהאבולוציה האנושית מהווה עדות להתקדמות במובן הקפדני ביותר. לסינג טען שהתקדמות זו היא חינוך האנושות על-ידי הכוחות האלוהיים. האל נתן לבני-האדם ספר יסוד ראשון, הברית-הישנה. על-ידי כך, הושג שלב מסוים של אבולוציה. לאחר שהגזע האנושי התקדם עוד, ניתן לו ספר יסוד שני, הברית-החדשה. ואז לסינג רואה בתקופתנו משהו אשר מרחיק אל מעבר לברית-החדשה: רגש עצמאי בנפש האנושית כלפי האמת, הטוב והיפה. זה מהווה עבורו שלב שלישי בחינוך הגזע האנושי. המחשבה על חינוך המין האנושי על-ידי כוחות אלוהיים נפתרת בסגנון נשגב.

לאחר מכן, לסינג שואל את עצמו: מהי הדרך היחידה שבה אפשר להסביר את ההתקדמות הזאת? הוא אינו יכול להסבירה בדרך אחרת מלבד באפשרו לכל נפש לקחת חלק בכל תקופות האבולוציה האנושית, כדי שלהתפתחות האנושית תהיה בכלל משמעות כלשהי. כי, לא הייתה כל משמעות לכך שנפש אחת חייתה רק בתקופת התרבות של הברית-הישנה ונפש אחרת רק בתקופת התרבות של הברית-החדשה. יש לכך משמעות רק אם נפשות עוברות את כל תקופות התרבות ולוקחות חלק בכל שלבי החינוך האנושי. במילים אחרות, כאשר הנפש חיה דרך חיים ארציים חוזרים-ונשנים, אז החינוך המדורג של הגזע האנושי נעשה הגיוני. כך, האידיאה של חיים ארציים חוזרים-ונשנים עולה בתודעתו של לסינג כמשהו המשתייך לגורל האנושי.

במובן עמוק יותר, הדברים הבאים מונחים ביסוד חשיבתו. אם נפש הייתה בהתגשמות בתקופת הברית-הישנה, היא קלטה לתוכה את כל מה שהיא הייתה יכולה לקחת; כאשר היא שבה והופיעה בתקופה מאוחרת יותר, היא נשאה את פירות המחזור הקודם של חייה אל תוך המחזור הבא, ואת הפירות של אותו מחזור חיים אל תוך המחזור הבא אחריהם, וכך הלאה. כך, השלבים העוקבים של האבולוציה משתלבים זה בזה. וכל מה שנפש משיגה, מושג לא רק עבור עצמה, אלא עבור כלל המין האנושי. האנושות מהווה אורגניזם עצום ועבור לסינג התגשמות חוזרת-ונשנית נחוצה כדי שהגזע האנושי כולו יוכל להתקדם. כך, זוהי האבולוציה ההיסטורית, הדאגה לאנושות ככוליות, שהוא לוקח כנקודת-התחלה שלו, ומשם נכפה עליו להכיר בהתגשמות חוזרת-ונשנית.

הדבר יהיה שונה אם נעקוב אחר אותה אידיאה בבודהיזם. שם, אדם דואג אך ורק לעצמו, עם נפשו שלו. האינדיבידואל אומר לעצמו: אני מוצב בעולם המאיה; התשוקה הביאה אותי אליו ובמהלכן של

התגשמויות חוזרות-ונשנות אשחרר את עצמי כנפש אינדיבידואלית מהכורח לחיות שוב על האדמה. הדבר ישים לאינדיבידואל הבודד; תשומת-הלב כולה מרוכזת בו. זהו ההבדל הגדול.

בין אם אדם מסתכל על התהליך מבפנים כמו בבודהיזם, ובין אם מבחוץ כפי שלסינג עושה, מבטו קולט את האבולוציה האנושית כולה. בשני המקרים עולה אותה אידיאה, אך במערב הנתיב אליה שונה למדי. בעוד שהבודהיסט מגביל את עצמו בדאגה לאינדיבידואל, האדם במערב דואג לאנושות כולה. הוא חש עצמו קשור לכל בני-האדם כאורגניזם אחד.

מהו הדבר אשר לימד את איש המערב את הצורך להבין, מעל לכול, שדאגתו היא למין האנושי כולו? הסיבה לכך היא שהוא קלט אל תוך תחום לבו, אל תוך עולם הרגשות שלו, את דבריו של כריסטוס ישוע ביחס לאחווה אנושית: שהיא ניצבת מעל לכל לאומיות, מעבר לכל מאפייני גזע, והאנושות היא אורגניזם עצום.

לפיכך, מעניין לראות כיצד דרוסבאך, אף שחשיבתו עדיין לא-מושלמת ומשום שהרעיונות המדעיים של המחצית הראשונה של המאה התשע-עשרה עדיין לא הפיקו את תצורות-המחשבה התואמות, אינו עולה על הנתיב הבודהיסטי, אלא על נתיב קוסמי-אוניברסלי. דרוסבאך מתחיל מהמחשבות של מדעי הטבע ובוחר את הנפש בהיבטה הקוסמי. הוא אינו יכול לחשוב על הנפש אחרת מאשר כזרע אשר עובר דרך צורה חיצונית ומופיע מחדש בצורות חיצוניות שונות, וכך הוא מתגשם מחדש. בתוכו, אידיאה זו הופכת לדמיון, כי הוא חושב שהעולם עצמו מוכרח לעבור שינוי, בעוד שלסינג חשב בצורה נכונה על פרקי זמן קצרים. גם ווידנמן, במאמר שזיכה אותו בפרס, מביא את אלמותיות הנפש לידי קשר לוגי עם שאלת ההתגשמות החוזרת-ונשנית.

כך אנו רואים שאידיאות אלה מופיעות באופן ספורדי ונכון לומר שלמרות אופני חשיבה שגויים, הן צריכות לעלות ברוחות כמו אלה, וכן באחרות. השינוי האבולוציוני הגדול שהנפש האנושית עברה מהמאה השמונה-עשרה עד המאה העשרים הוא כזה שכל אדם כיום המתחיל בחקר התקדמות העולם מוכרח, מעל לכול, להטמיע את אותן תצורות-מחשבה המופיעות באופן טבעי לקבלת האידיאות של התגשמות חוזרת-ונשנית וקארמה והפיכתן למהימנות. בין המאות השלוש-עשרה והשמונה-עשרה, החשיבה האנושית לא הייתה בשלה מספיק כדי להגיע בכוחות עצמה להכרה בהתגשמות חוזרת-ונשנית. יש להתחיל תמיד מהשלב אשר נרכש על-ידי המחשבה המפותחת ביותר של התקופה. כיום, נקודת ההתחלה מוכרחה להיות אותה צורת חשיבה שעל בסיס מדעי הטבע מתייחסת לאידיאה של חיים ארציים חוזרים-ונשנים כהגיונית – כלומר נכונה באופן היפותטי. כך מתקדמים הזמנים.

היום, בלי לתאר את הנתיב הרוזנקרויצרי בפרטי פרטים, נוציא את כל מה שחיוני הן עבורו והן עבור דרך הידיעה של התקופה הנוכחית. המאפיין של שניהם הוא שכל אדם הנותן עצה והנחיה לשם התקדשות,

יעריך במובן העמוק ביותר את העצמאות והקדושה שאין לחללה של תחום הרצון האנושי. לפיכך, הנקודה החיונית היא שדרך סוג מיוחד של תרבות מוסרית ורוחית, השזירה הרגילה של הגוף הפיסי, הגוף האתרי, הגוף האסטרלי וה'אני', מוכרחה לעבור שינוי. אותן הכוונות אשר ניתנות לאימון הרגשות המוסריים, כמו גם אלה עבור התרכזות בחשיבה לשם מדיטציה – כל זה למען המטרה האחת ויחידה של שחרור המרקם הרוחי אשר קושר יחד את הגוף הפיסי והגוף האתרי, כך שהגוף האתרי לא יישאר קשור בחזקה לגוף הפיסי, כפי שקורה באופן טבעי. כל התרגילים שואפים להרמה זו, השתחררות זו, של הגוף האתרי. על-ידי כך, נוצר איחוד נוסף בין הגוף האסטרלי והגוף האתרי. זה משום שבחיים הרגילים, הגוף האתרי והגוף הפיסי מאוחדים בצורה חזקה כל-כך שהגוף האסטרלי אינו יכול לחוש או לחוות את המתרחש בגוף האתרי. היות שמושבו של הגוף האתרי בגוף הפיסי, הגוף האסטרלי וה'אני' שלנו קולטים רק את מה שהגוף הפיסי מביא אליהם מהעולם ומאפשר להם לחשוב על החשיבה ככלי של המוח. גם הגוף האתרי שקוע עמוק בגוף הפיסי כדי שייחווה בחיים הרגילים כישות עצמאית, ככלי עצמאי של הכרה או ככלי של רגש ורצון.

המאמצים בחשיבה מרוכזת, על-פי ההוראות אשר ניתנות בימינו – וניתנות גם על-ידי הרוזנקרויצרים – המאמצים במדיטציה, טיהור הרגשות המוסריים: כל אלה מפעילים בסופו של דבר על הגוף האתרי את ההשפעה המתוארת בספרי *כיצד קונים דעת העולמות העליונים?* כפי שאנו משתמשים בעינינו כדי לראות ובידינו כדי לאחוז במשהו, כך בסופו של דבר נשתמש בגוף האתרי עם איבריו, כדי לראות בעולם הרוחי, לא בעולם הפיסי. הדרך שבה אנו מכנסים ומרכזים את חיינו הפנימיים, פועלת למען עצמאותו של הגוף האתרי.

ברם, יש צורך שתחילה נמלא את עצמנו, לפחות כניסיון, באידיאה של הקארמה. ואנו עושים זאת כאשר אנו מבססים שיווי-משקל מוסרי מסוים, איזון הכוחות הנפשיים של הרגש. אדם שאינו יכול לתפוס במידה מסוימת את המחשבה "בסופו של דבר אני אחראי לדחפים שלי", לא יהיה מסוגל להתקדם התקדמות משמעותית. שלווה-נפש והבנה מסוימות ביחס לקארמה, גם אם רק בהבנה היפותטית טהורה, נחוצות כנקודת-התחלה. אדם שאינו מתרחק כלל מה'אני' שלו, שהינו תלוי כל-כך בדרכיו המוגבלות מאוד של רגש ותפיסה שכאשר דברים משתבשים, הוא תמיד יאשים אחרים ואף לא פעם את עצמו; אדם שתמיד מלא באידיאה שהעולם, או חלק מסביבתו, נגדו; אדם שאינו מרחיק מעבר לתוצאות של יישום חשיבה רגילה על כל מה שאפשר ללמוד מתיאוסופיה אקזוטית – אדם כזה יגלה שההתקדמות קשה במיוחד. לפיכך, טוב הדבר שכדי לפתח שלווה-נפש ויישוב-דעת, נתוודע לאידיאה שכאשר משהו לא מצליח, במיוחד בנתיב האוקולטי, אל לנו להאשים אחרים, אלא רק את עצמנו. דבר זה יסייע מאוד להתקדמותנו. מה שעוזר פחות הוא הרצון התמידי לטפוח את האשמה בעולם החיצוני או ברצון התמידי לשנות שוב ושוב את שיטות האימון שלנו.

גישתנו בעניינים כאלה חשובה יותר ממה שאולי נראה. טוב יותר לבחון תמיד ובוהירות כמה מעט למדנו ולחפש את הפגם בתוכנו כאשר אין התקדמות. זוהי התקדמות משמעותית כאשר אנו מכוונים את תודעתנו לחפש תמיד אחר הפגם בתוכנו. אז נראה שאנו מתקדמים לא רק בדברים מרוחקים ביותר, אלא גם בעניינים של החיים החיצוניים. אלה שיש להם ניסיון מסוים בתחום זה יכולים תמיד להעיד שעל-ידי נטילת האשמה לכישלונם, הם גילו משהו שהפך את חייהם החיצוניים לקלים ונסבלים. נוכל להסתדר בקלות רבה יותר עם סביבתנו, אם נתפוס באמת את העובדה הזאת. עלינו להתעלות מעל לרטינה והיפוכונדריה, מעל התלוננויות ובכי, ולדבוק בדרכנו בצורה שלווה יותר. כי, עלינו לחשוב על כך שבכל התקדשות מודרנית אמיתית, מי שנותן עצה נתון לחובה הקפדנית ביותר שלא לחזור אל תוך המקדש הפנימי ביותר של הנפש. לכן, ביחס לחלק הפנימי ביותר של הנפש, עלינו לקחת על עצמנו, מן ההתחלה, משהו למען עצמנו, ואל לנו להתלונן ולומר שאולי איננו מקבלים את העצה הנכונה. העצה עשויה להיות נכונה ואף-על-פי-כן התוצאות עשויות להיות לא-מספקות, אם לא נקבל את ההחלטה שציינתי לעיל.

שלוות-נפש זו, יישוב-דעת זה, ברגע בו עשינו את בחירתנו – והבחירה צריכה לבוא רק מהחלטה רצינית – מהווים קרקע טובה למדיטציה העוסקת במחשבות ורגשות. בכל מה שמבוסס על רוזנקרויצריזם, נקודה חשובה היא שבמדיטציה ובהתרכזות, אנו תמיד מוכוונים לא לדוגמה, אלא לאנושי האוניברסלי. הסטייה שעליה דיברנו אתמול מתחילה מנושא הניתן בהתחלה לתלמיד השואף לרוח כדי שיחזיקו בתודעתו. אבל, מה אם נושא זה היה צריך להיבחן תחילה על-ידי הכרה אוקולטית? מה אם הוא לא התבסס בצורה איתנה מן ההתחלה? עלינו לנקוט עמדה ביחס לעקרונות הרוזנקרויצריים, שאחד מהם הוא שאיננו נמצאים בעמדה להחליט על כל דבר אשר נתמך רק על-ידי מסמכים חיצוניים, למשל, התיאורים של מה שהתרחש כמאורע בגולגתא. עלינו להתוודע לדברים האלה תחילה על-ידי הנתיב האוקולטי; אל לנו להניח אותם מראש. לפיכך, עלינו להתחיל מהאנושי האוניברסלי, ממה שכל נפש יכולה להצדיק.

הסתכלות בעולם הגדול, השתאות מהתגלות האור בשמש, הרגשה שמה שענינו רואות הוא רק המעטה החיצוני של האור, התגלותו החיצונית, או כפי שנאמר באזוטריקה הכריסטיאנית, תפארת האור, ואז התמסרות למחשבה שמאחורי האור החושי-חיצוני, מסתתר משהו שונה למדי – כל זה הינו אנושי אוניברסלי. לחשוב על האור ולהתבונן בו מתפזר בחלל האינסופי ואז לחוש בבהירות שביסוד זה, המתפשט לאינסוף, של האור, מוכרח להיות משהו רוחי, משהו אשר אורג את המארג הזה של אור במרחב; להתרכז במחשבות הללו, לחיות בהן – הרי לפנינו משהו אנושי-אוניברסלי, המוצג לא על-ידי דוגמה, אלא על-ידי רגש אוניברסלי. או שוב, לקלוט את חום הטבע, לחוש כיצד ביקום, לצד החום, נע משהו שיש בו רוח. אז, מתוך קשרים מסוימים באורגניזם שלנו עם רגש האהבה, להתרכז במחשבה כיצד החום יכול להתקיים באופן רוחי, כיצד הוא חי ופועם בעולם. ואז, להשתקע בתוך מה שאנו יכולים ללמוד מאינטואיציות שניתנו לנו על-ידי תורה אוקולטית מודרנית. ואז, להיוועץ באלה היודעים משהו בתחום זה כמו להתרכז בדרך

הנכונה על מחשבות עולמיות, מחשבות קוסמיות. ועוד, הרוממות, הטיהור, של תפיסות מוסריות, שעל ידן אנו מגיעים להבנה שמה שאנו חשים שהינו מוסרי, מהווה ממשות. כך אנו מתעלים מעל לדעה הקדומה שרגשות מוסריים אלה הם דבר חולף; אנו מגיעים להבנה שהם חיים, מוטבעים בתוכנו כממשויות מוסריות. אנו לומדים לחוש את האחריות הכרוכה בלהיות מוצב בעולם כישות מודעת, יחד עם רגשותינו המוסריים. החיים האזוטריים בכללותם מוכוונים אל התנסויות אנושיות אוניברסליות מסוג זה.

עתה, אתאר כמה ביכולתנו להרחיק בתרגילים המתחילים בדרך זו מהטבע האנושי, אם רק נתמסר לבחינה בראייה בהירה של הטבע האנושי שלנו. מהתחלה זו אנו מגיעים לשחרור הקשר בין הגוף הפיסי והגוף האתרי ולסוג חדש של ידיעה. אנו מולידים, כביכול, אדם שני בתוכנו כך שאיננו קשורים עוד בחוזה לגוף הפיסי כמקודם. וברגעים העדינים ביותר של החיים, אנו חשים את הגוף האתרי והגוף האסטרלי כאילו כלואים בעטיפה חיצונית, ועל-ידי כך יודעים שאנו משוחררים מהכלי של הגוף הפיסי. זה מה שאנו משיגים. לאחר מכן, נובל לראות את גופנו הפיסי בהווייתו האמיתית ולזהות כיצד הוא משפיע עלינו כאשר אנו שוהים בתוכו. אנו נעשים מודעים לפעילות כולה של הגוף הפיסי עלינו רק כאשר אנו יוצאים ממנו במידה מסוימת, כמו נחש שלאחר שהשיל את עורו יכול להסתכל עליו מבחוץ, כאילו חש אותו כחלק מעצמו. דרך השלבים הראשונים של ההתקדשות, אנו לומדים באופן דומה לחוש את עצמנו משוחררים מהגוף הפיסי ולומדים לזהות זאת. ברגע זה, רגשות מיוחדים למדי יתגנבו לתוכנו, אותם אפשר לתאר כדלקמן.

ההתנסות הראשונה, הפתוחה כמעט לכל אדם היוצא מהחיים הרגילים ועולה על נתיב הידיעה, מובילה אותנו לומר בהתאמה עם הרגש שלנו: "גוף פיסי זה, כפי שהוא, כפי שהוא מופיע בפניי, לא נוצר על ידי קרוב לוודאי שלא יצרתי את הגוף הפיסי הזה, שבאמצעותו הובלתי להיות מה שאני בעולם. בלי גוף זה, ה'אני' שאליז אני מתייחס כאידיאל הגדול שלי, לא היה מופיע בתוכי. הפכתי להיות מה שאני רק על-ידי כך ששמרתי על גופי הפיסי מרוחק אליי."

בהתחלה, כל זה מעלה משהו כמו תרעומת, מרירות, כלפי הכוחות הקוסמיים. קל לומר: "לא אנצור את התרעומת הזאת." אבל, כאשר עולה בפנינו במלנכוליה תמונה של מה שהפכנו להיות על-ידי כך שאנו כבולים לגוף הפיסי, ההשפעה מוחצת. אנו חשים משהו כמו שנאה מרה כלפי הכוחות הקוסמיים. אך, עתה, האימון האוקולטי שלנו מוכרח להיות מתקדם מאוד כך שנתגבר על שנאה זו וברמה גבוהה יותר נוכל לומר עם ישותנו כולה, עם האינדיבידואליות שלנו אשר כבר ירדה לתוך התגשמויות חוזרות-ונשנות, שאנו עצמנו אחראים למה שגופנו הפיסי הפך להיות. לאחר שהתגברנו על המרירות, אנו חווים את התפיסה, אשר כבר תוארה: "עתה, אני יודע שאני מהווה את עצם הדבר המופיע שם כצורה אשר עברה שינוי של ישותי הפיסית. שאני הוא עצמי. אך משום שישותי הפיסית מחצה אותי עד מוות, לא ידעתי עליה דבר."

אנו ניצבים כאן בפני המפגש המשמעותי עם שומר הסף. אבל, כאשר אנו מגיעים כה רחוק, כאשר דרך המאמץ של התרגילים שלנו אנו חווים את מה שנאמר, אז מתוך מה שמשותף לטבע האנושי אנו מכירים בכך שאנו חווים כפי שהננו בצורתנו הנוכחית כתוצאה של התגשמויות קודמות. אך, אנו גם מכירים בכך שאנו יכולים לחוות את הכאב העמוק ביותר ואנו מוכרחים לפלס את דרכנו אל מעבר לכאב הזה, אל ההתגברות על הוויית-קיומנו הנוכחית. ולכל אדם אשר התקדם במידה מספקת וחווה את הרגשות הללו במלוא עוצמתם, אשר נשא מבטו אל שומר הסף, שם עולה בהכרח תמונה אימגינטיבית, תמונה שלא צוירה מתוך אילוף, כמו בישועיות, מתוך קטעים בברית-החדשה, אלא תמונה שכל אדם חווה בכך שהוא הרגיש, במובן אנושי כללי, את מה שהוא מהווה. דרך התנסויות אלה, הוא יתוודע באופן טבעי למדי לתמונת האדם-האידיאלי האלוהי, אשר חי כמונו בגוף פיסי, וחש כמונו בגוף פיסי זה את כל מה שגוף פיסי יכול לגרום. הפיתוי והתמונה שלו כפי שהוצגו לנו באוונגליונים המתומצתים, הובלת כריסטוס ישוע אל ההר, ההבטחה של כל הממשויות החיצוניות, התשוקה להיאחז בחוזקה בממשויות חיצוניות אלה, הפיתוי להישאר כבול לחומר: בקיצור, הפיתוי להישאר עם שומר הסף ולא לעבור אותו, מופיע בפנינו בתמונה האימגינטיבית העצומה של כריסטוס ישוע עומד על ההר, עם המפתח לצדו – תמונה שהייתה עולה בפנינו גם אם לא היינו שומעים מעולם על האוונגליונים. ואז אנו יודעים שמי שכתב את סיפור הפיתוי, תיאר את התנסותו שלו בה הוא ראה, ברוח, את כריסטוס ישוע ואת המפתח. אז אנו יודעים שזוהי אמת ברוח שמחבר האוונגליון תיאר משהו שאנו עצמנו יכולים לחוות גם אם איננו יודעים דבר על האוונגליונים. כך, נהיה מובלים אל תמונה אשר זהה לתמונה של האוונגליונים. אנו רוכשים לעצמנו את מה שמצוי באוונגליונים. דבר לא נכפה עלינו; הכול מופק ממעמקי הטבע שלנו. אנו מתקדמים מהאנושי-אוניברסלי ומרעננים את האוונגליונים באמצעות החיים האוקולטיים שלנו. אנו חשים את עצמנו מאוחדים עם מחברי האוונגליונים.

לאחר מכן, עולה בתוכנו רגש נוסף – שלב נוסף בנתיב האוקולטי. אנו חשים כיצד המפתח גדל לכדי ישות רבת-עוצמה הניצבת מאחורי כל תופעות העולם. כן, אנו אכן לומדים להכיר את המפתח, אך בהדרגה אנו לומדים, בדרך מסוימת, להעריכו. אנו לומדים לומר: "לעולם הפרוש לפנינו, בין אם הוא מאיה או משהו אחר, יש צידוק לקיומו; הוא גילה לי משהו." אז, מופיע רגש שני, רגש ברור למדי עבור כל אדם הממלא את תנאי ההתקדשות הרוזנקרויצרית. הרגש הבא עולה: "אנו משתייכים לרוח אשר חיה בכל הדברים ואותה עלינו לקחת בחשבון. לא נוכל להבין את הרוח אם לא נתמסר לה." ואז, משתלט עלינו פחד. אנו חווים פחד כזה שכל הוגה אמיתי מוכרח לחוות; רגש כלפי גדולתה של הרוח הקוסמית הממלאת את העולם. אנו נמצאים בנוכחותה של גדולה זו ואנו חשים בחוסר-האונים שלנו. אנו גם חשים את מה שהיינו עשויים להיות במהלך היסטוריית האדמה או בזו של הקוסמוס. אנו חשים את הוויית-קיומנו חסרת-האונים מרוחקת כל-כך מההוויה האלוהית. אנו חשים פחד אל מול האידיאל שאנו מוכרחים לדמות לו, ואל מול גודל המאמץ שצריך להוביל אותנו אל אותו אידיאל. כפי שבאזוטריקה עלינו לחוש את גודל המאמץ כולו,

כך עלינו לחוש את הפחד הזה כמאבק שאנו לוקחים על עצמנו, מאבק עם רוח הקוסמוס. כאשר אנו חשים את הקטנות שלנו ואת המאבק הנחוץ שהוטל עלינו כדי להגיע אל האידיאל שלנו, להיות אחד עם מה שפועל ואורג בעולם – כאשר אנו חווים זאת בפחד, רק אז נוכל לשים את הפחד בצד ולקחת את עצמנו אל הנתיב, אל הנתיבים המובילים אותנו אל האידיאל שלנו. ואם נחוש זאת באופן שלם ומוצדק, אז תעלה לפנינו אימגינציה משמעותית נוספת. אם מעולם לא קראנו אוונגליון, אם למין האנושי לא היה ספר חיצוני כזה, תמונה רוחית הייתה עולה בפני הראייה הרוחית שלנו.

אנו מובלים החוצה אל הבדידות, הניצבת בבירור בפני העין הפנימית, ואנו מובאים אל מול התמונה של האדם האידיאלי אשר חווה בגוף אנושי את כל הפחדים והייסורים העצומים שאנו עצמנו יכולים להרגיש ברגע זה. התמונה של הכריסטוס בגת שמנים ניצבת לפנינו בעודו חווה פחד במידה עצומה ומוחצת, הפחד שאנו עצמנו מוכרחים לחוות בנתיב ההתקדשות, הפחד אשר סחט מהמצח שלו זיעה שותתת דם. זוהי התמונה שאנו נתקלים בה בנקודה מסוימת בנתיב האוקולטי שלנו, באופן בלתי-תלוי בכל המסמכים החיצוניים. כך, לפנינו, ניצב כמו שני עמודים גדולים בנתיב האוקולטי, סיפור הפיתוי אשר נחוה באופן רוחי והסצנה על הר הזיתים אשר נחוה באופן רוחי. ואז אנו מבינים את המילים: התבונן והתפלל, וחייה בתפילה, כך שלעולם לא תתפתה להישאר באותה נקודה, אלא תשאף תמיד קדימה ללא הרף.

משמעות הדבר היא שקודם לכל אנו חווים את האוונגליון; אנו חווים כל דבר שהיינו יכולים לכתוב כפי שמחברי האוונגליונים תיארו אותו. כי, איננו צריכים לקחת את שתי התמונות הללו מהאוונגליונים; אנו יכולים לקחתן מתוך תודעתנו הפנימית; אנו יכולים להוציאן מתוך קודש הקודשים של הנפש. אין צורך שיבוא מורה ויאמר: "עליך להציב בפני עצמך באימגינציה את הפיתוי ואת הסצנה על הר הזיתים." עלינו רק להציב בפני עצמנו את מה שיכול להתפתח בתוך תודעתנו באמצעות מדיטציה, טיהור כל הרגשות האנושיים שלנו וכן הלאה. ואז, בלי שום כפייה, נעלה את האימגינציות הכלולות באוונגליונים.

בתנועה הרוחית הישועית, קודם לכל ניתנו האוונגליונים לתלמיד ולאחר מכן הוא חווה את מה שהאוונגליונים מתארים. הדרך שציינו היום מראה שכאשר אדם עולה על נתיב החיים הרוחיים, הוא חווה באופן אוקולטי את מה שקשור לחייו שלו ועל-ידי כך הוא יכול לחוות בעצמו את התמונות, את האימגינציות, של האוונגליונים.

הרצאה 3

מקורות לידיעת הכריסטוס, אדון הקארמה

7 באוקטובר 1911

עתה, עלינו להפנות את תשומת-לבנו לקשר שבין תודעה דתית רגילה וידיעה אשר יכולה להירכש באמצעות כוחות נעלים של ראייה רוחית, הנוגעים בעולמות העילאיים באופן כללי, ובמיוחד – דבר זה רלוונטי במיוחד לנושא שלנו – בקשר של כריסטוס ישוע לעולמות עילאיים אלה.

יתברר לכולכם שהאבולוציה של הכריסטיאניות עד כה הייתה כזו שרוב בני-האדם לא היו מסוגלים להגיע באמצעות הידיעה הרוחית שלהם למיסטריות של מאורע-הכריסטוס. יש להודות בכך שהכריסטיאניות נכנסה אל תוך לבם של אינספור ישויות אנוש ובמידה מסוימת הטבע היסודי שלה זכה להכרתן של אינספור נפשות; אך, לבבות ונפשות אלה לא היו מסוגלים לשאת מבטם אל העולמות העילאיים ועל-ידי כך לקלוט מחזה רוחי של מה שבאמת התרחש באבולוציה האנושית דרך מיסטריות גולגתא וכל הקשור אליה. לפיכך, את הידיעה שאפשר לרכוש באמצעות תודעה רוחית, או דרך אדם אשר קיבל על בסיס זה או אחר את מסריו של רואה רוחי העוסקים במיסטריות של הכריסטיאניות, יש להבדיל בזהירות מהנטייה הדתית אל הכריסטוס והנטייה האינטלקטואלית אליו של אדם שאינו יודע דבר על מחקר רוחי.

עתה, תסכימו שבמהלך מאות השנים מאז מיסטריות גולגתא היו בני-אדם בכל רמות התרבות האינטלקטואלית אשר קיבלו את המיסטריות של הכריסטיאניות בדרך פנימית עמוקה, ומתוך מה שנאמר לאחרונה בהרצאות שונות חשתם שהדבר הינו טבעי למדי, כי – כפי שהודגש שוב ושוב – רק במאה העשרים יתרחש חידוש של מאורע-הכריסטוס, כי זה יקרה כאשר תתחיל הגברה כללית מסוימת של כוחות הכרה אנושיים. הוא יביא עמו את האפשרות שבמהלך שלושת אלפי השנים הבאות, ובלי הכנה מיוחדת לראייה רוחית, עוד ועוד בני-אדם יהיו מסוגלים להגיע לראייה ישירה של כריסטוס ישוע.

דבר זה לא קרה מעולם. עד עתה היו רק שני מקורות – בהמשך היום אולי נגלה שלושה – של ידיעה העוסקת במיסטריות הכריסטיאניות עבור בני-אדם שלא היו יכולים להתעלות באמצעות התאמנות להתבוננות רוחית. אחד המקורות היה האוונגליונים וכל מה שנבע מהמסרים באוונגליונים או במסורות הקשורות אליהם. מקור הידיעה השני הופיע משום שתמיד היו אינדיבידואלים בעלי ראייה רוחית אשר יכלו לראות בעולמות העילאיים ובאמצעות הידיעה שלהם הורידו את העובדות של מאורע-הכריסטוס. בני-אדם אחרים הלכו בעקבות האינדיבידואלים האלה, בקבלם מהם 'אוונגליון שאינו מסתיים', אשר היה יכול לזרום אל תוך העולם דרך אלה שהיו רואים רוחיים. בהתחלה, שני אלה נראים כשני המקורות היחידים

באבולוציה של האנושות הכריסטיאנית עד לתקופה הנוכחית. ועתה, מהמאה העשרים ואילך, מתחיל מקור שלישי. הוא מופיע מפני שעבור עוד ועוד בני-אדם כוחות ההכרה שלהם יתרחבו, ישתפרו, לא באמצעות מדיטציה, התרכזות ותרגילים אחרים. כפי שאמרנו לעתים קרובות, עוד ועוד בני-אדם יהיו מסוגלים לעורר מחדש בעבור עצמם את ההתנסות של פאולוס בדרך לדמשק. לפיכך, על התקופה הבאה אנו יכולים לומר שהיא תספק אמצעי ישיר לקליטת המשמעות וההוויה של ישותו של כריסטוס ישוע.

עתה, השאלה הראשונה שתעלה בכם באופן טבעי היא הבאה: מהו ההבדל היסודי בין ראייה רוחית של הכריסטוס שתמיד הייתה אפשרית כתוצאה מההתפתחות האזוטריית אשר תוארה אתמול, והראייה של הכריסטוס שתהיה ברשות בני-אדם, בלי התפתחות אזוטריית, בשלושת אלפי השנים הבאות, החל מהמאה העשרים שלנו?

ישנו כמובן הבדל חשוב. ויהיה זה שגוי להאמין שמה שהרואה הרוחי, דרך התפתחות אזוטריית, רואה היום בעולמות העילאיים ביחס למאורע-הכריסטוס, ומה שנראה בראייה רוחית ביחס למאורע-הכריסטוס מאז מיסטריית גולגתא, זהה בדיוק למחזה אשר יופיע אצל מספר הולך וגדל של בני-אדם. אלו שני דברים שונים למדי. ביחס למידה שבה הם שונים זה מזה, עלינו לפנות למחקר רוחי: כיצד קורה שמהמאה העשרים ואילך, כריסטוס ישוע יחזור יותר ויותר אל תוך התודעה הרגילה של בני-אדם? הסיבה לכך היא כדלקמן.

כפי שבמישור הפיסי בפלשתינה ארע מאורע, בתחילת העידן שלנו, שבו החלק החשוב ביותר בוצע על-ידי הכריסטוס עצמו – מאורע שהינו משמעותי עבור האנושות כולה – כך במהלך המאה העשרים, לקראת סוף המאה העשרים, מאורע משמעותי יתרחש שוב, לא בעולם הפיסי, אלא בעולם שאנו מכנים בדרך-כלל העולם האתרי. ולמאורע זה תהיה משמעות יסודית עבור האבולוציה של האנושות כפי שהייתה למאורע בפלשתינה בתחילת העידן שלנו. כפי שעלינו לומר שעבור הכריסטוס עצמו, למאורע בגולגתא הייתה משמעות שמעצם מאורע זה אֵל מת, אֵל התגבר על המוות – מאוחר יותר נדבר על הדרך שבה יש להבין זאת; המעשה מעולם לא התרחש קודם וזוהי עובדה שהסתיימה ולא תתרחש שוב – כך, מאורע בעל חשיבות עמוקה יתרחש בעולם האתרי. והתרחשותו של מאורע זה, מאורע הקשור לכריסטוס עצמו, יאפשר לבני-אדם ללמוד לראות את הכריסטוס, לשאת אליו את מבטם.

מהו מאורע זה? הוא כרוך בעובדה שתפקיד מסוים בקוסמוס, הקשור לאבולוציה של האנושות במאה העשרים, עובר בצורה מוגברת יותר לכריסטוס. מחקר רוחי אוקולטי מגלה לנו שבתקופתנו הכריסטוס הופך לאדון הקארמה עבור האבולוציה של האנושות. מאורע זה מציין את תחילתו של משהו שאנו מוצאים

נרמז גם בברית-החדשה: הוא יבוא שוב כדי להפריד או ליצור את המשבר עבור החיים והמתים.¹ אלא, על-פי מחקר אוקולטי, אין להבין זאת כאילו היה מאורע יחיד עבור כל הזמנים שהתרחש במישור הפיסי. הוא קשור לאבולוציה העתידית כולה של האנושות. ובעוד שהכריסטיאניות והאבולוציה הכריסטיאנית היו עד כה סוג של הכנה, עתה יש לנו את העובדה המשמעותית שהכריסטוס הופך לאדון הקארמה, כך שבעתיד תהיה זו החלטתו שלו לקבוע את המאזן הקארמתי שלנו, כיצד קשורים הזכות והחובה שלנו בחיים.

זו הייתה ידיעה נפוצה באוקולטיזם המערבי במשך מאות רבות של שנים והיא אינה מוכחשת על-ידי אוקולטיסט היודע את הדברים האלה. אבל, לאחרונה, היא נבדקה שוב בזירות רבה בכל האמצעים העומדים לרשות המחקר האוקולטי. עתה, נחדור בדיוק רב יותר אל תוך הנושאים הללו.

שאלו את כל אלה היודעים משהו על האמת של הדברים הללו ובכל מקום תגלו עובדה אחת מקובלת, אך עובדה שרק בשלב נוכחי זה בהתפתחות תנועתנו הייתה יכולה להתגלות. כל דבר היכול להפוך את תודעתנו מוכנה לקבל עובדה כזו, היה צריך להיאסף תחילה. אתם יכולים למצוא בספרות האוקולטית מידע על נושאים אלה אם ברצונכם לחקור. ברם, אתעלם מהספרות; אציג רק את העובדות התואמות.

כאשר תנאים מסוימים מתוארים, כולל אלה שבהם עסקתי בעצמי, יש למסור תמונה של העולם שאדם נכנס אליו בעברו דרך שער המוות. עתה, ישנם בני-אדם רבים, במיוחד אלה שעברו את התפתחות התרבות המערבית – דברים אלה אינם זהים עבור כל העמים – אשר חווים מאורע מיוחד למדי ברגע שבא לאחר היפרדות הגוף האתרי לאחר המוות. אנו יודעים שבעוברנו דרך שער המוות, אנו מפרידים את עצמנו מהגוף הפיסי. בהתחלה, האינדיבידואל עדיין קשור זמן מה לגופו האתרי, אך לאחר מכן גופו האסטרלי וה'אני' שלו נפרדים מהגוף האתרי. אנו יודעים שהוא לוקח עמו תמצית מגופו האתרי; אנו גם יודעים שהחלק העיקרי של הגוף האתרי הולך בדרך אחרת; באופן כללי, הוא הופך להיות חלק מהאתר הקוסמי, בין אם הוא מתפוגג לגמרי – דבר זה קורה רק בתנאים לא-מושלמים – ובין אם הוא ממשיך לפעול כתצורה פעילה מתמשכת. לאחר שהאינדיבידואל פשט את גופו האתרי, הוא נכנס אל תוך תחום הקמאלוקה לתקופה של היטהרות בעולם-הנפש. ברם, לפני כן הוא עובר התנסות מיוחדת למדי אשר לא הוזכרה קודם, היות, כפי שאמרתי, הזמן לא היה בשל לכך. ברם, עתה דברים אלה יתקבלו במלואם על-ידי כל אלה הרשאים לשפוט אותם.

לפני הכניסה לקמאלוקה, האינדיבידואל חווה מפגש עם ישות מוגדרת למדי המציגה בפניו את חשבונו הקארמתי. ולישות זו, הניצבת שם כסוג של מנהל חשבונות של הכוחות הקארמתיים, הייתה עבור בני-אדם

¹ מעשי השליחים, פרק י', פסוק 42 – להכריז לעם ולהעיד כי אותו שם האלהים לשופט החיים והמתים. השנייה אל טימותיאוס, פרק ד', פסוק 1 – המשיח ישוע העתיד לשפט את החיים ואת המתים.

רבים דמותו של משה. לפיכך, הנוסחה של ימי-הביניים שמקורה היה ברוזנקרויצריזם: משה מציג את האדם בשעת המוות – המשפט לא כל-כך מדויק, אבל כאן זה לא חשוב – משה מציג את האדם בשעת מותו עם רישום חטאיו ובאותו זמן מצביע על **החוק המחמיר**. כך, האדם יכול לזהות כיצד הוא התרחק מחוק מחמיר זה שהיה עליו לכבדו.

במהלך תקופתנו – וזוהי הנקודה החשובה – תפקיד זה עובר לכריסטוס ישוע, והאדם יפגוש יותר ויותר את כריסטוס ישוע כשופט שלו, כשופט הקארמתי שלו. זהו המאורע העל-חושני. כפי שבמישור הפיסי, בתחילת העידן שלנו, התרחש המאורע בפלשתינה, כך בתקופתנו תפקיד השופט הקארמתי עובר לכריסטוס ישוע בעולם העילאי הנמצא סמוך לעולמנו. מאורע זה פועל על העולם הפיסי, במישור הפיסי, בדרך כזו שבני-אדם יפתחו כלפיו את הרגש שבכל פעולותיהם הם יגרמו משהו שעליו הם יישפטו בפני הכריסטוס. רגש זה, המופיע עתה באופן טבעי למדי במהלך ההתפתחות האנושית, יעבור שינוי כך שימלא את הנפש באור, שבהדרגה יקרה מהאינדיבידואל עצמו ויאיר את דמותו של הכריסטוס בעולם האתרי. וככל שרגש זה ילך ויתפתח – רגש אשר יקבל משמעות חזקה יותר מאשר המצפון המופשט – כך דמותו האתרית של הכריסטוס תתגלה יותר ויותר במאות השנים הבאות. בימים הבאים, יהיה עלינו לאפיין עובדה זו בדיוק רב יותר ואז נראה שמאורע חדש למדי מתרחש, מאורע הפועל לתוך התפתחות-הכריסטוס של האנושות.

ביחס לאבולוציה של הכריסטיאניות במישור הפיסי, הבה נשאל האם עבור תודעה שאינה רוחנית לא הייתה גם דרך שלישית, אל מול שתי הדרכים שכבר נמסרו. דרך שלישית כזו הייתה למעשה תמיד שם עבור האבולוציה הכריסטיאנית כולה. היה עליה להיות שם. האבולוציה האובייקטיבית של האנושות אינה מוכוונת בהתאמה עם דעותיהם של בני-האדם, אלא בהתאמה עם עובדות אובייקטיביות.

ביחס לכריסטוס ישוע, היו דעות רבות במהלך מאות השנים, אחרת המועצות וועדות הכנסיות ותיאולוגים לא היו מתווכחים כל-כך הרבה בינם לבין עצמם; ואולי לא הייתה שום תקופה שבה לבני-אדם רבים כל-כך היו השקפות שונות על הכריסטוס כמו בתקופתנו שלנו. ברם, עובדות אינן מוגדרות על-ידי דעות אנושיות, אלא על-ידי הכוחות הנוכחים למעשה באבולוציה האנושית. בני-אדם רבים מאוד היו יכולים לזהות את העובדות האלה על-ידי כך שפשוט היו שמים לב למה שיש לאוונגליונים לומר, אם לבני-האדם היו הסבלנות וההתמדה לבחון דברים בלי דעה קדומה ואם לא היו פזיזים ומשוחזים מדי בהתייחסות לעובדות האובייקטיביות. ברם, רוב בני-האדם אינם רוצים ליצור תמונה של הכריסטוס על-פי העובדות, אלא תמונה המתאימה להעדפותיהם ומייצגת את האידיאל שלהם. ויש לומר שבהיבט מסוים תיאוסופים בעלי דעות מגוונות עושים זאת כיום. למשל, כאשר מדברים בספרות התיאוסופית על אינדיבידואלים מפותחים ברמה גבוהה מסוימת שהגיעו לשלב מתקדם של אבולוציה אנושית, כמאסטרים או מומחים, זוהי אמת שמי שידע את העובדות לא יערער עליה. זה ישים לאינדיבידואלים אשר עברו התגשמויות רבות;

באמצעות תרגילים וחיים מקודשים, הם עקפו את המין האנושי ורכשו כוחות שיתר האנושות ירכוש רק בעתיד. זה טבעי וצודק שתלמיד התיאוסופיה אשר רכש ידיעה מסוימת ביחס למאסטרים, למומחים, צריך לחוש את הכבוד הנעלה ביותר כלפי אינדיבידואלים נשגבים אלה. אם נמשיך ונתבונן בחיים נשגבים כמו אלה של הבודהא, עלינו להסכים שיש לראות את הבודהא כאחד המומחים הנעלים ביותר. ואז, נהיה מסוגלים לרכוש באמצעות התודעה והרגש שלנו, קשר פנימי לאדם כזה.

עתה, היות שהתיאוסוף ניגש לדמותו של כריסטוס ישוע על בסיס הידיעה והרגש התיאוסופיים הללו, הוא כמובן יחוש צורך מסוים – צורך מובן מאוד – לחבר לכריסטוס ישוע שלו את אותו מושג שהוא יצר על מאסטר, על מומחה, אולי על בודהא; והוא יאלץ לומר: "יש להתייחס לישוע מנצרת כמומחה גדול!" דעה זו שנהגתה מראש תהפוך כל ידיעה של הטבע הממשי של הכריסטוס היפוך שלם. וזו תהיה לא יותר מדעה שנהגתה מראש, דעה קדומה בלבד, אם כי מובנת. כיצד מישהו אשר זכה בקשר העמוק ביותר, האינטימי ביותר, עם הכריסטוס לא יציב את נושא ישות-הכריסטוס באותה דרגה כמו מאסטר, מומחה או בודהא? מדוע שלא יעשה זאת? דבר זה מוכרח להיראות מובן למדי. אולי לאדם כזה הדבר היה נראה כהפחת ערכו של ישוע מנצרת אם לא היה עושה זאת. אבל, על-ידי החלת מושג זה על ישוע מנצרת, אנו מורחקים מהכוונת מחשבתנו על-פי העובדות, לפחות משום שעובדות אלה מצאו את דרכן אלינו דרך המסורת. מי שבוחן את הרישומים המסורתיים בלי דעה קדומה – תוך התעלמות מכל הדעות המוצעות על-ידי מועצות הכנסיות ואבות-הכנסייה וכן הלאה – לא ייכשל בזיהוייה של עובדה אחת: בלתי-אפשרי לכנות את ישוע מנצרת 'מומחה'.

היכן במסורת מוצאים אנו דבר כלשהו המאפשר לנו להחיל על ישוע מנצרת את המושג 'מומחה' כפי שהוא מופיע בתורה התיאוסופית? בתקופות הראשונות של הכריסטיאניות, דבר אחד הודגש: ישוע מנצרת היה אדם כמו כל בני-האדם, אדם חלש כמו בני-אדם אחרים. ואלה שדגלו באמירה 'ישוע היה באמת אדם' כמעט מבינים מיהו זה שבא אל העולם. לכן, אם נפנה תשומת-לב נאותה למסורת, לא נמצא בה את המושג 'מומחה'. ואם תיזכרו בכל מה שנאמר בהרצאות קודמות ביחס להתפתחותו של ישוע מנצרת – ההיסטוריה של הילד הראשון ששמו ישוע שבו, עד שנתו השתים-עשרה, זרתוסטרא חי, וההיסטוריה של הילד השני ששמו ישוע שבו זרתוסטרא חי עד שנתו השלושים – בוודאי תאמרו: שכאן אנו עוסקים באדם מיוחד, אדם שעבור הוויית-קיומו, ההיסטוריה של העולם, האבולוציה של העולם, עשתה את ההכנות הגדולות ביותר, ברור מהעובדה ששני גופים אנושיים נוצרו ובאחד מהם עד לשנה השתים-עשרה ובשני מהשנה השתים-עשרה עד לשנה השלושים, שכנה אינדיבידואליות-זרתוסטרא.

היות ששתי דמויות ישוע אלה היו אינדיבידואלים רבי-משמעות, ודאי שישוע מנצרת ניצב ברמה גבוהה; אך לא באותה דרך שבה מומחה עושה זאת, כי המומחה מתקדם ללא הרף מהתגשמות אחת לאחרת. ומלבד זאת: בשנה השלושים, כאשר אינדיבידואליות-הכריסטוס נכנסת אל תוך גופו של ישוע מנצרת, ישוע

מנצרת זה עצמו נוטש את גופו ומרגע הטבילה על-ידי יוחנן – גם אם איננו מדברים עתה על הכריסטוס – עלינו לעסוק בישות אנושית שיש לתארה במובן האמיתי ביותר של המילה כ'אדם גרידא', מלבד העובדה שהוא נושא-הכריסטוס. אך, עלינו להבדיל בין נושא-הכריסטוס והכריסטוס עצמו. מהרגע שבו הגוף שהיה אמור להיות נושא-הכריסטוס ננטש על-ידי אינדיבידואליות-זרתוסטרא, לא שכנה בו שום אינדיבידואליות אנושית אשר הגיעה להתפתחות גבוהה במיוחד. שלב ההתפתחות המוצג על-ידי ישוע מנצרת, נבע מהעובדה שאינדיבידואליות-זרתוסטרא שכנה בו. ברם, כידוע לנו, טבע אנושי זה ננטש על-ידי אינדיבידואליות-זרתוסטרא. כך היה שטבע אנושי זה, שאינדיבידואליות-הכריסטוס תפסה עליו בעלות, הביא נגדו כל מה שאחרת היה יכול לנבוע מטבע אנושי – המפתה. זוהי הסיבה לכך שהכריסטוס היה יכול לעבור דרך הקיצוניות של ייאוש וצער, כמוצג לנו בהתרחשויות על הר הזיתים.

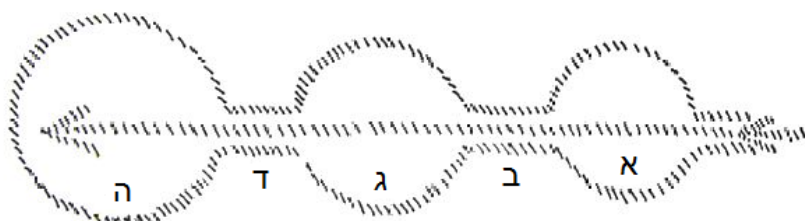
מי שאינו לוקח בחשבון את הנקודות היסודיות הללו לא יוכל להגיע לידיעה ממשית על ישות הכריסטוס. נושא-הכריסטוס היה באמת אדם – לא מומחה. ההכרה בעובדה זו תפתח עבורנו מבט ראשון על הטבע כולו של המאורעות בגולגתא, המאורעות בפלשתינה. אילו היה עלינו לראות בכריסטוס ישוע פשוט מומחה גדול, היה עלינו להציבו בקו אחד עם מומחים אחרים. בני-אדם מסוימים אומרים לנו שאיננו עושים זאת משום שמן ההתחלה, בגלל אידיאה מסוימת שנהגתה מראש, אנו רוצים להציב את כריסטוס ישוע מעבר לכל המומחים האחרים, כמומחה גדול יותר. אלה העשויים לומר זאת, אינם מודעים למה שעלינו למסור כתוצאות של מחקר אוקולטי בתקופתנו.

השאלה אינה כלל האם היוקרה של מומחים אחרים ניזוקה. בתוך תפיסת-העולם שבה עלינו לדבוק על-פי התוצאות האוקולטיות של העת הנוכחית, אנו יודעים כמו אחרים שהייתה קיימת, כבת-דורו של כריסטוס ישוע, אינדיבידואליות חשובה נוספת שאותה אנו רואים כמומחה אמיתי. ואם לא ניכנס לפרטים המדויקים, יהיה לנו קשה להבדיל באופן פנימי בין הישות האנושית הזאת וכריסטוס ישוע, כי היא דומה לו. למשל, כאשר אנו שומעים שהוכרז על בן-דורו זה של כריסטוס ישוע לפני לידתו דרך מחזה שמימי, הדבר מזכיר לנו את הבשורה על לידת ישוע, כמסופר באוונגליונים. כאשר אנו שומעים שהוא לא נועד להיוולד בלידה אנושית אלא להיות בן של האלים, הדבר מזכיר לנו שוב את מה שמופיע בפרקים הראשונים של האוונגליונים על-פי מתי ולוקס. כאשר אנו שומעים שלידת האינדיבידואליות הזאת הפתיעה את אמו, כך שנדהמה, אנו נזכרים בלידת ישוע מנצרת ובמאורעות בבית-לחם, כמסופר באוונגליונים. כאשר אנו שומעים שהאינדיבידואליות גדלה והפתיעה את כל הסובבים אותה על-ידי תשובותיה החכמות לשאלות הכוהנים, מזכיר לנו הדבר את הסצנה של ישוע בן השנים-עשרה בבית-המקדש. כאשר נאמר לנו שאינדיבידואליות זו הגיעה לרומא ונתקלה שם בתהלוכת לווייה של נערה צעירה, שהתהלכה הופסקה והוא הקים את המתה לתחייה, אנו נזכרים בהקמת מת לתחייה באוונגליון על-פי לוקס ואם נרצה לדבר על נסים, הרי שאינספור נסים מתועדים בהקשר עם אינדיבידואליות זו, שהייתה בת-דורו של כריסטוס ישוע. אכן,

הדמיון מרחיק עד כדי כך שלאחר המוות של אינדיבידואליות זו, נאמר שהיא הופיעה בפני בני-אדם, כפי שכריסטוס ישוע הופיע לאחר מותו בפני השליחים. וכאשר מהצד הכריסטיאני מועלות כל הסיבות האפשריות להמעטת ערכה של ישות זו או להתכחשות מוחלטת להוויית-קיומה ההיסטורית, אין זה פחות מבריק ממה שנאמר נגד הוויית-קיומו ההיסטורית של כריסטוס ישוע עצמו. האינדיבידואליות הנדונה היא אפולוניוס איש טיאנה ועליו נדבר כמומחה גדול באמת.

עתה, אם נשאל על אודות ההבדל היסודי בין המאורע של כריסטוס ישוע והמאורע של אפולוניוס, עלינו להיות ברורים ביחס לנקודה החשובה במאורע זה של אפולוניוס.

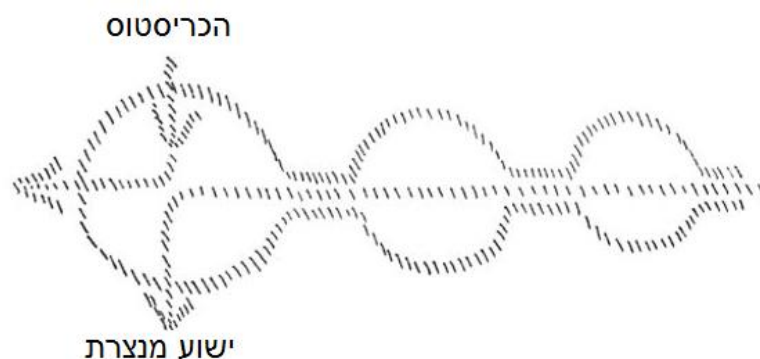
אפולוניוס איש טיאנה הוא אינדיבידואליות אשר עברה התגשמויות רבות; הוא רכש לעצמו כוחות נעלים והגיע לשיא מסוים בהתגשמותו בתחילת העידן שלנו. לפיכך, האינדיבידואל שאנו מתייחסים אליו הוא מי שחי בגופו של אפולוניוס איש טיאנה ובזה היה השדה הארצי לפעולתו. בו אנו עוסקים. עתה, אנו יודעים שאינדיבידואליות אנושית לוקחת חלק בבניית גופה הארצי. לפיכך, עלינו לומר: הגוף של אינדיבידואליות זו נבנה על ידה בצורה מסוימת למען השימוש הייחודי שלה. איננו יכולים לומר זאת על כריסטוס ישוע. בשנה השלושים של ישוע מנצרת, הכריסטוס ירד אל תוך הגוף הפיסי, הגוף האתרי והגוף האסטרלי של ישוע; לכן, הוא לא בנה את הגוף הזה בעצמו מאז הילדות. הקשר בין אינדיבידואליות-הכריסטוס והגוף הזה שונה למדי מזה שבין אינדיבידואליות-אפולוניוס והגוף שלו. כאשר אנו מפנים את מבטנו הרוחי אל אפולוניוס איש טיאנה, אנו אומרים: "זוהי הדאגה של האינדיבידואליות הזאת ודאגתה באה לידי ביטוי כחיים של אפולוניוס איש טיאנה." אם ברצוננו להציג מהלך חיים מסוג זה בתרשים, אנו יכולים לעשות זאת כך:

הבה ניתן לאינדיבידואליות המתמשכת להיות מוצגת על-ידי הקו האופקי; אז, יש לנו ב-א' התגשמות ראשונה, ב-ב' חיים בין מוות ולידה מחדש, ב-ג' התגשמות שנייה שלאחריה ב-ד' יש חיים בין מוות ולידה מחדש; לאחר מכן, התגשמות שלישית ב-ה' וכן הלאה. מה שעובר דרך כל ההתגשמויות הללו – האינדיבידואליות האנושית – הוא כמו חוט החיים האנושיים, בלתי-תלוי בעטיפותיהם של הגוף האסטרלי, הגוף האתרי והגוף הפיסי, וכן, בין מוות ולידה מחדש, באופן בלתי-תלוי באותם חלקים של הגוף האתרי והגוף האסטרלי אשר נשארים מאחור. כך, חוט-החיים תמיד נפרד מהקוסמוס החיצוני.

אם נרצה להציג את טבע חיי-הכריסטוס, עלינו לשרטטו בצורה אחרת. כאשר אנו מתייחסים להתגשמויות הקודמות של ישוע מנצרת, הרי שחיי-הכריסטוס ודאי מתפתחים בדרך מסוימת. אבל, כאשר אנו משרטטים את חוט-החיים, עלינו להראות שבשנה השלושים לחייו של ישוע מנצרת, האינדיבידואליות נוטשת את הגוף, כך שמעתה ואילך יש לנו רק את העטיפות של הגוף הפיסי, הגוף האתרי והגוף האסטרלי.

ברם, הכוחות שהאינדיבידואליות מפתחת אינם נמצאים בעטיפות החיצוניות. הם שוכנים בחוט-החיים של ה'אני', אשר מתקדם מהתגשמות להתגשמות. כך, הכוחות המשתייכים לאינדיבידואליות-זרתוסטרא שהיו נוכחים בגופו של ישוע מנצרת, בהכנס את אותו גוף, יוצאים עם אינדיבידואליות-זרתוסטרא. לפיכך, העטיפות שנשארות מהוות אורגניזם אנושי רגיל, לא בשום מובן אורגניזם של מומחה, אלא אורגניזם של אדם פשוט, אדם חלש. ועתה, מתרחש המאורע האובייקטיבי: בעוד שבמקרים אחרים חוט-החיים פשוט ממשיך להתקדם, כמו ב-א' וב-ב', עתה הוא פונה אל נתיב צדדי, ג'; כי, דרך הטבילה על-ידי יוחנן בירדן, ישות-הכריסטוס נכנסה אל תוך האורגניזם התלת-איברי. באורגניזם זה, ישות-הכריסטוס חייתה מהטבילה עד לשנה השלושים ושלוש, עד מאורע גולגתא, כפי שתיארנו לעתים קרובות.

אם כך, עניינו של מי הם החיים של כריסטוס ישוע מהשנה השלושים עד לשנה השלושים ושלוש? אין הם עניינה של האינדיבידואליות אשר עברה מהתגשמות להתגשמות, אלא של אותה אינדיבידואליות שמהקוסמוס נכנסה אל תוך גופו של ישוע מנצרת; עניינה של אינדיבידואליות, ישות שמעולם לא הייתה קשורה לאדמה, שמתוך היקום נקשרה לגוף אנושי. במובן זה, המאורעות אשר התרחשו בין השנה השלושים והשנה השלושים ושלוש בחייו של כריסטוס ישוע, בין הטבילה על-ידי יוחנן ומיסטריית גולגתא, הם אלה של הישות האלוהית, הכריסטוס, לא של אדם. לפיכך, מאורעות אלה לא היו עניינה של האדמה, אלא עניינם של העולמות העל-חושיים, מפני שלא היה להם שום קשר לאדם. כסימן לכך – שלא היה להם שום קשר לאדם – הישות האנושית אשר שכנה בגוף זה עד לשנה השלושים, נטשה אותו.

במקור, להתרחשויות אלה היה קשר למאורעות שהתרחשו לפני שחוט-חיים כזה כמו חוט אנושי שלנו, עבר אל תוך מבנה אנושי פיסי. עלינו לחזור עד לתקופה הלמורית הקדומה, לעידן שבו אינדיבידואלים אנושיים, הבאים מהגבהים האלוהיים, התגשמו בפעם הראשונה בגופים ארציים; עד

למאורע אשר מצוין עבורנו בברית-הישנה כפיתוי על-ידי הנחש. מאורע זה מאוד ראוי לציון. מהתוצאה שלו, כל בני-האדם סובלים, כל עוד הם נמצאים בהתגשמות. כי, אלמלא מאורע זה היה מתרחש, האבולוציה כולה של המין האנושי על האדמה הייתה שונה, ובני-האדם היו עוברים במצב מושלם יותר מהתגשמות להתגשמות. ברם, בגלל מאורע זה, המכונה באופן אלגורי **נפילת האדם**, הם מסתבכים יותר ויותר בחומר. אך, זו הייתה הנפילה שהביאה את האדם אל האינדיבידואליות הנוכחית שלו; כך שבעודו עובר כאינדיבידואליות מהתגשמות להתגשמות, הוא אינו אחראי לנפילה. אנו יודעים שהרוחות הלוציפריות היו אחראיות לנפילה. לפיכך, עלינו לומר שלפני שהאדם הפך לאדם במובן ארצי, התרחש מאורע על-חושי אלוהי שדרכו הוטלה עליו הסתבכות עמוקה יותר בחומר. דרך מאורע זה, האדם אכן השיג את כוח האהבה ואת החירות, אך דרכו הוטל עליו משהו שהוא לא היה יכול לקחת על עצמו בכוחו שלו. הסתבכות זו בחומר לא הייתה מעשה אנושי, אלא מעשה של האלים אשר קרה לפני שבני-האדם יכלו לעבוד על גורלם. זה משהו שהכוחות העילאיים של האבולוציה המתקדמת ארגנו עם הכוחות הלוציפריים. יהיה עלינו לחזור אל תוך המאורעות האלה ולאפיינם בצורה מדויקת יותר. היום, נציב רק את הנקודות העיקריות בפני עיני רוחנו.

מה שקרה באותו זמן, היה צריך איזון נגדי. המאורע הקדם-אנושי – נפילת האדם – היה זקוק לאיזון נגדי, אך שוב זה לא היה עניינם של בני-האדם, אלא של האלים בינם לבין עצמם. ונראה שפעולה זו הייתה צריכה להתרחש עמוק מאוד בחומר באותה מידה שבה הפעולה הראשונה התרחשה מעליו. האל היה צריך לרדת עמוק מאוד אל תוך החומר באותה מידה שבה הוא אפשר לאדם לשקוע אל תוך החומר.

תנו לעובדה זו לפעול עליכם במלוא כובד משקלה; אז, תבינו שהתגשמות זו של הכריסטוס בישוע מנצרת הייתה משהו שהיה עניינו של הכריסטוס עצמו. ומהו החלק שהאדם נתבקש לקחת בה? ראשית, כצופה, לראות כיצד האל מפצה על הנפילה, כיצד הוא דואג לפעולה המפצה. היה בלתי-אפשרי לעשות זאת בתוך אישיות של מומחה, כי מומחה הוא אדם שבמאמציו שלו הוציא את עצמו מהנפילה. זה היה אפשרי רק באישיות שהייתה אדם אמיתי – שכאדם, לא עלה על בני-אדם אחרים. אישיות זו עלתה עליהם עד שהיה בן שלושים שנה – לא יותר. דרך מה שהתרחש, הוגשם מאורע אלוהי באבולוציה של המין האנושי, ממש כפי שנעשה בתחילת האבולוציה האנושית בתקופה הلمורית. ובני-האדם לקחו חלק בעסקה שבוצעה בין האלים לבין עצמם; בני-האדם היו יכולים לראותה, מפני שהאלים היו צריכים להשתמש בעולם של המישור הפיסי כדי לאפשר לעסקה שלהם להתממש עד תום. לפיכך, הרבה יותר טוב לומר: "הכריסטוס הציע לאלים את הכפרה שהוא היה יכול להציע רק בגוף אנושי פיסי", מאשר להשתמש בצורה אחרת כלשהי של מילים. האדם היה צופה במאורע אלוהי.

דרך כפרה זו, קרה משהו לטבע האנושי. בני-האדם פשוט חוו אותו במהלך התפתחותם. על-ידי כך, הדרך השלישית נפתחה, לצד השתיים שכבר צוינו.

בני-אדם אשר חדרו עמוקות אל תוך טבעה של הכריסטיאניות ציינו לעתים קרובות את שלוש הדרכים הללו. בקרב המספר הרב של אלה שאפשר היה לנקוב בשמם, אזכיר רק שניים אשר נתנו עדות רמת-מעלה לעובדה שהכריסטוס – שמהמאה העשרים ואילך יראה באמצעות הכשרים היותר מפותחים – יכול להיות מורגש, אפשר לזהותו ולחוש בו, באמצעות רגשות שהיו בלתי-אפשריים באותה צורה לפני המאורע בגולגתא.

למשל, ישנו אדם שבכל מבנה תודעתו אפשר לראותו כיריב חריף של מה שאפיינו כישועיות: בליז פסקל, דמות גדולה בהיסטוריה הרוחנית, אשר ניצב כמי ששם בצד את כל מה שהגיע עד כדי פגיעה בכנסיות הישנות, אך גם לא ספג דבר מהרציונליזם המודרני. כפי שקורה תמיד עם רוחות גדולות, הוא באמת נשאר לבד עם מחשבותיו. אך, מהי התכונה היסודית של חשיבתו בתחילת התקופה המודרנית? כאשר אנו בוחנים את הנושא, אנו רואים מהכתבים שהוא השאיר אחריו, במיוחד הספר מעורר ההשראה *מחשבות* – ספר נגיש לכל אדם – כיצד הוא תפס וחש את מה שהאדם היה מוכרח להיות אלמלא מאורע-הכריסטוס היה מתרחש בעולם.

בסודיות נפשו, פסקל שאל את עצמו: למה היה האדם הופך אלמלא הכריסטוס חדר אל תוך האבולוציה האנושית? והוא השיב: אנו יכולים לחוש שבנפשו, האדם נתקל בשתי סכנות. סכנה אחת היא שעליו לדעת את האל כזה להווייתו שלו: ידיעת האל בידיעת האדם. לאן דבר זה מוביל? כאשר קורה שהאדם יודע את עצמו כאל, הדבר מוביל לגאווה, יהירות, שחצנות; והאדם הורס את כוחותיו הטובים ביותר משום שהוא מקשיח אותם ביהירות וגאווה. זוהי ידיעה של האל שהייתה יכולה להיות אפשרית תמיד, גם אם הכריסטוס לא היה מופיע, גם אם מאורע-הכריסטוס לא היה פועל כאימפולס בלבם של כל בני-האדם. בני-האדם היו יכולים תמיד לדעת את האל, אבל הם היו נעשים גאוותנים דרך תודעה זו בתוכם. או הם היו עשויים להיות בני-אדם אשר מסתתרים מידיעת האל, שאינם רוצים לדעת דבר על אודות האל. מבטם נופל על משהו אחר; הוא נופל על חוסר-אונים אנושי, על סבל אנושי ואז על הכורח שיופיע ייאוש אנושי. זו הייתה הסכנה השנייה, הסכנה של אלה שהרחיקו עצמם מכל ידיעה של האל.

רק שתי הדרכים הללו, אמר פסקל, אפשריות: גאווה ושחצנות או ייאוש. ואז, האל נכנס אל תוך האבולוציה האנושית ופעל כך שכל אדם קיבל כוח שלא רק אפשר לו לחוות אל, אלא לחוות את האל שהפך להיות דומה לבני-האדם, אשר חי עם בני-אדם. זוהי התרופה היחידה לגאווה: כאשר אנו מפנים את מבטנו לעבר האל אשר נכנע לצלב; כאשר הנפש מסתכלת על הכריסטוס הנכנע למוות על הצלב. וזה גם הריפוי היחיד לייאוש. כי, הענווה אינה הופכת אדם לחלש, אלא היא מעניקה לו כוח מרפא המתעלה מעל לייאוש. כמתווך בין גאווה וייאוש, עולה בנפש האנושית המסייע, המושיע, כפי שפסקל הבינו. כל אדם יכול לחוש בזה, גם בלי ראייה רוחנית. זוהי ההכנה של הכריסטוס שמהמאה העשרים ואילך יהפוך גלוי עבור כל

בני-האדם; מי שכמרפא גאווה וייאוש יופיע בכל חזה אנושי, שקודם לא היה יכול להיות מורגש באותה דרך.

העד השני שהייתי קורא לו מתוך השורה הארוכה של בני-אדם שיש להם את הרגש הזה, רגש שכל כריסטיאני יכול לאמץ לעצמו, הוא רגש שכבר מוזכר בהקשרים רבים אחרים, ולדימיר סולובייב. גם סולובייב מצביע על שני הכוחות בטבע האנושי, ביניהם הכריסטוס האישי מוכרח לעמוד כמתווך. קיימת דואליות, הוא אומר, לה הנפש האנושית כמהה: אלמותיות וחכמה, או שלמות מוסרית; אך, אף לא אחת מהן משתייכת לטבע האנושי מן ההתחלה. הטבע האנושי חולק את המאפיין של כל סוגי הטבע, והטבע מוביל לא לאלמותיות, אלא למוות. במדיטציות יפות, הוגה דגול זה של הזמנים המודרניים מפענח כיצד המדע החיצוני מראה שהמוות מתפשט על כל דבר ודבר. כאשר אנו מסתכלים בטבע החיצוני, הידיעה שלנו משיבה: 'זהו מוות!'. אך, בתוכנו חיה הכמיהה לאלמותיות. מדוע? בגלל הכמיהה שלנו לשלמות. עלינו רק להסתכל בנפש האנושית כדי לראות שכמיהה לשלמות חיה בתוכנו. זה נכון, אומר סולובייב, שהשושנה האדומה מלאה בצבע אדום באותה מידה שהנפש האנושית מלאה בכמיהה לשלמות. אך, לשאוף לשלמות בלי כמיהה לאלמותיות, הוא ממשיך, זה להדביק שקר להוויית-הקיום. היה זה חסר-משמעות אם הנפש הייתה נכחדת עם המוות, כפי שקורה לכל ישויות הטבע. עם זאת, כל הוויית הטבע אומרת לנו: 'זהו מוות!' לפיכך, הנפש האנושית נתונה לכורח לצאת אל מעבר להוויית-הקיום של הטבע ולחפש את התשובה במקום אחר.

בהתקדמו ממחשבה זו, סולובייב אומר: הסתכל במדעני הטבע, מהי התשובה שהם נותנים ברצותם ללמד על הקשר בין הנפש האנושית והטבע? סדר טבעי-מכני שולט, הם אומרים, והאדם הוא חלק ממנו. ומה משיבים הפילוסופים? שאת הרוחי, כלומר מחשבת-עולם מופשטת וריקה אשר חובקת את כל העובדות של הטבע, יש להכיר מבחינה פילוסופית. אף לא אחת מהטענות הללו מהווה תשובה עבור אדם המודע לעצמו ושואל מתוך תודעתו שלו: "מהי שלמות?" אם הוא מודע לכך שיש לו כמיהה לשלמות, כמיהה לחיי האמת, אם הוא שואל מהו הכוח היכול לספק את הכמיהה הזאת, שם נפתח עבורו מראה של ממלכה, ממלכה של חסד מעל ומעבר לטבע, שבהתחלה ניצבת בפני הנפש כחידה; ולפני שתשובה יכולה להימצא לה, נאלצת הנפש להתייחס אליה כשקר. שום פילוסופיה, שום מדע טבע, אינם יכולים לחבר את ממלכת החסד להוויית-הקיום, כי כוחות טבע פועלים באופן מכני ולכוחות-מחשבה יש רק ממשות-מחשבה. אך, מהו הדבר היכול לאחד, בממשות מלאה, את הנפש עם הטבע? מי שהוא הכריסטוס האישי הפועל בעולם. ורק הכריסטוס החי, לא כזה שרק הוגים בו, יכול לספק את התשובה. כל דבר אשר פועל רק בנפש משאיר את הנפש לבדה, כי הנפש אינה יכולה להוליד בכוחות עצמה את ממלכת החסד. מה שמתעלה מעל לטבע, שכמו הטבע עצמו ניצב כעובדה ממשית, הכריסטוס ההיסטורי האישי – הוא שמספק לא תשובה אינטלקטואלית, אלא תשובה ממשית.

ועתה, סולובייב מגיע לתשובה הרוחית השלמה והמלאה ביותר שיכולה להינתן בסוף התקופה המסתיימת עתה, לפני שנפתחים השערים למה שהובהר לכם לעתים כה קרובות: המחזה של הכריסטוס שתחילתו במאה העשרים. לאור העובדות האלה, יכול להינתן שם לתודעה שפסקל וסולובייב תיארו בצורה שלא תישכח: אנו יכולים לכנותה **אמונה**. כך היא כונתה גם על-ידי אחרים.

עם המושג 'אמונה', אנו עשויים להגיע משני כיוונים לסתירה מוזרה ביחס לנפש האנושית. עברו על האבולוציה של המושג 'אמונה' ושימו לב לביקורות שהועלו נגדו. כיום, בני-אדם מפותחים כל-כך שהם אומרים שהאמונה מוכרחה להיות מוכוונת על-ידי ידיעה, ואמונה שאינה נתמכת על-ידי ידיעה, יש לשים בצד. האמונה מוכרחה להיות מודחת, כביכול, ומוחלפת על-ידי הידיעה. בימי הביניים, הדברים של העולמות העילאיים נתפסו על-ידי האמונה, והאמונה לכשעצמה הייתה מוצדקת.

העיקרון היסודי של הפרוטסטנטיות הוא שאת האמונה, לצד הידיעה, יש לראות כמוצדקת. האמונה היא משהו היוצא מהנפש האנושית ולצדה הידיעה שמוכרחה להיות משותפת לכל. מעניין לראות כיצד קאנט, שרבים רואים בו הוגה דגול, לא הרחיק אל מעבר למושג 'אמונה'. גישתו היא שמה שאדם צריך לרכוש ביחס לנושאים כמו אֵל, אלמותיות וכן הלאה, צריך לקרוא פנימה מתחומים שונים למדי, אך רק דרך אמונה מוסרית, לא דרך ידיעה.

ההתפתחות הנעלה ביותר של המושג 'אמונה' מופיעה אצל סולובייב, הניצב אל מול השער הנעול כהוגה המשמעותי ביותר בתקופתו, בהצביעו כבר על העולם המודרני. כי, סולובייב יודע אמונה שונה למדי מכל המושגים הקודמים שלה. לאן הוביל המושג השולט של אמונה את האנושות? הוא הביא את האנושות לדרישה האתיאיסטית והמטריאליסטית לידיעה בלבד של העולם החיצוני, בקו אחד עם הרעיונות של לותר וקאנט או במובן הפילוסופיה המוניסטית של המאה התשע-עשרה; לדרישה לידיעה המתפארת בעצמה ומתייחסת לאמונה כמשהו שהנפש האנושית בנתה לעצמה מתוך חולשתה עד לזמן מסוים בעבר. המושג 'אמונה' הגיע לבסוף לזה, כי התייחסו לאמונה כסובייקטיבית בלבד. במאות הקודמות, האמונה נדרשה ככוח. במאה התשע-עשרה, האמונה מותקפת רק משום שהיא מוצאת את עצמה בניגוד לידיעה התקפה מבחינה אוניברסלית אשר צריכה לנבוע מהנפש האנושית.

ואז, מופיע פילוסוף אשר מכיר ומוקיר את המושג 'אמונה' כדי ליצור קשר עם הכריסטוס, כמעשה הכרחי, כחובה פנימית.

כי, לגבי סולובייב השאלה אינה 'להאמין או לא להאמין'; עבורו, האמונה מהווה כוח לכשעצמו. השקפתו היא שחובה עלינו להאמין בכריסטוס, כי אחרת אנו משתקים את עצמנו ומדביקים שקריות להוויית-קיומנו. כפי שצורה גבישית נוצרת מחומר מינרלי, כך האמונה מופיעה בנפש האנושית כמשהו טבעי לכשעצמו. לפיכך, הנפש מוכרחה לומר: "אם אני מזהה את האמת, ולא שקר על עצמי, אז בנפשי שלי

עליי להכיר באמונה. האמונה היא חובה המוטלת עליי, אך איני יכול לעשות אחרת מלבד להגיע אליה דרך המעשה החופשי שלי." ובזה סולובייב רואה את הסימן הייחודי של מעשה-הכריסטוס, שהאמונה מהווה כורח ובאותו זמן מעשה חופשי מוסרי. הדבר הוא כאילו נאמר לנפש: אינך יכולה לפעול אחרת. אם ברצונך שלא לחסל את העצמיות שבתוכך, עלייך לרכוש לעצמך אמונה; אך, זה מוכרח להיות על-ידי מעשה חופשי שלך! וכמו פסקל, סולובייב מביא את מה שהנפש מתנסה בו, כדי שלא תחוש את עצמה כשקר, לידי קשר עם כריסטוס ישוע ההיסטורי כאשר הוא נכנס אל תוך האבולוציה האנושית דרך המאורעות בפלשתינה. בשל כך אומר סולובייב: אלמלא הכריסטוס היה נכנס אל תוך האבולוציה האנושית, כך שיש לחשוב עליו ככריסטוס ההיסטורי; אלמלא גרם לכך שהנפש תקלוט את המעשה החופשי הפנימי באותה מידה כמו הכורח החוקי של האמונה, הנפש האנושית בזמנים האחר-כריסטיאניים שלנו הייתה חווה עצמה מוכרחה להכחיד את עצמה ולומר, לא 'אני הווה', אלא 'אינני הווה'. כזה, על-פי פילוסוף זה, היה מהלך האבולוציה בזמנים האחר-כריסטיאניים: תודעה פנימית הייתה ממלאת את הנפש האנושית ב-'אינני הווה'. הנפש, באופן ישיר, מביאה את עצמה אל הנקודה שבה היא מייחסת לעצמה הוויית-קיום ממשית, היא אינה יכולה לעשות אחרת מאשר לפנות לאחור אל כריסטוס ישוע ההיסטורי.

הרי לפנינו, גם עבור מחשבה אקזוטטרית, צעד קדימה לאורך נתיב האמונה בייסוד הדרך השלישית. באמצעות המסר של האוונגליונים, אדם שאינו יכול לראות את העולם הרוחי, יכול להגיע להכרת הכריסטוס. על-ידי מה שתודעת הרואה הרוחי יכולה למסור לו, הוא יכול להגיע, באופן דומה, להכרת הכריסטוס. אבל, הייתה גם דרך שלישית, דרך הידיעה-העצמית, וכפי שהעדים ציינו יחד עם אלפי אלפים של בני-אדם אחרים, יכולים להעיד מתוך התנסותם שלהם, היא מובילה להכרה שידיעה-עצמית בזמנים האחר-כריסטיאניים היא בלתי-אפשרית בלי להציב את כריסטוס ישוע לצד האדם והכרה תואמת שהנפש מוכרחה או להתכחש לעצמה או אם ברצונה להכריז על עצמה, עליה להכריז באותו זמן על כריסטוס ישוע.

מדוע זה לא היה כך בזמנים הקדם-כריסטיאניים, יוצג בימים הבאים.

הרצאה 4

התנסות אימפולס-הכריסטוס, הירונימוס והאוונגליון על-פי מתי

8 באוקטובר 1911

אולי נוכל לסכם את תוצאת ההרצאה הקודמת בדרך הבאה. ממיסטריית גולגתא ועד להופעת התקופה שבפתחה אנו ניצבים עתה, האדם היה יכול להגיע באמצעים אקזוטריים שונים להתנסות של אימפולס-הכריסטוס – התנסות הקודמת לכל התקדשות ממשית. אחת הדרכים האקזוטיות האלה היא דרך האוונגליונים, דרך הברית-החדשה. התכנים של האוונגליונים, כאשר הם נקלטים בנפשנו ומתאפשר להם לפעול עלינו, יכולים למעשה ליצור בכל אחד מאתנו התנסות פנימית, ואת ההתנסות הפנימית הזאת אפשר לכנות **התנסות-הכריסטוס**. הדרך השנייה עבור האקזוטריקן תוארה כדרך שמקבלת את מה שהאזוטריקן – מי שעבר במובן מסוים התקדשות – היה יכול למסור מתוך עולמות הרוח. בדרך זו, גם אדם שעדיין ניצב לפני שער ההתקדשות, היה יכול להגיע אל מאורע-הכריסטוס, לא דרך האוונגליונים המסורתיים, אלא דרך התגלויות מתמשכות מעולמות הרוח.

אתמול דיברנו גם על דרך שלישית, זו של העמקה פנימית של לב ונפש, וציינו שדרך זו מוכרחה לעלות בנפש מתוך רגשות; אבל, עם ההתניה שאם אדם חש בתוכו רק את הניצוץ האלוהי, הוא עשוי להיגרר לגאווה וליהירות. מצד שני, אם הוא אינו מודע לקשר שלו עם האל, הוא עשוי להיגרר לייאוש. ראינו כיצד למעשה ההתנדנדות בין ייאוש מצד אחד, וגאווה ויהירות מצד שני, אם באותו זמן אדם מכווין את מבטו אל המאורעות בפלשתינה, יכולה להוביל ללידת מאורע-הכריסטוס בתוכו.

לאחר מכן, צוין שבמהלך שלושת אלפי השנים הבאות, החל מתקופתנו שלנו, כל דבר ביחס לאבולוציה של האנושות ישתנה. ציינו גם את המאורע המשמעותי אשר יבוא בעקבות מיסטריית גולגתא, אך ייראה רק בעולמות העל-חושיים. ציינו שהכשרים של הישויות האנושיות ישתכללו והחל מתקופתנו והלאה, מספר גדול במידה מספקת של אנשים יהיה מסוגל לראות את הכריסטוס. מה שעד כה היה מקום מוצדק בעולם כאמונה, יוחלף על-ידי מה שעשוי להיקרא מחזה של הכריסטוס.

עתה, משימתנו תהיה להראות גם כיצד מהדרך הרגילה של התנסות-הכריסטוס, כהתנסות של הלב, הנתיב נפתח באופן טבעי למדי למה שאפשר לכנות **ההתקדשות הכריסטיאנית**. בימים הבאים, נדבר בצורה מדויקת יותר על אודות הבנייה ההדרגתית של ההתקדשות הכריסטיאנית ויהיה עלינו גם לאפיין מקרוב את טבעו של מאורע-הכריסטוס. כך, תמונות של ההתקדשות הכריסטיאנית ושל מאורע-הכריסטוס, מהטבילה על-ידי יוחנן ועד מימוש מיסטריית גולגתא, תעלינה בפני נפשנו.

אם תזכרו את הסיכום הזה, עשויה לעלות השאלה המוצדקת הבאה. מהו הקשר בין הכריסטיאניות החיצונית, האבולוציה הכריסטיאנית, כפי שהיא מופיעה בהיסטוריית העולם ומאורע-הכריסטוס עצמו? למי שניצב באופן מודע בהווה, אשר לא עבר התנסות נפשית מיוחדת מסוג מיסטי או אולי השאיר מאחוריו את השלבים המקדימים של אוטריקה, יראה מוזר שבכל ישות אנושית סוג מסוים של התנסות נפשית יהיה תלוי כל-כך בעובדה היסטורית – המאורעות בפלשתינה, בגולגתא – וקודם לכן, עבור נפשות אנושיות אלה משהו היה בלתי-אפשרי שלאחר מכן, דרך מאורעות אלה, הפך להיות אפשרי, כלומר התנסות-הכריסטוס הפנימית.

למנהיגים של הכריסטיאנים הראשונים וכן לכריסטיאנים הראשונים באופן כללי הייתה תודעה ברורה מאוד שלעובדות אלה וכהכנה לימים הבאים, טוב יהיה להתייחס מעט לדרך שבה דברים אלה הופיעו בפני תודעתם.

אפשר בקלות להאמין – ומאוחר יותר, אמונה זו הפכה יותר ויותר להשקפה אורתודוקסית חד-צדדית – בכך שישויות אנוש מהזמנים הקדם-כריסטיאניים היו שונות באופן קיצוני מאלה של התקופה האחר-כריסטיאנית. שהשקפה זו היא חד-צדדית, אתם יכולים להסיק מדבריו של אוגוסטינוס: "מה שאנו מכנים עתה הדת הכריסטיאנית היה קיים כבר בקרב הקדומים ולא היה חסר בימים המוקדמים של הגזע האנושי. כאשר הכריסטוס הופיע בבשר, הדת האמיתית שהייתה קיימת כבר, קיבלה את השם כריסטיאניות." בימיו של אוגוסטינוס, היה ידוע שלא היה הבדל קיצוני בין הזמנים הקדם-כריסטיאניים והזמנים האחר-כריסטיאניים, כפי שהאורתודוקסיות סברה.

גם יוסטינוס מרטיר מעלה טענה ראויה לציון בכתביו. יוסטינוס, אשר מוכר על-ידי הכנסייה כאחד האבות וכקדוש מעונה, מרחיב על הקשר של סוקרטס והרקליטוס לכריסטוס. בבהירות פשוטה מסוימת, הוא רואה בכריסטוס את מה שהצגנו אתמול בקשר של כריסטוס ישוע מנצרת, והוא מעצב את האידיאה שלו של ישות הכריסטוס בהתאם לכך. ביצירה שלו *אפולוגטיקה*, הוא אומר, בהקשר לתקופתו שלו, משהו שאנו יכולים לחזור עליו היום באותן מילים: "הכריסטוס, או הלוגוס, התגשם באדם, ישוע מנצרת." ואז, יוסטינוס שואל: "האם הלוגוס לא היה קיים באישויות בולטות בזמנים הקדם-כריסטיאניים? האם האדם בזמנים הקדם-כריסטיאניים לא התוודע ללוגוס?" לשאלה זו, יוסטינוס מרטיר משיב: "לא." סוקרטס והרקליטוס היו גם בני-אדם שבהם הלוגוס חי. הם לא החזיקו בלוגוס באופן שלם; אך, דרך מאורע-הכריסטוס, התאפשר לאדם לחוות באופן פנימי את הלוגוס בצורתו המלאה והמקורית.

ראשית, מקטע כזה מאת אב-כנסייה מוכר, אנו יכולים להסיק שהכריסטיאנים הקדומים התוודעו למשהו שהיה "תמיד שם", כפי שאוגוסטינוס אומר, נכנס אל תוך האבולוציה של האדמה בצורה משופרת דרך מיסטריית גולגתא. שנית, יש לנו תשובה מהמאות הכריסטיאניות הקדומות לשאלה שהעלינו בעצמנו היום. בני-אדם כמו יוסטינוס מרטיר היו קרובים למאורע גולגתא והם ידעו הרבה יותר ממה שביכולתנו

לדעת על אודות הטבע של אלה אשר היו מרוחקים מהם מאות ספורות של שנים, כמו הרקליטוס וסוקרטס. יוסיניוס סבר שבתקופתו של סוקרטס, אף על פי שאדם דגול כמוהו היה יכול לחוות את הלוגוס בתוכו, לא היה יכול לחוות אותו במלואו בצורתו המוגברת ביותר. וזהו דבר חשוב. זה מציין עדות מאותם זמנים מוקדמים – אם נסיט מבטנו ממאורע גולגתא – כיצד חשו שבין מאות השנים לפני ואחרי הכריסטוס, היה משהו שבאמצעותו אפשר היה להבדיל בין בני-אדם קדם-כריסטיאניים ואחר-כריסטיאניים. אפשר להראות ממקרים היסטוריים רבים אחרים שבני-אדם במאות מוקדמות אמרו באופן מודע: "אכן, הטבע האנושי השתנה; הוא רכש תכונה נוספת." אדם שחי במאה השלישית לאחר הכריסטוס, בהסתכלו לאחור על בני-אדם אשר חיו במאה השלישית לפני הכריסטוס, היה יכול לומר שגם אם בדרכם שלהם הם יכלו לחדור עמוקות אל תוך סודות ההווה, עדיין היה משהו שהיה יכול לקרות לבני-אדם שחיו לאחר תקופתו של הכריסטוס, שלא היה יכול לקרות קודם. המסר של יוחנן המטביל, "שנו את השקפת-העולם שלכם, את האידיאה שלכם על העולם, כי הזמנים השתנו ואינם עוד כפי שהיו" – טענה אשר אושרה על-ידי מדע הרוח – המשיכה להיות מורגשת בצורה חזקה ונמרצת.

יש לתפוס בצורה בהירה למדי שאם ברצוננו להבין את האבולוציה האנושית, עלינו לוותר על הרעיון השגוי שהאדם היה תמיד כפי שהוא כיום. כי – מלבד העובדה שבמערב לא ניתן היה לקשור שום משמעות לרעיון ההתגשמות החוזרת-ונשנית – המסורת ומדע הרוח עומדים בשורה אחת בכך שהם מראים שבזמנים קדומים בני-אדם החזיקו באמת במשהו הקיים עתה רק בתת-מודע, כלומר כוח מסוים של ראייה רוחית; שמאחר יותר הם ירדו מגובה זה של ראייה רוחית, והנקודה הנמוכה ביותר באבולוציה יורדת זו, כאשר התפתחו אותם כוחות אשר החשיכו את כוחות הראייה הרוחית הקדומה, נמצאת בזמנה של מיסטריות גולגתא.

אנו יודעים שבתחום החומר, כמות גדולה של נוזל יכולה להיות מושפעת מהזרמת כמות קטנה מאוד של חומר נתון. אם תכניסו טיפה של חומר מסוים לתוך נוזל מתאים, היא תתפשט בנוזל ותצבע את כולו. בתחום החומר, כל אחד מבין זאת. אך, בלתי-אפשרי להבין את חיי הרוח אם לא מבינים את העיקרון הזה במובן רוחי. האדמה שלנו אינה רק הגוף החומרי שאנו רואים בעינינו; יש לה מעטפת רוחית. כפי שלנו יש גוף אתרי וגוף אסטרלי, כך לאדמה יש גופים עילאיים יותר. וכפי שכמות קטנה של חומר מתפשטת בתוך נוזל, כך מה שקורן באופן רוחי מהמעשה בגולגתא מתפשט באטמוספירה הרוחית של האדמה, חודר אותה ועדיין קיים שם. כך, משהו חדש הוענק לאדמה שלנו. והיות שנפשות אינן חיות רק במקומות המוקפים חומר, אלא הן כמו טיפות בים של הרוח-ארצי, כך ישויות אנוש משובצות באטמוספירה הרוחית של האדמה שלנו, החדורה באימפולס-הכריסטוס. הדברים לא היו כך לפני מיסטריות גולגתא וזה מציין את ההבדל הגדול בין החיים הקדם-כריסטיאניים והחיים האחר-כריסטיאניים. אם אדם אינו יכול לדמיין לעצמו דבר

כזה המתרחש בחיי הרוח, הרי שהוא לא התקדם מספיק כדי לתפוס באמת את הכריסטיאניות כעובדה מיסטית, שמשמעותה המלאה יכולה להיות מובנת ולהתקבל בעולם הרוח בלבד.

מי שמסתכל לאחור על המחלוקות הלא-חינוכיות ביחס לישות ולאישיות של ישוע מנצרת והישות והאינדיבידואליות של הכריסטוס, יהיה מסוגל לחוש בכל מקום בהשקפות הגנוסטיות והמיסטיות של המאות הכריסטיאניות המוקדמות שהמתקדמים ביותר מבין אלה שדאגו להרחיב את הכריסטיאניות, התייצבו ביראת-כבוד בפני עובדה מיסטית זו. גם אם המילים והמשפטים של המורים הכריסטיאניים היו קשים להבנה, אנו יכולים לראות בבירור שמורים אלה התייצבו ביראת-כבוד בפני כל מה שעמד לעבור על האבולוציה של העולם דרך הכריסטיאניות. שוב ושוב, הם מצהירים שהבנה אנושית חלשה והכוחות החלשים של רגש ותפיסה אנושיים, אינם מתאימים לבטא באמת את המשמעות והעומק העצומים של כל מה שהתרחש דרך מיסטריות גולגתא. אי-יכולת לתת ביטוי ממשי לאמיתות הנעלות ביותר שעל האדם לגשש לעברן – זהו משהו אשר עובר כמו נשימה מאגית דרך התורות הכריסטיאניות הראשונות. הקריאה בכתבים כאלה מהווה שיעור טוב לכל אדם, גם בתקופתנו. על-ידי כך, אנו יכולים ללמוד לתרגל ענווה מסוימת ביחס לאמיתות העילאיות ביותר. אם יש ברשותנו את הענווה והצניעות הנחוצות כלפי דברים שקל יותר לזהות בפתחה של תקופה כריסטיאנית חדשה מאשר היו במאות הכריסטיאניות הראשונות, הרי שאנו יכולים לומר: ודאי, עתה אפשר לדעת יותר ממה שהיה ידוע אז, אך מי שמעז לדבר על המיסטריות של הכריסטיאניות אינו צריך להישאר לא-מודע לעובדה שמה שאנו מסוגלים לומר כיום ביחס לאמיתות העמוקות ביותר של האבולוציה האנושית יהיה שוב לא-מושלם לאחר זמן קצר יחסית. והיות שברצוננו להגיע בהדרגה לאפיון עמוק יותר של הכריסטיאניות, עלינו להקדיש תשומת-לב מיוחדת בשלב זה לגישה הפנימית של האדם כלפי עולם הרוח, אם הוא מקבל או שואף להפיץ את האמיתות שמאז המאה התשע-עשרה ותחילת המאה העשרים יכולות לזרום לתוכנו.

כך, גם אם איננו מדברים הרבה על המושג 'חסד', בפועל עלינו להשתמש בו הרבה מאוד. כיום, כל אוקולטיסט מבין בבהירות שמושג זה של חסד מוכרח להשתייך לתרגול הפנימי שלו בחיים בדרגה מיוחדת למדי. מה משמעות הדבר?

משמעות הדבר היא שכיום אפשר לערוך מחקרים על האמיתות העמוקות ביותר של הכריסטיאניות, באופן בלתי-תלוי באוונגליונים ובכל המסורות. ברם, כל מה שקשור להשתוקקות מסוימת לידיעה, לתשוקה לרכוש במהירות האפשרית מספר מסוים של אידיאות, יוביל, אם לא לטעות מוחלטת, אז בוודאות לעיוות האמת. מי שאומר שהיות שהוא מוכן מבחינה אוקולטית, עליו לספק הסבר, למשל על איגרות פאולוס או האוונגליון על-פי מתי, בהראותו כיצד יש להבין את תכניהם – מי שמתחיל לעשות זאת ומאמין שיוכל להשלים זאת תוך פרק זמן קבוע, בוודאות ישלה את עצמו. בדרך אנושית אנו יכולים להעמיק במסמכים אלה, אך כל מה שאפשר לדעת אודותם, בלתי-אפשרי לדעת אותו כיום. כי, ישנו כלל זהב החל בדיוק על

החוקר האוקולטי: "היה סבלני והמתן עד שלא תרצה עוד לתפוס את הפירות באמצעות מאמציך שלך, אלא הם יגיעו אליך בעצמם."

רבים המקרים שבהם אדם יכול לגשת אל איגרות פאולוס, בהרגישו עצמו מוכן להבין דבר זה או אחר, מפני שבעולם הרוח הם נתקלים בעיניו הפקוחות. אם ירצה באותו זמן להבין קטע אחר, אולי מאוד קרוב אליו, יתכן שלא יצליח לעשות זאת. ריסון ההשתוקקות הזאת לידיעה, נחוצה בימינו. אדם צריך לומר לעצמו: "החסד הביא אותי אל מספר מסוים של אמיתות. אמתין בסבלנות לזרימתן של אמיתות נוספות לתוכי." כיום, יש באמת יותר צורך בגישה סבילה מסוימת כלפי האמיתות האלה מאשר הייתה אולי לפני עשרים שנה. גישה זו נחוצה משום שתודעתנו מוכרחה קודם להבשיל לגמרי כדי לאפשר לאמיתות לחדור אותנו בצורתן הנכונה. זהו שיעור מעשי על חקירת העולמות הרוחיים, במיוחד בקשר שלהם אל מאורע-הכריסטוס. תהיה זו טעות יסודית של בני-האדם לחשוב שביכולתם לתפוס את מה שמוכרח לזרום אליהם בדרך סבילה מסוימת. כי, עלינו להיות מודעים לכך שאנו יכולים להיות מה שאנו מוכרחים להיות בה במידה שאנו נשפטים כראויים על-ידי הכוחות הרוחיים להיות כך או אחרת. וכל מה שביכולתנו לעשות באמצעות מדיטציה, התבוננות מחשבתית וכן הלאה, נעשה באמת כדי לפקוח את עינינו, לא כדי לתפוס את האמיתות, אלא לתת להן לזרום לתוכנו, כי איננו יכולים לשאוף אליהן.

אלה שדרך פסיביות פנימית זו פיתחו רגשות של מסירות מכל הלב במובן אשר תואר לעיל – ובלתי-אפשרי להיכנס אל תוך עולם הרוח עם שום רגש אחר – מוכנים להבין את העובדה שהצבנו בחזית הנושא שלנו היום: העובדה שמהשווה כמו טיפה של חומר רוחי זרמה מהמעשה בגולגתא. בתקופתנו, נפשות בשלות להבנה זו. אלמלא היה כך, דברים רבים שהתקופה המודרנית שלנו הביאה היו חסרים לנו. עליי להזכיר רק דוגמה אחת: אלמלא נפשו של ריצ'רד וגנר הייתה מבשילה בדרך סבילה מסוימת, אלמלא, ביחס למיסטריית גולגתא, במובן מסוים, שיער את הזרימה של מה שבא טיפה אחר טיפה אל תוך האטמוספירה הרוחית של האנושות הארצית, לא היינו זוכים ביצירה שלו, פרסיבל. אנו יכולים להבחין בזה בקטעים שבהם הוא מתייחס למשמעות הדם של הכריסטוס. בימינו, אנו יכולים למצוא רוחות רבות כאלה המראות כיצד החומר הרוחי אשר מרחף באטמוספירה, נתפס על-ידי הנפשות שאותן הוא חודר.

מדע הרוח קיים משום שלהרבה יותר נפשות יש את האפשרות להיות מסוגלות לתפוס מעולם הרוח, בלי להיות מודעות לכך, את ההשפעות שתוארו לעיל; אך, עליהן להאיר את הקשיים שלהן על-ידי הבנת עולם הרוח. למעשה, מי שלבו אינו בשל, לא יכנס אל תוך מדע הרוח; מי שאין בו, פחות או יותר, כמיהה כנה לדעת משהו על מה שהוזכר עתה. יתכן שאחזים יוכוונו אל תוך תנועתנו כתוצאה מסקרנות וכדומה, אך אלה המגיעים בלב ישר חשים את הכמיהה להיות מסוגלים לפתוח את נפשם כלפי מה שמכין לקראת התקופה העתידית, המתחילה בתקופתנו, של האבולוציה האנושית. כיום, בני-אדם זקוקים למדע הרוח מפני

שנפשותיהם הופכות שונות ממה שהן היו לפני זמן קצר. כפי שנפשות עברו שינוי גדול במהלך התקופה שבה ארע המאורע בגולגתא, כך הן תעבורנה שוב שינוי גדול במילניום זה ובאלה הבאים אחריו. הופעת תנועתנו קשורה לעובדה שנפשות, גם אם הן אינן מודעות לכך בבהירות, יש רגש מעורפל שמשוהו מהסוג הזה מתרחש בתקופתנו.

מסיבה זו, עלה הצורך, על בסיס התנועה האנתרופוסופית, בהסבר מסוים על יסודות האוונגליונים. ואם ביכולתכם להשתכנע, באמצעות רגש פנימי ישר, שיש משהו אמיתי במאורע-הכריסטוס, כפי שתואר בהרצאה הקודמת, תגלו שביכולתכם להבין את מה שארע ביחס להסבר האוונגליונים. תבינו שהפירוש האנתרופוסופי של האוונגליונים שונה באופן קיצוני מכל הפירושים הקודמים. מי שעוסק בסדרות ההרצאות המודפסות שלנו על האוונגליונים או מעלה אותן מהזיכרון, יראה שבכל מקום ישנה חזרה למשמעויות האמיתיות, שלא ניתן עוד לגלותן רק על-ידי קריאת הטקסטים הנוכחיים של האוונגליונים. למעשה, מהתרגומים הקיימים, איננו יכולים עוד להגיע אל מה שהאוונגליונים שואפים לציין. במידה מסוימת, כפי שהם קיימים כיום, הם אינם שימושיים עוד. מה, אם כן, נעשה למען הסבר של מאורע-הכריסטוס, ומה יש לעשות?

לאלה הניגשים להבנת מאורע-הכריסטוס באמצעות הנתיב של מדע הרוח, מוכרח להיות ברור שאוונגליונים אלה נכתבו על-ידי בני-אדם אשר יכלו לראות את מאורע-הכריסטוס באופן רוחי באמצעות עיניהם הרוחיות. לפיכך, הם לא רצו לכתוב ביוגרפיה חיצונית, אלא עקבו אחר הכתבים של ההתקדשות הקדומה (קשר זה מוצג בפירוט רב בספרי הכריסטיאניות כעובדה מיסטית). הם סברו שמה שהתרחש במעמקי המיסטריות התרחש, במאורע-הכריסטוס, במישור ההיסטוריה דרך הסדר האלוהי של האבולוציה האנושית. מה שקרה למועמדים להתקדשות בקנה-מידה קטן בתוך המיסטריות, בוצע על-ידי הישות שאנו מכנים הכריסטוס על הבמה הגדולה של היסטוריית העולם, בלי ההכנה שהייתה נחוצה לישויות אנוש ובלי בידוד המיסטריות. מה שנראה קודם רק על-ידי תלמיד המיסטריות, במקדש הפנימי ביותר שלהן, התבצע לעיני כל. שוב, זה משהו שהמורים הכריסטיאניים הראשונים חשו כלפיו יראת-כבוד. כאשר הם התייחסו למה שהאוונגליונים היו צריכים להיות, עלו במורים הכריסטיאניים האמיתיים תחושות של חוסר-הערך שלהם, של אי-יכולתם לתפוס את הגרעין והמשמעות האמיתיים של האוונגליונים.

עובדה זו היא הגורם למשהו אחר הקשור לצורך בפירוש האוונגליונים כפי שאנו עושים כיום בתנועתנו. אם עקבתם אחר הפירושים של האוונגליונים אשר ניתנים כאן, הבחנתם בכך שהספרים המסורתיים של האוונגליונים לא נלקחים, בהתחלה, כבסיס, כי מתייחסים למה שהם אומרים כמשהו לא-אמין לגמרי. תחת זאת, דרך קריאת הרישומים האקאשיים, אנו נלקחים חזרה אל הכתבים הרוחיים כפי שהם נמסרים על-ידי אלה היכולים לקרוא בכוחות עצמם באופן רוחי. רק כאשר מתייחסים בפרשנות לאיזשהו קטע, אנו לוקחים בחשבון את המשפט כפי שהוא מופיע בספרים המודפסים. אז, אנו יכולים לבחון

האם, או עד כמה, הוא תואם לצורה שאפשר לשחזר מהרישומים האקאשיים. האוונגליונים על-פי מתי, מרקוס ולוקס מוכרחים להיבנות מחדש בדרך זו מתוך הרישומים האקאשיים. רק השוואה בין המסורת ובין הצורה המקורית יכולה להראות כיצד יש לקרוא קטע זה או אחר. כל מסורת המתבססת אך ורק על טקסט מודפס תלך בהכרח לאבדון ותהיה שגויה. בעתיד, האוונגליונים יהיו מוכרחים לא רק להיות מוסברים, אלא תחילה יהיה עליהם להיבנות מחדש בצורתם המקורית האמיתית. אז, כאשר מישו יבחן את מה שמוצג בהם, הוא לא יהיה עוד מסוגל לומר שדבר זה או אחר אינו אמיתי, כי היכן שתוצג התאמה, יהיה ברור מדוע עברנו רק הקריאה ברישומים האקאשיים יכולה להבטיח את נכונות הטקסט של האוונגליונים. ואז, האוונגליונים יהיו שוב עדות לנכונות הדברים הכתובים בהם. אפשר להראות זאת באינספור קטעים. כדוגמה, הבה ניקח את הדבר הבא:

כאשר כריסטוס ישוע נשאל במהלך הרשעתו האם הוא מלך אשר נשלח על-ידי האל, הוא השיב: "אַתָּה אֶמְרָתָּ". עתה, כל אדם החושב ביושר ואינו רוצה להסביר את האוונגליונים על-פי השיטות של הפרופסורים בימינו, מוכרח לקבל שלתשובתו זו של כריסטוס ישוע לא ניתן לייחס מובן ברור במונחים של רגש או תבונה. מצד הרגש, עלינו לשאול מדוע הכריסטוס מדבר באופן כה לא-ברור כך שאיש אינו יכול להבין למה הוא התכוון באמרו "אַתָּה אֶמְרָתָּ". אם הוא התכוון לומר 'אתה צודק', הרי שאין שום משמעות לאמירה זו, כי דברי החוקר אינם מהווים הצהרה אלא שאלה. אם כך, כיצד יכולה אמירה זו להיות בעלת משמעות? או, מצד התבונה, כיצד יכולים אנו לחשוב שמי שאנו מדמיינים לעצמנו כבעל חכמה חובקת-כל, יבחר צורה כזאת של תשובה? ברם, כאשר ניתנות מילים כפי שהן מופיעות ברישומים האקאשיים, יש להן מובן שונה למדי. כי ברישומים האקאשיים לא מופיע "אַתָּה אֶמְרָתָּ", אלא "את זה", רק אתה יכול לתת כתשובה", כלומר כאשר אנו מבינים זאת בדרך נכונה: "לשאלתך, עליי לתת תשובה שאיש לא יוכל לתת בהתייחסות לעצמו: היא יכולה להימסר רק על-ידי מישו הניצב מולו. בין אם התשובה נכונה ובין אם לאו, על כך איני יכול לדבר; אישור האמת הזאת אינו כרוך בי, אלא בכך. עליך לומר זאת; אז ורק אז תהיה לזה משמעות."

עתה, אתם עשויים לומר: "זה יכול להיות אמת או שקר." כשיפוט מופשט, זה בוודאי נכון. אבל, אם נסתכל בסצנה כולה ונשאל את עצמנו: "האם אנו יכולים להבין זאת טוב יותר אם נתייחס לגרסה מהרישומים האקאשיים?", יהיה ברור לכל אדם שסצנה זאת יכולה להיות מובנת רק בדרך זו. אנו יכולים גם לומר שהרשם או המתרגם האחרון של קטע זה לא הבין אותו בגלל קושיו ולכן כתב משהו לא-מדויק. מי שיודע כמה דברים בעולם רשומים בצורה לא-מדויקת, לא יופתע מכך שכאן אנו עוסקים בגרסה לא-מדויקת. אם כך, האם אין לנו זכות, עם תחילתה של תקופה חדשה של האנושות, להוביל את האוונגליונים חזרה אל צורתם המקורית שאפשר יהיה לאמתה על-ידי הרישומים האקאשיים? הדבר כולו מתבהר – ואת זה אפשר להראות אפילו מההיסטוריה החיצונית – אם נתייחס בהקשר זה לאוונגליון על-פי

מתי. את הדברים הטובים ביותר שנאמרו על אודות המקור של האוונגליון על-פי מתי, אפשר לקרוא בכרך השלישי של התורה הסודית מאת בלבטסקי, יצירה שמוכרחה להיות מובנת אם ברצוננו לשפוט ולאמוד אותה בצורה נכונה.

היה אב-כנסייה מסוים, הירונימוס שמו, אשר השאיר כתבים לקראת סוף המאה הרביעית. מתוך כתביו אנו לומדים משהו אשר יכול לקבל אישור מלא על-ידי מחקר אוקולטי: במקור, האוונגליון על-פי מתי נכתב בעברית. בעותק שהירונימוס קיבל או כפי שעלינו לומר בימינו, במהדורה שהייתה ברשותו, ניצבה לפניו השפה המקורית של אוונגליון זה, כתובה באותיות עבריות הנמצאות עדיין בשימוש, גם אם השפה שבה היה כתוב לא הייתה העברית המקובלת באותה תקופה. הבישוף של הירונימוס הטיל עליו את משימת תרגום הגרסה הזאת של האוונגליון על-פי מתי עבור הכריסטיאנים שבקהילתו. כמתרגם, הירונימוס התנהג בדרך יוצאת דופן. כדבר ראשון, הוא חשב שיהיה מסוכן לתרגם את האוונגליון על-פי מתי הזה כפי שהיה, משום שהיו בו דברים שאלה שהחזיקו בהם עד אז ככתב המקודש שלהם, שאפו לשמור מהעולם החילוני. הוא חשב שאוונגליון זה, אילו היה מתורגם במלואו, היה גורם להפרעה ולא לחיזוק הרוח. לכן, הוא השמיט את הדברים שעל-פי השקפותיו והשקפות הכנסייה באותה תקופה, עשויה הייתה להיות להם השפעה מפריעה והחליף אותם באחרים. אבל, אנו עדיין יכולים ללמוד מכתביו, וזהו ההיבט הרציני ביותר של דרך הפעולה כולה: הירונימוס ידע שהאוונגליון על-פי מתי היה יכול להיות מובן רק על-ידי אלה שהתקדשו בסודות מסוימים. הוא גם ידע שהוא לא היה אחד מהם. במילים אחרות, הוא הודה בכך שהוא לא הבין את האוונגליון הזה! ובכל זאת, הוא תרגם אותו. כך, האוונגליון על-פי מתי עומד לפנינו היום בעטיפה שניתנה לו על-ידי אדם שלא הבין אותו, אבל התרגל כל-כך לגרסה זו שלאחר מכן הוא גינה ככפירה כל דבר שנטען ביחס לאוונגליון זה, אם הוא לא התאים לתרגום שלו. אלו הן עובדות מוחלטות.

הנקודה המעניינת הבאה שעלינו לבחון היא: מדוע, בימים הראשונים של הכריסטיאניות, אלה שדגלו במיוחד באוונגליון על-פי מתי, לא מסרו אותו רק לבני-אדם כאלה שהתקדשו במשמעות הסודית של דברים מסוימים?

אפשר להבין מדוע כך היה הדבר אם מכירים איכשהו את אופייה של התקדשות. דברים כאלה נאמרו לכם לעתים קרובות בהקשר זה או אחר, ובמיוחד שמעתם שההתקדשות, שדרכה משיג האדם כוח של ראייה רוחית, מובילה אותו לרכישת ידיעה על אמיתות יסודיות מסוימות ביחס לעולם. אמיתות יסודיות אלו הן כאלה שלתודעה הרגילה הן נראות בהתחלה אבסורד. כל מה שהיא יכולה לומר אודותן הוא: זוהי סתירה. אך יש בהן הרבה מעבר לזה. אם האמיתות הנעלות ביותר, כלומר אלה אשר נגישות למתקדש, היו מגיעות לידיעתו של אינדיבידואל שלא הוכן לכך – בין אם הוא שיער אותן, שבמקרה מסוים יכול להיות אפשרי, ובין אם הן נמסרו לו בהיותו במצב לא-מושלם לקבלן – אז, גם אם הן האמיתות היסודיות ביותר,

הן עלולות להיות מסוכנות במידה רבה מאוד עבורו. גם אם האמת הטהורה והנעלה ביותר ביחס לעולם הייתה מוצבת בפניו, הרי שהיא הייתה פועלת עליו ועל סביבתו באופן הרסני.

מסיבה זו, מי שמחזיק כיום באמיתות הנעלות ביותר, יודע שלא יהיה זה נכון שיקרא למישהו וימסור לו את המיסטריות הנעלות ביותר של העולם. האמיתות הנעלות ביותר אינן יכולות להימסר בפשטות מפה לאוזן, כך שאדם אחד פשוט מכריז עליהן ואדם שני פשוט שומע אותן. הדרך שבה האמיתות הנעלות ביותר נמסרות, שונה למדי. אדם הרוצה להיות תלמיד עובר הכנה אטית והדרגתית, והכנה זו מתבצעת בדרך כזאת שהמסקנה האחרונה, מסירת המיסטריה, אינה עוברת מפה לאוזן. בנקודת זמן ברורה, התלמיד תלוי בהכנה בצורה כזו שסוד המיסטריה מתייצב מולו. אין צורך שיוכרו עליו בקול ואין צורך שאוזן תשמע אותו; עליו להיוולד בנפש דרך מה שעבר בין המורה והתלמיד.

אין שום אמצעים לסחוט ממתקדש את הדברים האחרונים של המיסטריות, כי לא יכול להיכפות על איש – בשום אמצעי הקיים במישור הפיסי – לגלות באמצעות פיו דבר כלשהו מהמיסטריות הנעלות ביותר. כך הדבר עם המיסטריות הנעלות ביותר. ואם מה שצריך להיוולד מהנפש, כפי שצריך להיות עם המיסטריות הנעלות ביותר, היה צריך להימסר לאדם לא-בשל, דרך קולו של אדם אחר, הדבר היה מהווה סכנה גם עבור אדם זה. כי, מי שמסר את הידיעה יהיה נתון לגמרי לכוח של מי ששמע אותו להמשיך התגשמותו. ברם, דבר זה לא יקרה לעולם אם המורה פשוט יכין את התלמיד והתלמיד יאפשר לאמיתות לעלות מתוך נפשו שלו.

ביודענו זאת, אנו מבינים שהאוונגליון על-פי מתי המקורי לא היה יכול להימסר בלי הכנה נוספת, כי בני-האדם לא היו בשלים לקלוט את מה שהיה בו. כי, אם הירונימוס, אב-כנסייה, לא היה בעצמו בשל למה שהיה בו, אז ודאי שבני-אדם אחרים לא היו בשלים לכך. אלה שהחזיקו במסרים הללו, האביונים,² לא מסרו אותם, כי אילו היו מתקבלים על-ידי בני-אדם לא-בשלים, הם היו מתעוותים כל-כך שהם היו בהכרח מובילים למה שהירונימוס התכוון אליו כאשר אמר שהם לא היו משמשים לחיזוק הרוח אלא להרס שלה. הירונימוס הבין זאת; אף-על-פי-כן, הוא אפשר לעצמו למסור בדרך מסוימת את האוונגליון על-פי מתי לעולם. לפיכך, עלינו להבין שאוונגליון זה נמסר בדרך מסוימת והייתה לו השפעה תואמת על העולם. עתה, אם נסתכל סביב ונראה את ההשפעה שהייתה לו, אז לאורן של אמיתות אוקולטיות, נמצא דברים רבים מובנים. למי, בהתייבבו על קרקע האוקולטיזם, היה אכפת לומר שכל הרדיפות וכן הלאה בעולם הכריסטיאני היו קשורות לעקרונות של כריסטוס ישוע? מי, בהתייבבו על קרקע האוקולטיזם, לא היה אומר

² נקראים גם אביוניטים.

שלתוך האבולוציה החיצונית היה מוכרח לזרום משהו שלא בהתאמה עם האבולוציה הכריסטיאנית? בקיצור, מוכרח להיות כאן חוסר-הבנה גדול.

אתמול הזכרנו כיצד על קרקע הכריסטיאניות, עלינו לדבר, למשל, על אפולוניוס איש טיאנה; הצבנו בפנינו את הגדולה והמשמעות שלו ואפילו כינינו אותו 'מומחה'. עם זאת, כאשר אנו עוברים על הספרות הכריסטיאנית הקדומה, אנו מוצאים בכל מקום האשמות נגד אפולוניוס, כאילו כל מה שעשה, כל מה שהגשים, הושג רק תחת השפעת השטן. שם, יש לנו משהו שיש לכנותו תיאור מסולף, לא רק חוסר-הבנה של האישיות והמעשים של אפולוניוס איש טיאנה. זוהי רק דוגמה אחת מני רבות. אנו מבינים זאת רק כאשר אנו רואים שהאוונגליונים הורדו מטה בדרך שמוכרחה להוביל לחוסר-הבנה וכיום, על בסיס האוקולטיזם, משימתנו היא לחזור אל המשמעות האמיתית של הכריסטיאניות, שביחס אליה המורים הראשונים עשו טעויות רבות. אז, ייראה מובן שהתקופה הבאה של הכריסטיאניות תיחווה באופן שונה מזה של התקופות הקדומות יותר. מצד שני, כפי שכבר צוין, דברים רבים נאמרים כאן שאפשר לאמרם רק משום שהמאזינים לקחו חלק בהתפתחותו של מדע הרוח שלנו במהלך השנים האחרונות או שהם בנויים בצורה נכונה כדי לחדור אותו: בני-אדם שבנפשם יש רגש והלך-רוח תואמים שיאפשרו למה שנמסר לפעול עליהם. היות שנפשות עברו לפחות תקופה אחת של חניכה, התגשמות אחת בין המיסטריה של גולגתא והתקופה הנוכחית, אפשר לדבר היום על האוונגליונים בלי פחד שייגרם נזק.

כך, ניצבת לפנינו העובדה יוצאת-הדופן שהאוונגליונים היו צריכים להימסר, אך שהכריסטיאניות הייתה יכולה להיות מובנת רק בצורתה הלא-מושלמת ביותר. לפיכך, האוונגליונים היו נתונים לשיטת מחקר שאינה יכולה עוד לקבוע מה היסטורי ומה לא, כך שבסופו של דבר הכול מוכחש. בצורתם המקורית, הם מוכרחים לחדור את לבנו ונפשנו, וזה מוכרח לעורר כוח חדש שבאמצעותו הממצאים אשר יוצגו עתה לבני-אדם, יוכלו להתקבל על-ידי אלה שיהיו מסוגלים לחוש כראוי את המאורעות מהטבילה של יוחנן עד למאורע בגולגתא.

לכן, פירוש של מאורע-הכריסטוס מנקודת-מבט אוקולטית מהווה הכנה נחוצה עבור הנפשות שבעתיד הקרוב אמורות לחוות משהו חדש, נפשות העומדות להסתכל בעולם עם כשרים חדשים. הצורה הישנה של האוונגליונים תקבל תחילה את ערכה האמיתי על-ידי כך שנלמד לקרוא את האוונגליונים בעזרת הרישומים האקאשיים; רק כך יושב להם ערכם המלא. במיוחד, המשמעות האמיתית של מאורע-גולגתא יכולה להיות מוצגת במלואה רק בעזרת מחקר אוקולטי. רק כאשר המשמעות המקורית של מאורע זה תובן באמצעות מחקר אוקולטי, תוכרנה התוצאות שיכולות להיות לו עבור נפשות אנושיות. משימתנו בימים הקרובים תהיה לשפוך אור, ככל האפשר בסדרה אחת קצרה של הרצאות, על כל דבר שהנפש האנושית יכולה לחוות תחת השפעת אימפולס-הכריסטוס, כך שנוכל להגיע לידיעה עמוקה יותר מאשר היה אפשרי בעבר, ביחס לכל מה שהתרחש בפלשתינה ובגולגתא.

הרצאה 5

גאולת הגוף הפיסי

9 באוקטובר 1911

אם תיזכרו בכך שבמהלך ההרצאות שלנו ראינו את אימפולס-הכריסטוס כמאורע העמוק ביותר באבולוציה האנושית, אין ספק שתסכימו שהפעלה מסוימת של כוחות התודעה והרוח שלנו נחוצה כדי להבין את מלוא משמעותו וטווח השפעתו. כמובן, בחוגים הרחבים ביותר אנו מגלים את ההרגל הגרוע לומר שהדברים העילאיים ביותר בעולם מוכרחים להיות מובנים במונחים הפשוטים ביותר. אם מה שמישהו מוכרח לומר על אודות מקורות ההווה נשמע מסובך, בני-אדם מתרחקים ממנו מפני ש"האמת מוכרחה להיות פשוטה". כטענה האחרונה, היא בוודאי פשוטה. אבל, אם בשלב מסוים אנו רוצים ללמוד ולדעת את הדברים העילאיים ביותר, אין זה קשה לראות שתחילה עלינו להבהיר את הדרך להבנתם. וכדי להיכנס אל תוך הגדולה המלאה, המשמעות המלאה, של אימפולס-הכריסטוס, מנקודת-מבט מסוימת, עלינו לרכז נושאים שונים רבים.

עלינו רק להפנות את תשומת-לבנו אל איגרות פאולוס ונראה במהרה שפאולוס אשר שאף במיוחד להכניס לטווח הרוחות האנושיות את הטבע העל-חומי של ישות-הכריסטוס, הגיע למושג, לאידיאה, של הכריסטוס, לאבולוציה האנושית כולה, כביכול. אם ניתן לאיגרות פאולוס לפעול עלינו, יהיה לנו בסופו של דבר משהו שדרך פשטותו יוצאת הדופן ודרך התכונה החודרת עמוקות של המילים והמשפטים, עושה רושם משמעותי ביותר. אך, הדבר הוא כך רק משום שפאולוס, דרך ההתקדשות שלו, פילס את דרכו מעלה אל אותה פשטות שאינה נקודת-ההתחלה של מה שהינו אמיתי, אלא התוצאה, המטרה. אם נרצה לחדור אל תוך מה שפאולוס היה מסוגל בסופו של דבר לבטא במילים מופלאות, אדירות ופשוטות, ביחס לישות-הכריסטוס, יהיה עלינו להתקרב אל הבנת הטבע האנושי, שלמען המשך התפתחותו כולה על האדמה, הופיע אימפולס-הכריסטוס. לכן, הבה נתייחס למה שאנו כבר יודעים ביחס לטבע האנושי, כפי שהוא מוצג על-ידי ראייה אוקולטית.

אנו מחלקים את חיי האדם לשני חלקים: התקופה שבין לידה ומוות והתקופה המשתרעת בין מוות ולידה חדשה. תחילה, הבה נסתכל בגופו הפיסי של האדם. אנו יודעים שראייה אוקולטית רואה אותו כישות ארבע-איברית, אך כישות ארבע-איברית הנמצאת בתהליך של התפתחות. הראייה האוקולטית רואה את הגוף הפיסי, הגוף האתרי, הגוף האסטרלי וה'אני'. אנו יודעים שכדי להבין את האבולוציה האנושית, עלינו ללמוד את האמת האוקולטית ש'אני' זה, לו אנו נעשים מודעים ברגשות ובתחושות שלנו כאשר אנו פשוט

מסבים את מבטנו מהעולם החיצוני ומנסים לחיות בתוך תוכנו, מתקדם מהתגשמות אחת לשנייה. אך, אנו גם יודעים ש'אני' זה עטוף כביכול – אף שהמילה 'עטוף' אינה ביטוי טוב, אנו יכולים להשתמש בה לעת עתה – בשלושת האיברים האחרים של הטבע האנושי: הגוף האסטרלי, הגוף האתרי והגוף הפיסי. על הגוף האסטרלי אנו יודעים שבהיבט מסוים הוא המלווה של ה'אני' לאורך ההתגשמויות השונות. כי, אף על פי שבמהלך תקופת הקמאלוקה הרבה מהגוף האסטרלי מוכרח להיות מסוכך, הוא נשאר כסוג של כוח גופני, האוחז בהתקדמות המוסרית, האינטלקטואלית והאסתטית שהשגנו במהלך ההתגשמות. כל מה שמהווה התקדמות אמיתית מוחזק יחד על-ידי כוחו של הגוף האסטרלי, נישא מהתגשמות אחת לזו הבאה אחריה ומחובר, כביכול, ל'אני' אשר עובר כדבר הנצחי מיסודו בתוכנו, מהתגשמות אחת לשנייה. ועוד, אנו יודעים שגם מהגוף האתרי הרבה מאוד מושלך מיד לאחר המוות, אך תמצית של גוף אתרי זה נשארת עמנו, תמצית שאנו לוקחים עמנו מהתגשמות אחת לבאה אחריה. בימים הראשונים מיד לאחר המוות מופיע לפנינו סוג של סקירה לאחור, כמו לוח עצום, של חיינו עד לאותו זמן ואנו לוקחים עמנו תמצית אתרית מרוכזת. יתר הגוף האתרי נמזג אל תוך העולם האתרי הגדול בצורה זו או אחרת, בהתאם להתפתחותו של האדם הנדון.

ברם, כאשר אנו מסתכלים באיבר הרביעי של הישות האנושית, הגוף הפיסי, נראה בהתחלה כאילו הגוף הפיסי פשוט נעלם בעולם הפיסי. מישהו עשוי לומר שדבר זה יכול להיות מוצג באופן חיצוני, כי לראייה החיצונית הגוף הפיסי מובא בדרך זו או אחרת להתפוררות. ברם, השאלה שמי שעוסק בה עם מדע הרוח מוכרח לשאול את עצמו, היא: האם כל מה שההכרה הפיסית החיצונית יכולה למסור לנו על אודות הגוף הפיסי שלנו הוא אולי מאיה? התשובה אינה רחוקה מאוד עבור מי שהחל להבין את מדע הרוח. כאשר אדם יכול לומר לעצמו: "כל מה שמוצע על-ידי הופעה חושית הוא מאיה, אשליה חיצונית", כיצד יכול הוא לחשוב על כך כאמת שהגוף הפיסי, המושלך אל תוך הקבר או האש, נעלם בלי שום עקבות, לא חשוב באיזו גסות יכולה ההופעה לכפות את עצמה על חושיו? אולי, מאחורי המאיה החיצונית, קיים משהו עמוק יותר. הבה נתעמק בזה.

אתם תיווכחו לדעת שכדי להבין את אבולוציית האדמה, עלינו לדעת את ההתגלמויות המוקדמות של כוכב-הלכת שלנו; עלינו לחקור את ההתגלמויות סטורן, שמש וירח של האדמה. אנו יודעים שהאדמה עברה דרך 'ההתגשמויות' שלה כפי שעשתה כל ישות אנושית. הגוף הפיסי שלנו הוכן במהלך האבולוציה האנושית מתקופת סטורן של האדמה. ביחס לתקופת סטורן-קדום, איננו יכולים לדבר כלל על גוף אתרי, גוף אסטרלי ו'אני', במובן שלהם היום. אבל, הזרע של הגוף הפיסי כבר נזרע, התגלם, במהלך תקופת האבולוציה סטורן. במהלך תקופת שמש של האדמה, זרע זה עבר שינוי ואז בזרע זה, בצורתו אשר עברה שינוי, התגלם הגוף האתרי. במהלך תקופת ירח של האדמה, הגוף הפיסי שוב עבר שינוי ובאותו זמן בגוף האתרי, שגם הופיע בצורה אשר עברה שינוי, השתלב הגוף האסטרלי. במהלך תקופת אדמה, השתלב ה'אני'. האם מתקבל על הדעת שחלק שלנו אשר התגלם במהלך תקופת סטורן, הגוף הפיסי שלנו, פשוט

מתפרק או נשרף כליל ונעלם בתוך היסודות, לאחר המאמצים המשמעותיים ביותר שנעשו על-ידי ישויות אלוהיות-רוחיות לאורך מיליוני שנים, במהלך התקופות סטורן, שמש וירח, כדי להפיק את הגוף הפיסי הזה? אילו זה היה נכון, הייתה ניצבת בפנינו העובדה הראויה לציון שלאורך שלושת השלבים הפלנטריים, סטורן, שמש וירח, פעלה קבוצה של ישויות אלוהיות כדי להפיק יסוד קוסמי, כמו הגוף הפיסי שלנו ובמהלך תקופת אדמה, יסוד קוסמי זה נועד להיעלם בכל פעם שאדם מת. הייתה זו דרמה יוצאת מן הכלל אם המאיה – והתבוננות חיצונית אינה מכירה דבר אחר – הייתה נכונה. לכן, עתה אנו שואלים: האם המאיה יכולה להיות נכונה?

בהתחלה, נראה כאילו הידיעה האוקולטית מזהירה שהמאיה נכונה, כי, באופן מוזר, נראה שהידיעה האוקולטית, במקרה זה, באה לידי הרמוניה עם המאיה. כאשר אנו חוקרים את התיאור הניתן על-ידי הידיעה הרוחית על התפתחות האדם לאחר המוות, אנו מגלים שבקושי שמים לב לגוף הפיסי. מסופר לנו שהגוף הפיסי מושלך, נמסר ליסודות האדמה. מסופר לנו על אודות הגוף האתרי, הגוף האסטרלי וה'אני'. בגוף הפיסי לא נוגעים עוד ונראה כאילו הדממה של הידיעה הרוחית נותנת אישור שבשתיקה לידיעה של מאיה. כך זה נראה ובדרך מסוימת מדע הרוח מצדיק אותנו בדברנו כך, כי כל דבר נוסף מוכרח להימסר בשיעורים עמוקים יותר בכריסטולוגיה. ביחס למה שמרחיק אל מעבר למאיה בקשר לגוף הפיסי, איננו יכולים לדבר כלל, כל עוד אימפולס-הכריסטוס וכל מה שקשור אליו, לא הוסברו תחילה במידה מספקת.

אם נבחן כיצד גוף פיסי זה נחוזה ברגע מסוים בעבר, נגיע לתוצאה יוצאת דופן. הבה נחקור שלושה סוגים של תודעת-עם, שלוש צורות שונות של תודעה אנושית ביחס לכל מה שקשור לגופנו הפיסי, במהלך תקופות מכריעות באבולוציה האנושית. תחילה, נחקור את היוונים.

אנו יודעים שהיוונים היו אותו עם יוצא דופן אשר התרומם להתפתחותו הגבוהה ביותר בתקופת התרבות האחר-אטלנטית הרביעית. אנו יודעים שתקופה זו החלה בערך במאה השמינית לפני העידן שלנו והסתיימה במאות השלוש-עשרה, ארבע-עשרה וחמש-עשרה לאחר המאורע בפלשתינה. אנו יכולים לאשר בקלות את מה שנאמר על אודות תקופה זו ממידע, מסורות ומסמכים חיצוניים. התיאורים הברורים הראשונים ביחס ליוון מרחיקים לאחור בקושי עד למאה השישית או השביעית לפני העידן שלנו, אם כי תיאורים אגדיים ירדו מזמנים מוקדמים יותר. אנו יודעים שגדולת התקופה ההיסטורית של יוון, מקורה בתקופה הקודמת, התקופה האחר-אטלנטית השלישית. האמירות מתוך השראה של הומר חוזרים אחורה עד לתקופה שקדמה לתקופה האחר-אטלנטית הרביעית; ואייסכילוס, אשר חי בזמנים קדומים כל-כך שעבודות מסוימות שלו אבדו, מצביע אחורה על הדרמה של המיסטריות, בהציעו לנו רק הד שלה. התקופה האחר-אטלנטית השלישית מתפשטת אל תוך עידן היוונים, אבל באותו עידן התקופה הרביעית באה לידי

ביטוי מלא. התרבות היוונית המופלאה מהווה את הביטוי הטהור ביותר של התקופה האחר-אטלנטית הרביעית.

עתה, מגיעה לאוזננו אמירה יוצאת דופן מיוון, אמירה המאפשרת לנו לראות עמוקות בתוך נפש האדם אשר חש עצמו באמת יווני, האמירה של הגיבור (אכילס באודיסיאה): "עדיף להיות קבצן בעולם העילאי מאשר מלך בארץ הצלליות." זוהי אמירה המעידה על רגישותה העמוקה של הנפש היוונית. מישוהו עשוי לומר שכל מה שנשמר עבורנו מהיופי והגדולה הקלאסיים, מהעיצוב ההדרגתי של האידיאל האנושי בעולם החיצוני, של יוון – כל זה מהדהד לעברנו מתוך אותה אמירה.

הבה ניזכר באימון המופלא של הגוף האנושי בהתעמלות היוונית ובמשחקים הגדולים, אשר רק נהפכים בימים אלה לקריקטורה על-ידי בני-אדם שאינם מבינים דבר על מה שיוון הייתה באמת. לכל תקופה יש את האידיאל שלה ועלינו לזכור זאת אם ברצוננו להבין כיצד התפתחות זו של הגוף הפיסי החיצוני, כפי שהוא ניצב שם בצורתו במישור הפיסי, הייתה זכות מיוחדת של הרוח היוונית. כך הייתה גם היצירה של אידיאלים אנושיים באמנות הפלסטית, בשיפור הצורה האנושית בפיסול. ואז, אם נתבונן באופייה של התודעה היוונית, כפי ששלטה בפריקלס, למשל, כאשר לאדם היה רגש לאנושי-אוניברסלי ובכל זאת היה יכול לעמוד איתן על רגליו ולחוש כמו אדון ומלך בתחומי עירו – כאשר אנו נותנים לכל היצירה הזאת לפעול עלינו, אז עלינו לומר שהאהבה האמיתית של היוונים כלפי הצורה האנושית כפי שהיא עמדה שם לפניו במישור הפיסי, וכן האסתטיקה, נוצלו היטב בהתפתחות צורה זו. במקום שבו צורה אנושית זאת הייתה כל-כך אהובה ומובנת, אדם היה יכול להתמסר למחשבה: "כאשר מה שמעניק לאדם את הצורה היפה הזאת במישור הפיסי נלקח מהטבע האנושי, הרי שלא ניתן להעריך את היתר כנעלה באותה מידה כמו החלק אשר נהרס על-ידי המוות." אהבה נעלה זו לצורה החיצונית הובילה באופן בלתי-נמנע להשקפה פסימית על מה שנותר מהאדם לאחר שעבר דרך שער המוות. ואנו יכולים להבין לגמרי שהנפש היוונית, בהסתכלה עם אהבה גדולה כל-כך בצורה החיצונית, חשה עצב כאשר נכפה עליה לחשוב: "צורה זו נלקחת מהאינדיבידואליות האנושית. האינדיבידואליות האנושית ממשיכה לחיות בלי הצורה הזאת!" אם מסתכלים בה לרגע אך ורק מנקודת-המבט של רגש, אז עלינו לומר: ביוון, יש לנו את אותו ענף של הגזע האנושי אשר אהב והעריך במידה הרבה ביותר את הגוף האנושי, וחווה את הצער העמוק ביותר כאשר הגוף הושמד עם המוות. עתה, הבה נתייחס לתודעה אחרת אשר התפתחה בערך באותו זמן, תודעת-בודהא, אשר עברה מהבודהא אל חסידיו. שם יש לנו כמעט את הניגוד של הגישה היוונית. עלינו לזכור רק דבר אחד: גרעין ארבע האמיתות הגדולות של הבודהא הוא שהאינדיבידואליות האנושית נמשכת על-ידי כמיהה, על-ידי תשוקה, אל תוך הוויית-הקיום שבה היא עטופה בצורה חיצונית. לתוך איזה סוג של הוויית-קיום? לתוך הוויית-קיום המתוארת בתורת-בודהא: "הלידה היא צער, המחלה היא צער, הזקנה היא צער, המוות הוא צער!" המחשבה המונחת ביסוד גרעין זה של הבודהיזם היא שבהיותה עטופה בעטיפה גופנית-חיצונית,

האינדיבידואליות שלנו, שכלידה יורדת מהגבהים האלוהיים-רוחיים ושבה אליהם עם המוות, חשופה לכאב הקיום, לצער הקיום. רק דרך אחת של גאולת בני-האדם מבוטאת בארבע האמיתות הגדולות הקדושות של הבוֹדֵהָא: להשתחרר מהוויית-הקיום החיצונית, להשליך את העטיפה החיצונית. משמעות הדבר היא לשנות את האינדיבידואליות כך שתיכנס, מהר ככל האפשר, למצב שיאפשר את ההשלכה הזאת. ברצוננו לציין שהרגש הפעיל כאן הוא ההיפך של הרגש השולט בקרב היוונים. כפי שהיוונים אהבו והעריכו במידה רבה את העטיפה הגופנית החיצונית וחשו צער עם השלכתו, כך חסידי הבוֹדֵהָיזם העריכו אותה מעט מאוד, בהתייחסם אליה כמשהו שיש להשליך מהר ככל האפשר. וקשור לגישה זו היה המאבק להתגבר על הכמיהה לקיום, קיום אשר עטוף בעטיפה גופנית.

הבה נעמיק יותר במחשבות בודהיסטיות אלה. בבוֹדֵהָיזם, אנו נתקלים בסוג של השקפה תיאורטית ביחס להתגשמויות העוקבות של האדם. אין מדובר במה שהאינדיבידואל חושב על אודות התורה, במה שחדר אל תוך התודעה של חסידי הבוֹדֵהָיזם. תיאורתי זאת לעתים קרובות. אמרתי שאולי אין לנו הזדמנות טובה יותר בשביל לחוש את מה שחסיד הבוֹדֵהָיזם היה מוכרח לחוש ביחס להתגשמויות המתמשכות של האדם, מאשר להשתקע בשיחה המסורתית בין המלך מילינדה וחכם בודהיסטי. "באת במרכבה שלך: אם כך, חשוב, הו מלך גדול", אמר החכם נגזנה, "שכל מה שיש לך במרכבה הוא גלגלים, גל ארכובה, גוף המרכבה, מושב וכן הלאה, וחץ מהם שום דבר אחר מלבד מילה המתארת גלגלים, גל ארכובה, גוף המרכבה, מושב וכן הלאה. אינך יכול לדבר על אינדיבידואליות מיוחדת של המרכבה, אך עליך להבין בבהירות ש'מרכבה' היא מילה ריקה אם תחשוב על משהו אחר שאינו חלקיה." ודימוי נוסף נבחר על-ידי נגזנה עבור המלך מילינדה. "התייחס לפרי השקד הצומח על העץ וחשוב על כך שמתוך פרי אחר, נלקח זרע והושלך באדמה ואז הוא נרקב; מתוך אותו זרע, העץ צמח ופרי-השקד צמח עליו. האם אינך יכול לומר שלפרי על העץ יש משהו אחר במשותף מלבד שם וצורה חיצונית עם הפרי שממנו נלקח הזרע והוטמן באדמה, היכן שהוא נרקב?" נגזנה התכוון לומר שלאדם יש במשותף עם האדם מהתגשמותו הקודמת באותה מידה שיש לפרי-השקד על העץ עם פרי-השקד שכזרע הוטמן באדמה. מי שמאמין שהצורה הניצבת לפנינו כאדם ואשר מסולקת על-ידי המוות, מהווה משהו מלבד שם וצורה, מאמין במשהו שגוי כמו מי שחושב שבמרכבה – בשם 'מרכבה' – כלול דבר נוסף מלבד חלקי המרכבה – גלגלים, גל ארכובה וכן הלאה. מההתגשמות הקודמת דבר ממה שהאדם מכנה ה'אני' שלו, אינו עובר אל ההתגשמות החדשה.

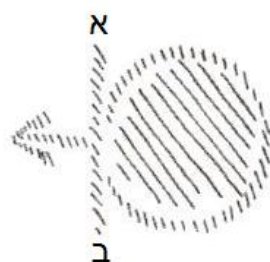
זהו דבר חשוב! ועלינו להדגיש שוב ושוב שאין זה חשוב עד כמה אדם זה או אחר מפרש אמירה זו או אחרת של הבוֹדֵהָא, אלא עד כמה הבוֹדֵהָיזם פעל בתודעה של בני-האדם, מה שהוא נתן לנפשותיהם. ומה שהוא נתן לנפשותיהם אכן מבוטא בבהירות ובמשמעות עצומות במשל זה של המלך מילינדה והחכם הבוֹדֵהָיסטי. על מה שאנו מכנים 'אני' שעליו אנו אומרים שהוא מורגש ונתפס על-ידי אדם בחשבו על ישותו

הפנימית, הבודהיסט אומר שביסודו של דבר הוא משהו הזורם לתוכו ומשתייך למאיה באותה מידה כמו כל דבר אחר שאינו עובר בין התגשמויות.

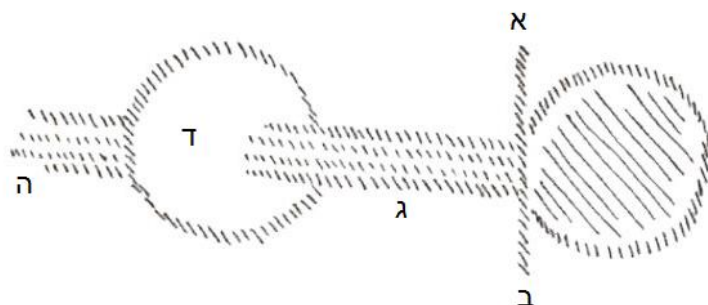
במקום אחר הזכרתי שאילו היו עורכים השוואה בין חכם כריסטיאני וחכם בודהיסטי, הרי שהחכם הכריסטיאני היה מדבר אחרת אל המלך מילינדה. הבודהיסט אמר למלך: "התייחס למרכבה, לגלגלים, לגל הארכובה וכן הלאה; הם מהווים חלקים של המרכבה ומעבר לחלקים אלה המילה 'מרכבה' היא רק שם וצורה. עם המילה 'מרכבה' לא ציינת משהו ממשי במרכבה. אם ברצונך לדבר על משהו ממשי, עליך לציין את החלקים." באותו מקרה, החכם הכריסטיאני היה אומר: "הו מלך מילינדה החכם, באת במרכבה שלך, התבונן בה! בה, אינך יכול לראות רק גלגלים, גל ארכובה, גוף המרכבה וכן הלאה, אך אני שואל אותך: האם היית יכול לנסוע לכאן רק עם הגלגלים? או רק עם גל הארכובה או רק עם המושב? אינך יכול לנסוע לכאן על איזשהו חלק מהחלקים הנפרדים. כל עוד הם מהווים חלקים, הם יוצרים את המרכבה, אבל על החלקים עצמם אינך יכול לנסוע לכאן. כדי שהחלקים ירכיבו את המרכבה, נדרש משהו נוסף מלבד היותם חלקים גרידא. תחילה, מוכרחה להיות מחשבה מוגדרת של המרכבה, כי היא זו אשר מחברת יחד גלגלים, גל ארכובה וכן הלאה. והמחשבה 'מרכבה' היא משהו נחוץ מאוד: אינך יכול לראות את המחשבה, אך עליך להכיר בה!"

החכם הכריסטיאני היה פונה לאדם ואומר: באדם אינדיבידואלי יכול אתה לראות רק את הגוף, הפעולות והתנסויות-הנפש החיצוניים; אתה רואה באדם מעט מאוד מה'אני' שלו, באותה מידה שבשם 'מרכבה' אתה רואה את חלקיה הנפרדים. משהו שונה למדי קיים בחלקים, כלומר מה שאפשר לך לנסוע לכאן. כך, גם באדם: בתוך כל חלקיו קיים משהו שונה למדי, כלומר מה שמהווה 'אני'. ה'אני' הוא משהו ממשי המהווה מהות על-חושית אשר עוברת בין התגשמויות."

כיצד יכולים אנו לשרטט תרשים של התורה הבודהיסטית על התגשמות חוזרת-ונשנית כך שהוא יציג את התיאוריה הבודהיסטית התואמת? בעיגול אנו מציינים אדם בין לידה ומוות. האדם מת. הזמן שבו הוא מת מסומן על-ידי הנקודה שבה הקו א-ב משיק לעיגול. עתה, מה נשאר מכל מה שרוחק בתוך הוויית-הקיום שבין לידה ומוות? סיכום הגורמים: תוצאות המעשים של כל מה שאדם עשה, טוב או רע, יפה או מכוער, פיקחי או טיפשי.

כל מה שנשאר בדרך זו ממשיך לפעול כמערכת של גורמים וכך יוצר את הגרעין הסיבתי (ג) עבור ההתגשמות הבאה. מסביב לגרעין סיבתי זה, נארגות עטיפות גופניות חדשות (ד) עבור ההתגשמות הבאה. עטיפות גופניות אלה עוברות התנסויות חדשות, כפי שקרה עם העטיפות הגופניות סביב הגרעין הסיבתי הקודם. מהתנסויות אלה, שוב נשאר גרעין סיבתי (ה). הוא כולל התנסויות שנכנסו לתוכו מהתגשמויות קודמות, יחד עם התנסויות מחייו הקודמים. לפיכך, הוא משמש כגרעין הסיבתי עבור ההתגשמות הבאה וכך הלאה. משמעות הדבר היא שמה שעובר לאורך ההתגשמויות מורכב אך ורק מסיבות ותוצאות ולא שום דבר אחר. אין 'אני' מתמשך המחבר בין ההתגשמויות; סיבות ותוצאות בלבד פועלות מהתגשמות אחת לאחרת. כך, בהתגשמות זו, כאשר אני מכנה את עצמי 'אני', זה לא משום שאותו 'אני' היה קיים שם בהתגשמות הקודמת. מה שאני מכנה ה'אני' שלי הוא רק מאיה של ההתגשמות הנוכחית.

מי שבאמת מבין את הבודהיזם, מוכרח לדמות אותו לעצמו בדרך זו ועליו להבין בבהירות שמה שאנו מכנים 'אני', אין לו מקום בבודהיזם. עתה, הבה נתקדם למה שאנו יודעים מהכרה אנתרופוסופית.

כיצד יכול היה האדם לפתח את ה'אני' שלו? דרך התקופה האבולוציונית אדמה. רק במהלך התקופה האבולוציונית אדמה שהוא הגיע לשלב של פיתוח ה'אני' שלו. הוא הצטרף לגוף הפיסי, לגוף האתרי ולגוף האסטרלי שלו על האדמה. עתה, אם אנו זוכרים את כל מה שהיה עלינו לומר ביחס לשלבים האבולוציוניים של האדם במהלך התקופות סטורן, שמש וירח, אנו יודעים שבמהלך התקופה ירח הגוף הפיסי האנושי עדיין לא רכש צורה מוגדרת; הוא קיבל אותה לראשונה על האדמה. לפיכך, אנו מדברים על הוויית-הקיום אדמה כתקופה שבה רוחות הצורה לקחו חלק ושינו את הגוף הפיסי של האדם כך שקיבל את צורתו הנוכחית. עיצוב זה של הגוף הפיסי האנושי היה נחוץ כדי שה'אני' ימצא מקום באדם. גוף-האדמה הפיסי, שהונח על האדמה הפיסית, סיפק את היסוד להופעת ה'אני' כפי שאנו מכירים אותו. אם נזכור זאת, הדברים הבאים לא ייראו עוד בלתי-מובנים.

ביחס לערכו של ה'אני' בקרב היוונים, ראינו שעבורם הוא היה מבוטא באופן חיצוני בצורה האנושית. הבה ניזכר עתה בכך שהבודהיזם, על-פי הידיעה שלו, נערך להתגבר ולהשליך מהר ככל האפשר את הצורה החיצונית של הגוף הפיסי האנושי. האם יכולים אנו להתפלא שבבודהיזם איננו מוצאים שום ערך לכל דבר הקשור לצורה גופנית זו? זוהי מהותו של הבודהיזם להעריך במידה קטנה את הצורה החיצונית של הגוף

הפיסי באותה מידה שבה הוא מעריך את הצורה החיצונית שה'אני' צריך כדי להיכנס להוויית-קיום: אכן, כל זה מונח בצד. הבודהיזם איבד את הצורה של ה'אני' מהדרך שבה הוא המעיט בערכו של הגוף הפיסי.

כך אנו רואים כיצד שני זרמים רוחיים מנוגדים זה לזה: הזרם היווני אשר מייחס את הערך הגבוה ביותר לצורה החיצונית של הגוף הפיסי כצורה החיצונית של ה'אני', והזרם הבודהיסטי הדורש שעל הצורה החיצונית של הגוף הפיסי, עם כל השתוקקות לקיום, יש להתגבר מהר ככל האפשר כך שבתורתו שלו הוא מאבד לחלוטין את ה'אני'.

בין שתי פילוסופיות-עולם מנוגדות אלה ניצבת העבריות הקדומה. העבריות הקדומה רחוקה מלחשוב על ה'אני' בצורה כה גרועה כפי שהבודהיזם עושה. בבודהיזם, זוהי כפירה להכיר ב'אני' נצחי, העובר מהתגשמות אחת לזו הבאה אחריה. אבל, העבריות הקדומה דגלה בחוזקה בכפירה זו כביכול, ולעולם לא היה עולה בדעתו של חסיד של אותה דת להניח שהניצוץ האלוהי האישי שלו, עמו הוא חיבר את מושג ה'אני' שלו, אובד בעוברו דרך שער המוות. אם ברצוננו להבהיר כיצד העברי הקדום התייחס לנושא, עלינו לומר שהוא חש את עצמו מחובר לאלוהות בישותו הפנימית, מחובר באופן אינטימי; הוא ידע שבחוטים העדינים ביותר של חיי-הנפש שלו, כביכול, הוא היה תלוי בהווייתו של אלוהות זו.

ביחס למושג ה'אני', העברי הקדום היה שונה למדי מהבודהיסט, אך בהיבט אחר הוא גם היה שונה מאוד מהיווני. כאשר אנו סוקרים את אותם זמנים קדומים ככוליות, אנו מגלים שהערכת האישיות האנושית, ולפיכך הערכת הצורה האנושית החיצונית שהייתה ייחודית עבור היווני, אינן נוכחות בעבריות הקדומה. עבור היווני, זו הייתה שטות מוחלטת לומר: "אל לך ליצור לעצמך תמונה כלשהי של האל שלך." הוא לא היה מבין אם משהו היה אומר לו: "אל לך ליצור לעצמך תמונה כלשהי של זאוס או אפולו שלך." כי, הוא חש שהדבר הנעלה ביותר היה הצורה החיצונית והכבוד הנעלה ביותר שאדם היה יכול להציע לאלים היה לעטוף אותם עם צורתו האנושית שאותה הוא העריך כל-כך. דבר לא היה נראה בעיניו אבסורדי יותר מאשר הציווי: "אל לך ליצור לעצמך תמונה כלשהי של אל." כאמון, היווני העניק לאלים שלו את צורתו האנושית. הוא חשב על עצמו כמי שנברא בצלם אלוהי, והוא ביצע את התחרויות, ההאבקות וההתעמלות וכן הלאה שלו, כדי להפוך להעתק ממשי של האל.

אבל, לעברי הקדום היה הציווי: "לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה". זה היה משום שהוא לא העריך את הצורה החיצונית כפי שהיוונים עשו; הוא התייחס אליה כחסרת-ערך ביחס לאלוהי. העברי הקדום היה רחוק כל-כך, מצד אחד, מתלמיד הבודהיזם, שהיה מעדיף הרבה יותר להשליך את הצורה האנושית כולה עם המעבר דרך שער המוות, כפי שהוא היה מרוחק, מצד שני, מהיווני. הוא היה ער לעובדה שצורה זאת היא שנתנה ביטוי לצווים, לחוקים, של ההווייה האלוהית, והוא הבין בבהירות ש'אדם ישר' הוריד דרך הדורות הבאים את מה שהוא, כאדם ישר, קיבץ יחד. לא חיסול הצורה, אלא העברתה דרך הדורות הייתה דאגתו של העברי הקדום. נקודת-המבט שלו עמדה באמצע הדרך בין זו של הבודהיסט אשר איבד את ערכו

של ה'אני', וזו של היווני אשר ראה בצורת הגוף את הנעלה ביותר והוא חש צער רב כאשר הצורה הגופנית הייתה צריכה להיעלם עם המוות.

כך, שלוש השקפות אלה ניצבו האחת מול האחרת. ולמען הבנה טובה יותר של העבריות הקדומה, עלינו לומר בצורה ברורה שמה שהעברי העריך כ'אני' שלו, היה במובן מסוים גם ה'אני' האלוהי. האל חי באנושות, חי בתוך האדם. באיחודו עם האל, העברי חש באותו זמן את ה'אני' שלו, והוא חש שהוא תואם ל'אני' האלוהי. ה'אני' האלוהי תמך בו; ה'אני' האלוהי היה פעיל בתוכו. היווני אמר: "אני מעריך את ה'אני' שלי במידה רבה כל-כך שאני מסתכל באימה במה שעומד לקרות לו לאחר המוות." הבודהיסט אמר: "מה שהינו הגורם לצורה החיצונית של האדם מוכרח לנשור מהאדם מהר ככל האפשר." העברי אמר: "אני מאוחד עם האל; זהו גורלי וכל עוד אני מאוחד עמו, אני נושא את גורלי. איני יודע דבר אחר מלבד הזדהות ה'אני' שלי עם ה'אני' האלוהי."

אופן חשיבה יהודי קדום זה, הניצב באמצע הדרך בין החשיבה היוונית והבודהיזם, אינו כרוך, כפי שקורה לחשיבה היוונית מן ההתחלה, בנטייה לטרגדיה לנוכח תופעת המוות, אלא ברגש טרגי הנוכח בו באופן עקיף. זה באמת יווני שהגיבור יאמר: "עדיף להיות קבצן בעולם העילאי" – כלומר עם הצורה הגופנית האנושית – "מאשר מלך בממלכת הצלליות", אבל העברי הקדום לא היה יכול לומר זאת בלי להוסיף משהו. כי, העברי הקדום ידע שכאשר צורתו הגופנית נושרת עם המוות, הוא נשאר מאוחד עם האל. הוא אינו יכול ליפול לתוך הלך-רוח טרגי פשוט בגלל העובדה של המוות. עם זאת, הנטייה לטרגדיה נוכחת באופן עקיף בעבריות הקדומה והיא מבוטאת בדרמה המופלאה שנכתבה אי-פעם בזמנים הקדומים – הסיפור של איוב.

אנו רואים שם כיצד ה'אני' של איוב חש מחובר לאל שלו, כיצד הוא מתעמת עם האל שלו, אך בצורה שונה מהדרך שבה ה'אני' היווני עושה זאת. מוצג לנו כיצד נופלים על איוב אסון אחר אסון, גם אם הוא מודע לכך שהוא אדם ישר ועשה כל שביכולתו לשמור על הקשר של ה'אני' שלו עם ה'אני' האלוהי. וכאשר נראה שהוויית-קיומו מבורכת ומוכרחה להיות מבורכת, נפל עליו גורל טרגי.

איוב אינו מודע לשום חטא; הוא מודע לכך שהוא פעל כפי שאדם ישר מוכרח לפעול כלפי האל שלו. הגיעה אליו הידיעה שכל נכסיו נהרסו, משפחתו נרצחה. אז, הגוף החיצוני שלו, צורה אלוהית זו, לקה במחלה חמורה. שם ניצב האדם היכול לומר לעצמו באופן מודע: "דרך הקשר הפנימי שאני חש עם האל שלי, שאפתי להיות ישר בפני האל שלי. גורלי, שנגזר עליי על-ידי אל זה, הציב אותי בעולם. מעשיו של אל זה הם שנפלו עליי בצורה קשה כל-כך." ואשתו ניצבת שם לצדו ומבקשת ממנו במילים מוזרות שיתכחש לאל שלו. מילים אלה הורדו מטה בצורה נכונה. הן אחת מהאמירות התואמות באופן מדויק לרישומים האקאשיים: "ותר על האל שלך משום שעליך לסבול כל-כך הרבה, משום שהביא עליך את כל הסבל הזה,

ומות!" איזה עומק אינסופי יש במילים האלה: אבד את תודעת הקשר עם האל שלך; אז, תנשור מהקשר האלוהי, כמו עלה מעץ, והאל שלך לא יוכל עוד להעניש אותך! אבל, איבוד הקשר עם האל מהווה באותו זמן מוות! כי, כל עוד ה'אני' חש את עצמו מחובר לאל, המוות אינו יכול לגעת בו. ה'אני' מוכרח קודם לנתק את עצמו מהקשר עם האל; רק אז המוות יוכל לגעת בו.

על-פי ההופעה החיצונית, הכול מתנהל נגד איוב הישר; אשתו רואה את הסבל שלו ומייעצת לו לוותר על האל ולמות; חבריו באים ואומרים לו: "בטח עשית דבר זה או אחר, שכן האל לא יעניש אדם ישר." אבל, הוא מודע לכך, ככל שהדבר נוגע לתודעתו האישית, שהוא לא עשה דבר באופן לא-ישר. דרך המאורעות שהוא נתקל בהם בעולם החיצוני, הוא ניצב בפני טרגדיה עצומה: הטרגדיה לא להיות מסוגל להבין את הוויית-הקיום האנושית, להרגיש את עצמו מחובר לאל ולא להבין כיצד מה שהוא חווה, מקורו יכול להיות באל.

הבה נחשוב על כל זה נופל במלוא משקלו על נפש אנושית. הבה נחשוב על נפש זו פורצת אל תוך המילים אשר ירדו אלינו מהסיפור המסורתי של איוב: "אני יודע שהמושיע שלי חי! אני יודע שיום אחד אתעטף שוב בעצמותיי, בעורי, ואראה את האל שעמו אני מאוחד." תודעה זו של אי-האפשרות להשמיד את האינדיבידואליות האנושית, פורצת מתוך נפשו של איוב למרות כל הכאב והסבל. כה חזקה היא תודעת-ה'אני' כתוכן הפנימי של האמונה העברית הקדומה! אך, כאן אנו נתקלים במשהו ראוי לציון במידה הנעלה ביותר. "אני יודע שהמושיע שלי חי", אומר איוב, "אני יודע שיום אחד אתעטף שוב בעורי ועם עיניי שלי אראה את ההדר של האל שלי." איוב קושר בין המחשבה על המושיע והגוף החיצוני, העור והעצמות, העיניים הרואות באופן פיסי. מוזר! לפתע, בתוך תודעה זו הניצבת באמצע הדרך בין החשיבה היוונית והבודהיזם – תודעה עברית קדומה זו – אנו נתקלים בתודעה על משמעות הצורה הגופנית הפיסית בהקשר למחשבה על המושיע, אשר הופכת אז ליסוד, לבסיס, המחשבה על הכריסטוס. וכאשר אנו לוקחים את תשובתה של אשת איוב, עוד אור נופל על כל מה שאיוב אומר. "ותר על האל שלך ומות." דברים אלה רומזים שמי שלא מוותר על האל שלו, לא מת. זה מה שנרמז במילים אלה. אך אז, מה משמעות המילה 'מות'? למות, משמעו להשליך את הגוף הפיסי. נראה שהמאיה החיצונית אומרת שהגוף הפיסי עובר אל תוך היסודות של האדמה, וכביכול נעלם. כך, בתשובתה של אשת איוב טמון הדבר הבא: "עשה מה שנחוץ כדי שהגוף הפיסי שלך יוכל להיעלם!" לא הייתה יכולה להיות שום משמעות אחרת, או שדבריו של איוב, שנאמרו לאחר מכן, לא היו הגיוניים. כי האדם יוכל להבין משהו רק אם יבין את משמעותו של הגוף הפיסי. ואיוב בעצמו אומר, כי זה גם טמון בדבריו: "הו, אני יודע בהחלט שאיני צריך לעשות דבר שיגרם להיעלמותו המוחלטת של גופי הפיסי, כי זו תהיה רק הופעה חיצונית. ישנה אפשרות שגופי ייגאל, כי המושיע שלי חי. את זה איני יכול לבטא אחרת מלבד במילים: עורי, עצמותיי, ייבראו שוב באחד הימים.

בעיניי אראה את ההדר של האל שלי. אוכל לשמור כדין על גופי הפיסי, אך לשם כך מוכרחה להיות לי התודעה שהמושיע שלי חי."

כך, בסיפור זה של איוב, ניצב בפנינו בפעם הראשונה, קשר בין צורת הגוף הפיסי, שהבודהיסט היה משליך, שהיווני רואה בעצב כיצד היא נעלמת ותודעת-ה'אני'. אנו נתקלים בפעם הראשונה במשהו כמו אפשרות לגאולה למה שקבוצת האלים מסטורן, שמש וירח קדומים עד לאדמה עצמה, יצרה כצורה של הגוף הפיסי. ואם הצורה צריכה להישמר, אם עלינו לומר עליה שמה שניתן לנו בעצמות, עור ואיברי-חושים, צריך להיות תוצאה, אז עלינו להוסיף: "אני יודע שהמושיע שלי חי".

מישהו עשוי לומר עתה שדבר זה מוזר. האם באמת נובע מסיפורו של איוב שהכריסטוס מחייה את המתים וגואל את הצורה הגופנית שהיוונים האמינו שתיעלם? ואולי יש משהו בסיפור המציין שעבור האבולוציה הכללית של האנושות אין זה נכון, במובן המלא של המילה, שהצורה הגופנית החיצונית צריכה להיעלם לחלוטין? האם זה לא צריך להיות ארוג בתהליך האבולוציוני כולו של האנושות? האם לקשר הזה יהיה איזשהו תפקיד למלא בעתיד? האם זה תלוי בישות-הכריסטוס?

שאלות אלה מוצבות לפנינו. ומשמעותן היא שעלינו להרחיב בהקשר מסוים את מה שלמדנו עד כה ממדע הרוח. אנו יודעים שכאשר אנו עוברים דרך שער המוות, אנו שומרים לפחות את הגוף האתרי, אך אנו משליכים את הגוף הפיסי בשלמותו; אנו רואים אותו נמסר ליסודות. אבל, הצורה שלו, שעליה עבדו במהלך מיליוני שנים – האם היא אובדת בריקנות או שהיא נשמרת בדרך מסוימת?

נתייחס לשאלה זו לאור ההסברים ששמעתם היום, ומחר ניגש אליה על-ידי כך שנשאל: כיצד האימפולס שניתן לאבולוציה האנושית על-ידי הכריסטוס קשור למשמעותו של הגוף הפיסי החיצוני – אותו גוף שלאורך אבולוציית האדמה מושלך לקבר, לאש או לאוויר, אף ששימור צורתו נחוץ למען עתיד המין האנושי?

הרצאה 6

יוחנן ופאולוס, אדם ראשון ואדם שני

10 באוקטובר 1911

בכך שנתחיל ממה שנאמר אתמול, נוכל להתקרב אל השאלות היסודיות של הכריסטיאניות ולחדור אל תוך טבעה המהותי. נראה שרק עם אמצעי זה נוכל להסתכל בלב מה שאימפולס-הכריסטוס הפך להיות עבור האבולוציה של האנושות ולראות את מה שהוא יהפוך להיות בעתיד.

בני-אדם תמיד עומדים על כך שהתשובות לשאלות הנעלות ביותר מוכרחות להיות לא-מורכבות, פשוטות; האמת מוכרחה להגיע ישירות לכל אדם בדרך הפשוטה ביותר. כתמיכה לכך, הם טוענים, למשל, שיוחנן השליח ביטא בשנותיו האחרונות את תמצית הכריסטיאניות בדברי אמת: "ילדים, אהבו זה את זה." ברם, איש אינו צריך להסיק שאדם שפשוט מבטא את המילים "ילדים, אהבו זה את זה", יודע את מהות הכריסטיאניות ואת האמת כולה עבור בני-האדם. לפני שיוחנן השליח היה רשאי לבטא את הדברים האלה, הוא הגשים תנאים מוקדמים שונים. אנו יודעים שהוא אמר את הדברים האלה לקראת סופם של חיים ארוכים, בהיותו בן תשעים וחמש; רק אז, באותה התגשמות מיוחדת, הוא רכש את הזכות להשתמש במילים אלה. אכן, הוא ניצב שם כעד שאמירה זו, אילו הייתה מגיעה מאינדיבידואל אקראי, לא הייתה בעלת עוצמה כמו לאמירה שלו. כי, הוא הגשים דבר נוסף. אף על פי שהמבקרים מתווכחים על כך, הוא היה מחבר האוונגליון על-פי יוחנן, האפוקליפסה ו-איגרות יוחנן. לאורך חייו, הוא לא תמיד אמר "ילדים, אהבו זה את זה!" הוא כתב יצירה המשתייכת ליצירות הקשות ביותר של האדם, האפוקליפסה והאוונגליון על-פי יוחנן, אשר חודרת באופן אינטימי ועמוק ביותר אל תוך הנפש האנושית. הוא רכש את הזכות לומר אמירה כזאת רק לאחר חיים ארוכים ודרך מה שהוא הגשים. אם מישהו יחיה חיים כמו שלו ויגשים את אשר הוא הגשים ואז יאמר, כפי שהוא אמר, "ילדים, אהבו זה את זה!", לא תהיה שום הצדקה להתנגד לכך. ברם, עלינו להיות ברורים שאף על פי שדברים מסוימים יכולים להיות מתומצתים במילים ספורות, כך שמילים ספורות אלו יסמלו הרבה מאוד, הרי שאותן מילים עשויות שלא לבטא דבר. בני-אדם רבים המבטאים דבר חכמה שבמסגרת ההולמת שלו היה אולי מסמל משהו עמוק מאוד, מאמינים שרק בכך שהם ביטאו זאת, הם אמרו הרבה מאוד.

מחבר האפוקליפסה והאוונגליון על-פי יוחנן, בגילו המופלג, היה יכול לבטא את המילים "ילדים, אהבו זה את זה!" מתוך מהותה של הכריסטיאניות, אך אותן מילים מפיו של אדם אחר היו יכולות להיות אמירה

סתמית. לשם הבנת הכריסטיאניות, עלינו לרכז נושאים שונים מתחומים רחוקים, כך שנוכל ליישם על האמיתות הפשוטות ביותר של חיי היומיום.

אתמול, היה עלינו לגשת לשאלה שהינה גורלית עבור החשיבה המודרנית: מה אמורים אנו לעשות מהגוף הפיסי ביחס לישות הארבע-איברית של האדם?

נראה כיצד הנקודות אשר הועלו אתמול בהסתכלות בהשקפות השונות של היוונים, העברים הקדמונים והבודהיסטים, תובלנה אותנו קדימה לקראת הבנת טבעה של הכריסטיאניות. אך, אם נרצה ללמוד יותר על גורל הגוף הפיסי, יהיה עלינו להתייחס תחילה לשאלה שהינה מרכזית בתפיסה הקוסמית הכריסטיאנית כולה; שאלה הטמונה בתוך גרעינה של הכריסטיאניות: מה לגבי תחיית הכריסטוס? האם איננו מוכרחים להניח שכדי להבין את הכריסטיאניות, חיוני שנגיע להבנה של התחייה?

כדי לראות עד כמה דבר זה חשוב, עלינו רק להיזכר בקטע מהאיגרת הראשונה של יוחנן אל הקורинתים (הראשונה אל הקורинתים, פרק 15, פסוקים 14-20):

וְאֵם הַמְּשִׁיחַ לֹא קָם, הַכְרַזְתִּנוּ הָכֵל וְגַם אֲמוֹנַתְכֶם הָכֵל. וְאִזְּכָר נִמְצָא עַדִּי שֶׁקָר לְאֱלֹהִים, שֶׁפֶן הַעֲיִדוֹנוּ עַל אֱלֹהִים כִּי הָקִים אֶת הַמְּשִׁיחַ לְתַחִיָּה – וְהוּא לֹא הָקִימוּ אִם אֲמָנָם אֵין תַּחֲתֵית מֵתִים; שֶׁהָרִי אִם אֵין תְּקוּמַת מֵתִים, גַּם הַמְּשִׁיחַ לֹא קָם, לְשׂוֹא אֲמוֹנַתְכֶם וְעַדִּין שְׂרוּיִים אַתֶּם בְּחַטָּאֵיכֶם. וְאִזְּכָר גַּם הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר מָתוּ בְּהֵיוֹתָם שִׁכְיִים לְמָשִׁיחַ – אֲבוֹדִים הֵם. אִם אֲנִתְּנוּ תוֹלִים תִּקְנֶה בְּמָשִׁיחַ אִף וְרַק לְמַעַן חַיִּים אֱלֶה, אֲזִי אֲמַלְלִים אֲנוּ מִכָּל אָדָם. אֲכַל פֶּעַת הַמְּשִׁיחַ קָם מִן הַמֵּתִים, פָּרִי רִאשׁוֹן מִבֵּין הַמֵּתִים.

עלינו לזכור שהכריסטיאניות, בה במידה שהיא התפשטה בעולם, החלה עם פאולוס. ואם אנו נוטים להתייחס ברצינות למילים חשובות אלה, איננו יכולים פשוט לעבור עליהן באמרנו שעלינו להשאיר את שאלת התחייה בלתי-מוסברת. כי, מה אומר פאולוס? הוא אומר שלכריסטיאניות כולה אין שום הצדקה ולאמונה הכריסטיאנית כולה אין שום משמעות אם התחייה אינה אמיתית! זה מה שנאמר על-ידי פאולוס, שבו נמצאת נקודת-ההתחלה של הכריסטיאניות כעובדה היסטורית. ומשמעות הדבר היא שמי שרוצה לוותר על התחייה מוכרח לוותר על הכריסטיאניות כפי שפאולוס הבין אותה.

ועתה, הבה נעבור על פני כמעט אלפיים שנה ונשאל בני-אדם מהתקופה הנוכחית היכן הם עומדים, על-פי דרישותיה של התרבות המודרנית, ביחס לשאלת התחייה. לא אפנה את תשומת-הלב אל אלה שפשוט מתכחשים לגמרי לישוע; כמובן, קל להם להיות ברורים ביחס לשאלת התחייה. אם ישוע מעולם לא חי, אז אין צורך לטרוח ביחס לשאלת התחייה. בשימנו בצד בני-אדם כאלה, נפנה את תשומת-לבנו אל אלה שבערך באמצע או בשליש האחרון של המאה התשע-עשרה, קיבלו את האידיאות הנוכחיות של תקופתנו – התקופה שבה אנו עדיין חיים. נשאל אותם מה הם חושבים, בהתאמה עם התרבות כולה של ימינו, ביחס לשאלת התחייה.

ניקח אדם אשר רכש השפעה רבה על דרך החשיבה של אלה התופסים את עצמם מעודכנים באופן הטוב ביותר – דייויד פרידריך שטראוס. ביצירתו על ריימרוס, הוגה מהמאה השמונה-עשרה, אנו קוראים: "התחייה של ישוע מהווה באמת עיקרון שאבד עליו הכלח, שביחס אליו לא רק התפיסות השונות של הכריסטיאניות, אלא גם פילוסופיות-העולם השונות ושלבים של אבולוציה רוחנית, חלוקים בדעותיהם." ובעיתון שוויצרי כמעט מאותו תאריך, אנו קוראים: "ברגע בו אני משתכנע בדבר ממשותה של תחיית הכריסטוס, של נס מוחלט זה, אני הורס את התפיסה המודרנית של העולם. הפרה זו במה שאני מאמין שהינו סדר הטבע שאין להפר אותו, תיצור קרע שאינו ניתן לאיחוי במערכת שלי, בעולם החשיבה שלי כולו."

הבה נשאל כמה בני-אדם בתקופתנו, שעל-פי נקודת-המבט המודרנית מוכרחים להסכים ומסכימים עם המילים האלה, היו אומרים: "אילו הייתי מחויב להכיר בתחייה כעובדה היסטורית, הייתי הורס את המערכת המחשבתית, הפילוסופית או אחרת שלי." הבה נשאל כיצד צריכה התחייה, כעובדה היסטורית, להתאים להשקפת-העולם המודרנית של האדם.

הבה ניזכר במשהו אשר צוין בהרצאה הכללית הראשונה שלי בנושא זה, שיש להתייחס לאוונגליונים, בראש ובראשונה, ככתבים של התקדשות. המאורעות המובילים המתוארים באוונגליונים מהווים מיסודם מאורעות של התקדשות – מאורעות אשר התרחשו קודם במקומות הסודיים של מקדשי המיסטריות, כאשר אדם זה או אחר, אשר היה ראוי, עבר התקדשות על-ידי כהן. אדם כזה, לאחר שעבר הכנה ארוכה, עבר סוג של מוות וסוג של תחייה. היה עליו גם לעבור דרך מצבים מסוימים בחיים אשר מופיעים מחדש עבורנו באוונגליונים – בסיפור הפיתוי, הסיפור שהתרחש על הר הזיתים וסיפורים דומים אחרים. זוהי הסיבה לכך שהתיאורים של המתקדשים הקדומים, שאינם שואפים להיות ביוגרפיות במובן הרגיל, מראים דמיון לסיפורי האוונגליונים על כריסטוס ישוע. וכאשר אנו קוראים את ההיסטוריה של המתקדשים הגדולים ביותר, של אפולוניוס איש טיאנה או אפילו של בודהה או זרתוסטרא או חיי אוזיריס או אורפאוס, נראה לעתים קרובות שמאפיינים חשובים של חייהם זהים לאלה המסופרים באוונגליונים על כריסטוס ישוע. אך, אף על פי שאנו מוכרחים לקבל שעלינו לחפש בטקסי ההתקדשות של המיסטריות העתיקות אחר אבות-הטיפוס של מאורעות חשובים המסופרים באוונגליונים, אנו רואים בבירור שהתורות הגדולות של חיי כריסטוס ישוע מלאים בפרטים אינדיבידואליים שלא נועדו להיות חזרה גרידא על טקסי התקדשות, אלא מבהירים היטב שמה שמתואר הינו עובדה ממשית. עלינו לומר שאנו מקבלים רושם עובדתי ראוי לציון כאשר הדברים הבאים מתוארים עבורנו באוונגליון על-פי יוחנן, פרק 20, פסוקים 1-17:

בְּרֵאשׁוֹן בִּשְׁבֹּעַ, לְפָנֹת בֶּקֶר וּבַעֲוֹד חֲשָׁךְ, בָּאָה מְרִיָּם הַמַּגְדָּלִית אֶל הַקֶּבֶר וַרְאָתָה שֶׁהָאֵבֶן הוּסְרָה מִן הַקֶּבֶר. הִיא רָצָה וּבָאָה אֶל שְׁמֵעוֹן כִּיפָּא וְאֶל הַתְּלָמִיד הַשֵּׁנִי, זֶה שֶׁהָיָה אֶהוֹב עַל יֵשׁוּעַ. אָמְרָה לָהֶם: 'לִקְחוּ אֶת הָאֶדֶן מִן הַקֶּבֶר וְלֹא יָדוּעַ לָנוּ אִיפֹה הַנִּיחוּ אוֹתוֹ.' יָצְאוּ כִּיפָּא וְהַתְּלָמִיד הַשֵּׁנִי לְבוֹא אֶל הַקֶּבֶר. שָׁנִיָּהֶם רָצוּ יַחְדָּיו, אֲלָא שֶׁהַתְּלָמִיד הַשֵּׁנִי רָץ מִהֵר יוֹתֵר מִכִּיפָּא וְהִגִּיעַ רֵאשׁוֹן לַקֶּבֶר. הוּא הִתְכַּוֵּף וַרְאָה

את התכריכים מנחים, אף לא נכנס פנימה. אחריו בא גם שמעון כיפא. הוא נכנס אל הקבר וראה את התכריכים מנחים, והמטפחת שהיתה על ראשו איננה מנחת עם התכריכים, אלא מקפלת לבדה במקום אחד. אז נכנס גם התלמיד השני שבא ראשון אל הקבר. הוא ראה והאמין; הרי עוד לא ידעו את הכתוב שיעליו לקום מן המתים. אחרי כן חזרו התלמידים לביתם.

ומרים עמדה בוכה מחוץ לקבר. בשעה שבכתה התכופפה אל תוך הקבר וראתה שני מלאכים עוטי לבן יושבים במקום שקדם לכן נחה גופת ישוע, אחד למראשותיו ואחד למרגלותיו. אמרו לה: 'אשה, למה את בוכה?' השיבה להם: 'לקחו את אדוני ואינני יודעת איפה שמו אותו.' אחרי שאמרה זאת פנתה לאחור וראתה את ישוע עומד, אף לא ידעה כי הוא ישוע.

שאל אותה ישוע: 'אשה, למה את בוכה? את מי את מחפשת?' הואיל וחשבה שהוא שומר הגן אמרה לו: 'אדון, אם אתה העברת אותו, אמר נא לי איפה שמת אותו ואני אקח אותו.' אמר לה ישוע: 'מרים!' אז פנתה ואמרה לו: 'רבוני!', כלומר רבי. 'אל תגע בי', אמר לה ישוע, 'כי עדין לא עליתי אל האב, אולם לכי אל אחי והגידו להם: 'אני עולה אל אבי ואביכם, אלהי ואלהיכם'.

הנה כאן מתוארת סיטואציה בצורה מפורטת כל-כך שאם נרצה לדמיין אותה באימגינציה, הרי שכמעט ולא חסר בה דבר – למשל, כאשר נאמר שאחד התלמידים רץ מהר יותר מתלמיד אחר או שהמטפחת אשר כיסתה את ראשו הונחה בצד במקום אחר וכן הלאה. בכל פרט ופרט מתואר משהו שלא הייתה לו משמעות אלמלא התייחס לעובדה. בהזדמנות קודמת, הופנתה תשומת-הלב אל פרט אחד, שמרים לא זיהתה את כריסטוס ישוע, ושאלנו כיצד זה היה אפשרי שלאחר שלושה ימים אפשר לא לזהות אדם שהיה מוכר קודם. לפיכך, היה עלינו לשים לב לכך שהכריסטוס הופיע בפני מרים בצורה אשר עברה שינוי, אחרת למילים אלה אין שום משמעות.

לכן, יש לזכור שיש כאן הבדלה. תחילה, עלינו להבין את התחייה כפירוש ההתעוררות אשר התרחשה במיסטריות הקדושות של כל הזמנים לכדי עובדה היסטורית, עם ההבדל היחיד שבמיסטריות מי שהקים את התלמיד האינדיבידואלי לתחייה היה הכהן; בעוד שהאוונגליונים מציינים שמי שהקים את הכריסטוס לתחייה הוא הישות שאותה אנו מכנים **האב** – שהאב עצמו הקים את הכריסטוס לתחייה. כאן, מוצג לנו שמה שקודם בוצע בקנה-מידה קטן במעמקי המיסטריות בוצע עתה, אחת ולתמיד, עבור האנושות על-ידי רוחות אלוהיות, והישות המכונה 'האב' פעלה ככהן בהקמת כריסטוס ישוע לתחייה. כך, יש לנו כאן, בצורה משוכללת וברמה הגבוהה ביותר, משהו שהתרחש בעבר במיסטריות בקנה-מידה קטן.

זוהי הנקודה הראשונה. הנקודה השנייה היא שישנם תיאורים, הארוגים עם נושאים הלוקחים אותנו חזרה למיסטריות, מפורטים כל-כך שאפילו כיום ביכולתנו לשחזר מתוך האוונגליונים את הסיטואציות עד לפרטים הקטנים ביותר שלהם, כפי שראינו עתה בקטע שקראתי בפניכם. אבל, קטע זה כולל פרט אחד

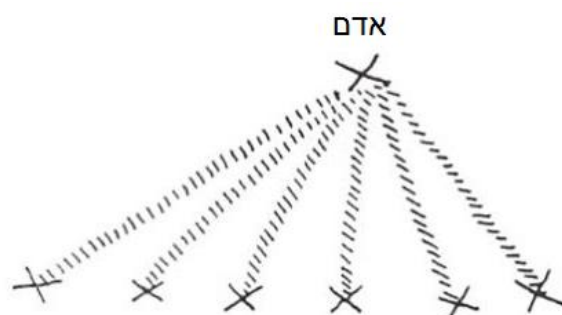
הדורש תשומת-לב מיוחדת. מוכרחה להיות משמעות למילים: הרי עוד לא ידעו את הפתוב שֶעָלָיו לָקוּם מִן הַמֵּתִים. אֲחֵרֵי כֵן חָזְרוּ הַתְּלִמִּידִים לְבֵיתָם. הבה נשאל: במה היו יכולים התלמידים להשתכנע עד כה? מתואר בצורה הברורה ביותר שהתכריכים היו שם, אבל הגוף לא היה שם, לא היה עוד בקבר. התלמידים לא היו יכולים להשתכנע בשום דבר אחר כאשר הם חזרו לביתם. אחרת, למילים אין שום משמעות. ככל שתעמיקו בטקסט, כך יהיה עליכם לומר יותר ויותר שהתלמידים אשר עמדו ליד הקבר היו משוכנעים שהתכריכים היו שם, אך הגוף לא היה עוד בקבר. הם חזרו לביתם עם המחשבה: "לאן נעלם הגוף? מי הוציא אותו מן הקבר?"

ועתה, מההכרה שהגוף לא נמצא שם, האוונגליונים מובילים אותנו לאט אל המאורעות שדרכם התלמידים השתכנעו לגמרי בדבר אמיתותה של התחייה. כיצד הם השתכנעו? מעצם העובדה, כפי שהאוונגליונים מספרים, שהכריסטוס הופיע בפניהם בהדרגה, כך שהם היו יכולים לומר: הוא נָשָׂא! וזה הרחיק עד כדי כך שתומא, המכונה הספקן, היה יכול להצביע על הסימנים של הפצעים. בקיצור, מהאוונגליונים אנו יכולים לראות שהתלמידים השתכנעו בדבר אמיתות התחייה על-ידי כך שאחריה הכריסטוס בא אליהם כמי שקם לתחייה. ההוכחה עבור התלמידים הייתה שהוא היה שם. ואם תלמידים אלה, אשר הגיעו בהדרגה להכרה שהכריסטוס חי, אף שהוא מת, היו נשאלים במה הם מאמינים בפועל, הם היו אומרים: "יש לנו הוכחות שהכריסטוס חי." אבל, הם ודאי לא היו מדברים כפי שפאולוס דיבר מאוחר יותר, לאחר התנסותו בדרך לדמשק.

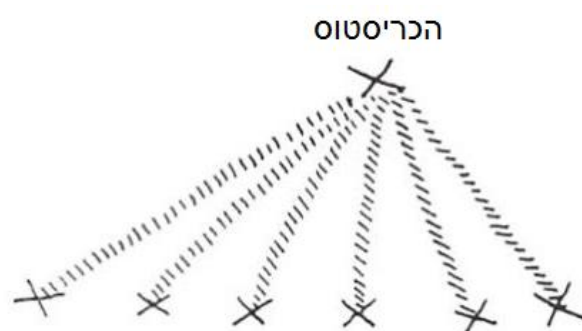
מי שמאפשר לאוונגליונים ולאיגרות פאולוס לפעול עליו, ישים לב להבדל העמוק בין הטון היסודי של האוונגליונים ביחס להבנת התחייה ובין התפיסה של פאולוס ביחס אליה. אכן, פאולוס משרטט קו מקביל בין ההכרה שלו על התחייה וזו של האוונגליונים, כי באמירה "הכריסטוס קם לתחייה", הוא מציין שהכריסטוס, לאחר שנצלב, הופיע כישות חיה בפני כיפא, בפני השנים-עשר ולאחר מכן בפני חמש מאות אחים באותו זמן; ולבסוף בפני עצמו, פאולוס, כאילו בפני מישהו שנולד מחוץ לזמן, הופיע הכריסטוס מתוך ההדר הלוהט של הרוח. הכריסטוס הופיע גם בפני התלמידים; פאולוס מתייחס לזה, ועבור פאולוס, המאורעות שהתרחשו עם מי שקם לתחייה היו זהים לאלה שהיו לתלמידים. אך, מה שפאולוס מחבר מיד לאלה, כתוצאה עבורו של המאורע בדמשק, זו תורתו המופלאה והמובנת בקלות על ישות הכריסטוס.

מהמאורע בדמשק והלאה, מה היוותה ישות הכריסטוס עבור פאולוס? ישות הכריסטוס היוותה עבורו **אדם השני**; והוא מיד מבדיל בין אדם הראשון ואדם השני, הכריסטוס. הוא מכנה את אדם הראשון אב בני-האדם על האדמה משום שהוא רואה בו את אדם הראשון שממנו ירדו כל יתר בני-האדם. עבור פאולוס, אדם הוא זה שהנחיל לישויות האנושיות את הגוף שהן נושאות עמן כגוף פיסי. כל בני-האדם ירשו את גופם הפיסי מאדם. זהו הגוף אשר פוגש אותנו במאיה החיצונית, והוא בר-מוות; זהו הגוף שאדם הוריש, הגוף שניתן להשחיתו, הגוף הפיסי של האדם אשר נרקב עם המוות. בני-האדם 'עטופים' בגוף זה. אדם השני,

הכריסטוס, בניגוד לאדם הראשון, נתפס על-ידי פאולוס כבעל הגוף הנצחי, הגוף שלא ניתן להשחיתו. פאולוס מאשר שעם האבולוציה הכריסטיאנית, בני-האדם עוברים הכנה הדרגתית כדי לעטות את אדם השני במקום את אדם הראשון; הגוף שלא ניתן להשחיתו של אדם השני, הכריסטוס, במקום הגוף שניתן להשחיתו של אדם הראשון. מה שנראה שפאולוס דורש מכל אלה המכנים עצמם כריסטיאנים, הוא משהו אשר מפר את כל תפיסות-העולם הקדומות. היות שהגוף הראשון אשר ניתן להשחיתו ירד מאדם, כך מוכרח הגוף שלא ניתן להשחיתו לנבוע מאדם השני, מהכריסטוס. כל כריסטיאני היה יכול לומר: "משום שירדתי מאדם, יש לי גוף שניתן להשחיתו כפי שהיה לאדם; אך, בכך שאני מציב את עצמי ביחס נכון כלפי הכריסטוס, אני מקבל ממנו, מאדם השני, גוף שלא ניתן להשחיתו." עבור פאולוס, השקפה זו קורנת ישירות מההתנסות בדמשק. אולי, ביכולתנו לבטא את מה שפאולוס רוצה לומר באמצעות תרשים פשוט:

הרי לפנינו (x, x...) בני-אדם ספורים בזמן נתון. פאולוס היה קושר את כולם חזרה לאדם הראשון, ממנו כולם ירדו וממנו קיבלו את הגוף שניתן להשחיתו. ברם, על-פי תפיסתו של פאולוס, משהו אחר אפשרי. כפי שבני-אדם יכולים לומר: "אנו קשורים מפני שכולנו ירדנו מהאב האחד, אדם", כך הם גם יכולים לומר: "כפי שבלי שום פעולה מצדנו, דרך קשרים בין דורות של בני-אדם, אפשר למתוח קווים חזרה לאדם, כך אפשרי עבורנו לגרום למשהו נוסף לעלות בתוכנו; משהו היכול לעשותנו ישויות שונות. כפי שהקווים הטבעיים מובילים חזרה אל אדם, כך מוכרח להיות אפשרי להציג קווים המובילים, לא אל הגוף שניתן להשחיתו של אדם הגופני, אלא אל הגוף שלא ניתן להשחיתו. דרך הקשר שלנו אל הכריסטוס, ביכולתנו – על-פי השקפתו של פאולוס – לשאת את הגוף הזה שלא ניתן להשחיתו בתוכנו, כפי שדרך אדם אנו נושאים את הגוף שניתן להשחיתו."

אין משהו יותר לא-נוח עבור התודעה המודרנית מאשר אידיאה זו. כי, בבחינת הנושא בצורה מפוכחת, מה הוא דורש מאתנו? הוא דורש משהו שעבור החשיבה המודרנית הוא באמת מפלצתי. החשיבה המודרנית דנה רבות בשאלה האם בני-האדם ירדו מישות קדמונית אחת, אך יתכן שכולם ירדו מישות אנושית אחת אשר הייתה הראשונה על האדמה בנוגע לתודעה הפיסית. ברם, פאולוס דורש את הדבר הבא. הוא אומר: "אם ברצונך להיות כריסטיאני במובן האמיתי של המילה, עליך לחשוב על כך שבתוכך יכול לעלות משהו היכול להיות בתוכך וממנו תוכל למשוך קווים רוחיים אל אדם השני, אל הכריסטוס, אל אותו כריסטוס שביום השלישי קם מן הקבר, ממש כפי שכל בני-האדם מושכים קווים אל הגוף הפיסי של אדם הראשון." כך דורש פאולוס שכל אלה המכנים עצמם כריסטיאנים צריכים לגרום למשהו בתוכם לעלות; משהו המוביל אל אותה מהות שביום השלישי עלתה מן הקבר שבו הונח גופו של כריסטוס ישוע. מי שאינו מקבל זאת, אינו יכול ליצור שום קשר עם פאולוס; הוא אינו יכול לומר שהוא מבין את פאולוס. אם האדם, בנוגע לגופו שניתן להשחיתו, ירד מאדם הראשון, אז על-ידי קליטת ישות-הכריסטוס בישותו שלו, יש לו את האפשרות שיהיה לו אב קדמון שני. ברם, אב קדמון זה הוא מי שביום השלישי, לאחר שגופו נטמן באדמה, עלה מן הקבר.

הבה נבין בבהירות שפאולוס מציב דרישה זו, לא חשוב כמה מרגיזה היא עבור ההוגים המודרניים. מתוך טענה זו של פאולוס, נתקרב להוגה המודרני; אבל, לא צריכה להיות שום דעה אחרת ביחס למה שאנו נתקלים בו בבהירות רבה כל-כך בכתביו של פאולוס. כמובן, נעים לפרש משהו בדרך של משל ולומר שכוונתו הייתה זו או אחרת; אך, כל הפירושים הללו אינם הגיוניים. אם ברצוננו לייחס משמעות לטענתו של פאולוס, נכפה עלינו לומר – גם אם התודעה המודרנית מתייחסת לזה כאמונה תפלה – שעל-פי פאולוס, הכריסטוס קם מהמוות לאחר שלושה ימים.

הבה נתקדם. טענה כזו, שנאמרה על-ידי פאולוס לאחר שהגיע לשיא התקדשותו במאורע בדמשק – הטענה הנוגעת לאדם השני ולקימתו מן הקבר – הייתה יכולה להיאמר רק על-ידי מישהו שאופן החשיבה וההשקפה שלו בכללותם, נגזרו מהחשיבה היוונית; על-ידי מישהו ששורשיו היו ביוון, גם אם הוא היה עברי; על-ידי מישהו שבהיבט מסוים הביא את העבריות שלו כולה כתרומה לתודעה היוונית. כי, אם נבחן מקרוב את כל הדברים הללו, מה באמת טוען פאולוס? בהסתכלות עם ראייה פנימית במה שהיוונים אהבו והעריכו, הצורה החיצונית של הגוף האנושי, שביחס אליה היה להם רגש טרגי שהיא מגיעה לקצה כאשר האינדיבידואל עובר דרך שער המוות, אומר פאולוס: "עם התחייה של הכריסטוס, הגוף הוקם מן הקבר בניצחון." אם נרצה לבנות גשר בין שתי השקפות-עולם אלה, הרי שהדרך הטובה ביותר לעשות זאת, היא הבאה.

הגיבור היווני אמר מתוך הרגש היווני שלו: "עדיף להיות קבצן בעולם העילאי מאשר מלך בארץ הצלליות." הוא אמר זאת משום שהוא היה משוכנע שהצורה החיצונית של הגוף הפיסי, אשר טופחה כל-כך על-ידי היוונים, אבדה לעד עם המעבר דרך שער המוות. על קרקע זאת, ממנה צמח הלך-נפש טרגי זה של שכרות עם יופי, הופיע פאולוס, מי שהיה הראשון להכריז על האונגליון בפני היוונים. לא נסטה מדבריו אם נפרש אותם בדרך הבאה: "מה שאתם מעריכים מעל לכול, הצורה הגופנית האנושית, לא תיהרס עוד. הכריסטוס קם לתחייה כראשון מבין אלה שקמו מן המוות! צורת הגוף הפיסי לא אבדה, אלא ניתנה חזרה לאנושות דרך תחיית הכריסטוס!" מה שהיוונים העריכו יותר מכל נמסר להם חזרה עם התחייה על-ידי פאולוס של היהודי שהיה אפוף בתרבות היוונית. רק יווני היה חושב ומדבר כך, אך רק מישהו שהפך להיות יווני עם כל התפיסות שנהגו מראש ונגזרו ממוצאו היהודי. רק יהודי שהפך להיות יווני היה יכול לדבר בדרך זו; אף לא אחד אחר.

אבל, כיצד יכולים אנו לגשת אל הדברים האלה מנקודת-המבט של מדע הרוח? כי, הגענו לנקודה שבה אנו יודעים שפאולוס דורש משהו שמערער לגמרי את שיקוליו של ההוגה המודרני. הבה נשתדל להתקרב, מנקודת-המבט של מדע הרוח, למה שפאולוס דורש. הבה נרכז את מה שאנו יודעים ממדע הרוח, כדי ליצור אידיאה שתפגוש את טענתו של פאולוס.

כאשר אנו סוקרים את האמיתות המדעיות-רוחיות הפשוטות ביותר, אנו יודעים שהאדם בנוי מגוף פיסי, גוף אתרי, גוף אסטרלי ו'אני'. עתה, אם תשאלו מישהו אשר חקר מעט, אך לא ממש, את מדע הרוח, אם הוא יודע את הגוף הפיסי של האדם, יהיה לו הביטחון להשיב: "אני יודע אותו בצורה טובה למדי, כי אני רואה אותו כאשר אדם ניצב לפניי. האיברים האחרים הם על-חושיים, בלתי-נראים ובלתי-אפשרי לראותם, אך את הגוף הפיסי האנושי אני יודע היטב." האם זה באמת הגוף הפיסי של האדם המופיע בפני עינינו כאשר אנו נתקלים באדם עם הראייה הרגילה שלנו? אני שואל אתכם, מי אי-פעם ראה, בלי ראייה רוחית, גוף פיסי אנושי? מהו הדבר שעומד בפני בני-אדם כאשר הם רואים רק עם עיניים פיסיות והבנה פיסית? גוף אנושי, אך גוף כזה המורכב מגוף פיסי, גוף אתרי, גוף אסטרלי ו'אני'. וכאשר אדם ניצב לפנינו, הוא מהווה אוסף מסודר של גוף פיסי, גוף אתרי, גוף אסטרלי ו'אני'. לא היה הגיוני לומר שגוף פיסי עמד לפנינו באותה מידה שבה, כאשר היינו נותנים למישהו כוס מים, היינו אומרים: "באותה כוס יש מימן." מים מורכבים ממימן וחמצן, כפי שהאדם מורכב מגוף פיסי, גוף אתרי, גוף אסטרלי ו'אני'. ההרכב שלהם גלוי לעין, כפי שהמים גלויים לעין, אך המימן והחמצן אינם גלויים לעין. מי שהיה אומר שהוא ראה מימן במים, היה כמובן שוגה. כך יהיה מי שחושב שהוא רואה את הגוף הפיסי בראותו אדם בעולם החיצוני. מה שהוא בדרך-כלל רואה אינו גוף פיסי אנושי, אלא ישות בעלת ארבעה איברים. הוא רואה את הגוף הפיסי בה במידה שהוא חדור באיברים האחרים של הישות האנושית. והוא משתנה באותה דרך שבה משתנה המימן בהיותו חדור חמצן בתוך מים. כי המימן הוא גז וכך גם החמצן; עם איחוד שני הגזים, אנו מקבלים נוזל.

מדוע לא מובן שהאדם שאנו נתקלים בו בעולם הפיסי אינו דומה לאיבריו הנפרדים, הגוף הפיסי, הגוף האתרי, הגוף האסטרלי וה'אני', כפי שמים אינם דומים למימן? וכך הוא! לפיכך, איננו יכולים להסתמך על המאיה המופיעה בפנינו כגוף פיסי. עלינו לחשוב על הגוף הפיסי בדרך שונה למדי, אם ברצוננו להתקרב אל טבעו.

ההתבוננות בגוף הפיסי האנושי, לכשעצמה, הינה אחת מהשאלות הרוחניות הקשות ביותר, הקשה מכולן! הבה נניח שאנו מאפשרים לעולם החיצוני לבצע על האדם את הניסוי הדומה לפירוק מים למימן וחמצן. במוות, ניסוי זה מבוצע על-ידי העולם הגדול. אז אנו רואים כיצד האדם מניח בצד את גופו הפיסי. אבל, האם הוא באמת מניח בצד את גופו הפיסי? הוא משהו שאינו חדור עוד בנכס החשוב ביותר של הגוף הפיסי במהלך החיים: הצורה שלו. מיד לאחר המוות, הצורה מתחילה להיסוג מהגוף המת. אנו נשארים עם חומרים ההולכים ומתפרקים, שאינם מאופיינים עוד על-ידי הצורה. הגוף שהונח בצד, מורכב מחומרים ויסודות שביכולתנו למצוא גם בטבע; בסדר הטבעי של הדברים, הם לא היו יוצרים צורה אנושית. אף-על-פי-כן, צורה זו משתייכת מיסודה לגוף הפיסי האנושי. לראייה רוחית רגילה, נראה ברור שבמוות האדם פשוט משליך את החומרים האלה, הנמסרים להתפרקות או שריפה, ודבר לא נותר מהגוף הפיסי. הרואה הרוחי רואה אז כיצד לאחר המוות, ה'אני', הגוף האסטרלי והגוף האתרי נשארים מחוברים במהלך סקירת האדם את חייו שהסתיימו. לאחר מכן, הוא רואה כיצד הגוף האתרי נפרד, כיצד נשארת תמצית שלו, בעוד שרובו נמזג בדרך זו או אחרת באתר הקוסמי הכללי. אכן, נראה שהאדם הניח בצד את גופו הפיסי, עם החומרים והכוחות שלו, ואז, לאחר ימים ספורים, גם את גופו האתרי. כאשר רואה רוחי ממשיך לעקוב אחר האדם בתקופת הקמאלוקה, הוא רואה כיצד תמצית של הגוף האסטרלי עוברת עמו במהלך החיים שבין מוות ולידה חדשה, בעוד שיתר הגוף האסטרלי נמסר לאסטרליות הקוסמית.

כך אנו רואים שהגוף הפיסי, הגוף האתרי והגוף האסטרלי מונחים בצד, והגוף הפיסי נראה מתנקז לגמרי לחומרים וכוחות שדרך התפרקות או שריפה או צורה אחרת של פירוק, מוחזרים אל היסודות. אבל, ככל שהראייה הרוחית בתקופתנו תלך ותתפתח, יתברר יותר ויותר שהכוחות והחומרים אשר הונחו בצד אינם הגוף הפיסי כולו, כי תצורתו המלאה לא הייתה יכולה להיות מופקת אך ורק מהם. לחומרים ולכוחות האלה, משתייך דבר מה נוסף, המכונה **הפנטום** של האדם. פנטום זה הוא הצורה-העיצוב שכמרקם רוחי מעורר את החומרים והכוחות הפיסיים כך שהם ממלאים את הצורה שאנו פוגשים כאדם במישור הפיסי. הפסל אינו יכול להביא שום פסל לידי הוויית-קיום, אם הוא רק לוקח שיש או משהו אחר, ומסלק ממנו בפראות חתיכות בודדות ככל שרק החומר מאפשר. כפי שלפסל מוכרחה להיות 'המחשבה' שהוא מטביע בחומר, כך 'מחשבה' מיוחסת לגוף האנושי: לא באותה דרך כמו מחשבה של אמן, כי החומר של הגוף הפיסי אינו שיש או גבס, אלא כמחשבה ממשית, הפנטום, בעולם החיצוני. כפי שהמחשבה של האמן הפלסטי מוטבעת בחומר שלו, כך הפנטום של הגוף הפיסי מוטבע בחומרי האדמה שאנו רואים נמסרים לאחר המוות

לקבר או לאש. הפנטום משתייך לגוף הפיסי כחלק בר-הקיימא, חלק חשוב יותר מאשר החומרים החיצוניים. החומרים החיצוניים רק מועמסים על המארג של הצורה האנושית, כפי שמישהו היה עשוי להעמיס תפוחים על עגלה. אתם יכולים לראות כמה חשוב הפנטום. החומרים אשר מתפרקים לרסיסים לאחר המוות, הם ביסודם אלה שאנו נתקלים בהם באופן חיצוני בטבע. הם נקלטים אך ורק על-ידי הצורה האנושית.

אם תעמיקו בחשיבתכם, האם תוכלו להאמין שהיצירה כולה של הרוחות האלוהיות הכבירות לאורך התקופות סטורן, שמש וירח, יצרה רק משהו הנמסר במוות ליסודות האדמה? לא – מה שהתפתח לאורך התקופות סטורן, שמש וירח, אינו הגוף הפיסי המונח בצד עם המוות. זהו הפנטום, הצורה, של הגוף הפיסי. עלינו להיות ברורים ביחס לכך שהבנת הגוף הפיסי אינה דבר קל. מעל לכול, אין לחפש אחר הבנה זו בעולם האשליה, בעולם המאיה. אנו יודעים שהיסוד, הזרע, של פנטום זה של הגוף הפיסי הונח על-ידי הכתרים במהלך תקופת סטורן; רוחות החכמה המשיכו לעבוד עליו במהלך תקופת שמש, רוחות התנועה במהלך תקופת ירח ורוחות הצורה במהלך תקופת אדמה. וזה רק בתקופה זו שהגוף הפיסי קיבל את הפנטום. אנו מכנים את הרוחות האלה **רוחות צורה**, משום שהן חיות באמת בפנטום של הגוף הפיסי. לכן, כדי להבין את הגוף הפיסי, עלינו לחזור אל הפנטום.

אם נסתכל לאחור אל תחילת הוויית-הקיום אדמה שלנו, אנו יכולים לומר שהקבוצות מהדרגות של ההיררכיות העילאיות אשר הכינו את הגוף הפיסי האנושי בצורתו הנאותה במהלך התקופות סטורן, שמש וירח, עד לתקופה אדמה, הציבו מן ההתחלה את הפנטום הזה בתוך אבולוציית האדמה. למעשה, הפנטום, שבלתי-אפשרי לראותו בעיניים פיזיות, היה הדבר הראשון מהגוף הפיסי של האדם. זהו גוף שקוף של כוח. מה שהעין הפיזית רואה, אלה החומרים הפיסיים שאדם אוכל וקולט לתוכו, מה שהיא רואה הוא החלק המינרלי הממלא את הגוף הפיסי, לא הגוף הפיסי עצמו. אך, כיצד מצא חלק מינרלי זה את דרכו אל תוך הפנטום של הגוף הפיסי של האדם? כדי לענות על שאלה זו, הבה נדמה שוב לעצמנו את בריאת האדם, 'ההתהוות' הראשונה שלו, על האדמה.

מסטורן, שמש וירח, הגיע אותו מארג כוחות שבצורתו האמיתית פוגש אותנו כפנטום הבלתי-נראה של הגוף הפיסי. לראייה רוחית מפותחת יותר, הוא מופיע כפנטום רק כאשר אנו מסיטים את מבטנו מהחומר החיצוני הממלא אותו. זהו הפנטום הניצב בנקודת-ההתחלה של הוויית-הקיום אדמה של האדם, כאשר היה בלתי-נראה כגוף פיסי. הבה נניח שלפנטום זה של הגוף הפיסי, מתווסף הגוף האתרי; האם אז יהפוך הפנטום לגלוי לעין? ודאי שלא; כי, הגוף האתרי בלתי-נראה לראייה רגילה. כך, הגוף הפיסי כפנטום, עם הגוף האתרי, עדיין בלתי-נראה לחושים הפיסיים החיצוניים. והגוף האסטרלי – עוד יותר; לפיכך, השילוב של גוף פיסי כפנטום, גוף אתרי וגוף אסטרלי, עדיין בלתי-נראה. וכאשר ה'אני' מתווסף,

הוא ודאי יהפוך בר-תפיסה באופן פנימי, אך לא גלוי לעין באופן חיצוני. כך, כאשר האדם יצא מהתקופות סטורן, שמש וירח, הוא היה עדיין גלוי רק לרואה רוחי. כיצד הפך להיות גלוי לעין? אבל, להתרחשות המתוארת בתנ"ך באופן סמלי, ובמדע הנסתר באופן עובדתי, ככניסת ההשפעה הלוציפרית, הוא לא היה הופך גלוי. מה קרה דרך אותה השפעה?

קראו את מה שנאמר בספר מדע הנסתר בקווים כלליים. מתוך אותו נתיב של אבולוציה שבו הגוף הפיסי, הגוף האתרי והגוף האסטרלי שלו היו עדיין בלתי-נראים, האדם הורד מטה אל תוך חומר דחוס יותר, והוא נאלץ, תחת השפעתו של לוציפר לקלוט לתוכו את החומר הדחוס הזה. אלמלא הכוח הלוציפרי הוכנס אל תוך הגוף האסטרלי וה'אני' שלנו, חומריות דחוסה זו לא הייתה הופכת גלויה כפי שהפכה להיות. לפיכך, עלינו להציג את האדם כישות בלתי-נראית, אשר הפכה להיות גלויה בחומר רק על-ידי הכוחות שחדרו אותה תחת השפעתו של לוציפר. דרך השפעה זו, חומרים וכוחות חיצוניים נמשכים אל תוך תחום הפנטום וממלאים אותו. כפי שכאשר אנו מוזגים נוזל צבעוני אל תוך כוס שקופה כך שהכוס נראית צבעונית, כך אנו יכולים לדמיין לעצמנו שההשפעה הלוציפרית מזגה כוחות אל תוך הפנטום האנושי, עם התוצאה שהאדם הסתגל, על האדמה, לקליטת החומרים והכוחות הדרושים להפיכת צורתו לגלויה לעין. אחרת, גופו הפיסי היה נשאר לעד בלתי-נראה.

האלכימאים תמיד עמדו על כך שהגוף האנושי מורכב באמת מאותו חומר המרכיב את אבן-החכמים השקופה והצלולה לגמרי. הגוף הפיסי עצמו שקוף לגמרי ואלה הכוחות הלוציפריים באדם שהביאו אותו למצב לא-שקוף והציבו אותו לפנינו כך שהוא אטום לאור ומוחשי. לכן, תבינו שהאדם הפך לישות הקולטת חומרים וכוחות חיצוניים של האדמה, אשר נפלטת במוות, רק מפני שלוציפר פיתה אותו, וכוחות מסוימים נמזגו אל תוך גופו האסטרלי. נובע מכך שמשום שה'אני' יצר קשר עם הגוף הפיסי, הגוף האתרי והגוף האסטרלי תחת השפעתו של לוציפר, האדם הפך להיות מה שהוא מהווה על האדמה ואחרת לא היה – הנושא של אורגניזם ארצי, גלוי לעין.

עתה, הבה נניח שבנקודת זמן מסוימת בחיים ה'אני' היה יוצא מתוך האורגניזם האנושי, כך שהיו ניצבים לפנינו הגוף הפיסי, הגוף האתרי והגוף האסטרלי, אך לא ה'אני'. זה מה שקרה במקרה של ישוע מנצרת בהיותו בן שלושים. אז, ה'אני' האנושי עזב את ההתלכדות של הגוף הפיסי, הגוף האתרי והגוף האסטרלי. ולתוך התלכדות זו, נכנסה ישות-הכריסטוס בטבילה בירדן. עתה, יש לנו גוף פיסי, גוף אתרי וגוף אסטרלי של אדם וישות-הכריסטוס. ישות-הכריסטוס עטתה את עצמה באורגניזם אנושי, כפי ש'אני' היה עושה. מה מבדיל את כריסטוס ישוע הזה מכל יתר בני-האדם שעל האדמה? זהו הדבר הבא: שכל יתר בני-האדם נושאים בתוכם 'אני' אשר נכנע לפיתויו של לוציפר, אך ישוע אינו נושא עוד בתוכו 'אני'; תחת זאת, הוא נושא את ישות-הכריסטוס. כך שמאותו זמן, החל בטבילה בירדן, ישוע נושא בתוכו את ההשפעות שנותרו אשר נבעו מלוציפר, אך בלי 'אני' אנושי שיאפשר להשפעות לוציפריות נוספות לחדור את גופו. גוף

פיסי, גוף אתרי וגוף אסטרלי – שבהם שארית ההשפעות הלוציפריות הקדומות הייתה נוכחת, אך לתוכה לא היו יכולות לחדור השפעות לוציפריות נוספות – וישות-הכריסטוס: כך כריסטוס ישוע היה בנוי.

הבה נציב בפנינו בדיוק את מה שהכריסטוס מהווה מהטבילה בירדן עד למיסטריית גולגתא: גוף פיסי, גוף אתרי וגוף אסטרלי ההופכים את הגוף הפיסי הזה יחד עם הגוף האתרי גלויים לעין מפני שהוא עדיין כולל את שארית ההשפעה הלוציפרית. היות שלישות-הכריסטוס היה הגוף האסטרלי שהיה לישוע מנצרת מלידתו ועד לשנתו השלושים, הגוף הפיסי היה גלוי לעין כנושא-הכריסטוס. כך, מרגע הטבילה בירדן, ניצב לפנינו גוף פיסי שככזה לא היה גלוי לעין במישור הפיסי; גוף אתרי שככזה לא היה בר-תפיסה; גוף אסטרלי שהפך את שני הגופים האחרים גלויים לעין ועל-ידי כך הפך את גופו של ישוע מנצרת לגוף גלוי לעין; ובתוך האורגניזם הזה, ישות-הכריסטוס.

נחקוק בחזקה בנפשנו את הטבע הארבע-איברי הזה של כריסטוס ישוע, באמרנו לעצמנו: כל אדם העומד לפנינו במישור הפיסי מורכב מגוף פיסי, גוף אתרי, גוף אסטרלי ו'אני'; ו'אני' זה הוא כזה שהוא תמיד פועל על הגוף האסטרלי עד לשעת המוות. ברם, ישות-כריסטוס-ישוע ניצבת לפנינו כמי שהיה לו גוף פיסי, גוף אתרי וגוף אסטרלי, אך לא 'אני' אנושי, כך שבמהלך שלוש השנים עד למותו, הוא לא היה נתון להשפעות הפועלות בדרך-כלל על ישויות אנוש. ההשפעה היחידה באה מישות-הכריסטוס.

מנקודת-התחלה זו, נמשיך מחר.

הרצאה 7

מיסטריות גולגתא

חשיבה יוונית, עברית ובודהיסטית

11 באוקטובר 1911

אתמול ראינו שבהיבט מסוים שאלת הכריסטיאניות היא שאלת התחייה של כריסטוס ישוע. דיברנו במיוחד על פאולוס, מבשר הכריסטיאניות, שמתוך ידיעתו את הטבע היסודי של אימפולס-הכריסטוס, זיהה מיד שמאז המאורע בגולגתא ולאחריו, הכריסטוס חי. ראינו שלפאולוס התגלתה, לאחר ההתנסות שהייתה לו בדרך לדמשק, תמונה רבת-עוצמה ומפוארת של האבולוציה האנושית.

מנקודה זו, המשכנו לבנות תמונה של מה שכריסטוס ישוע היה מיד לאחר הטבילה בירדן על-ידי יוחנן. משימתנו הבאה תהיה לחקור את מהלך המאורעות מהטבילה ועד למיסטריית גולגתא. אבל, אם נרצה להתעלות להבנתה של מיסטריות גולגתא, יהיה עלינו לסלק מכשולים מסוימים. מתוך כל מה שנאמר ביחס לאוונגליונים במהלך השנים וכן מתוך כל מה שנאמר כבר בהרצאות ספורות אלה, תוכלו להסיק שאידיאות תיאוסופיות מסוימות, שבאזורים מסוימים מוערכות כמספקות, אינן מספיקות באמת כדי להשיב על השאלה שבה אנו עוסקים כאן.

לפני כל דבר אחר, עלינו להתייחס ברצינות למה שנאמר על אודות שלושת הזרמים של החשיבה האנושית: הזרם שמקורו ביוון הקדומה; הזרם אשר יורד מהעבריות הקדומה; ואחרון, הזרם אשר בא לידי ביטוי בגאוטמה בודהא חצי אלף לפני העידן שלנו. ראינו שזרם בודהא זה, במיוחד כפי שהתפתח בקרב חסידיו, הכי פחות מותאם להבנת מיסטריות גולגתא. לאדם המודרני, שתודעתו מלאה בתרבות האינטלקטואלית של התקופה הנוכחית, זרם החשיבה הבא לידי ביטוי בבודהיזם בהחלט מציע משהו נעים מאוד. כמעט ואין צורה אחרת של חשיבה המתאימה בצורה טובה כל-כך למושגים בימינו, בה במידה שהם מעדיפים לשמור על שתיקה לנוכח השאלה הגדולה ביותר שהאנושות צריכה לתפוס – שאלת התחייה. כי, ההיסטוריה האבולוציונית כולה של המין האנושי קשורה לשאלה זו. עתה, על-פי התורה הבודהיסטית, הישות הממשית של ה'אני', שבמובן האמיתי אנו יכולים לכנות האיבר הרביעי של הטבע האנושי, אבדה. כמובן, בנושאים אלה אפשר לתת סוגים שונים של פירושים, אפשר לעוותם בדרכים שונות והרבה מאוד בני-אדם ימצאו שגיאות במה שנאמר כאן על אודות התורה הבודהיסטית, אך זו אינה הנקודה. כי, דברים כמו אלה שציטטתי מתוך לב לבו של הבודהיזם – למשל, השיחה בין המלך מילינדה והחכם הבודהיסטי נגזנה – מעידים בבירור על כך שבבודהיזם לא ניתן לדבר על טבע-ה'אני' כפי שמוכרחים אנו לדבר עליו.

עבור חסיד אמיתי של הבודהיזם, תהיה זו כפירה לדבר על טבע-ה'אני' כפי שעלינו להציגו. בדיוק מסיבה זו, אנו עצמנו מוכרחים להיות ברורים ביחס לטבע-ה'אני'.

ה'אני' האנושי – שבמקרה של כל ישות אנושית, אפילו של המומחה הגדול ביותר, עובר מהתגשמות אחת לאחרת – הוא מונח (כפי שראינו אתמול) שאפשר להחילו על ישוע מנצרת מלידתו ועד לטבילה בירדן בלבד. לאחר הטבילה, עדיין ניצבים לפנינו הגוף הפיסי, הגוף האתרי והגוף האסטרלי של ישוע מנצרת; אך, בעטיפות אנושיות חיצוניות אלה לא שוכן 'אני' אנושי, אלא ישות קוסמית, ישות-הכריסטוס. לאורך שנים של מאמצים, ניסינו באמצעות מילים לקרב את ישות-הכריסטוס להבנה שלנו. ברגע בו מבינים את הטבע כולו של כריסטוס ישוע, ברור שעבורו יש לשלול כל סוג של התגשמות חוזרת-ונשנית פיסית או גופנית. הביטוי שנעשה בו שימוש במחזה המסתורין שלי, *מבחן הנפש*, על כך שהכריסטוס היה נוכח רק פעם אחת בגוף בשר ודם, יש לקחתו ברצינות וכפשוטו. בהתאם לכך, עלינו לעסוק תחילה בישות, בטבע, של ה'אני' האנושי הרגיל. מהטבילה ועד למיסטריית גולגתא, ישות-כריסטוס-ישוע הייתה בלתי-תלויה לחלוטין ב'אני' האנושי.

בהרצאות קודמות הוצג שלאבולוציית האדמה קדמה הוויית-קיום סטורן, הוויית-קיום שמש והוויית-קיום ירח, ואחרי שלוש התגשמויות פלנטריות אלה באה ההתגשמות הרביעית, התגשמות-אדמה שלנו. מאותן הרצאות אתם יודעים שרק במהלך הוויית-הקיום אדמה, הרביעי מבין המצבים הפלנטריים שהיו נחוצים כדי להביא את האדמה שלנו לידי קיום עם כל היצורים שלה, שה'אני' האנושי היה יכול לקשור את עצמו לטבע האנושי. כפי שבתקופת סטורן הקדומה אנו מדברים על תחילת הגוף הפיסי, כך בתקופתה של שמש קדומה אנו מדברים על ההתפתחות הראשונה של הגוף האתרי, בתקופת ירח – על ההתפתחות הראשונה של הגוף האסטרלי, ורק בתקופת אדמה – על הופעת ה'אני'. בדרך זו, הנושא כולו נצפה מבחינה קוסמית והיסטורית. אך, איך זה כאשר אנו מתבוננים בהיסטוריה של העמים?

מהמחקרים הקודמים שלנו אנו יודעים שאף על פי שהגרעין-זרע של ה'אני' הונח בישויות אנוש במהלך התקופה הלמורית, האפשרות לרכישת תודעת-אני' הופיעה רק לקראת סוף התקופה האטלנטית, ואפילו אז תודעת-אני' זו הייתה עמומה ומעורפלת מאוד. אכן, לאחר התקופה האטלנטית, דרך התקופות השונות של התרבות אשר קדמו למיסטריית גולגתא, תודעת-ה'אני' הייתה עדיין עמומה, דמוית-חלום ומעורפלת. אבל, אם תפנו את תשומת-לבכם להתפתחות העם העברי, יתברר לכם שכאן תודעת-ה'אני' באה לידי ביטוי בדרך לא-רגילה. סוג של 'אני' קבוצתי חי בכל אחד מבני העם העברי הקדום; למעשה, כל אחד מבני העם הזה קשר את ה'אני' שלו חזרה עד לאב-הקדמון שלו בבשר ודם, עד אברהם. ה'אני' של העם העברי הקדום היה עדיין כזה שאנו יכולים לכנותו 'אני'-קבוצתי. התודעה עדיין לא חדרה באותה מידה כמו האינדיבידואליות הנפרדת של כל אדם ואדם. מדוע כך היה הדבר?

כיום, אנו מתייחסים לכל חלק מהישות האנושית הארבע-איברית כחלק שהתפתח בצורה נורמלית ובהדרגה במהלך אבולוציית האדמה. רק לקראת סוף התקופה האטלנטית שחלק מהגוף האתרי, שעד אז היה חיצוני לגוף הפיסי, נמשך בהדרגה אל תוך הגוף. דבר זה הוביל למצב שאנו מכירים כיום באמצעות תודעה של ראייה רוחית כנורמלי, כלומר שהגוף הפיסי והגוף האתרי כמעט חופפים, ורק אז התאפשר לאדם לפתח את תודעת-ה'אני' שלו. הבה ניצור, לאט ובהדרגה, רושם מהדרך המיוחדת מאוד שבה תודעת-ה'אני' זו פוגשת אותנו באדם.

אתמול, תיארתי כיצד בני-אדם מדברים על התחייה כאשר הם ניגשים אליה עם כל הדעות הקדומות האינטלקטואליות של התקופה הנוכחית. הם אומרים: "אילו היה עליי להתעלות אל תורת פאולוס האמיתית על אודות התחייה, היה עליי למחוק את תפיסת-העולם שלי כולה." זה מה שהם אומרים, בני-אדם מעודכנים אלה שברשותם כל המשאבים של האינטלקטואליות המודרנית. לבני-אדם המדברים כך, מה שיש לומר להם עתה ייראה מוזר מאוד.

אך, האם בלתי-אפשרי שאדם כזה יחשוב: "כן, אם עליי לקבל את התחייה, יהיה עליי לסלק את כל המושגים האינטלקטואליים שלי. אבל, האם זו סיבה להניח את השאלה הזאת בצד? היות שאיננו יכולים להבין את התחייה ועלינו להתייחס אליה כנס, האם מוכרחים אנו להניח שהדרך היחידה לצאת מהקושי הזה היא להתעלם ממנו? האם אין שום דרך אחרת?"

הדרך האחרת רחוקה מלהיות קלה עבור האדם המודרני, כי יהיה עליו להודות בכך ש-: "אולי, זו אינה אשמתה של התחייה שאיני מסוגל להבינה. אולי, הסיבה לכך היא שהאינטלקט שלי אינו מתאים להבנתה."

כה מעט רצינות מוקדשת לנושא זה בימינו שאנו יכולים לומר: נמנע מהאדם המודרני בגלל גאוותו – ורק משום שהוא לא חושד שגאוותנות כרוכה בזה – לקבל שהאינטלקט שלו עשוי להיות חסר כשרים לפענוח השאלה הזאת. כי, מה הגיוני יותר: לומר שאני מניח בצד משהו אשר מנפץ את ההשקפה האינטלקטואלית שלי או לקבל שהוא עשוי להיות מעבר להבנתי? ברם, גאוותנות אינה מאפשרת לקבל זאת.

כמובן, אנתרופוסוף היה מוכרח לאמן את עצמו כדי להתעלות אל מעל לסוג זה של גאוותנות. לא צריך להיות רחוק מלבו של אנתרופוסוף אמיתי לומר: "אולי האינטלקט שלי אינו בעל כשרים לגבש דעה על אודות התחייה." אך אז, עליו להתמודד עם קושי נוסף: עתה, עליו לענות על השאלה: מדוע התודעה האנושית אינה מותאמת להבנת העובדה הכבירה ביותר באבולוציה האנושית? כדי לענות על שאלה זו,

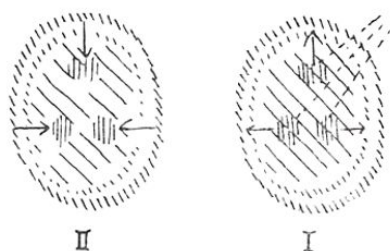
עלינו להתקרב איכשהו לטבע הממשי של ההבנה האנושית. כאן, ברצוני להזכיר לכם את ההרצאות שלי במינכן, פלאי העולם³, מהן אתן עתה תקציר, במידה שבה אנו זקוקים לו.

את היסודות אשר מרכיבים את חיי הנפש שלנו – המחשבות, הרגשות והתפיסות שלנו – לא ניתן למצוא בגוף הפיסי הנוכחי; הם חודרים רק עד לגוף האתרי. כדי להיות ברורים בהקשר זה, הבה נדמה לעצמנו את הטבע האנושי שלנו, בה במידה שהוא מורכב מ'אני', גוף אסטרלי וגוף אתרי, עטופים בתוך אליפסה:

ניקח את התרשים הזה כדי להציג באופן סכמתי את מה שאנו מכנים החיים הפנימיים שלנו ויכולים לחוות בנפשנו; התרשים מראה אותם באים לידי ביטוי רק בזרמים ובכוחות של הגוף האתרי. כאשר אנו חווים מחשבה או רושם, יש להם שלושה קווים של פעולה בטבע הנפשי שלנו, כמוצג בתרשים הבא.

התנסויות נפשיות

בתוך הטבע הנפשי שלנו, אין משהו שאינו נוכח בדרך זו. עתה, אם התודעה הארצית הרגילה של האדם הייתה מוגבלת להתנסויות נפשיות בגבולות התרשים שלעיל, ההתנסויות היו מתרחשות, אך האדם לא היה מודע להן; הן היו נשארות לא-מודעות. ההתנסויות הנפשיות שלנו הופכות מודעות רק דרך תהליך שנוכל להבינו באמצעות הקבלה. דמיינו לעצמכם שאתם הולכים בכיוון מסוים, מסתכלים ישר לפנים. שמכם הוא סמית. בעודכם הולכים קדימה, אינכם רואים את סמית, עם זאת אתם הוא, אתם חווים אותו, אתם האדם ששמו 'סמית'. דמיינו לעצמכם שמישהו מציב ראי מולכם. עתה, 'סמית' ניצב לפניכם. מה שחוויתם קודם, אתם רואים עתה; הוא פוגש אתכם בראי. כך הדבר עם חיי הנפש של האדם. לאדם יש התנסות, אך הוא לא נעשה מודע לה בלי ראי. הראי הוא הגוף הפיסי. הרשמים, המחשבות, מושלכים חזרה

³ GA-129.

על-ידי העטיפה של הגוף הפיסי. על-ידי כך, אנו נעשים מודעים להם. לפיכך, בתרשים אנו יכולים להציג את הגוף הפיסי כעטיפה. עבורנו, בני-אדם ארציים, הגוף הפיסי הוא באמת כלי משקף.

אם, בדרך זו, תתעמקו יותר ויותר בטבע הנפש האנושית והתודעה האנושית, לא יהיה זה בלתי-אפשרי עבורכם להתייחס, בדרך כלשהי, כמסוכן או משמעותי, לכל אותם דברים המועלים שוב ושוב על-ידי המטריאליזם כהתנגדות לתפיסה הרוחית של העולם. אם בגלל נזק כלשהו בכלי המשקף, ההתנסות הנפשית לא נקלטת עוד על-ידי התודעה, תהיה זו שטות מוחלטת להסיק שההתנסות הנפשית עצמה קשורה לראי. אם מישהו שובר ראי שבו אתם רואים את עצמכם, הוא לא שובר אתכם. אתם רק נעלמים מתוך שדה הראייה שלכם. כך הדבר כאשר לכלי המשקף עבור חיי הנפש, למוח, יש הפרעה. ההתרשמות פוסקת, אך חיי הנפש עצמם, בה במידה שהם מתקיימים בגוף האתרי ובגוף האסטרלי, אינם מופרעים כלל.

אך, האם לא הגענו לנקודה שבה עלינו להתייחס בתשומת-לב לטבעו של הגוף הפיסי? תסכימו שבלי תודעה לא היינו מודעים ל'אני'. כדי להפוך את תודעת-ה'אני' לשלנו במהלך החיים על-פני האדמה, הגוף הפיסי שלנו, עם מבנה המוח שלו, צריך להיות כלי משקף. אלמלא היה לנו כלי משקף, לא היינו מודעים לעצמנו. מהו ראי זה?

ממחקרים אוקולטיים המרחיקים לאחור, דרך קריאה ברישומים האקאשיים, עד מקור הוויית-קיומנו אדמה, מוצג לנו שבתחילת הוויית-הקיום אדמה, כלי משקף זה, הגוף הפיסי החיצוני, היה נתון להשפעה לוציפרית והוא עבר שינוי. אתמול, ראינו שגוף פיסי זה עבר שינוי עבור האדם הארצי. הוא הפך להיות משהו המתפרק כולו בעוברו דרך שער המוות. אמרנו שהגוף המתפרק אינו הגוף שהרוחות האלוהיות הכינו לאורך ארבעת המצבים הפלנטריים האבולוציוניים כך שיהפוך לגוף פיסי על האדמה. מה שהרוחות האלוהיות הכינו, שאתמול כינינו הפנטום, משתייך לגוף הפיסי כגוף-צורה הממלא, ובאותו זמן אווז יחד, את החלקים החומריים אשר ארוגים בגופנו הפיסי. אלמלא הייתה התערבות לוציפרית, אז, בתחילת הוויית-קיומו אדמה, האדם היה מקבל את הפנטום הזה במלוא עוצמתו יחד עם גופו הפיסי. אבל, אל תוך המבנה האנושי, בה במידה שהוא מורכב מגוף פיסי, גוף אתרי וגוף אסטרלי, חדרה ההשפעה הלוציפרית, והתוצאה הייתה אי-סדר של הפנטום של הגוף הפיסי. כפי שנראה, הדבר מבוטא בתנ"ך באופן סמלי כנפילה, יחד עם העובדה המתוארת בברית-הישנה, שהמוות הופיע בעקבות הנפילה. המוות היה אכן תוצאה של אי-הסדר של הפנטום של הגוף הפיסי. התוצאה היא שכאשר האדם עובר דרך שער המוות, עליו לראות את התפרקות גופו הפיסי. גוף פיסי מתפורר זה, החסר את כוחו של הפנטום, אכן נישא על-ידי האדם מהלידה ועד המוות. ההתפוררות נמשכת כל הזמן וההתפרקות, המוות של הגוף הפיסי, היא רק שלבו האחרון של תהליך. כי, אם ההתפרקות של הגוף – לה קדם אי-הסדר של הפנטום – אינה מנוטרלת על-ידי תהליכים של בנייה, הרי שבסופו של דבר מופיע מוות.

אלמלא ההשפעה הלוציפרית הייתה נכנסת, כוחות ההרס והשיקום בגוף הפיסי היו נשארים במצב של איזון. אך אז, כל דבר בטבע האנושי הארצי היה שונה; למשל, לא הייתה שום תודעה שלא הייתה מסוגלת להבין את התחייה. כי, מהו סוג ההבנה שאינו יכול לתפוס את התחייה? זהו סוג של הבנה הכבול להתנוונות הגוף הפיסי, והוא מה שהוא מפני שהאינדיבידואל הביא על עצמו, דרך ההשפעה הלוציפרית, את ההרס ההדרגתי של הפנטום של הגוף הפיסי. כתוצאה מכך, ההבנה האנושית, האינטלקט האנושי, הפך להיות כה חלש, כה שחוק, שהוא אינו מסוגל לקלוט את התהליכים הגדולים של האבולוציה הקוסמית. הוא מתייחס אליהם כניסים או אומר שאין ביכולתו להביןם. אלמלא ההשפעה הלוציפרית הייתה נכנסת וכוחות הבנייה בגוף האנושי היו שומרים על כוחות ההרס מאוזנים, אז ההבנה האנושית, מצוידת בכל מה שנועד לה, הייתה בודקת את כוחות הבנייה כאחת העורכת ניסוי מעבדה. אך עתה, ההבנה שלנו היא כזו שהיא נשארת על פני שטח הדברים ואין לה שום תובנה על העומקים הקוסמיים.

לכן, מי שרוצה לאפיין בצורה נכונה את המצבים הללו, מוכרח לומר: בתחילת הוויית-קיומנו אדמה, ההשפעה הלוציפרית מנעה מהגוף הפיסי מלהפוך למה שהוא היה צריך להפוך על-פי רצון הכוחות אשר פעלו לאורך סטורן, שמש וירח. תחת זאת, הוא קלט לתוכו תהליך של הרס. מאז תחילת הוויית-הקיום אדמה, האדם חי בגוף פיסי הנתון להרס; גוף שאינו יכול להתנגד במידה הולמת לכוחות ההרס עם כוחות בנייה.

אם כך, ישנה אמת במשהו אשר מופיע בפני האדם המודרני כשטות הבאה: שקיים קשר נסתר דרך מה שהתרחש דרך פעולתו של לוציפר והמוות. ועתה, הבה נתבונן בפעולה זו. מה הייתה ההשפעה של ההרס הזה של הגוף הפיסי הממשי? אילו היה לנו הגוף הפיסי השלם, כפי שהיה אמור להיות בתחילת הוויית-הקיום אדמה, הכוחות הנפשיים שלנו היו משתקפים בדרך שונה למדי; אז, היינו יודעים באמת מה אנו מהווים. כפי שהדברים הינם, איננו יודעים מה אנו מהווים משום שהגוף הפיסי לא ניתן לנו בשלמותו. אנו בהחלט מדברים על הטבע וההוויה של ה'אני' האנושי – אך עד כמה יודע האדם את ה'אני'? ה'אני' כה בעייתי שהבודהיזם יכול אפילו להתכחש לכך שהוא עובר מהתגשמות אחת לאחרת. הוא כה בעייתי שיוון הייתה יכולה ליפול לתוך הלך-הרוח הטרגי אשר בא לידי ביטוי באותן מילים של הגיבור היווני: "עדיף להיות קבצן בעולם העילאי מאשר מלך בארץ הצלליות." כך היה שכאשר יוני ראה את הגוף הפיסי שנחשב כאוצר – הגוף המעוצב על-ידי הפנטום – הנתון להרס, הוא חש עצבות לנוכח ההחשכה, הדעיכה, של ה'אני', כי הוא חש שהוא היה יכול להתקיים אך ורק עם תודעת-אני'. וכאשר הוא ראה את צורת הגוף הפיסי מתנוונת, הוא התחלחל מהמחשבה שה'אני' יהיה חשוך ומעורפל; 'אני' זה אשר משוקף על-ידי הצורה של הגוף הפיסי. וכאשר אנו עוקבים אחר האבולוציה האנושית מראשית האדמה ועד למיסטריית גולגתא, אנו מגלים שהתהליך שציינו עתה מתגלה במידה הולכת וגוברת.

למשל, בזמנים קדומים, איש לא היה מדבר על חיסול הגוף הפיסי באופן כה קיצוני כפי שעשה גאוטמה בודהא. כדי שתורות כאלה יינתנו, היה נחוץ שההתנוונות של הגוף הפיסי, חיסולו המלא ביחס לצורתו, הייתה צריכה להפוך שלמה יותר ויותר, כך שלתודעה האנושית לא יהיה עוד מושג על כך שהמהות הנעשית מודעת דרך הגוף הפיסי – כלומר דרך הצורה – יכולה לעבור מהתגשמות אחת לאחרת. האמת היא שהאדם, במהלך השלב האבולוציוני אדמה, איבד את צורת הגוף הפיסי, כך שאין עוד ברשותו את מה שהישויות האלוהיות ייעדו לו מראשיתה של האדמה. זה משהו שעליו לרכוש מחדש; אך, תחילה, הוא היה צריך להימסר לו שוב. ולא נוכל להבין את הכריסטיאניות כל עוד לא נבין שבתקופה שבה התרחשו המאורעות בפלשתינה, הגזע האנושי על האדמה הגיע לשלב שבו התנוונות הגוף הפיסי הייתה בשיאה, ובשל כך, האבולוציה כולה של האנושות הייתה מאוימת עם הסכנה שתודעת-ה'אני' – ההישג המסוים של השלב האבולוציוני אדמה – תאבד. אילו תהליך זה היה נשאר בלי שינוי, היסוד ההרסני היה חודר עמוק יותר אל תוך האורגניזם הגופני האנושי ובני-אדם שהיו נולדים בתקופה שלאחר התרחשות המאורעות בפלשתינה, היו צריכים לחיות עם תחושה מעומעמת של ה'אני'. כל דבר שהיה תלוי בהשתקפות מושלמת מהגוף הפיסי, היה נשחק במידה הולכת וגוברת.

לאחר מכן, הופיעה מיסטריית גולגתא; היא הופיעה כפי שאפיינו אותה ודרכה קרה משהו כה קשה לתפיסה עבור אינטלקט הכבול לגוף הפיסי בלבד, גוף שבו כוחות ההרס רבים יותר. קרה שאדם אחד, שהיה נושא-הכריסטוס, עבר דרך מוות כזה שלאחר שלושה ימים החלק בן-התמותה של הגוף הפיסי היה צריך להיעלם, ומתוך הקבר עלה הגוף שהינו נושא הכוח של החלקים הפיסיים-חומריים. הגוף שהשליטים של סטורן, שמש וירח ייעדו באמת לאדם – הפנטום הטהור של הגוף הפיסי עם כל התכונות של הגוף הפיסי – זה מה שעלה מן הקבר. כך ניתנה האפשרות לאותה גנאלוגיה רוחית שעליה דיברנו.

הבה נחשוב על הגוף של הכריסטוס אשר עלה מן הקבר. כפי שמגופו של אדם ירדו הגופים של בני-האדם שעל האדמה, בה במידה שלבני-אדם יש גוף מתפורר, כך גם הגופים הרוחיים, הפנטומים של כל בני-האדם, ירדו ממי שעלה מן הקבר. ואפשר לייסד קשר עם הכריסטוס שדרכו בן-אדם ארצי יוכל להביא אל תוך גופו המתפורר, את הפנטום הזה אשר עלה מן הקבר בגולגתא. ואפשרי שהאדם יקלוט אל תוך האורגניזם שלו את אותם כוחות שעלו אז מן הקבר, כפי שדרך האורגניזם הפיסי שלו בראשית השלב האבולוציוני אדמה, כתוצאה מהכוחות הלוציפריים, הוא קיבל את האורגניזם של אדם.

זה מה שפאולוס רוצה לומר. כפי שהאדם, דרך מקומו בזרם האבולוציה הפיסית, מקבל בתורשה את הגוף הפיסי שבו הרס הפנטום, נושא-הכוח, מתרחש בהדרגה, כך מהפנטום הטהור שעלה מן הקבר, הוא יכול לקבל בתורשה את מה שהוא איבד. הוא יכול לרשת אותו, הוא יכול להתעטף בו, כפי שהוא התעטף עם אדם הראשון; הוא יכול להתאחד עמו. על-ידי כך, הוא יכול לעבור התפתחות שבאמצעותה הוא יוכל לטפס שוב מעלה, אפילו כמו לפני שמיסטריית גולגתא ירדה באבולוציה. במילים אחרות, מה שנלקח ממנו

דרך ההשפעה הלוציפריית, יכול להימסר לו חזרה דרך נוכחותו כגוף של הכריסטוס אשר קם לתחייה. זה מה שפאולוס רוצה לומר.

עתה, כפי שקל מאוד לסתור, מנקודת-המבט של האנטומיה או הפיסיולוגיה המודרניות, את מה שנאמר בהרצאה זו – לסתור לכאורה – כך קל מאוד להעלות התנגדות נוספת. יכולה להישאל שאלה כמו זו הבאה: אם פאולוס אכן האמין באמת שגוף רוחי עלה, מה הקשר בין גוף רוחי זה שעלה מן הקבר ובין מה שכל בן-אדם נושא בתוכו כיום? אין זה קשה להבין: עלינו רק להתייחס להקבלה המוצעת בכניסתו של אינדידואל אנושי להוויית-קיום. כבן-אדם פיסי, הוא מתחיל מתא בודד; גוף פיסי מורכב כולו מתאים הנובעים מהתא המקורי; את מקורם של כל התאים המרכיבים גוף אנושי אפשר למצוא בתא המקורי. עתה, דמיינו לעצמכם שדרך מה שאנו יכולים לכנות תהליך כריסטולוגי מיסטי, האדם רוכש גוף שונה למדי מזה שהוא רכש בהדרגה באבולוציה שלו כלפי מטה. לאחר מכן, חישבו על כל אחד מהגופים הללו כבעלי קשר אינטימי עם הפנטום הטהור שעלה מן הקבר, איכשהו כפי שהתאים האנושיים של הגוף הפיסי קשורים לתא המקורי. כלומר, עלינו לחשוב על הפנטום כמכפיל את עצמו, כפי שעושה התא היוצר את הגוף הפיסי. כך, באבולוציה שבאה לאחר המאורע בגולגתא, כל אדם יכול לרכוש באופן פנימי משהו אשר ירד באופן רוחי מהפנטום אשר עלה מן הקבר – ואם נחזור כהד על דבריו של פאולוס – כפי שהגוף הרגיל הנתון להתפוררות, ירד מאדם הראשון.

כמובן, זהו עלבון לאינטלקט האנושי, החושב ביהירות רבה כל-כך על עצמו בזמנים אלה, כאשר בן-אדם אומר שתהליך הדומה להכפלת תא, שאפשר לראותו, מתרחש בתחום הבלתי-נראה. ברם, התוצאה של מיסטריית גולגתא מהווה עובדה אוקולטית. עבור מישהו המתבונן באבולוציה בראייה אוקולטית, ברור שהתא הרוחי, הגוף אשר התגבר על המוות, גופו של כריסטוס ישוע, עלה מן הקבר ובמהלך הזמן הוא מוסר את עצמו למי שיוצר קשר תואם עם הכריסטוס. עבור מי שהחליט להתכחש לגמרי להתרחשויות על-חושיות, טענה זו תיראה כמובן אבסורדית. אך, עבור מי שמקבל את העל-חושית, המאורע שאנו עוסקים בו כאן, מוכרח להיות מוצג בדרך שתוארה לעיל. הפנטום אשר עלה מן הקבר מוסר את עצמו לאלה הרוצים להפוך עצמם מתאימים לקליטתו. אם כן, זוהי עובדה שמי שמקבל את העל-חושית יכול להבינה.

אם נוכל להטביע בנפשנו את מה שהינו באמת תורת פאולוס, נוכל להתייחס למיסטריית גולגתא כממשות אשר התרחשה והייתה צריכה להתרחש באבולוציית האדמה; כי היא ממש מסמלת את הצלת ה'אני' האנושי. ראינו שאם תהליך האבולוציה היה ממשיך לאורך הנתיב שהוא לקח עד לתקופת המאורעות בפלשתינה, תודעת-ה'אני' לא הייתה יכולה להתפתח; לא רק שהיא לא הייתה יכולה להתפתח, אלא היא הייתה נופלת עוד יותר לתוך האפילה. אך, הנתיב פנה כלפי מעלה והוא ימשיך לעלות ככל שבני-אדם ימצאו את הקשר שלהם אל ישות-הכריסטוס.

עתה, אנו יכולים להבין היטב את הבודהיזם. חמש מאות שנה בערך לפני המאורעות בפלשתינה, הושמעה האמת הבאה: "כל מה שעוטף את האדם כגופו הפיסי והופך אותו לישות שהתגשמה בבשר – את כל זה יש לראות כחסר-ערך; ביסודו, זהו שריד מהעבר ויש לסלקו." כמובן, עד לאותו זמן, התנאים היו כאלה שהאנושות הייתה צריכה לקבוע את מסלולה לכיוון פילוסופיה זו של החיים, אלמלא הייתה התערבות כלשהי. אלא שאז הופיע המאורע בגולגתא, מאורע אשר שיקם את העקרונות האבודים של האבולוציה האנושית. בה במידה שהאדם קולט לתוכו את הגוף שלא ניתן להשחיתו, שעליו דיברנו אתמול, והבאנו היום בפני נפשנו בצורה מפורטת יותר, אם הוא יתעטף בגוף זה שלא ניתן להשחיתו, הוא יהפוך מודע בצורה ברורה יותר ויותר לתודעת-ה'אני' שלו ולאיתו חלק בטבעו העובר מהתגשמות אחת לאחרת.

לכן, מה שנכנס אל תוך העולם עם הכריסטיאניות, אין להתייחס אליו אך ורק כתורה חדשה – חובה להדגיש זאת במיוחד – ולא כתיאוריה חדשה, אלא כמשהו ממשי, משהו עובדתי. לפיכך, כאשר בני-אדם עומדים על כך שכל מה שהכריסטוס לימד, היה ידוע קודם, זה אינו מסמל דבר עבור הבנה ממשית של הכריסטיאניות. הדבר החשוב אינו מה שהכריסטוס לימד, אלא מה שהוא נתן: גופו שלו. כי, הגוף שעלה מן הקבר בגולגתא, מעולם לא נכנס אל תוך האבולוציה האנושית. הוא מעולם לא היה נוכח קודם על האדמה, דרך מותו של אדם, אשר היה נוכח כגוף שקם לתחייה של כריסטוס ישוע. קודם לכן, לאחר שבני-אדם עברו דרך שער המוות ועברו את התקופה שבין מוות ולידה חדשה, הם הביאו עמם לאדמה את הפנטום הפגום, הנתון להתדרדרות. איש לא גרם מעולם להופעת פנטום מושלם.

כאן, אנו יכולים להתייחס למתקדשים ולמומחים. הם תמיד היו מוכרחים לקלוט את ההתקדשות מחוץ לגופם הפיסי, על-ידי התגברות על גופם הפיסי, אך התגברות זו מעולם לא הרחיקה עד כדי החייאת הפנטום הפיסי. אין מתקדשים קדם-כריסטיאניים שהרחיקו אל מעבר לגבולות החיצוניים ביותר של הגוף הפיסי; הם לא נגעו בכוחותיו של הגוף הפיסי, מלבד כאשר האורגניזם הפנימי הפריע בדרך מסוימת לחיצוני. אף לא אחד שעבר דרך שער המוות, התגבר אי-פעם על המוות כפנטום אנושי. כמובן, דברים דומים קרו, אך מעולם לא הדבר הזה – שאדם עבר דרך מוות אנושי שלם והפנטום השלם ניצח את המוות. כפי שזו אמת שרק הפנטום הזה יכול לגרום להופעת אנושות שלמה במהלך האבולוציה האנושית, כך זוהי אמת שפנטום זה החל את דרכו מהקבר בגולגתא.

זוהי העובדה החשובה באבולוציה הכריסטיאנית. לפיכך, הפרשנים אינם שוגים באמרם שוב ושוב שהתורה של כריסטוס ישוע עברה שינוי לכדי תורה על אודות כריסטוס ישוע. זה היה צריך להיות כך. כי, הדבר החשוב אינו מה שכריסטוס ישוע לימד, אלא מה שהוא העניק לאנושות. התחייה שלו היא לידתו של איבר חדש של הטבע האנושי – גוף שלא ניתן להשחיתו. אך, כדי שזה יקרה, הצלה זו של הפנטום האנושי דרך המוות, שני דברים היו נחוצים. ראשית, היה נחוץ שהישות של כריסטוס ישוע תהיה כפי שתיארנו אותה – מורכבת מגוף פיסי, גוף אתרי וגוף אסטרלי, ובמקום 'אני' אנושי – ישות-הכריסטוס. שנית, היה

נחוץ שישות-הכריסטוס תחליט לרדת אל תוך גוף אנושי, להתגשם בגוף אנושי בשר-ודם. כי, אם ברצוננו להתבונן בישות-הכריסטוס באור הנכון, עלינו לחפשו בתקופה שלפני הופעת האדם על האדמה. כמובן, ישות-הכריסטוס הייתה קיימת באותה תקופה. היא לא נכנסה אל תוך מהלך האבולוציה האנושית; היא שכנה בעולם הרוח. האנושות המשיכה לאורך הנתיב ההולך ופוחת שלה. בנקודת זמן מסוימת, כאשר חל משבר האבולוציה האנושית, ישות-הכריסטוס הכניסה את עצמה לתוך גוף של בן-אדם. זהו הקרבן הגדול ביותר שישות-הכריסטוס הייתה יכולה להביא לשלב האבולוציוני אדמה. והדבר השני שעלינו ללמוד להבין הוא במה קרבן זה היה כרוך. אתמול, עסקנו בחלק אחד של השאלה הנוגעת בטבע הכריסטוס, בהגבילנו את מחקרנו לתקופה שלאחר הטבילה בירדן על-ידי יוחנן. עתה, עלינו להמשיך ולשאול: מהי משמעות העובדה שבטבילה ירדה ישות-הכריסטוס אל תוך גוף של בשר-ודם, וכיצד התרחש המוות במיסטריית גולגתא? שאלה זו תעסיק אותנו בימים הקרובים.

הרצאה 8

שני הנערים ששמום ישוע, זרתוסטרא ובודהא

12 באוקטובר 1911

אתמול ציינו שהיה נחוץ לענות על השאלה הבאה: מה באמת קרה לאותה ישות שאותה אנו מכנים כריסטוס ישוע מהטבילה בירדן על-ידי יוחנן ועד למיסטריית גולגתא? על-מנת להשיב על שאלה זו, בהיקף רחב ככל האפשר, עלינו להיזכר בקצרה במה שאנו יודעים מהרצאות קודמות העוסקות בחייו של ישוע מנצרת, שבהיותו בן שלושים הפך לנושא-הכריסטוס. הנקודות העיקריות מופיעות בספרי אשר יצא לאור לאחרונה, ההנחיה הרוחנית של המין האנושי.⁴

אנו יודעים שבפלשתינה, בתקופה המעניינת אותנו, נולדו שני ילדים ששמום ישוע, כשאחד מהם מקו התורשה של שלמה מבית דוד. זהו הילד ישוע שעליו מדבר האוונגליון על-פי מתי. הסתירה המיוחדת בין הפתיחה של האוונגליון על-פי מתי ובין הפתיחה של האוונגליון על-פי לוקס נובעת מהעובדה שמחבר האוונגליון על-פי מתי עסק באחד משני הנערים, מי שנולד בקו התורשה של שלמה. אז, כמעט באותו זמן, נולד ילד נוסף בשם ישוע, מקו התורשה של נתן מבית דוד.

הדבר החשוב הוא להבין בבהירות איזה סוג של ישויות היו שני הנערים האלה. מחקר אוקולטי מראה שהאינדיבידואליות שהייתה בנער ישוע מקו שלמה לא הייתה אחרת מאשר זרתוסטרא. לאחר שליחותו החשובה ביותר של זרתוסטרא, עליה דיברנו בהקשר עם התרבות הפרסית הקדומה, הוא התגשם שוב ושוב; לאחרונה, בתקופת התרבות הבבלית-כלדית ועתה כילד ישוע מקו שלמה. אינדיבידואליות זו של זרתוסטרא, עם כל הכוחות הפנימיים הגדולים ורבי-העוצמה שמטבע הדברים הוא הביא עמו מהתגשמויות קודמות, הייתה צריכה להתגשם בגוף שירד מקו שלמה לבית דוד; גוף אשר הותאם כדי לעורר ולהמשיך לפתח את הכשרים הגדולים של זרתוסטרא, בדרך שבה כשרים אנושיים, כאשר הם כבר נמצאים ברמה גבוהה מאד, יכולים להיות מטופחים הלאה, בה במידה שהם משתייכים לישות העוברת מהתגשמות אחת לאחרת. לכן, אנו עוסקים בגוף אנושי שלא המתין לשנים מאוחרות יותר כדי לעבוד על כשרים אלה, אלא היה יכול לעשות זאת באורגניזם צעיר, דמוי-ילד ועם זאת רב-עוצמה. לפיכך, אנו רואים את האינדיבידואליות זרתוסטרא גדלה בדרך כזו שהכשרים של הנער התפתחו מוקדם באופן יחסי. הנער הראה במהרה רמה של ידיעה שבדרך-כלל בלתי-אפשרית לגילו.

ברם, עלינו לזכור עובדה אחת: הילד ישוע מקו שלמה, למרות ההתגשמות של אינדיבידואליות נעלה כזו, הייתה רק של אדם מפותח בדרגה גבוהה. לפיכך, הוא היה עמוס – כפי שגם אדם מפותח ברמה גבוהה ביותר מוכרח להיות – בהתחייבויות מסוימות לטעויות וקשיים מוסריים, אם כי לא בדיוק עבירות מוסר או חטאים. לאחר מכן, אנו יודעים שבהיותה בת שנים-עשרה שנה האינדיבידואליות של זרתוסטרא, באמצעות תהליך אוקולטי המוכר לכל אחד שהפך עצמו בקיא בעובדות כאלה, נטשה את הגוף של הנער ישוע מקו שלמה ועברה אל תוך גופו של הנער ישוע מקו נתן. עתה, הגוף של נער זה ישוע מקו נתן – או, בניסוח טוב יותר, המבנה הגופני התלת-איברי שלו: גוף פיס, גוף אתרי וגוף אסטרלי – נוצר באופן מיוחד למדי. למעשה, גוף זה היה כזה שהנער הציג כשרים בדיוק הפוכים לאלה של הנער ישוע מקו שלמה. בעוד שהאחרון היה יוצא דופן בשל התשורות הגדולות שלו ביחס לדברים שאדם יכול ללמוד באופן חיצוני, אפשר כמעט לומר שבהיבט זה הנער ישוע מקו נתן לא היה מוכשר כלל. אתם תבינו שאין באמירה זו שום גינוי, גם לא הקל ביותר. הנער ישוע מקו נתן לא היה בעמדה להתוודע לתוצרי התרבות האנושית שעל-פני האדמה. בניגוד לכך, העובדה יוצאת הדופן היא שהוא היה יכול לדבר מיד עם היוולדו. כך, כושר המשתייך יותר לגוף הפיסי היה נוכח בו מרגע לידתו. אך – על-פי מסורת טובה היכולה לקבל אישור באופן אוקולטי – השפה שבה דיבר הייתה יכולה להיות מובנת אך ורק לאמו. המאפיינים הבולטים ביותר של הילד היו תכונות של הלב. היה לו כושר עצום לאהבה ומבנה בעל יכולת של הקרבה עצמית עצומה. והדבר הראוי לציון הוא שמהימים הראשונים בחייו, לנוכחותו בלבד, או למגע ידו, היו השפעות מיטיבות – השפעות מגנטיות, כך אולי יכנו אותן בימינו. כך, כל תכונות הלב התגלו בילד הזה, משוכללות ברמה כזו שהייתה יכולה להיות להן השפעה מגנטית מיטיבה על סביבתו.

אנו גם יודעים שבגוף האסטרלי של הילד הזה פעלו הכוחות אשר נרכשו פעם על-ידי אותו בודהיסטוה אשר הפך לגאוטמה בודהא. אנו אכן יודעים – ובהיבט זה מסורת המזרח נכונה לגמרי, כי הדבר יכול לקבל אישור על-ידי מדע אוקולטי – שהבודהיסטוה, בהפכו לבודהא חמש מאות שנה לפני העידן שלנו לא היה צריך עוד להתגשם על-פני האדמה, פעל מתוך עולם הרוח על כל אלה שהקדישו את עצמם לתורתו. זהו דבר אופייני לאינדיבידואליות מהסוג הזה, המתעלה לגבהים שמהם היא אינה צריכה עוד להתגשם בגוף בשר-ודם כדי שתוכל לקחת חלק, מתוך עולמות הרוח, בעניינים ובגורל של הוויית-הקיום של האדמה שלנו. דבר זה יכול לקרות בדרכים מגוונות ביותר. למעשה, הבודהיסטוה שעבר את התגשמותו האחרונה על-פני האדמה כגאוטמה בודהא לקח חלק עיקרי בהמשך האבולוציה של האנושות. העולם הרוחי האנושי שלנו ניצב ללא הרף בקשר עם כל יתר עולם הרוח. האדם לא רק אוכל ושותה וכך מכניס לתוכו

את מהותה של האדמה הפיסית; הוא מקבל, ללא הרף, מזון רוחי-נפשי מעולם הרוח. זרימה כזו של הכוחות שהבודהא רכש לעצמו נכנסה אל תוך הזרם הגדול יותר של האנושות דרך העובדה שכוחות הבודהא חדרו את הגוף האסטרלי של הנער ישוע מקו נתן. מהרצאות קודמות, אנו גם יודעים שהמילים שיש ברשותנו היום כברכת חג-המולד – "האלוהי יתגלה מהגבהים, ועל האדמה יתפשט השלום בלבם של בני-אדם בעלי רצון טוב!" – מקורן במהותן מההשפעה אשר זרמה מטה אל תוך האבולוציה האנושית דרך השתקעות הכוחות של הבודהא בגוף האסטרלי של הנער ישוע מקו נתן.

כך אנו רואים את כוחות הבודהא ממשיכים לפעול בזרם הוויית-הקיום אדמה, שראשיתה מהמאורעות בפלשתינה. מעניין שדווקא המחקרים שבוצעו על-ידי האוקולטיזם המערבי בשנים האחרונות, הובילו להכרה בקשר חשוב מאוד בין התרבות האירופית וכוחות הבודהא. במשך זמן רב כוחות בודהא אלה פעלו מעולמות הרוח, במיוחד על כל דבר בתרבות המערבית שלא ניתן להעלותו על הדעת בלי ההשפעה המיוחדת של הכריסטיאניות. כל אותם זרמים פילוסופיים אשר התפתחו במהלך מאות השנים האחרונות עד למאה התשע-עשרה, בה במידה שהם זרמים רוחיים מערביים, חזורים באימפולס-הכריסטוס, אך הבודהא פעל תמיד עליהם מתוך עולמות הרוח. לפיכך, הדבר החשוב ביותר שהאנושות האירופית יכולה לקבל כיום מהבודהא אינו תלוי בהורדת התורה שהבודהא מסר לבני-האדם כחמש מאות שנה לפני העידן הכריסטיאני, אלא במה שהוא הפך להיות מאז אותו זמן. כי, הוא לא קפא על שמריו; הוא התקדם; ודרך התקדמות זו, כישות רוחית בעולמות הרוח, שהוא היה מסוגל לקחת חלק, במובן הנעלה ביותר, בהמשך האבולוציה של התרבות המערבית. תוצאת המחקר האוקולטי שלנו נמצאת בהרמוניה בדרך מופלאה עם רבים מהדברים שהיו ידועים קודם, לפני שהשפעה חשובה זו הייתה יכולה להיחקר שוב. כי, אנו יודעים שאותה אינדיבידואליות אשר הופיעה במזרח כגאוטמה בודהא, פעלה קודם במערב, ואגדות ומסורות מסוימות הקשורות לאותו שם של בודהא או ווטן, קשורות לאותה אינדיבידואליות, כפי שהבודהיזם קשור לגאוטמה בודהא במזרח; לפיכך, אותו שדה פעולה באבולוציה האנושית, אשר הוכן מוקדם יותר על-ידי אותה אינדיבידואליות נכבש שוב במובן מסוים. כך שזורות הדרכים שנלקחו על-ידי הזרמים הרוחיים בתוך האבולוציה של האנושות.

היום, הדבר החשוב ביותר עבורנו הוא להוכיח שבגוף האסטרלי של הנער ישוע המתואר על-ידי לוקס, כוחות בודהא נמצאים בפעולה. וכאשר לנער זה, ישוע מקו נתן, מלאו שתיים-עשרה שנה, האינדיבידואליות של זרתוסטרא עברה אל תוך ישות תלת-איברית זו.

אם כך, מדוע לנער זה ששמו ישוע היו התכונות יוצאות הדופן שאפיינו זה עתה? זה היה משום שהוא לא היה אינדיבידואליות אנושית כמו כל אחת אחרת, אלא שונה למדי בהיבט מסוים, וכדי להבינו עלינו לחזור לתקופה הלמורית הקדומה שבה, למען הדיוק, החל השלב האבולוציוני אדמה של האדם. עלינו להבין בבהירות שכל דבר לפני התקופה הלמורית היה באמת רק חזרה על התקופות סטורן, שמש וירח. רק

בתקופה הלמורית הונח המצב-נבט הראשון באדם כפוטנציאל, כך שבמהלך השלב האבולוציוני אדמה הוא היה יכול לקבל את האיבר הרביעי של ישותו, ה'אני'. אנו יכולים לומר שאת הרחבת המין האנושי על-פני האדמה – נושא המתואר בדיוק רב יותר בספר *מדע הנסתר בקווים כלליים* – אפשר למצוא באבות קדמונים אנושיים בתקופה הלמורית, התקופה שבה האדמה שלנו החלה את דרכה.

רק לאחר נקודת זמן מסוימת בתקופה למורית זו שאנו יכולים לדבר באופן נכון, במובן המודרני, על הגזע האנושי. לפני כן, אותם 'אני'-ים שהמשיכו להתגשם מאז לא היו נוכחים בבני-אדם על-פני האדמה. הם עדיין לא היו מופרדים מהמהות של אותה היררכיה אשר הביאה לראשונה את ה'אני' האנושי להוויית-קיום: ההיררכיה של רוחות הצורה. עתה, אנו יכולים לדמיין לעצמנו – המחקר האוקולטי מראה זאת – שחלק מהמהות של רוחות הצורה נכנס אל תוך התגשמויות בני-האדם כדי לבנות את ה'אני' האנושי. אבל, כאשר האדם הועבר להתגשמויותיו הפיסיות על-פני האדמה, משהו הושאר מאחור. מהות של 'אני' מסוים לא הוכנסה אל תוך זרם ההתגשמויות הפיסיות. אילו היה עלינו לייצג את זרם ההתגשמויות הפיסיות האנושיות, החל במי שהתנ"ך מכנה 'אדם', אבי הגזע האנושי, הרי שהיה עלינו לשרטט אילן יוחסין עם הרבה מאוד ענפים. תחת זאת, הבה פשוט נדמיין לעצמנו שהמהות אשר נמזגה מטה מרוחות הצורה, ממשיכה לזרום קדימה, אך משהו הושאר מאחור: 'אני' שהיה מוגן עתה מכניסה לתוך התגשמויות פיסיות. תחת זאת, ה'אני' הזה שמר על הצורה, על החומריות, שהיו לאדם לפני שהתקדם אל ההתגשמות הארצית הראשונה שלו. 'אני' זה חי במקביל עם יתר האנושות, ובתקופה שעליה אנו מדברים עתה, כאשר המאורע בפלשתניה עמד להתרחש, זה עדיין היה באותו מצב, אם נרצה לדבר על-פי התנ"ך, שבו היה ה'אני' של אדם לפני התגלמותו הראשונה בבשר-ודם.

כאשר בוחנים את מה שיודע המדע האוקולטי על 'אני' זה – שכמובן עבור האדם המודרני הוא משהו טיפשי ביותר – אנו רואים ש'אני' זה, שכביכול הושאר מאחור 'תחת שמירה', הועבר לטיפולן של המיסטריות הקדושות לאורך התקופה האטלנטית והתקופה האחר-אטלנטית. הוא נשמר במרכז מיסטריות חשוב, כמו בבית-תפילה, ובשל כך היו לו מאפיינים מיוחדים למדי; לא נגע בו כל מה ש'אני' אנושי היה יכול ללמוד על-פני האדמה. לכן, השפעות לוציפריות ואהרימניות לא נגעו בו; אכן, הוא היה משהו שעליו אנו יכולים לחשוב, בניגוד ל'אני'-ים אנושיים אחרים, כספירה ריקה, בתולית לגמרי, ביחס לכל ההתנסויות הארציות – בהיבט זה, אינות, תשליל. לפיכך, נראה כאילו לנער מקו נתן, המתואר באוונגליון על-פי לוקס, באמת לא היה 'אני'; כאילו היה בנוי רק מגוף פיס, גוף אתרי וגוף אסטרלי. ובהתחלה, די מתאים לומר ש'אני', מפותח כפי ש'אני'-ם התפתחו בתקופה האטלנטית ובתקופה האחר-אטלנטית, כלל לא היה קיים בנער ששמו ישוע המתואר באוונגליון על-פי לוקס.

אנו מדברים במובן האמיתי של המילים כאשר אנו אומרים שבנער ישוע המתואר באוונגליון על-פי מתי אנו עוסקים בישות אנושית שלמה; בעוד שבנער ישוע מקו נתן המתואר באוונגליון על-פי לוקס אנו עוסקים בגוף פסי, גוף אתרי וגוף אסטרלי, הקשורים הדדית באחדות הרמונית שהייתה לאדם כאשר עלה מהשלים האבולוציוניים סטורן, שמש וירח. לפיכך, נער זה ששמו ישוע, כפי שנמסר לנו מהרישומים האקאשיים, לא היה מוכשר ביחס לכל מה שהתרבות האנושית פיתחה. הוא לא היה יכול לקבלה כי הוא מעולם לא היה בקרבה. יכולות והסתגלויות חיצוניות להוויית-הקיום הן תוצאה של התנסויות מסוימות בהתגשמויות קודמות. מי שלא חווה התנסויות כאלה יראה כחסר כשרים ביחס לכל מה שבני-אדם הגשימו במהלך השלב האבולוציוני אדמה. אילו הנער ישוע מקו נתן היה נולד בתקופתנו, הוא היה לגמרי לא-מוכשר ללימוד כתיבה, כי בזמנים של אדם, הכתיבה לא הייתה ידועה. בניגוד לכך, הנער ישוע המתואר באוונגליון על-פי לוקס, מגלה ברמה גבוהה את התכונות שהוא הביא עמו – תכונות שלא התנוונו כתוצאה מההשפעה הלוציפרית. מעניינת עוד יותר, זו השפה יוצאת הדופן שבה דיבר.

כאן, עלינו להיזכר במשהו שהזכרתי בספרי ההנחיה הרוחנית של המין האנושי: השפות אשר פזורות כיום על-פני האדמה הופיעו מאוחר באופן יחסי באבולוציה: קדמה להן מה שאנו באמת יכולים לכנות שפה אנושית בראשיתית. אלה הרוחות המפרידות של העולם הלוציפרי והאהרימני אשר יצרו שפות רבות מתוך אותה שפה הבראשיתית. השפה הבראשיתית אבדה ואין איש עם 'אני' שבמהלך השלב האבולוציוני אדמה עבר מהתגשמות אחת לאחרת, היכול לדבר בה בימינו. נער זה ששמו ישוע, שלא עבר דרך התגשמויות אנושיות, רכש מנקודת-ההתחלה של האבולוציה האנושית את הכושר לדבר, לא שפה זו או אחרת, אלא שפה שעליה אנו יכולים לומר בצדק שהיא לא הייתה מובנת לאלה שמסביבו. אבל, בגלל התכונות הפנימיות של הלב אשר חיו בה, היא הייתה מובנת ללבה של אמו. דבר זה מצביע על תופעה בעלת משמעות עצומה במקרהו של הנער ישוע המתואר באוונגליון על-פי לוקס.

ראינו שכאשר נולד הנער ישוע המתואר באוונגליון על-פי לוקס, ניתן לו כל דבר שלא הושפע מהכוחות הלוציפריים-אהרימניים. לא היה ברשותו 'אני' שעבר סדרה של התגשמויות; לכן, לא היה צורך לסלק דבר כאשר, בהיותו בן שנים-עשרה, האינדיבידואליות של זרתוסטרא עברה מהנער ישוע מקו שלמה אל תוך הנער ישוע מקו נתן. כבר אמרתי שהיסוד האנושי אשר הושאר מאחור והתפתח עד לימים אלה במיסטריות לצד יתר האנושות, נולד לראשונה בתקופת פלשתינה כנער ישוע מקו נתן. הייתה העברה ממרכז מיסטריות באסיה המערבית, היכן שגרעין אנושי זה נשמר, אל תוך גופו של הנער ישוע מקו נתן. נער זה גדל ובהיותו בן שנים-עשרה האינדיבידואליות של זרתוסטרא נכנסה לתוכו. אנו גם יודעים שהעברה זו תוארה בסצנה של ישוע בן השנים-עשרה בבית-המקדש. היה טבעי למדי שהוריו של הנער ישוע מקו נתן, שהיו רגילים להתייחס אליו באור שתיארנו, הבחינו בשינוי יוצא דופן כאשר הם מצאו אותו בבית-המקדש לאחר שהלך לאיבוד. כי, זה היה הרגע שבו זרתוסטרא עבר אל תוך הנער הזה בן

השתים-עשרה. לכן, מהיותו בן שתים-עשרה ועד היותו בן שלושים, עלינו לעסוק באינדיבידואליות של זרתוסטרא בנער ישוע המתואר באוונגליון על-פי לוקס.

עתה, באוונגליון על-פי לוקס יש ביטוי יוצא דופן המציין משהו שיכול להתבהר רק באמצעות מחקר אוקולטי. אתם יודעים שבאוונגליון על-פי לוקס, לאחר תיאור הסצנה של ישוע בן השתים-עשרה בבית-המקדש, מופיע הפסוק הבא: וַיֵּשׁוּעַ הוֹסִיף לְגַדֵּל בְּחָכְמָה וּבְקוֹמָה וּבְחָן לְפָנָיו אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם.⁵ לאמיתו של דבר, כאשר אנו משחזרים את הטקסטים של האוונגליון מתוך הרישומים האקאשיים, אותו פסוק מתקבל כך: הנער בן השתים-עשרה התפתח בכל דבר שבו גוף אסטרלי יכול להתפתח, כלומר בחכמה; בכל דבר שבו גוף אתרי יכול להתפתח, כלומר בכל התכונות של אדיבות, טוב-לב וכן הלאה; ובכל דבר שבו גוף פיסיוני יכול להתפתח, כלומר בכל מה שנמזג אל תוך יופייה החיצוני של צורה. לכן, בפסוק זה ניתן ציון מיוחד לכך שהנער ישוע, בזה שלא עבר מהתגשמות אחת לאחרת, נשאר עד היותו בן שתים-עשרה ללא שום פגע, והכוחות הלוציפריים והאהרימניים לא היו יכולים לפגוע באינדיבידואליות שלו. באוונגליון על-פי לוקס דבר זה מתואר שוב על-ידי מעקב אחר סדרת הדורות חזרה לאדם עד האל, ובכך מציין שהמהות הנדונה לא הושפעה מכל מה שהתרחש באבולוציה האנושית.

כך חי הנער ישוע הזה, בהתפתחו בכל מה שהיה אפשרי עבור אורגניזם תלת-איברי, שלא נפגע מהזיהום אשר השפיע על שלושת הגופים של בני-אדם אחרים. ודבר זה אפשר לאינדיבידואליות של זרתוסטרא, מהיותו בן שתים-עשרה ועד היותו בן שלושים, למזוג אל תוך ישות אנושית תלת-איברית זו כל מה שהיה יכול לבוא מהגבהים שאליהם הוא עצמו הגיע. לפיכך, ניצור אידיאה נכונה על ישוע מנצרת, עד לשנה השלושים לחייו, אם נחשוב עליו כאינדיבידואליות אנושית נשגבה, שלמען הגעתו להוויית-קיום, בוצעו ההכנות האפשריות הגדולות ביותר.

אבל, עלינו להיות ברורים עתה ביחס לדבר אחד, אם ברצוננו להבין כיצד פירות ההתפתחות שאנו עוברים דרך הגופים שלנו, מועילים לאינדיבידואליות. הגופים שלנו מאפשרים לאינדיבידואליות שלנו לספוג את פירות חיינו עבור המשך האבולוציה שלה. במוות, כאשר אנו נוטשים את הגופים שלנו, בדרך-כלל איננו משאירים בהם את מה שהגשמו ורכשנו לעצמנו כאינדיבידואלים. מאוחר יותר נראה באלו תנאים מיוחדים משהו עשוי להישאר בגופים; אך, אין זה כלל שהאינדיבידואליות צריכה להשאיר בתוך גופיה שלה את מה שהיא רכשה לעצמה. כאשר זרתוסטרא נטש את הישות הגופנית התלת-איברית של ישוע מנצרת בהיותו בן שלושים, הוא השאיר מאחור את שלושת הגופים: הפיסיוני, האתרי והאסטרלי. אבל, כל מה שהוא היה מסוגל לרכוש דרך כלים אלה, עבר אל תוך האינדיבידואליות של זרתוסטרא

⁵ מתוך האוונגליון על-פי לוקס, פרק 2, פסוק 52.

והמשיך לחיות עמה, לתועלתה שלה. ברם, משהו נרכש על-ידי האורגניזם הגופני התלת-איברי של ישוע מנצרת. טבעו האנושי, עדיין חופשי, כפי שתמיד היה, מהשפעות לוציפריות ואהרימניות, התאחד לפרק זמן מסוים עם האינדיבידואליות שהייתה לה תובנה שאין דומה לה על הרוחניות של הקוסמוס.

חישבו על מה שזרתוסטרא התנסה בו! בעודו מייסד את התרבות הפרסית הקדומה ונושא מבטו אל רוח השמש הגדולה, הוא גם התבונן בממלכות הקוסמיות של הרוח. לאורך התגשמויות עוקבות, התפתחותו הלכה והתקדמה. כאשר החלק הפנימי ביותר של הטבע האנושי, יחד עם כוחות מרוכזים ביותר של סימפטיה ואהבה, הפך גלוי דרך המהות האנושית הטהורה אשר נשמרה עד לידתו של ישוע מקו נתן, וכאשר הגוף האסטרלי התמלא בכוחות של גאוטמה בודהא, התקיימה בנער זה מה שאנו יכולים לכנות הפנימיות האינטימית ביותר של האדם. ואז, אל תוך טבע גופני זה, נכנסה האינדיבידואליות, שמעל כולן, ראתה בצורה ברורה ועמוקה ביותר את הרוחניות של המקרוקוסמוס. עם אמצעי זה, הכלי הגופני, האורגניזם כולו, של ישוע מקו נתן עבר שינוי כזה שהוא היה יכול להיות האמצעי המסוגל לקלוט לתוכו את תמצית-הכריסטוס של המקרוקוסמוס. אלמלא טבע גופני זה היה מלא באינדיבידואליות של זרתוסטרא עד שנתו השלושים, העיניים לא היו יכולות לסבול את מהות הכריסטוס מהיותו בן שלושים ועד למיסטריית גולגתא; הידיים לא היו מסוגלות להתמלא במהות הכריסטוס בשנתו השלושים. כדי להיות מסוגל לקלוט את הכריסטוס, טבע גופני זה היה צריך לעבור הכנה, להתרחב, על-ידי האינדיבידואליות של זרתוסטרא. כך, בישוע מנצרת, כפי שהוא היה ברגע בו זרתוסטרא נטש אותו והאינדיבידואליות של הכריסטוס נכנסה לתוכו, הרי שאיננו עוסקים לא במומחה ולא במשהו אחר הדומה לישות אנושית עילאית יותר. כי, מומחה הוא מומחה משום שיש לו אינדיבידואליות מפותחת מאוד, וזה בדיוק מה שיצא מתוך הטבע הגופני התלת-איברי של ישוע מנצרת. פשוט יש לנו את הטבע הגופני עובר הכנה כזו שדרך שהותו של זרתוסטרא הוא היה יכול לקלוט לתוכו את האינדיבידואליות של הכריסטוס. אך, עתה, דרך האיחוד עם האינדיבידואליות של הכריסטוס עם טבע גופני זה, התוצאה הבאה בהכרח הופיעה.

במהלך שלוש השנים האלה, מהטבילה בירדן על-ידי יוחנן ועד למיסטריית גולגתא, התפתחות הגוף הפיסי, הגוף האתרי והגוף האסטרלי, הייתה שונה למדי מההתפתחות הגופנית של ישויות אנוש אחרות. היות שישוע מקו נתן לא הושפע מהכוחות הלוציפריים והאהרימניים, ניתנה האפשרות שמהטבילה בירדן ואילך – כאשר בישוע מנצרת לא היה שום 'אני' אנושי, אלא האינדיבידואליות של הכריסטוס בלבד – כל מה שנמצא בדרך-כלל בפעולה באורגניזם אנושי, לא היה מפותח.

אתמול אמרנו שהפנטום האנושי, הצורה הבראשיתית אשר מושכת לתוכה את היסודות החומריים הממלאים את הגוף הפיסי ומונחים בצד עם המוות, התנוון במהלך הזמן עד למיסטריית גולגתא. בתחילת האבולוציה האנושית, הכוונה הייתה שהפנטום לא ייפגע מהיסודות החומריים שהאדם לוקח לשם תזונתו מממלכות החי, הצומח והמינרל. אך, הוא לא נשאר ללא פגע. כי ההשפעה הלוציפרית גרמה לקשר רופף

בין הפנטום והכוחות שהאדם סופג לתוכו לאורך האבולוציה הארצית שלו; במיוחד, קשר עם המרכיבים של אפר. התוצאה הייתה שהפנטום, בעודו ממשיך ללוות את האדם בהמשך האבולוציה שלו, נמשך בעוצמה אל מרכיבים אלה של אפר, ובמקום לדבוק בגוף האתרי, הוא קשר את עצמו אל תוצרים אלה של התפרקות. אבל, היכן שהשפעות הלוציפריות הורחקו, כפי שהורחקו מישוע מקו נתן, לא הופיע שום כוח משיכה בין הפנטום והיסודות החומריים אשר הוכנסו אל תוך האורגניזם הגופני. לאורך שלוש השנים מהטבילה ועד למיסטריית גולגתא, יסודות אלה לא פגעו כלל בפנטום.

במונחים אוקולטיים אנו יכולים לומר: הפנטום האנושי, על-פי ההתפתחות שנועדה לו לאורך התקופות סטורן, שמש וירח, לא היה צריך להימשך אל המרכיבים של אפר, אלא רק אל המרכיבים המלחיים המתפרקים, כך שהוא היה עולה על נתיב ההתנדפות בה במידה שהמרכיבים המלחיים התמוססו. במובן אוקולטי אפשר לומר שהוא התמוסס ועבר, לא אל תוך האדמה, אלא אל תוך המרכיבים הנדיפים. העובדה יוצאת הדופן היא שעם הטבילה בירדן וכניסתה של האינדיבידואליות של הכריסטוס אל תוך גופו של ישוע מקו נתן, נחקק כל קשר של הפנטום עם המרכיבים של אפר; רק הקשר עם המרכיבים המלחיים נשמר.

זה מוזכר בקטע שבו כריסטוס ישוע רוצה להסביר לתלמידיו הנבחרים: "בדרך שבה אתם חשים את עצמכם מאוחדים עם ישות הכריסטוס, תיווצר אפשרות מסוימת עבור האבולוציה העתידית של האנושות. יתאפשר לגוף היחיד אשר קם מן הקבר – הגוף הרוחי – לעבור אל תוך בני-האדם." זה מה שהכריסטוס רצה לומר בהשתמשו באמירה: אָתָם מְלַח הָאָרֶץ.⁶ לכל האמירות הללו שאנו מוצאים באוונגליונים, כאשר הן מזכירות לנו את הטרמינולוגיה והשפה המקצועית של האלכימאים שיבואו מאוחר יותר, האוקולטיזם שיבוא מאוחר יותר, יש משמעות עמוקה ביותר שאפשר להעלות על הדעת. ולמעשה, משמעות זו הייתה ידועה היטב לאלכימאים של ימי-הביניים והזמנים המאוחרים יותר – לא לשרלטנים המוזכרים בספרי היסטוריה – ואף לא אחד מהם דיבר על הקשרים האלה בלי שירגיש בלבו קשר עם הכריסטוס.

כך קרה שכאשר כריסטוס ישוע נצלב, כאשר גופו מוסמר לצלב – שימו לב לכך שכאן אני משתמש במילים המדויקות של האוונגליון, כי הן מאושרות על-ידי מחקר אוקולטי אמיתי – כאשר גוף זה של ישוע מנצרת רותק לצלב, הפנטום היה מושלם וללא פגע; הוא היה קיים בצורה רוחנית-גופנית, גלויה רק לראייה על-חושית, והייתה קשורה בצורה רופפת הרבה יותר לתוכן החומרי של יסודות האדמה של הגוף, כפי שלא קרה מעולם עם איזושהי ישות אנושית אחרת. בכל ישות אנושית אחרת, נוצר קשר בין הפנטום והיסודות האלה, וזה מה שמחזיק אותם יחד. במקרהו של כריסטוס ישוע, הדבר היה שונה למדי. חוק ההתמדה הרגיל

⁶ מתוך האוונגליון על-פי מתי, פרק ה', פסוק 13.

מראה שחלקים חומריים מסוימים של גוף אנושי מוחזקים יחד לאחר המוות בצורה שהאדם נתן להם, עד שלאחר פרק זמן מסוים הם מתפוררים, כך שבקושי משהו מהם נשאר גלוי לעין. כך היה עם החלקים החומריים של גופו של כריסטוס ישוע. כאשר הגוף הורד מהצלב, החלקים היו עדיין ברורים, אך לא היה להם שום קשר לפנטום; הפנטום השתחרר לגמרי מהם. כאשר הגוף הפך חזר בחומרים מסוימים, שבמקרה זה פעלו בצורה שונה למדי מהדרך שבה הם משפיעים על גוף אחר חנוט, קרה שלאחר הקבורה החלקים החומריים התנדפו במהירות ועברו אל תוך היסודות. לפיכך, התלמידים אשר הסתכלו בקבר ראו את התכריכים שבהם הגוף היה עטוף, אך הפנטום, שבו תלויה האבולוציה של ה'אני', עלה מתוך הקבר. אין זה מפתיע שמרים מגדלנה, שהכירה רק את הפנטום הקודם כאשר הוא היה מלא ביסודות ארציים, לא זיהתה את אותה צורה בפנטום, בהיותו משוחרר עתה מכוח הכבידה הארצי, בראותה אותו בראייה רוחית. הוא נראה לה שונה.

יתר על כן, עלינו להבין בבירור שזה היה רק באמצעות כוח החברות של התלמידים עם הכריסטוס שכל התלמידים, וכל אותם בני-אדם שעליהם אותו דבר נאמר, יכלו לראות את מי שקם לתחייה, כי הוא הופיע בפניהם בגוף רוחי, הגוף שעליו פאולוס אומר שהוא צומח כגרגיר של זרע ועובר אל תוך כל בני-האדם. פאולוס עצמו משוכנע שזה לא היה גוף מלא ביסודות ארציים אשר הופיע בפני השליחים האחרים, אלא מה שהופיע בפניו, הופיע גם בפניהם, כפי שהוא אומר בקטע הבא:

מִסְרָתִי לָכֶם בְּרֹאשׁ וּבְרֹאשׁוֹנָה מֵהַ שָּׁגָם קִבְּלָתִי, שְׁהַמְשִׁיחַ מֵת בְּעֵד חֲטָאִינוּ, לְפִי הַכְּתוּבִים; נִקְבֵּר וְנָקָם לְתַחִיָּה בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי, לְפִי הַכְּתוּבִים; וְנִרְאָה אֵל כִּיפָא וְאַחֵר כֶּף אֵל הַשְּׁנַיִם-עָשָׂר. אַחֲרֵי כֵן נִרְאָה אֵל יוֹתֵר מִחֲמִשׁ מְאוֹת אֲחִים בְּפַעַם אַחַת, אֲשֶׁר רָכַם עוֹדֵם בְּחַיִּים וּמִקְצָתָם יִשְׁנִים. אַחֵר כֶּף נִרְאָה אֵל יַעֲקֹב וְאַחֵר מִכֵּן אֵל כָּל הַשְּׁלִיחִים. אַחֲרֵי כָלֵם נִרְאָה גַם אֵלִי, אֲנִי אֲשֶׁר בְּחִזְקָת נֶפֶל.⁷

אך, מהו הדבר אשר שכנע את פאולוס? במובן מסוים, פאולוס היה מתקדש לפני המאורע בדמשק. ההתקדשות שלו שילבה את העיקרון העברי הקדום עם העיקרון היווני. הוא ידע שמתקדש הפך, בגופו האתרי, בלתי-תלוי בגוף הפיסי והיה יכול להופיע בצורה הטהורה ביותר של גופו האתרי בפני אלה שהיו מסוגלים לראותו. אילו לפאולוס הייתה הראייה של גוף אתרי טהור, באופן בלתי-תלוי בגוף הפיסי, הוא היה מדבר אחרת. הוא היה אומר שהוא ראה משהו שהיה מתקדש שימשיך לחיות במהלך השלב האבולוציוני אדמה, באופן בלתי-תלוי בגוף הפיסי. הוא לא היה מתייחס לזה כדבר מפתיע במיוחד. מה שפאולוס התנסה בו בדרך לדמשק לא היה יכול להיות הדבר הזה. הוא התנסה במשהו שהוא ידע שהיה יכול להיחוות רק לאחר שכתבי הקודש התגשמו; כאשר פנטום אנושי מושלם, גוף אנושי שעלה מן הקבר בצורה על-חושית,

⁷ מתוך הראשונה אל הקורינתים, פרק 15, פסוקים 3-8.

היה מופיע באטמוספירה הרוחית של האדמה. זהו הדבר שהוא ראה! זה מה שהופיע בפניו בדרך לדמשק והשאיר אותו עם ההכרה: "הוא היה שם – הוא קם לתחייה! כי, מה שהיה שם, היה יכול לבוא רק ממנו: זהו הפנטום שכל האינדיבידואלים האנושיים השואפים לקשור את עצמם אל הכריסטוס, יכולים לראות." זהו הדבר אשר שכנע אותו שהכריסטוס היה כבר שם; שהוא לא יבוא ראשון בעתיד, אך היה נוכח למעשה שם בגוף פיסי, וגוף פיסי זה הציל את הצורה הבראשיתית של הגוף הפיסי האנושי למען גאולת כל בני-האדם.

שמעשה זה היה יכול להתגשם רק באמצעות ההתגלות הגדולה ביותר של אהבה אלוהית, ובאיזה מובן היה זה מעשה של אהבה, ובאיזה מובן יש להבין את המילה 'גאולה' בהמשך האבולוציה של האדמה – אלה הנושאים שנעסוק בהם מחר.

הרצאה 9

הנתיב האקזוטרי אל הכריסטוס

13 באוקטובר 1911

ההרצאות שניתנו עד כה הובילו ביסודן אל שתי שאלות. האחת מתייחסת למאורע האובייקטיבי הקשור לשם כריסטוס ישוע; לטבע של אותו אימפולס שכאימפולס-הכריסטוס נכנס אל תוך האבולוציה האנושית. השאלה השנייה היא: כיצד יכול אינדיבידואל לייסד קשר עם אימפולס-הכריסטוס? במילים אחרות, כיצד יכול אימפולס-הכריסטוס להפוך יעיל עבור אינדיבידואל? כמובן, התשובות לשתי שאלות אלה קשורות הדדית. כי, ראינו שמאורע-הכריסטוס מהווה עובדה אובייקטיבית של אבולוציית האדמה האנושית, ומופיע משהו ממשי, משהו עובדתי, כדי לפגוש אותנו בתחייה. עם הכריסטוס, עלה שם מן הקבר סוג של זרע-גרעין לבנייה מחדש של הפנטום האנושי שלנו. ואפשרי עבור זרע-גרעין זה להשתלב באותם אינדיבידואלים אשר מוצאים קשר לאימפולס-הכריסטוס.

זהו הצד האובייקטיבי של הקשר של האינדיבידואל לאימפולס-הכריסטוס. היום, ברצוננו להוסיף את הצד הסובייקטיבי. ננסה למצוא תשובה לשאלה: "כיצד מוצא האינדיבידואל בימינו את האפשרות לקלוט לתוכו בהדרגה את מה שנובע מתחיית הכריסטוס?"

כדי לענות על שאלה זו, עלינו להבדיל תחילה בין שני דברים. כאשר הכריסטיאניות נכנסה אל תוך העולם כדת, היא לא הייתה דת רק עבור אלה שרצו להתקרב אל הכריסטוס דרך אחד מהנתיבים הרוחניים. היא הייתה אמורה להיות דת שכל בני-האדם היו יכולים לקבלה ולהפכה לקניינם. התפתחות אוקולטית או אזוטריה מיוחדת לא הייתה נחוצה לשם מציאת הדרך אל הכריסטוס. לכן, תחילה עלינו למקד את תשומת-לבנו באותו נתיב אל הכריסטוס, הנתיב האקזוטרי, שכל נפש, כל לב, יכולים למצוא במהלך הזמן. לאחר מכן, עלינו להבדיל בין הנתיב הזה והנתיב האזוטרי שעד לתקופתנו שלנו התגלה לנפש אשר חשקה לחפש את הכריסטוס על-ידי רכישת גישה לכוחות אוקולטיים. עלינו להבדיל בין נתיב המישור הפיסי ונתיב העולמות העל-חושיים.

בכל מאה אחרת כמעט ולא הייתה החשכה כזאת ביחס לדרך החיצונית, האקזוטריה, אל הכריסטוס, כמו שקרה במאה התשע-עשרה. והחשכה זו התפשטה במהלך המחצית השנייה של המאה. יותר ויותר בני-אדם איבדו את הידיעה של הדרך אל הכריסטוס. אלה אשר חדורים בחשיבה של היום, אינם יוצרים עוד את המושגים הנכונים, למשל, מושגים כאלה שנפשות אפילו במאה השמונה-עשרה יצרו בדרכן אל אימפולס-הכריסטוס. אפילו המחצית הראשונה של המאה התשע-עשרה הוארה על-ידי אפשרות מסוימת

למציאת אימפולס-הכריסטוס כמשהו ממשי. אבל, ברובה של המאה התשע-עשרה, נתיב זה אל הכריסטוס אבד לבני-האדם. ונוכל להבין זאת אם נכיר בכך שאנו ניצבים בתחילתו של נתיב חדש אל הכריסטוס. לעתים קרובות, דיברנו על הדרך החדשה אשר נפתחת עתה עבור נפשות דרך חידושו של מאורע-הכריסטוס. באבולוציה האנושית תמיד קורה שבכל מגמה, יש לעבור סוג של נקודת שפל לפני שאור חדש יופיע שוב. ההתרחקות מעולמות הרוח במהלך המאה התשע-עשרה הייתה אך טבעית לנוכח העובדה שבמאה התשע-עשרה עידן חדש למדי עבור החיים הרוחניים של בני-האדם היה מוכרח להתחיל, במובן המיוחד שהזכרנו לעתים קרובות.

לאלה אשר התוודעו למשהו ממדע הרוח, תנועתנו מופיעה לעתים קרובות כמשהו חדש למדי. ברם, אם נסיט מבטנו מההעשרה שמאמצים רוחניים במערב חוו לאחרונה דרך זרימת המושגים של התגשמות חוזרת-ונשנית וקארמה, בהיותם קשורים לתורה כולה של מחזורי חיים חוזרים-ונשנים ומשמעותה עבור האבולוציה האנושית, עלינו לומר שבהיבטים אחרים, דרכים אל עולם הרוח אשר דומות לדרך התיאוסופית שלנו, אינן בשום אופן חדשות בהיסטוריה המערבית. ברם, מי שמנסה להתעלות אל תוך עולם הרוח לאורך הנתיב הנוכחי של התיאוסופיה ימצא את עצמו איכשהו מרוחק מהאופן שבו התיאוסופיה טופחה במהלך המאה השמונה-עשרה. באותו זמן, באזור זה (באדן) ובמיוחד בוורטמברג, הרבה מהתיאוסופיה נחקר, אך בכל מקום השקפה מוארת של התורה העוסקת בחיים ארציים חוזרים-ונשנים הייתה חסרה, ובשל כך עננה כיסתה את התחום כולו של העבודה התיאוסופית. עבור אלה אשר היו יכולים להתעמק בקשרים אוקולטיים, ובמיוחד בקשר של העולם לאימפולס-הכריסטוס, מה שהם ראו הוחשך, מסיבה זו, יתר על המידה. אך, בתוך האופק כולו של הפילוסופיה הכריסטיאנית והחיים הכריסטיאניים, משהו כמו מאמצים תיאוסופיים צץ ללא הרף. שאיפה זו אל התיאוסופיה הייתה פעילה בכל מקום, גם בנתיבים החיצוניים, האקזוטריים, של בני-אדם אשר לא יכלו להתקדם מעבר להשתתפות חיצונית בחייה של קהילה דתית, כריסטיאנית או אחרת.

כיצד מאמצים תיאוסופיים חדרו אל תוך מאמצים כריסטיאניים, מוצג על-ידי דמויות כמו בנגל ואטינגר, אשר פעלו בוורטמברג; בני-אדם שבכל דרך חשיבתם – אם נזכור שלא הייתה להם האידיאה של התגשמות חוזרת-ונשנית – רכשו את כל מה שאדם יכול לרכוש על השקפות נעלות יותר ביחס לאבולוציה, בה במידה שהם הפכו את אימפולס-הכריסטוס לשלהם. השורשים של החיים התיאוסופיים היו קיימים תמיד. לפיכך, דברים רבים נכונים בחיבור על נושאים תיאוסופיים אשר נכתב על-ידי אטינגר במאה השמונה-עשרה. בהקדמה לספר על עבודתו של אטינגר, אשר יצא לאור בשנת 1847, רוט, שלימד באוניברסיטת היידלברג, כתב:

"את מה שהתיאוסופיה רוצה באמת, קשה לעתים קרובות לזהות במקרה של התיאוסופים הוותיקים... אך, אף-על-פי-כן, ברור שהתיאוסופיה, עד כמה שהרחיקה כיום, אינה יכולה לדרוש שום מעמד מדעי

ולכן אינה יכולה להרחיב עוד את השפעתה. יהיה זה מן החיפזון להסיק שהתיאוסופיה מהווה רק תופעה חולפת ובלתי-מוצדקת לגמרי מנקודת-מבט מדעית. ההיסטוריה כבר מעידה בקול רם על ההיפך. היא מספרת לנו כיצד תופעה מסתורית זו לא הייתה מסוגלת אי-פעם להגשים דבר כלשהו ועם זאת, בלי שיבחינו בה, היא פורצת מחדש ללא הרף, מוחזקת בצורותיה המגוונות ביותר על-ידי שרשרת של מסורת המתקיימת לנצח."

עתה, עלינו לזכור שהאדם אשר כתב את הדברים הללו, למד תיאוסופיה רק בשנות הארבעים של המאה התשע-עשרה, כפי שקרה לתיאוסופים רבים מהמאה השמונה-עשרה. מה שבא ודאי לא היה עטוף בצורותיה של החשיבה המדעית שלנו. לכן, היה קשה להאמין בכך שהתיאוסופיה באותה תקופה הייתה יכולה להשפיע על חוגים רחבים יותר. מלבד זאת, קול כזה, שבא לעברנו משנות הארבעים של המאה התשע-עשרה, מוכרח להיות משמעותי באמרו:

"הדבר המרכזי הוא שברגע בו התיאוסופיה הפכה למדע ממשי וכך היא הניבה תוצאות ברורות, אלה תהפוכה בהדרגה לנושאים של הכרה כללית ואפילו עממית, ובני-אדם, שלא יהיו יכולים לעקוב אחר הנתיבים שבאמצעותם הן נתגלו ורק בהם היו יכולות להתגלות, יתייחסו אליהן כאמיתות מקובלות."

לאחר מכן, מופיע קטע פסימי שעמו, בקשר שלו לתיאוסופיה, איננו יכולים להסכים עתה. כי, מי שבקיא בצורה הנוכחית של המאמצים המדעיים-רוחניים, ישתכנע בכך שתיאוסופיה זו, בצורה שבה היא שואפת לפעול, יכולה להפוך עממית בחוגים הרחבים ביותר. לכן, גם קטע כזה יכול לעורר בנו אומץ כאשר אנו קוראים:

"עם זאת, זה מונח בחיקו של העתיד ולשם לא נפלוש: לעת עתה, נשמח בהכרת תודה במה שאטינגר המוערך שלנו הציג בצורה יפה כל-כך שבוודאי יוכל להסתמך על קבלה אוהדת בחוג רחב יותר."

כך, אנו רואים שהתיאוסופיה הייתה תקווה דתית של אלה אשר התוודעו למשהו מהתיאוסופיה העתיקה אשר נמסרה מהמאה השמונה-עשרה.

לאחר אותו זמן, זרם החיים התיאוסופיים נקבר תחת המגמות המטריאליסטיות של המאה התשע-עשרה. רק דרך מה שאנו יכולים לקבל עתה כעלייתו של עידן חדש, אנו מתקרבים שוב לחיים הרוחניים האמיתיים, ועתה בצורה היכולה להיות מדעית כך שבעיקרון כל לב וכל נפש יכולים להבינם. במהלך המאה התשע-עשרה, היה אובדן מוחלט של ההבנה של משהו שהתיאוסופים מהמאה השמונה-עשרה עדיין החזיקו בו במלואו; הם כינו אותו **אור פנימי**. אטינגר, אשר פעל במורהרד, בסמוך לקרלסרוהא, היה במשך זמן מה תלמיד של אדם פשוט למדי בטורנינג'יה, ששמו פולקר ותלמידיו ידעו שהיה ברשותו מה

שכונה 'אור פנימי'. מה היה באותם ימים 'אור פנימי' זה? זה היה לא אחר מאשר מה שעולה עתה בכל אדם כאשר הוא עובד ברצינות וברצון ברזל על תכניו של ספרי כיצד קונים דעת העולמות העליונים?⁸ ביסודו של דבר, זה לא היה דבר אחד שהיה ברשותו של אדם פשוט זה מטורינג'יה. מה שהוא הביא לידי הוויית-קיום – עבור תקופתו, תיאוסופיה מעניינת מאוד – הייתה התורה אשר השפיעה על אטינגר. קשה לאדם בזמננו להשלים עם הידיעה שהעמקה בתיאוסופיה התרחשה לאחרונה והיא גרמה להופעתה של ספרות עשירה, אשר קבורה בספריות ואצל סוחר-עתיקות.

דבר נוסף קשה במידה שווה עבור אדם בימינו: לקבל את מאורע-הכריסטוס קודם לכל כעובדה אובייקטיבית. כמה דיונים בנושא זה התקיימו במאה התשע-עשרה! בלתי-אפשרי בסדרה קצרה של הרצאות לציין אפילו במתווה כללי כמה רבות ומגוונות ההשקפות של המאה התשע-עשרה ביחס לכריסטוס ישוע. וכל אדם הטורח לחקור דעות ביחס לכריסטוס ישוע, בין אם הן של תיאולוגים ובין אם הן של הדיוטות, ייתקל בקשיים ממשיים מאוד, אם ההשקפות של המאה התשע-עשרה נלקחות בחשבון בקשר לזמנים שבהם מסורות טובות יותר עדיין שלטו. במאה התשע-עשרה, אפילו התאפשר לבני-אדם להיתפס כתיאולוגים דגולים כאשר הם היו מרוחקים מאוד מקבלה כלשהי של כריסטוס אובייקטיבי אשר נכנס אל תוך ההיסטוריה של העולם ובה פעל. וכאן, אנו מגיעים לשאלה: איזה קשר לכריסטוס יכול להימצא על-ידי אינדיבידואל שאינו עולה על שום נתיב אוטורי, אך נשאר לגמרי בתחום האקזוטרי?

כל עוד אנו שומרים על נקודת-המבט של אותם תיאולוגים מהמאה התשע-עשרה אשר סברו שהאבולוציה האנושית יכולה להתנהל אך ורק בישות הפנימית של האדם ואין לה שום קשר לעולם החיצוני של המקרוקוסמוס, לא נוכל להגיע להערכה אובייקטיבית של כריסטוס ישוע; אנו מגיעים אל סוגים שונים של אידיאות מגוחכות, אך אף לא פעם לקשר עם מאורע-הכריסטוס. עבור מי שמאמין שהוא יוכל להגיע לאידיאל האנושי הנעלה ביותר התואם לשלב האבולוציוני אדמה אך ורק דרך נתיב נפשי פנימי, דרך סוג של גאולה-עצמית, הרי שקשר עם כריסטוס האובייקטיבי בלתי-אפשרי. כמו-כן, אנו יכולים לומר שבכל מקום שבו חושבים על גאולת האדם כעניין שהפסיכולוגיה צריכה לעסוק בו, אין שום קשר לכריסטוס. מי שמעמיק במיסטריות הקוסמיות יגלה במהרה שכאשר אדם מאמין שביכולתו להשיג את האידיאל הנעלה ביותר שלו של הוויית-הקיום אדמה אך ורק דרך עצמו, אך ורק דרך התפתחותו הפנימית, הוא מנתק לגמרי את הקשר שלו למקרוקוסמוס. אדם כזה מאמין שהמקרוקוסמוס ניצב לפניו כסוג של טבע והתפתחותו הנפשית-פנימית, לצד המקרוקוסמוס, היא משהו אשר מתנהל במקביל לו. אך, את הקשר בין השניים הוא אינו יכול למצוא. זהו בדיוק הדבר שכל-כך מגוחך באבולוציה של המאה התשע-עשרה. הקשר שצריך

⁸ GA-10.

להתקיים בין המיקרוקוסמוס והמקרוקוסמוס, נקרע לגזרים. אלמלא זה היה קורה, לא היינו רואים את כל אותן אי-הבנות אשר עלו ביחס למונחים 'מטריאליזם תיאורטי' מצד אחד ו-'אידיאליזם מופשט' מצד שני. פשוט חישבו – הניתוק בין המיקרוקוסמוס והמקרוקוסמוס הוביל בני-אדם, הדואגים מעט לחיים הפנימיים של הנפש וגם לחיים החיצוניים של הגוף, לייחסם למקרוקוסמוס, ועל-ידי כך להפוך הכול נתון לתהליכים חומריים. אחרים, המודעים לכך שאף-על-פי-כן יש חיים פנימיים, נפלו בהדרגה לתוך מופשטויות ביחס לכל דבר בעל משמעות עבור הנפש האנושית.

כדי להיות ברור ביחס לנושא קשה זה, הבה ניזכר במשהו משמעותי מאוד אשר נלמד במיסטריות. כמה בני-אדם בימינו מאמינים בתודעתם הפנימית ביותר בכך ש-: "אם אני חושב על משהו – למשל, אם אני מחזיק מחשבה רעה על השכן שלי – אין לזה משמעות עבור העולם החיצוני; המחשבה קיימת רק בתוכי. תהיה לזה משמעות שונה למדי אם אתן לו אגרוף בפניו. זה משהו המתרחש במישור הפיסי; הדבר השני הוא רק רגש או רק מחשבה." או, כמה בני-אדם שבנפלם לחטא או שקר או טעות, אומרים לעצמם: "זה משהו אשר מתרחש בנפש האנושית." והם מיד יסבירו, בהשתמש במושגים חושיים גסים, שכאשר אבן נופלת, אולי באופן מקרי, לתוך מים, היא יוצרת אדוות מתפשטות ומתרחבות, כך שכל דבר יוצר השפעות אשר מתקיימות בלי שיבחינו בהן; אבל, כל דבר אשר התרחש בנפש מנותק מהעולם החיצוני. לכן, בני-אדם היו יכולים להאמין בכך שלחטוא, לטעות, ואז לתקן את הטעון תיקון, מהווה לגמרי עניין של הנפש האינדיבידואלית. עבור כל אדם בעל השקפה מסוג זה, משהו שרבים מאתנו היו עדים לו בשנתיים האחרונות, מוכרח להיראות מגוחך.

אזכיר לכם את הסצנה במחזה הרוזנקרויצר, שער ההתקדשות, שבו קפסיוס וסטרדר נכנסים אל תוך העולם האסטרלי ושם מוצג שמה שהם חושבים, אומרים ומרגישים, אינו חסר-משמעות עבור העולם האובייקטיבי, המקרוקוסמוס, אלא גורם למעשה סופות ביסודות. עבור האדם המודרני זוהי שטות להניח שכוחות הרסניים יכולים לפגוע במקרוקוסמוס דרך מישור החושב מחשבות רעות. במיסטריות הובהר היטב לתלמיד שכאשר, למשל, מישור שקר או שוגה, הרי זהו תהליך ממשי שאינו עניינו שלו בלבד. הגרמנים אומרים: "מחשבות פטורות ממכס", מפני שהם אינם רואים שום מחסום של המכס כאשר המחשבות עולות. מחשבות משתייכות לעולם האובייקטיבי; הן אינן רק התנסויות של הנפש. תלמיד המיסטריות ראה: "כאשר אתה אומר דבר שקר, הוא מסמל בעולם העל-חושי את ההחשכה של אור מסוים; כאשר אתה עושה פעולה חסרת-אהבה, משהו בעולם הרוח נשרף באש חוסר-האהבה; עם שגיאות, אתה מכחיד את האור במקרוקוסמוס." לתלמיד הוצגה התוצאה דרך התנסות אובייקטיבית: כיצד, דרך שגיאה, משהו במישור האסטרלי מוכחד והחשיכה מופיעה; או, כיצד דרך פעולה חסרת-אהבה, משהו פועל כמו אש שורפת והורסת.

בחיים האקזוטריים האדם אינו יודע מה מתרחש סביבו. הוא כמו בת-יענה הטומנת את ראשה בחול; הוא אינו רואה השפעות שאף-על-פי-כן קיימות שם. ההשפעות של רגש קיימות שם והן היו גלויות לראייה על-חושיית כאשר האדם הובל אל תוך המיסטריות. רק במאה התשע-עשרה שאפשר היה לומר: "כל דבר שבו האדם חטא, כל דבר שבו הוא חלש, אלו ענייניו האישיים. הגאולה מוכרחה להופיע דרך התנסות בנפש, וכך גם הכריסטוס יכול להיות התנסות בלבד בנפש." מה שנחוץ כדי שהאדם לא רק ימצא את דרכו אל הכריסטוס, אלא שהוא לא ינתק את הקשר שלו למקרוקוסמוס, הוא הידיעה הבאה: "אם תביא על עצמך טעות וחטא, אלה הינם מאורעות אובייקטיביים, לא סובייקטיביים, ובגללם משהו מתרחש בחוץ, בקוסמוס." וברגע בו אדם נעשה מודע לכך שעם החטא שלו, עם הטעות שלו, מתרחש משהו אובייקטיבי; כאשר הוא יודע שמה שהוא עשה, מה שהוא נתן מתוך עצמו, אינו קשור אך ורק לעצמו אלא למהלך האובייקטיבי כולו של ההתפתחות הקוסמית, אז הוא לא יהיה עוד מסוגל לומר לעצמו שפיצוי למה שהוא גרם הוא אך ורק עניין פנימי של הנפש. אכן, קיימת אפשרות טובה ומשמעותית שאדם הרואה שמחשבות ורגשות הם אובייקטיביים, עשוי גם לראות שמה שהביא ומביא בני-אדם לידי טעויות דרך מחזורים עוקבים של חיים ארציים אינו עניין פנימי הקשור למחזור אחד של חיים, אלא הוא תוצאה של קארמה.

עתה, מאורע שהיה מחוץ להיסטוריה ומחוץ לאחריות אנושית, כפי שהייתה ההשפעה הלוציפרית בתקופה הלמורית הקדומה, לא היה יכול להימחק מהעולם על-ידי מאורע אנושי. דרך המאורע הלוציפרי, האדם זכה בתועלת גדולה: הוא הפך לישות חופשית. אך, הוא גם הביא על עצמו חובה: הנטייה לסטות מנתיב הטוב והנכון ומנתיב האמת. מה שקרה במהלך ההתגשמויות הוא עניין של קארמה. אבל, כל מה שירד מהמקרוקוסמוס וחדר את המיקרוקוסמוס, כל מה שהכוחות הלוציפריים נתנו לאדם, הוא משהו שהאדם אינו יכול להתמודד עמו בכוחות עצמו. כדי לפצות על המאורע הלוציפרי האובייקטיבי, נדרש מעשה אובייקטיבי נוסף. בקיצור, האדם מוכרח לחוש שמה שהוא הביא על עצמו כטעות וחטא, אינו רק סובייקטיבי והתנסות בנפש שהיא סובייקטיבית בלבד, אינה מספיקה כדי ליצור גאולה.

מי שמשוכנע בדבר האובייקטיביות של טעות, יבין גם את האובייקטיביות של מעשה הגאולה. אדם אינו יכול בכלל להתייחס להשפעה הלוציפרית כמעשה אובייקטיבי בלי להתייחס באותו אופן למעשה המפצה, המאורע בגולגתא. תיאוסוף יכול לבחור רק בין שני דברים. אפשר להציב הכול על יסוד הקארמה; מובן שזה נכון ביחס לכל דבר שהאדם עצמו גרם. אבל אז, אנו מגיעים לצורך למתוח כרצוננו את החיים החוזרים-ונשנים לפנים ולאחור, בלי סוף, בשני הכיוונים. הם תמיד מסתובבים ללא הרף, כמו גלגל. הדבר השני – הבחירה החלופית – הוא האידיאה הממשית של האבולוציה שעלינו לדגול בה: היו הוויות-קיום סטורן, שמש וירח, שהיו שונות למדי מהוויית-הקיום אדמה; בהוויית-הקיום אדמה התנהל סוג של חיים ארציים חוזרים-ונשנים כפי שאנו מכירים אותם; המאורע הלוציפרי היה מאורע יחיד שלא חזר על עצמו –

כל זה מעניק תוכן ממשי להשקפה התיאוסופית שלנו. ברם, את כל זה בלתי-אפשרי לתפוס בלי האובייקטיביות של המאורע בגולגתא.

כידוע לכם, בזמנים הקדם-כריסטיאניים בני-אדם היו שונים זה מזה בדרכים מגוונות. הבדל מיוחד אחד היה שכאשר הם ירדו מטה מעולמות הרוח אל תוך ההתגשמויות הארציות, הם הביאו עמם, כמהות, חלק מהיסוד האלוהי. מסיבה זו, כאשר אדם חושב על חולשותיו שלו, הוא תמיד חש שהחלק הטוב ביותר בו, מקורו בספירה האלוהית שממנה ירד. אבל, היסוד האלוהי מוצה בהדרגה במהלך ההתגשמויות הנוספות והוא מוצה לגמרי עם התקרבות המאורעות בפלשתינה. תופעות-הלוואי האחרונות שלו המשיכו להיות מורגשות, אך לא נשארה אף לא אחת מהן כאשר יוחנן המטביל הכריז: "שנו את תפיסת-העולם שלכם, כי הזמנים השתנו. עתה, לא תהיו מסוגלים עוד להתרומם אל תוך הרוחי כמו בעבר, כי הראייה שהייתה יכולה לראות ברוחניות הקדומה, אבדה. שנו את החשיבה שלכם וקבלו את הישות האלוהית אשר אמורה לתת מחדש לבני-האדם את מה שהיה עליהם לאבד עם ירידתם אל האדמה!" כתוצאה מכך – יתכן שתתכחשו לזה אם תחשבו בצורה מופשטת, ולא תתכחשו אם תתבוננו בהיסטוריה במונחים ממשיים – הרגשות והתפיסות של בני-האדם השתנו לגמרי בנקודת המפנה של התקופה הקדומה והתקופה החדשה, נקודה אשר מסומנת על-ידי המאורעות בפלשתינה.

לאחר המאורעות האלה, בני-האדם החלו לחוש נטושים. הם חשו נטושים כאשר הם ניגשו לשאלות הקשות ביותר, אלה אשר העסיקו באופן ישיר ביותר את החלק הפנימי ביותר של הנפש; למשל, כאשר הם שאלו את עצמם: "למה אהפוך כאשר אעבור דרך שער המוות עם מעשים ספורים שלא נעשו בצורה טובה?" אז, באה אליהם המחשבה שלבטח עשויה לנבוע מכמיהתה של הנפש, אך שאפשר היה להשתיקה רק כאשר הנפש הייתה יכולה לומר לעצמה: "כן, חייתה ישות אחת אשר נכנסה אל תוך האבולוציה של המין האנושי ובה תוכל לדבוק. היא פועלת בקוסמוס החיצוני, אליו לא תוכל להגיע. היא פועלת כדי ליצור פיצוי בגין מעשיך. היא תעזור לך לשפר את התוצאות הרעות של ההשפעה הלוציפרית!" על-ידי זה שהאדם חש נטוש ואז חש שהוא ניצל על-ידי כוח אובייקטיבי, שם נכנסה אל תוך האנושות תחושה אינטואיטיבית שחטא הוא כוח ממשי, עובדה אובייקטיבית, וגם מעשה הגאולה אובייקטיבי, מעשה שאינו יכול להתממש על-ידי אינדיבידואל, כי הוא לא עורר את ההשפעה הלוציפרית, אלא רק על-ידי מי שפועל בעולמות שבהם לוציפר פעיל באופן מודע.

כל מה שהצבתי כך בפניכם, במילים אשר נלקחו ממדע הרוח, לא נתפס באופן אינטלקטואלי, כידע. הוא שכן בתפיסות וברגשות אינטואיטיביים, ומתוך מקור זה, עלה הצורך לפנות אל הכריסטוס. עבור אלה אשר חשים את הצורך הזה, הייתה אפשרות למצוא בקהילות כריסטיאניות דרכים שבאמצעותן הם יוכלו להעמיק בכל התפיסות והרגשות האלה.

לאחר שהאדם איבד את הקשר הבראשיתי שלו עם האלים, מה הוא מצא כאשר הפנה את מבטו אל העולם החומרי? דרך ירידתו אל תוך תחום החומר, תפיסתו את הרוחי, את ההתגלות הפיסית של האלוהי בקוסמוס, הלכה ודעכה. השרידים של הראייה הרוחית הקדומה דעכו בשלבים ועבורו האלוהי נשלל במובן מסוים מהטבע. עולם חומרי גרידא היה פרוש לפניו. ואל מול עולם חומרי זה, הוא לא היה יכול, בשום אופן, לדגול באמונה שעיקרון-הכריסטוס היה שם בפעולה. תורת קאנט-לפלאס מהמאה התשע-עשרה, לפיה מערכת השמש שלנו התפתחה מתוך ערפילית קוסמית, ובסופו של דבר חיים הופיעו על כוכבי-לכת אינדיבידואלים, הובילה לבסוף לכך שהיקום נתפס כשיתוף פעולה בין אטומים. אם ננסה לחשוב על הכריסטוס במסגרת זו, כפי שנהגה על-ידי מדענים מטריאליסטים, לא נמצא בזה שום הגיון. לישות-הכריסטוס אין מקום בחקר זה של תולדות היקום, אין שום מקום עבור דבר רוחי כלשהו. אתם זוכרים שמישהו אמר – קראתי לכם את הקטע – שהיה עליו לקרוע את תפיסתו כולה את היקום אילו היה עליו להאמין בתחייה. דבר זה מראה שבהתבוננות בטבע או בחשיבה על אודות הטבע, כל אפשרות לחזירת המהות החיה של עובדות טבעיות, נעלמה.

בדברי כך, אין זה מתוך הסתייגות. היה צריך להגיע הזמן שבו האלוהות תישלל מהטבע, הרוח תישלל מהטבע, כך שהאדם יוכל לנסח את הכוליות של מחשבות מופשטות הנדרשות כדי להבין את הטבע, כפי שההשקפות של קופרניקוס, קפלר וגלילאו אפשרו לו לעשות. מארג המחשבות אשר הוביל את עידן המכונות שלנו, היה צריך להשתלט על האנושות. מצד שני, היה נחוץ שלעידן זה יהיה פיצוי לעובדה שבחיים האקזוטריים נעשה בלתי-אפשרי למצוא נתיב ישיר מהאדמה אל הרוחי. כי, אילו האדם היה מסוגל לגלות את הנתיב הזה, הרי שהוא היה מסוגל למצוא נתיב אל הכריסטוס, כפי שהוא יגלה אותו במאות השנים הבאות. היה צריך להיות פיצוי.

עתה, עולה השאלה הבאה: מה הפך להיות נחוץ עבור האדם כנתיב אזוטרי אל הכריסטוס במהלך מאות השנים שבהן תפיסה אטומיסטית של היקום הפכה להיות מקובלת בהדרגה, תפיסה אשר הרחיקה את הטבע יותר ויותר מהאלוהי ובמאה התשע-עשרה התפתחה לחקר הטבע אשר משולל מהאלוהי?

נדרש פיתרון דו-איברי. אפשר היה למצוא באופן אקזוטרי ראייה רוחית של הכריסטוס בשתי דרכים. דרך אחת הייתה להראות שכל החומרים זרים לגמרי לישות הרוחית הפנימית של האדם. אפשר היה להציג בפניו שאין זה נכון לומר שבכל מקום במרחב שבו יש חומר, יש בו רק חומר. כיצד זה קרה? בשום דרך אחרת מלבד על-ידי כך שניתן לאדם משהו שבו-זמנית מהווה רוח וחומר; משהו שהוא מכיר מהווה רוח ועם זאת נראה שהוא מהווה גם חומר. לכן, הטרנספורמציה, הטרנספורמציה התקפה לעד, של רוח לכדי חומר, של חומר לכדי רוח, הייתה צריכה להמשיך כעובדה חיונית. וזה קרה משום שהאיחוד הקדוש נחנך ונתפס לאורך מאות השנים כטקס כריסטיאני. וככל שנרחיק לאחור במאות השנים לכיוון מוסד האיחוד הקדוש, כך

נוכל לעקוב אחר הדרך שבה, בזמנים קדומים, כשהוא עדיין לא כל-כך מטריאליסטי, הוא היה מובן בצורה טובה יותר.

ביחס לדברים נעלים יותר, כאשר בני-אדם מתחילים לדון במשהו, זוהי הוכחה, ככלל, שהם אינם מבינים אותו עוד. אפילו עניינים פשוטים, בה במידה שהם מובנים, אינם מועלים לדיון. דיונים הם הוכחה לכך שהנקודה הנדונה אינה מובנת על-ידי רוב בני-האדם המעורבים בדיון. כך היה עם האיחוד הקדוש. כל עוד היה ידוע שהאיחוד הקדוש סיפק הוכחה חיה לכך שהחומר אינו רק חומר, אלא שישנם מעשים טקסיים שבאמצעותם הרוח יכולה להתאחד עם החומר – כל עוד בני-אדם ידעו שחדירה הדדית זו של חומר ורוח, כפי שהיא באה לידי ביטוי באיחוד הקדוש, מהווה איחוד עם ישות הכריסטוס, בה במידה שהאיחוד הקדוש היה מקובל בלי טענות. אבל אז הגיע הזמן שבו המטריאליזם הופיע, שבו בני-אדם לא הבינו עוד את מה שטמון ביסודו של האיחוד הקדוש. אז הם דנו בשאלות הבאות: האם הלחם והיין מהווים רק סמלים של האלוהי או האם כוח אלוהי זורם למעשה בהם. עבור מי שיכול לראות עמוק יותר, כל הוויכוחים שעלו בגלל זה בתחילת התקופה החדשה מסמלים שההבנה המקורית של הטקס, אבדה. עבור אלה אשר רצו להגיע אל הכריסטוס, האיחוד הקדוש היה מקביל באופן מלא לנתיב האזוטרי, אלמלא היו יכולים לעלות על אותו נתיב, וכך שבאיחוד הקדוש הם יכלו למצוא איחוד ממשי עם הכריסטוס. כי, לכל דבר יש את הזמן שלו. כמובן, בדיוק כפי שזה נכון ביחס לחיים הרוחיים שעידן חדש עולה, כך זה נכון שהדרך אל הכריסטוס, שבמהלך מאות שנים הייתה הדרך הנכונה עבור בני-אדם רבים, תישאר במשך שנים רבות נוספות הדרך הנכונה עבור רבים. דברים משתנים בהדרגה ומה שקודם היה נכון, יהפוך בהדרגה למשהו אחר, כאשר בני-האדם יהיו מוכנים לכך.

מטרתה של התיאוסופיה אינה לפעול בדרך כזו שנתפוס ברוח עצמה משהו מוחשי, משהו ממשי. באמצעות מדיטציה, התרכזות וכל מה שאנו לומדים כידיעה של העולמות העילאיים, בני-אדם הופכים בשלים בישותם הפנימית לא רק כדי להתנסות בעולמות-מחשבה או עולמות של רגשות ותפיסות מופשטים, אלא כדי למלא עצמם באופן פנימי ביסוד של הרוח; על-ידי כך, הם יחוו את האיחוד עם הרוח; על-ידי כך, מחשבות, מחשבות מדיטטיביות, תהיינה מסוגלות לחיות באדם; הן אפילו תהיינה זהות, רק מבפנים כלפי חוץ, כפי שהסמל של האיחוד הקדוש, הלחם הקדוש, היה מבחוץ פנימה. וכפי שכריסטיאני לא-מפותח יכול לחפש את דרכו אל הכריסטוס דרך האיחוד הקדוש, כך כריסטיאני מפותח, שדרך ידיעה מתקדמת של הרוח התוודע לצורה של הכריסטוס, יכול להתעלות ברוח אל מה שאכן בעתיד יהווה נתיב אקזוטרי עבור בני-האדם. זה יהיה הכוח שאמור להביא אל בני-האדם הרחבה של אימפולס-הכריסטוס. אלא שאז כל הטקסים ישתנו ומה שקודם התרחש דרך התכונות של הלחם והיין, יתרחש בעתיד דרך איחוד רוחי. המחשבה של הטקס הנוצרי, האיחוד הקדוש, תישאר. אבל, מוכרח להתאפשר שמחשבות מסוימות הזורמות לעברנו דרך מה שנמסר בתוך תנועתנו, מחשבות ורגשות מסוימים, ימלאו את ישותנו הפנימית ויבצעו בה

ספיריטואליזציה – מחשבות ורגשות מקודשים במלואם כפי שבמובן הטוב ביותר של התפתחות כריסטיאנית פנימית, האיחוד הקדוש ביצע ספיריטואליזציה בנפש האנושית ומילא אותה בכריסטוס.

כאשר דבר זה יתאפשר – והוא יתאפשר – הרי שנתקדם שלב נוסף באבולוציה. ואז נראה את ההוכחה הממשית שהכריסטיאניות גדולה יותר מאשר צורתה החיצונית. כי, דעה מצומצמת על הכריסטיאניות יש לכל אחד החושב שהיא תימחק לגמרי כאשר הצורות החיצוניות של הכריסטיאניות של תקופה מסוימת תסולקנה. דעה אמיתית תתמלא בהכרה שכל הכנסיות אשר טיפחו את מחשבת-הכריסטוס, כל המחשבות החיצוניות, כל הצורות החיצוניות, הן ארעיות ולכן חולפות, בעוד שמחשבת-הכריסטוס תחיה בצורות חדשות ומתחדשות בלבם ובנפשם של בני-אדם בעתיד, אף על פי שצורות חדשות אלה אינן ברורות כל-כך. לכן, מדע הרוח מלמד אותנו תחילה כיצד, לאורך נתיב אקזוטרי, לאיחוד הקדוש הייתה משמעות בזמנים קדומים. הנתיב האקזוטרי השני היה דרך האוונגליונים. וכאן, שוב עלינו להבין מה עדיין היו האוונגליונים עבור בני-האדם בזמנים קדומים. לא עבר זמן רב מאז שהאוונגליונים לא נקראו כפי שהיה במאה התשע-עשרה. באותם ימים, הם נקראו כמעין נובע מעניק-חיים מהיכן שמשוהו מהותי נכנס אל תוך הנפש. הם לא נקראו בדרך המתוארת בהרצאה הראשונה של סדרה זו, כאשר דיברנו על נתיב שגוי, אלא כך שאדם ראה שהתקרב מבחון משהו שנפשו השתוקקה לו מאוד; הם נקראו כך שנפשו גילתה בהם תיאור של המושיע הממשי, שעליו הנפש ידעה שהוא מוכרח להיות שם, ביקום הרחב.

אלה אשר הבינו כיצד לקרוא את האוונגליונים בדרך זו, אף לא פעם חשבו לשאול את השאלות האינסופיות אשר הפכו לשאלות עבור בני-האדם האינטליגנטיים, הפיקחים, של המאה התשע-עשרה. עליכם רק להיזכר כמה פעמים, בדברנו על השאלות הללו, בצורה זו או אחרת, היה עלינו לומר שעבור בני-אדם פיקחים למדי, שהמדע וההשכלה בכללותם נמצאים בהישג ידם, המחשבה על כריסטוס ישוע והמאורעות בפלשתינה באמת אינה תואמת לתפיסה המודרנית של היקום. בדרך כנראה מוארת, הם אומרים שכאשר בני-אדם לא היו מודעים לכך שהאדמה מהווה גוף שמימי קטן למדי, הם יכלו להאמין בכך שעם הצלב בגולגתא, התרחש מאורע חדש ומיוחד על-פני האדמה. אך היות שקופרניקוס לימד שהאדמה מהווה כוכב-לכת כמו אחרים, האם אפשר בכל זאת להאמין בכך שהכריסטוס בא אלינו מכוכב-לכת אחר? מדוע עלינו להאמין בכך שהאדמה ממוקמת בצורה יוצאת דופן כל-כך כפי שחשבו קודם? אז מועלה הדימוי הבא: "היות שתפיסתנו את היקום התרחבה כל-כך, נראה כאילו התרחשה אחת מההצגות האמנותיות החשובות ביותר, לא על במה גדולה בעיר בירה, אלא על במה קטנה של איזשהו תיאטרון מחוזי." לבני-אדם אלה, הדברים נראו כך: האדמה מהווה גוף קוסמי קטן וחסר-משמעות שהמאורעות בפלשתינה נראים כמו ההופעה של מחזה קוסמי גדול על במתו של תיאטרון מחוזי קטן. איננו יכולים לדמיין עוד דבר כזה, מפני שהאדמה קטנה כל-כך בהשוואה ליקום הגדול!

כאשר דברים כאלה נאמרים, הם נשמעים פיקחים כל-כך, אבל ככלות הכול אין בהם הרבה פיקחות, כי הכריסטיאניות מעולם לא טענה את מה שעומד כאן לכאורה בסתירה. הכריסטיאניות מעולם לא הציבה את ראשיתו של אימפולס-הכריסטוס במקומות המפוארים של האדמה. היא תמיד ראתה רצינות עמוקה מסוימת בעובדה שנושא-הכריסטוס נולד באורות סוסים בקרב רועים עניים. לא רק האדמה הקטנה, המסורת הכריסטיאנית חיפשה מקום חשוך מאוד על האדמה, להציב בו את הכריסטוס. מן ההתחלה, הכריסטיאניות השיבה על השאלות של בני-האדם הפיקחים. אבל, הם לא הבינו את התשובות שהכריסטיאניות עצמה נתנה, משום שהם לא יכלו עוד לתת לכוח החי של התמונות רבות-ההוד והכבירות לפעול על הנפש.

אף-על-פי-כן, דרך התמונות של האוונגליונים לבדן, בלי האיחוד הקדוש וכל הקשור אליו – כי האיחוד הקדוש ניצב במרכזן של כל הפולחנים הכריסטיאניים – נתיב אקזוטרי אל הכריסטוס לא היה יכול להימצא. כי האוונגליונים לא היו יכולים להיות מופצים במידה מספקת כדי שמציאת הדרך אל הכריסטוס תהיה תלויה אך ורק בהם. ולאחר שהאוונגליונים הופצו, אנו יכולים לראות שזו הייתה ברכה מעורבת. כי באותו זמן הופיעה אי-ההבנה הגדולה ביותר של האוונגליונים – הם נתפסו באופן שטחי ואז כל מה שהמאה התשע-עשרה עשתה מהם, הופיע; ואכן – באמירה אובייקטיבית למדי – זה היה רע למדי. אני חושב שאנתרופוסופים יבינו למה הכוונה כאן ב-'רע למדי'. אין כאן כוונה למתוח ביקורת, כי כל מה שביכולתנו לעשות הוא לאשר את החריצות שהמאה התשע-עשרה הביאה למשימה של מחקר מדעי, כולל כל היצירה במדעי הטבע. הטרגדיה היא שמדע זה עצמו – ומי שבקיא בו, יקבל זאת – בשל הרצינות העמוקה שלו והתעשייה הענקית והמסורה שלו, שאפשר רק להעריך, הוביל לפיצול מלא ולהרס של מה שהוא שאף ללמד. במהלך העתידי של האבולוציה, כאשר בני-אדם יסתכלו לאחור לעבר תקופתנו, הם יחושו כטרגי במיוחד שבני-אדם שאפו לכבוש את התנ"ך באמצעות מדע הראוי להערצה אינסופית – והצליחו רק לאבדו.

כך, אנו יכולים לראות שביחס לשני היבטים אלה של האקזוטרי, אנו חיים בתקופת מעבר, ובה במידה שתפסנו את רוחה של התיאוסופיה, הנתיבים העתיקים מוכרחים להוביל אל נתיבים אחרים. ולאחר שהתייחסנו עתה לנתיבים האקזוטריים של העבר של אימפולס-הכריסטוס, מחר נראה כיצד קשר זה אל הכריסטוס מקבל צורה בתחום של האזוטרי. לאחר מכן, נסכם את המחקר שלנו בהראותנו כיצד אנו יכולים להגיע לתפיסה של מאורע-הכריסטוס, לא רק עבור האבולוציה כולה של האנושות, אלא גם עבור כל אדם אינדיבידואלי. נוכל לסקור את הנתיב האזוטרי בקצרה, משום שאספנו את אבני-הבניין שלו במהלך השנים האחרונות. נשלים את מאמצינו בהפניית מבטנו אל הקשר של אימפולס-הכריסטוס לכל נפש אנושית אינדיבידואלית.

הרצאה 10

הנתיב האזוטרי אל הכריסטוס

14 באוקטובר 1911

אתמול ניסינו לאפיין את הנתיב אל הכריסטוס שעדיין אפשר לעלות עליו כיום, כפי שהתאפשר בזמנים קדומים יותר באמצעים אקזוטרניים. עתה, ניגע בקצרה בנתיב האזוטרי – הנתיב המוביל אל הכריסטוס בדרך כזו שאפשר יהיה למצאו בעולמות העל-חושיים.

תחילה, עלינו לציין שנתיב אזוטרי זה אל כריסטוס ישוע היה גם דרכם של האוונגליסטים, של אלה אשר כתבו את האוונגליונים. כי, אף על פי שמחבר האוונגליון על-פי יוחנן היה בעצמו עד לרבים מהמאורעות שהוא מתאר – כפי שביכולתכם לראות מסדרת ההרצאות על אוונגליון זה⁹ – מטרתו העיקרית לא הייתה רק לתאר את מה שהוא זכר, כי זה ישים אך ורק לאותם פרטים קטנים ומדויקים באוונגליון שלו אשר מפתיעים אותנו. המאפיינים הגדולים, המפוארים והמושלמים של מעשה הגאולה, של מיסטריות גולגתא, תוארו על-ידי המחבר של אוונגליון זה גם מהתודעה העל-חושית שלו. כתוצאה מכך, אף על פי שהאוונגליונים מהווים באמת טקסי מיסטריות שניעורו לחיים – זה מוצג בספרי הכריסטיאניות כעובדה מיסטית¹⁰ – הם כאלה מפני שמחברי האוונגליונים, בעקבם אחר הנתיב האזוטרי שלהם, היו יכולים להשיג לעצמם מתוך העולם העל-חוש, תמונה של המאורעות בפלשתניה אשר הובילו אל מיסטריות גולגתא. מאז מיסטריות גולגתא עד לזמננו, אדם שרצה להגיע להתנסות על-חושית של מאורע-הכריסטוס, היה צריך לעבור דרך שלבים שאותם תמצאו מתוארים בסדרות מוקדמות של הרצאות כשבעת השלבים של ההתקדשות הכריסטיאנית שלנו: רחיצת הרגליים; מלקות; כתר הקוצים; המוות המיסטי (הצליבה); השימה בקבר; התחייה; העלייה השמימה. היום, נבחר לעצמנו מה התלמיד יכול להשיג בעוברו דרך התקדשות כריסטיאנית זו.

ראשית, נקודה מהותית אחת. כפי שביכולתכם להשתכנע מקריאת ההרצאות בנושא זה, ההתקדשות הכריסטיאנית שונה מאוד משיטת ההתקדשות השגויה אשר מתוארת בהרצאה הראשונה של סדרה זו. בהתקדשות הכריסטיאנית, רגשות מסוימים המשתייכים לאנושות באופן כללי עולים ראשונים, והם מובילים לאימגינציה של רחיצת הרגליים. כך, התמונה של אימגינציה זו באוונגליון על-פי יוחנן אינה הדבר

⁹ GA-103.
¹⁰ GA-8.

הראשון שיש לדמיין; התלמיד השואף לרוח מתחיל בנסותו לחיות במשך זמן רב עם תפוסות ורגשות מסוימים. לעתים קרובות, אפיינתי זאת באמרי שהאדם הנדון צריך להתבונן בצמח אשר צומח מתוך הקרקע המינרלית, להכניס לתוכו את החומרים מממלכת המינרלים, ועם זאת להתעלות מעל לממלכה זו כישות עילאית יותר מאשר המינרל. אילו הצמח היה יכול לדבר ולהרגיש, הוא היה קד קידה בפני ממלכת המינרלים ואומר: "אין ספק שבכלכלת הקוסמוס נועדתי להגיע לשלב גבוה יותר ממך, מינרל, אבל אתה מעניק לי את האפשרות לקיום. במדרג הישיות, אתה לבטח ישות מסדר נמוך יותר משלי, אך עליי להודות לך על קיומי ואני קד קידה בפניך בענווה." באותה דרך, בעל-החיים היה צריך לקוד קידה בפני הצמח, אף שהצמח הוא ישות מסדר נמוך יותר מזה של בעל-החיים, ולומר: "אני מודה לך על קיומי; אני מקבל אותו בענווה ואני קד קידה בפניך." וכך, כל ישות המטפסת כלפי מעלה צריכה לקוד קידה בפני הישות אשר ניצבת מתחתיה וכן מי שטיפס באמצעות סולם רוחי לרמה גבוהה יותר, מוכרח לקוד קידה בפני הישיות שרק הן אפשרו זאת עבורו.

אדם הממלא עצמו ברגש של ענווה ביחס לנמוך ממנו, אשר מחדיר ברצינות את הרגש הזה בישותו שלו ונותן לו לחיות בתוכו במשך חודשים, אולי אפילו שנים, יראה שהוא מתפשט באורגניזם שלו ועל-ידי כך ממלא אותו עד שהוא חווה טרנספורמציה של רגש זה לכדי אימגינציה. ואימגינציה זו תואמת בדיוק לסצנה המוצגת באוונגליון על-פי יוחנן כרחיצת הרגליים, שבה כריסטוס ישוע, שהוא ראש השנים-עשר, מתכופף לפני אלה הניצבים כאן מתחתיו במדרג העולם הפיסי, ובענווה מודה לאלה הניצבים מתחתיו על האפשרות לעלייתו הגבוהה יותר. הוא מודה לשנים-עשר: "כפי שבעל-החיים מודה לצמח, כך גם אני מודה לכם עבור מה שיכולתי להיות בעולם הפיסי!" אדם הממלא עצמו ברגש זה מגיע לא רק לאימגינציה של רחיצת הרגליים, אלא גם לתחושה מובהקת, כאילו מים שוטפים את רגליו. אפשר לחוש בזה במשך שבועות: דבר זה מראה כמה עמוק מלא הטבע האנושי שלנו ברגשות אנושיים אוניברסליים כאלה, שאף-על-פי-כן יכולים לרומם את האדם מעל עצמו.

ועוד, ראינו שביכולתנו להתנסות בהתנסות אשר מובילה לאימגינציה של המלקות כאשר אנו מציבים לפנינו באופן חי את הדברים הבאים: "סבל וכאב רבים יהיו מנת חלקי בעולם; כן, סבל וכאב עשויים לבוא מכל הכיוונים; איש אינו חומק מהם. אבל, אחזק את רצוני בידיעה שהסבל והכאב, המלקות הבאות מהעולם, עשויים להיות קיצוניים; אעמוד זקוף ואשא את גורלי בהשלמה, כפי שהוא יתרחש. כי, אלמלא התרחש כפי שהתרחש, כפי שהתנסיתי בו, לא הייתי מסוגל להתרומם אל הרמה שאלה הגעת." כאשר האדם הנדון הופך את הדברים הללו למושא תפיסתו וחי בהם, הוא למעשה חש משהו כמו כאבים ופגיעות חדים, כמו מלקות על עורו, והאימגינציה מופיעה כאילו היה מחוץ לעצמו והתבונן בעצמו מקבל מלקות על-פי הדוגמה של כריסטוס ישוע. בקו אחד עם דוגמה זו, אדם יכול לחוות את כתר הקוצים, המוות המיסטי וכן הלאה. דברים אלה תוארו לעתים קרובות.

מה מושג על-ידי אדם השואף בתוכו לחוות תחילה את ארבעת השלבים ולאחר מכן, כאשר הקארמה שלו מתאימה, גם את השלבים האחרים, כך שסך הכול יושגו כל שבעת השלבים? מהתיאור הקודם אתם יכולים להבין שהסולם כולו של רגשות שאנו חווים, צריך לחזק אותנו ולהעניק לנו עוצמה, וצריך להפוך את הטבע שלנו לטבע שונה למדי, כך שנחוש את עצמנו ניצבים בעולם חזקים, רבי-עוצמה וחופשיים, וכן מסוגלים לבצע כל מעשה של אהבה מסורה. בהתקדשות הכריסטיאנית, זה מוכרח להפוך, במובן עמוק, לטבע שני שלנו. כי, מה צריך לקרות?

אולי זה עדיין לא קרה לכל אלה מביניכם אשר קראו את הסדרות היסודיות המוקדמות, וכך נתקלו בהתקדשות הכריסטיאנית על שבעת שלביה, שבגלל עוצמת ההתנסויות שיש לעבור, ההשפעות מרחיקות עד אל תוך הגוף הפיסי. כי, דרך הכוח והעוצמה שעמם אנו חווים את הרגשות האלה, בהתחלה זה באמת כאילו מים שוטפים את רגלינו ולאחר מכן כאילו אנו משופדים עם פצעים. למעשה, אנו חשים כאילו קוצים לוחצים בתוך ראשנו; אנו חשים את כל הכאב והסבל של הצליבה. עלינו לחוש זאת לפני שנוכל לחוות את המוות המיסטי, השימה בקבר והתחייה, כפי שאלה גם תוארו. גם אם לא חוונו את הרגשות האלה בעוצמה מספקת, הם לבטח ישפיעו כך שנהפוך חזקים ומלאי אהבה במובן הנכון של המילים. אך מה שאנו אז משלבים, יכול להרחיק רק עד לגוף האתרי.

ברם, כאשר אנו מתחילים לחוש שרגלינו כאילו נשטפות במים, גופנו כאילו מכוסה פצעים, אז אנו מצליחים להוביל את הרגשות האלה עמוק כל-כך אל תוך הטבע שלנו, כך שהם חודרים עד אל תוך הגוף הפיסי. הם אכן חודרים את הגוף הפיסי, ואז עשויה להופיע הסטיגמטה, סימני הפצעים המדממים של כריסטוס ישוע. אנו מובילים את הרגשות פנימה אל תוך הגוף הפיסי ויודעים שהם מפתחים את כוחם בגוף הפיסי עצמו. אנו חשים את עצמנו באופן מודע או חזים בישותנו כולה יותר מאשר המקרה שבו הרשמים היו שוכנים רק בגוף האסטרלי ובגוף האתרי. הדבר המהותי הוא שדרך תהליך של רגש מיסטי אנו פועלים עד אל תוך הגוף הפיסי שלנו; וכאשר אנו עושים זאת, איננו עושים דבר מלבד להכין את עצמנו בגופנו הפיסי לקליטת הפנטום אשר עלה מן הקבר בגולגתא. לפיכך, אנו פועלים על גופנו הפיסי כדי להפכו חי כל-כך שהוא יחוש קשר עם, יחוש כוח משיכה אל, הפנטום אשר עלה מן הקבר בגולגתא.

וכאן, ברצוני להעיר הערה משנית. במדע הרוח, אדם מוכרח להתרגל להתוודע בהדרגה לסודות קוסמיים ולאמיתות קוסמיות. מי שאינו מוכן להמתין לאמיתות הרלוונטיות, לא יתקדם התקדמות של ממש. כמובן, בני-אדם היו רוצים שמדע הרוח כולו יעמוד לרשותם בבת-אחת, ומוטב בספר אחד או בסדרה אחת של הרצאות. אך, זה לא יתכן, כפי שתראו מדוגמה אחת. כמה זמן עבר מאז שההתקדשות הכריסטיאנית תוארה לראשונה בהרצאות קודמות? שמעתם שדבר זה או אחר התרחש והאינדיבידואל, דרך הרגשות המשפיעים על נפשו, פועל בתוך גופו הפיסי. כל מה שנאמר באותן הרצאות קודמות נועד לספק יסודות

מסוימים להבנתה של מיסטריות גולגתא, ועתה בפעם הראשונה אפשר לתאר כיצד אינדיבידואל, דרך תרגילי הרגש הנדרשים במהלכה של ההתקדשות הכריסטיאנית, הופך עצמו בשל לקליטת הפנטום אשר עלה מן הקבר בגולגתא. היה עלינו להמתין עד שהאיחוד של הסובייקטיבי עם האובייקטיבי היה יכול להימצא; ולשם כך הרצאות הכנה רבות היו נחוצות. גם היום, ישנם דברים רבים שאפשר לצייןם רק כ-'חצאי אמיתות'. מי שיש לו סבלנות להמשיך עמנו – בין אם בהתגשמות זו או אחרת, כל אחד על-פי הקארמה שלו – יראה כיצד הוא יוכל להתקדם מתיאור הנתיב המיסטי במובן הכריסטיאני אל תיאור העובדה האובייקטיבית, וכך למשמעות הממשית של התקדשות כריסטיאנית זו, והוא גם יראה שאמיתות עוד יותר נעלות תראינה אור מתוך מדע הרוח במהלך השנים הבאות או העידן הבא. כך אנו רואים את המטרה, את היעד, של ההתקדשות הכריסטיאנית.

על-ידי מה שאופיין כהתקדשות רזונקווצרית, כלומר מה שאינדיבידואל יכול להפיק ממנה כהתקדשות כיום, במובן מסוים אותו הדבר גם מושג, אלא באמצעים איכשהו שונים. קשר של משיכה נוצר בין האינדיבידואל, בה במידה שהוא משולב בגוף פיסי, ומה שעלה מן הקבר בגולגתא כאבטיפוס הממשי של הגוף הפיסי. עתה, מהרצאות קודמות אנו יודעים שאנו נמצאים בנקודת-ההתחלה של תקופת-עולם שבה יהיה עלינו לצפות למאורע שלא יתרחש במישור הפיסי, כפי שקרה במאורע בגולגתא, אלא בעולם העל-חושי; אך, אף-על-פי-כן, מאורע אשר ניצב בקשר קרוב ואמיתי למאורע בגולגתא. האחרון נועד למסור חזרה לאדם את גוף-הכוח הפיסי הממשי שלו, הפנטום אשר התנוון מתחילת השלב האבולוציוני אדמה, ולשם החזרתו, הייתה צריכה להתרחש סדרה של מאורעות במישור הפיסי; אך, עבור מה שעומד להתרחש עתה, מאורע במישור הפיסי אינו נחוץ. התגשמות של ישות-הכריסטוס בגוף בשר-ודם אנושי הייתה יכולה להתרחש אך ורק פעם אחת במהלכו של השלב האבולוציוני אדמה. כאשר בני-אדם מדברים על חזרה על התגשמותה של ישות זו, משמעות הדבר שישות-הכריסטוס פשוט אינה מובנת.

המאורע העומד לבוא, שאפשר לראותו רק בעולם העל-חושי, אופיין במילים הבאות: "עבור בני-האדם, הכריסטוס הופך לאדון הקארמה." משמעות הדבר שבעתיד סידורן של פעולות קארמיות יתבצע על-ידי הכריסטוס. ליותר ויותר בני-אדם תהיה התחושה העתידית הבאה: "אני עובר דרך שער המוות עם החשבון הקארמתי שלי. מצד אחד, ניצבים המעשים הטובים, החכמים והיפים שלי, המחשבות החכמות, היפות, הטובות והאינטליגנטיות שלי; מצד שני, ניצב כל מה שהינו רע, מרושע, מטופש ודוחה. אבל, מי שיישא בתפקיד השופט בהתגשמויות שיבואו באבולוציה האנושית, כדי ליצור סדר בחשבון הקארמתי הזה של בני-האדם, הוא הכריסטוס!" ובאמת, עלינו לדמיין זאת לעצמנו בדרך הבאה:

לאחר שאנו עוברים דרך שעת המוות, עלינו להתגשם שוב בתקופה מאוחרת יותר. אז, עלינו להיתקל במאורעות אשר יאזנו את הקארמה שלנו, כי על כל אדם לקצור את אשר זרע. הקארמה היא רק חוק. אך, מה שהחוק הקארמתי צריך להגשים איננו רק עבור בני-אדם אינדיבידואלים. הקארמה אינה מאזנת רק את

החשבונות של כל 'אני' ו'אני', אלא בכל מקרה ומקרה האיזון מוכרח להתבצע כך שיהיה בהתאמה המרבית ביותר עם דאגות העולם כולו. היא מוכרחה לאפשר לנו להגיש כל עזרה אפשרית לקידום המין האנושי על-פני האדמה. לשם כך, אנו זקוקים להארה, לא רק הידיעה שההגשמה הקארמית של המעשה שלנו מוכרחה לקרות. ההגשמה יכולה ללבוש צורה שתהיה פחות או יותר מועילה עבור ההתקדמות הכללית של האנושות. לפיכך, עלינו לבחור באותם מחשבות, רגשות או תפיסות אשר יאזנו את הקארמה שלנו ובאותו זמן ישרתו את ההתקדמות הקולקטיבית של המין האנושי. בעתיד, יהיה זה תפקידו של הכריסטוס להביא את המאזן של הקארמה שלנו שיהיה בקו אחד עם קארמת-האדמה הכללית וההתקדמות הכללית של האנושות. ודבר זה קורה, בעיקר, בפרק הזמן שבין מוות ולידה חדשה. אך, דבר זה יוכן גם בתקופה שאלה אנו מתקרבים, שלפתחה אנו עומדים, כי בני-האדם ירכשו יותר ויותר את הכושר להתנסות מיוחדת. כיום, מעטים מסוגלים להתנסות בה, אבל מאמצע המאה הזאת ואילך, במהלך אלף השנים הבאות, ליותר ויותר בני-אדם תהיה ההתנסות הבאה.

אדם עשה מעשה זה או אחר. הוא יחוש שהוא נאלץ לחשוב על המעשה שלו, ומשהו כמו תמונת-חולם שתעלה ברוחו, יעשה עליו רושם ראוי לציון. הוא יאמר לעצמו: "איני יכול לראות זאת כהיזכרות במשהו שעשיתי, יחד עם זאת אני חש את זה כהתנסות שלי עצמי." כמו תמונת-החולם היא תתייזב שם בפניו, קשורה אליו; אך, הוא אינו יכול להיזכר שהוא התנסה בה או ביצע אותה בעבר. אם הוא אנתרופוסוף, הוא יבין את העניין; אחרת, יהיה עליו להמתין עד שיגיע אל האנתרופוסופיה וילמד להבינה. האנתרופוסוף ידע: "מה שאתה רואה כתוצאה ברורה של מעשיך, מהווה תמונה אשר תתגשם בעתיד; איזון מעשיך מוצג בפניך מראש." אנו נמצאים בתחילתה של תקופה שבה לבני-אדם, מיד לאחר שביצעו מעשה, תהיה תחושה מוקדמת, רגש, אולי אפילו תמונה משמעותית, על הדרך שבה מעשה זה יתאזן מבחינה קארמית.

כך, בקשר הדוק עם התנסות אנושית, לאנושות בתקופה המתקרבת יהיו כשרים משופרים. כשרים אלה יעניקו דחף רב-עוצמה למוסריות האנושית, והיא תציין משהו שונה למדי מקול המצפון, אשר היווה הכנה עבורה. האינדיבידואל לא יאמין עוד בדבר הבא: "מה שעשיתי, ימות יחד אתי." הוא יידע באופן מדויק למדי: "המעשה שלי לא ימות כאשר אמות; תוצאתו תתקיים עמי." ויש דברים רבים נוספים שהאינדיבידואל יידע. פרק הזמן שבו שערי עולם הרוח היו נעולים בפני בני-האדם, כמעט הסתיים. בני-האדם מוכרחים לטפס שוב אל עולם הרוח. הכשרים המעוררים שלהם יאפשרו להם לקחת חלק בעולם הרוח. ראייה רוחית תהיה תמיד שונה מהשתתפות זו. כפי שהייתה ראייה רוחית דמוית-חלום קדומה, כך תהיה ראייה רוחית עתידית שאינה דמוית-חלום, ראייה רוחית של בני-אדם אשר יודעים את אשר הם עושים ואת משמעותו.

דבר נוסף יקרה. האינדיבידואל יידע: "איני לבד. בכל מקום ישנן ישויות רוחניות אשר נמצאות בקשר עמי." בני-אדם ילמדו לתקשר עם הישויות הללו ולחיות עמן. ובשלושת אלפי השנים הבאות, האמת שהכריסטוס פועל כשופט הקארמה תתברר למספר רב של בני-אדם. הכריסטוס עצמו ייחווה על-ידי בני-האדם כצורה אתרית. כמו פאולוס לפני דמשק, הם יידעו באופן אינטימי למדי שהכריסטוס חי והוא מקור ההתעוררות מחדש של האבטיפוס הפיסי שקיבלנו בתחילת האבולוציה שלנו ולו אנו זקוקים כדי שה'אני' יגיע למלוא התפתחותו.

אם דרך מיסטרית גולגתא קרה משהו אשר נתן את האימפולס הגדול ביותר לאבולוציה האנושית, הרי מצד שני הוא בא בזמן שבו הרוח והנפש האנושיות, היו במצב החשוך ביותר שלהן. אכן, היו תקופות קדומות של אבולוציה שבהן בני-אדם היו יכולים לדעת בוודאות, משום שהיה להם זיכרון של זמנים קדומים, שהאינדיבידואליות האנושית עוברת דרך מחזורים חוזרים-ונשנים של חיים ארציים. באוונגליונים, התורה של מחזורים חוזרים-ונשנים של חיים ארציים ברורה רק כאשר אנו מבינים את האוונגליונים ובהם אנו יכולים להבחין בעקבות שלה. זו הייתה התקופה שבה בני-אדם היו הכי פחות מוכשרים להבין את התורה הזאת. בזמנים המאוחרים יותר, כאשר בני-אדם שאפו אל הכריסטוס לאורך הנתיב שצוין אתמול, הכול היה צריך לעבור הכנה דמוית-ילד. אז, בני-האדם לא היו יכולים להתוודע להתנסויות הקשורות להתגשמות חוזרת-ונשנית; הם לא היו בשלים לזה והדבר היה מוביל אותם רק לטעות. הכריסטיאניות הייתה צריכה להתפתח במשך קרוב לאלפיים שנה בלי להיות מסוגלת לציין את התורה של התגשמות חוזרת-ונשנית.

בהרצאות אלה, הראינו כמה שונה היה הדבר בבודדיזם וכיצד המחשבה של מחזורים חוזרים-ונשנים של חיים ארציים הופיעה בתודעה המערבית כמשהו מובן מאליו. ודאי שאי-הבנות רבות עדיין קיימות; אך, בין אם ניקח את האידיאה הזאת מלסינג ובין אם מדרוסבאך הפסיכולוג, אנו נעשים מודעים לכך שעבור התודעה האירופית התורה של התגשמות חוזרת-ונשנית היא עניינה של האנושות בקנה-מידה גדול, בעוד שבבודדיזם האינדיבידואל מתייחס לשאלה כיצד הוא עובר ממחזור חיים אחד למשנהו, כיצד ביכולתו להשתחרר מהכמיהה לקיום, כמשהו הנוגע אך ורק לחיים הפנימיים האישיים. אדם מהמזרח הופך את מה שניתן לו כתורה על התגשמות חוזרת-ונשנית לנתיב של גאולה אינדיבידואלית, בעוד שעבור לסינג, השאלה המהותית הייתה: "כיצד יכולה האנושות כולה להתקדם?" על-פי לסינג, עלינו להבדיל בין תקופות זמן עוקבות במסגרת ההתפתחות הפרוגרסיבית של האנושות. משהו חדש ניתן לאנושות בכל אחת מהתקופות האלה. מההיסטוריה אנו רואים שפעולות תרבות חדשות ממשיכות להופיע במהלך ההתפתחות האנושית. כיצד אפשר לדבר על האבולוציה של האנושות בכללותה, שואל לסינג, אם נפש חייתה רק בתקופה אחת? מהיכן היו יכולים לבוא פירות התרבות אם בני-האדם לא היו נולדים שוב, אם מה שהם

למדו בתקופה אחת לא היה נישא ומועבר אל התקופה הבאה, ופירותיה אל התקופה שבאה אחריה וכן הלאה?

כך, עבור לסינג האידיאה של מחזורים חוזרים-ונשנים של חיים ארציים אינה עניין של הנפש האינדיבידואלית בלבד. היא נוגעת למהלך כולו של החברה האנושית הארצית. וכדי שחברה אנושית מתקדמת תוכל להופיע, נפש שחייתה במאה התשע-עשרה מוכרחה לשאת אל תוך הוויית-הקיום הנוכחית שלה את מה שהיא רכשה קודם. למען האדמה והחברה האנושית שלה, ישויות אנוש מוכרחות להיוולד מחדש. זוהי המחשבה של לסינג. אבל, במחשבה זו של התגשמות חזרת-ונשנית כנוגעת לכלל המין האנושי, אימפולס-הכריסטוס היה בפעולה, נארג בה. כי, אימפולס-הכריסטוס הופך את כל מה שהאדם עושה או יכול לעשות לכדי פעולה בעלת משמעות אוניברסלית, לא משהו הנוגע רק לו כאינדיבידואל. הוא יכול להיות תלמיד של הכריסטוס האומר: "אני עושה זאת עבור הכי פחות אחים, כי אני יודע שאתם חשים כאילו עשיתי זאת עבורכם." כפי שהאנושות כולה קשורה לכריסטוס, כך גם מי שמקבל את הכריסטוס חש שהוא משתייך למין האנושי כולו. מחשבה זו פעלה בחשיבה, ברגש ובתפיסה של הגזע האנושי כולו. וכאשר האידיאה של התגשמות חזרת-ונשנית הופיעה מחדש במאה השמונה-עשרה, היא הופיעה כמחשבה כריסטיאנית. ואף על פי שווידנמן התייחס להתגשמות חזרת-ונשנית בצורה מסורבלת, בדרך של שלב התחלתי, במאמר שזיכה אותו בפרס בשנת 1851, המחשבה שלו על התגשמות חזרת-ונשנית חדורה באימפולס הכריסטוס. הוא מקדיש פרק מיוחד להצגת הקשר בין הכריסטיאניות ותורת ההתגשמות החוזרת-ונשנית.

באבולוציה האנושית היה צורך שנפשות תקבלנה תחילה את האימפולסים הכריסטיאניים האחרים כדי שהמחשבה של התגשמות חזרת-ונשנית תוכל להגיע לתודעה שלנו בצורה בשלה. ואכן, מחשבה זו של התגשמות חזרת-ונשנית תתחבר עם הכריסטיאניות כך שהיא תורגש כמשהו אשר מוביל אדם דרך התגשמויות עוקבות. עלינו להבין כיצד אינדיבידואליות, שעל-פי ההשקפה הבודהיסטית אבודה לחלוטין – כפי שראינו מהשיחה בין המלך מלינדה והחכם נגזנה – מקבלת תחילה את תוכנה האמיתי על-ידי כך שהיא מתמלאת בכריסטוס. עתה, אנו יכולים להבין מדוע ההשקפה הבודהיסטית איבדה, כחמש מאות שנה לפני הופעתו של הכריסטוס, את ה'אני' האנושי, בעודה שומרת על תורת ההתגשמויות העוקבות. הגענו לתקופה שבה האורגניזם האנושי מוכרח להבין ולקבל את המחשבה של התגשמות חזרת-ונשנית ולמלא עצמו. כי, התקדמות האבולוציה האנושית אינה תלויה במה שתורות מפיצות או במה שהן מוצאות אחיזת רגל חדשה. חוקים אחרים באים בחשבון והם אינם תלויים בנו.

בעתיד, הטבע האנושי יפתח כוחות מסוימים אשר יגרמו לכך שלאינדיבידואל, ברגע בו הוא יגיע לגיל מסוים וייעשה מודע לעצמו כהלכה, יהיה הרגש: "יש בי משהו שאותו מוכרח אני להבין." רגש זה ידבק

יותר ויותר בבני-אדם. בזמנים עברו, גם כאשר ישויות אנוש היו מודעות לגמרי לעצמן, התודעה האמורה להופיע עתה, לא הייתה קיימת. היא תבוא לידי ביטוי איכשהו בדרך הבאה: "אני חש משהו בתוכי אשר קשור ל'אני' האישי שלי. באופן מוזר, הוא לא יתאים לכל מה שהכרתי מאז לידתי." אדם אחד יבין את מה שנמצא כאן בפעולה; אדם אחר לא יבין זאת. אדם יבין זאת רק אם הוא הכניס את תורות מדע הרוח אל תוך חייו. אז הוא יידע: "מה שאני מרגיש עתה, זר לי, מפני שזהו ה'אני' אשר הגיע מחיים קודמים." דבר זה יעיק על הלב, יגרום פחד וחרדה לאלה שאינם יכולים להסבירו באמצעות מחזורים חוזרים-ונשנים של חיים ארציים. רגשות אלה, שאינם רק אי-ודאות תיאורטית, אלא חסך, מגבלה, של החיים, ייעלמו דרך הרשמים אשר נמסרים לנו על-ידי מדע הרוח, האומר לנו: "עליך לחשוב על חייך כמתפשטים לאורך מחזורים קודמים של חיים ארציים." אז, בני-אדם יראו מה המשמעות עבורם לחוות את הקשר עם אימפולס-הכריסטוס. כי, אימפולס-הכריסטוס הוא שיעניק חיים לראייה לאחר כולה, לפרספקטיבה כולה של העבר. אדם יחוש: "כאן הייתה התגשמות זאת; שם, התגשמות אחרת." לאחר מכן, הוא יגיע לזמן שמעבר שאותו הוא לא יוכל לעבור בלי להבין בבירור: "אם כך, אימפולס-הכריסטוס היה על האדמה!" אפשר יהיה לעקוב אחר התגשמויות אחרות בזמן שבו מאורע-הכריסטוס עדיין לא היה קיים. הארה זו של ראייה לאחר דרך אימפולס-הכריסטוס תהיה נחוצה עבור בני-אדם למען ביטחונם בעתיד, ככורח ועזרה אשר יכולים לזרום אל תוך התגשמויות מאוחרות יותר.

טרנספורמציה זו של הנפש האנושית תנבע מהמאורע אשר מתחיל במאה העשרים ואפשר לכנותו **מאורע-כריסטוס השני**, כך שאותם בני-אדם שבהם נייעורו כשרים עילאיים יותר, יישאו מבטם אל אדון הקארמה. אחדים מכם עשויים לומר שכאשר מאורע-הכריסטוס של המאה העשרים יתרחש, רבים מבין אלה החיים עתה יהיו עם אלה אשר נרדמו, יהיו בפרק הזמן שבין מוות ולידה מחדש. אבל, בין אם אדם חי בגוף פיסי ובין אם בפרק הזמן שבין מוות ולידה מחדש, אם הוא הכין את עצמו לקראת מאורע-הכריסטוס, הרי שהוא יחוה אותו. ראיית מאורע-הכריסטוס אינה תלויה בהיותנו בהתגשמות בגוף פיסי, אבל ההכנה לקראת מאורע-הכריסטוס כן תלויה בכך. כפי שהיה נחוץ שמאורע-כריסטוס הראשון יתרחש במישור הפיסי כדי שגאולת האדם תוכל להתגשם, כך ההכנה מוכרחה להתבצע כאן בעולם הפיסי, ההכנה לראייה בהכנה מלאה, בהארה מלאה, של מאורע-הכריסטוס של המאה העשרים. כי, אדם שימסכל בו בלי הכנה וכאשר כוחותיו נייעורו, לא יהיה מסוגל להבינו. אז, אדון הקארמה יופיע בפניו במשפט מחריד. כדי שלא ינדיבדואל תהיה הבנה ברורה של מאורע זה, עליו לעבור הכנה. ההפצה ברחבי העולם של תפיסת-העולם האנתרופוסופית התרחשה בימינו למען מטרה זו, כך שבני-אדם יוכלו להתכונן במישור הפיסי לקליטת מאורע-הכריסטוס, בין אם במישור הפיסי ובין אם במישורים עילאיים יותר. אלה אשר עברו הכנה במידה לא מספקת במישור הפיסי, ואז עברו בהיותם לא-מוכנים דרך החיים שבין מוות ולידה מחדש, יצטרכו להמתין עד שיוכלו להשלים את ההכנה בהתגשמות הבאה באמצעות האנתרופוסופיה לשם הבנת

הכריסטוס. במהלך שלושת אלפי השנים הבאות, תינתן לבני-האדם ההזדמנות לעבור את ההכנה הזאת, ותכליתה של כל התפתחות אנתרופוסופית תהיה להפוך לבני-אדם יותר ויותר מסוגלים לקחת חלק במה שעומד לבוא.

כך אנו מבינים כיצד העבר זורם אל תוך העתיד. למשל, כאשר אנו נזכרים כיצד הבודהא מילא את גופו האסטרלי של הנער ישוע מקו נתן, אנו רואים כיצד הפעילות של כוחות הבודהא המשיכה לאחר שהוא עצמו לא היה צריך עוד להתגשם שוב על-פני האדמה. וכאשר אנו נזכרים כיצד השפעות שאינן קשורות ישירות לבודהא, המשיכו לפעול במערב, אנו רואים כיצד עולם הרוח חודר את הפיסי.

כל ההכנה הזאת קשורה לעובדה שבני-אדם מתקרבים ללא הרף לאידיאל שהופיע ביוון הקדומה, אידיאל אשר נוסח על-ידי סוקרטס: כאשר אדם תופס את האידיאה של הטוב, המוסרי והאתי, הוא חש את האידיאה הזאת כאימפולס מאגי כל-כך שהוא הופך מסוגל לחיות בהתאמה עמו כאידיאל. כיום, איננו מתקדמים כל-כך כדי שאידיאל זה יוכל להתגשם; הרחקנו רק עד כדי כך שבנסיבות מסוימות אדם עשוי ליצור מושג של הטוב; הוא עשוי להיות פיקח וחכם מאוד, ויחד עם זאת אינו בהכרח טוב מבחינה מוסרית. ברם, כיוון האבולוציה הפנימית הוא כזה שהאידיאות שיש לנו על הטוב יהפכו מיד לאימפולסים מוסריים. זוהי הכוונה של האבולוציה שעלינו לחוות בזמנים הקרבים ובאים. והתורות אשר נמסרות על האדמה יהיו במידה גוברת והולכת כאלה שבמהלך מאות אלפי השנים העתידיות, לדיבור האנושי תהיה השפעה גדולה יותר במידה שאין לשערה מזו שיש לו עכשיו או אי-פעם הייתה לו בעבר. כיום, בעולמות העילאיים, כל אחד יכול לראות בבירור את הקשר בין אינטלקט ומוסריות; אך, אין עדיין דיבור אנושי אשר פועל באופן מאגי כל-כך שכאשר מוצהר עיקרון מוסרי, הוא שוקע באדם כאידיאה חדשה, כך שהוא קולט אותו כמוסרי באופן ישיר ואינו יכול לעשות אחרת מאשר לפעול עליו כאימפולס מוסרי. לאחר שלושת אלפי השנים הבאות, אפשר יהיה להשתמש בצורת דיבור שלא הייתה יכולה להימסר עתה לראשנו. הדברים יהיו כאלה שכל דבר אינטלקטואלי יהיה באותו זמן מוסרי, ויסוד מוסרי זה יחדור אל תוך לבבות בני-האדם. במהלך שלושת אלפי השנים הבאות, הגזע האנושי מוכרח להפוך כאילו חדור במוסריות מאגית. אחרת, בני-האדם לא יהיו מסוגלים לשאת אבולוציה כזאת; הם רק ינצלו אותה לרעה.

עבור ההכנה המיוחדת של אבולוציה מסוג זה, עלינו להתבונן באינדיבידואליות מושמצת מאוד אשר חייתה כמאה שנה לפני העידן שלנו. הוא מוזכר, אם כי בצורה מעוותת כמובן, בכתבים העבריים כישו בן-פנדירא – ישוע הבן של פנדירא. מתוך הרצאות שניתנו פעם בברן, אחדים מכם יודעים שישו בן פנדירא זה פעל כהכנה למאורע-הכריסטוס באימון תלמידים, שבקרבתם היה אחד שהפך למורהו של מחבר האוונגליון על-פי מתי. ישו בן-פנדירא, דמות איסיית אצילה, קדמה לישוע מנצרת במאה שנים. ישוע מנצרת עצמו רק הסתובב בין האיסיים, בעוד שישו בן-פנדירא היה איסיי.

היורש של אותו בודהיסטווה, שבהתגשמותו הארצית האחרונה התעלה בהיותו בן עשרים ותשע לדרגת גאוטמה בודהא, השתלב בגופו הפיסי של ישו בן-פנדירא. לכל בודהיסטווה המתעלה לדרגת בודהא, יש יורש. מסורת זו מן המזרח תואמת בדיוק למחקר האוקולטי. הבודהיסטווה אשר התכונן באותו זמן למאורע-הכריסטוס, התגשם מחדש שוב ושוב. אחת מהתגשמויות שלו נקבעה למאה העשרים. בלתי-אפשרי לדבר כאן בצורה מדויקת יותר על ההתגשמות מחדש של בודהיסטווה זה; ברם, אפשר לומר משהו על אודות הדרך שבה ניתן לזהות בודהיסטווה כזה.

דרך חוק אשר יוצג ויוסבר בהרצאות עתידיות, זוהי מוזרות של בודהיסטווה זה שכאשר הוא מופיע מחדש בהתגלמות חדשה – והוא תמיד מופיע מחדש במהלך מאות השנים – בנעוריו הוא שונה למדי ממה שהוא הופך להיות בפעילויותיו המאוחרות יותר. בנקודת זמן מוגדרת בחייו של בודהיסטווה זה, משהו כמו מהפכה, טרנספורמציה גדולה, תמיד מתרחש. אם לבטא זאת בצורה מפורטת יותר, במקום זה או אחר, ישנו נער מחונן פחות או יותר, שבו לא ניתן להבחין בכך שעליו לעשות משהו מיוחד כהכנה לאבולוציה העתידית של האנושות. מחקר אוקולטי מאשר שאין איש המראה בילדותו ובנעוריו סימן כה קטן של מה שהוא מהווה באמת כמי שעומד לשלב בודהיסטווה בתוכו. כי, בנקודת זמן מסוימת בחייו, עובר עליו שינוי גדול. אם אינדיבידואליות מהעבר הרחוק – למשל, משה – משולבת, אין זה אותו הדבר עמה כפי שהיה עם האינדיבידואליות של הכריסטוס, שלו ישוע מנצרת השאיר את עטיפותיו. במקרה של בודהיסטווה, לבטח יהיה משהו כמו החלפה, אך האינדיבידואליות נשארת במובן מסוים, והאינדיבידואליות אשר באה מן העבר הרחוק – כראש שבט או משהו אחר – ואמורה להביא כוחות חדשים עבור האבולוציה של האנושות, יורדת, והישות האנושית אשר קולטת אותו, חווה טרנספורמציה ענקית. טרנספורמציה זו מתרחשת במיוחד בין הגילאים שלוש עד שלושים ושלוש. בלתי-אפשרי לדעת מראש שגוף זה ייחזו על-ידי הבודהיסטווה. השינוי לא מראה את עצמו בנעורים. הסממן הברור הוא בדיוק שהשנים המאוחרות יותר שונות מאוד משנות הנעורים.

מי שהשתלב בישו בן-פנדירא – הבודהיסטווה אשר התגשם שוב ושוב ובא אחרי גאוטמה בודהא – התכונן להתגשמות-בודהיסטווה זו כך שיוכל להופיע מחדש ולהתעלות אל כבוד הבודהא בדיוק חמשת אלפים שנה לאחר ההארה של גאוטמה בודהא תחת עץ-הבודהה. כאן, שוב, המחקר האוקולטי מאשר במלואו את מסורת המזרח. אם כך, שלושת אלפים שנה מהיום, בודהיסטווה זה, בהסתכלו לאחור בכל מה שארע בעידן החדש, ובהסתכלו לאחור על אימפולס-הכריסטוס וכל מה שקשור אליו, ידבר בדרך כזו שהדיבור שלו יהפוך לממשות את מה שבדיוק אופייני: האינטלקטואליות תהפוך ישירות למוסרית. הבודהיסטווה העתידי, אשר ימקם את כל מה שעומד לשירות אימפולס-הכריסטוס, יהיה מביא-הטוב דרך המילה, דרך הלוגוס. הוא ידבר בשפה שאינה שגורה בפיו של איש, אך שפה שהינה קדושה כל-כך שמי

שדובר אותה מכונה 'מביא-הטוב'. גם זה לא יתגלה בנעוריו, אלא בערך בהיותו בן שלושים ואחת הוא יופיע כאדם חדש והוא ימשוך את עצמו כלפי מעלה כמי שיכול להתמלא באינדיבידואליות עילאית יותר. ההתנסות של התגשמות אחת יחידה בבשר-ודם תופסת רק עבור כריסטוס ישוע. כל הבודהיסטות עוברים התגשמויות עוקבות ושונות במישור הפיסי. בודהיסטות זה, שלושת אלפים שנה מעתה, יתקדם רחוק כל-כך שהוא יהיה מביא-טוב, מייטריה בודהא, אשר יציב את דברי הטוב שלו לשירות אימפולס-הכריסטוס, שמספר מספק של בני-אדם יהפכו אותם עד אז לחלק מחייהם. הפרספקטיבה של ההתפתחות העתידית של האדם מוסרת לנו היום את הדברים האלה.

מה היה נחוץ כדי שישויות אנוש תוכלנה להגיע בהדרגה אל תקופה זאת של אבולוציה? ביכולתנו להבהיר זאת כדלקמן.

אם נרצה לצייר תמונה גרפית של מה שקרה בלמוריה הקדומה למען השלב האבולוציוני אדמה של האדם, אנו יכולים לומר: זה היה הזמן שבו האדם ירד מהגבהים האלוהיים; צווה עליו להתפתח בדרך מסוימת, אבל דרך ההשפעה הלוציפרית הוא נשלח אל תוך החומר עמוק יותר מאשר היה קורה בלי אותה השפעה. על-ידי כך, הנתיב שלו באבולוציה השתנה.

כאשר האדם ירד אל השלב הנמוך ביותר, נדרש אימפולס רב-עוצמה כלפי מעלה. אימפולס זה היה יכול להופיע רק משום שבעולמות העילאיים הישות שאותה אנו מכנים ישות-הכריסטוס קיבל החלטה שהוא לא היה צריך לקבל עבור האבולוציה שלו עצמו. כי ישות-הכריסטוס היה מגשים את האבולוציה שלו אם הוא היה עולה על נתיב גבוה בהרבה מעל לנתיב שבני-אדם עלו עליו. הוא היה יכול לחלוף, כביכול, גבוה בהרבה מעל לאבולוציה של האנושות. אבל, אלמלא ניתן האימפולס כלפי מעלה, האבולוציה האנושית הייתה נאלצת להמשיך בנתיב שלה כלפי מטה. הכריסטוס היה עולה, אך האנושות הייתה נופלת. רק משום שישות-הכריסטוס קיבל את ההחלטה להתאחד בזמן המאורעות בפלשתינה עם אדם, להתגלם באדם ולהפוך את הנתיב כלפי מעלה אפשרי עבור האנושות – רק זה היה יכול להביא את גאולת האנושות, כפי שביכולתנו לכנותה עתה: גאולה מהאימפולס אשר נגרם על-ידי הכוחות הלוציפריים ומתואר בתנ"ך באופן סמלי כ-'חטא הקדמון', הפיתוי על-ידי הנחש והחטא הקדמון שהיה תוצאת הפיתוי. הכריסטוס הגשים משהו שלא היה נחוץ לו עצמו.

איזה סוג של מעשה זה היה?

זה היה מעשה של אהבה אלוהית. עלינו להיות ברורים ביחס לכך שאין שום רגש אנושי אשר מסוגל להבין את עוצמת האהבה שהייתה נחוצה לאל לקבל החלטה – החלטה שלא הייתה נחוצה לו – לפעול על האדמה בגוף אנושי. על-ידי כך, על-ידי מעשה של אהבה, נגרם המאורע החשוב ביותר באבולוציה האנושית. וכאשר בני-אדם תופסים את המעשה הזה של אהבה שנעשה על-ידי אל, כאשר אנו מנסים לתפוס

כאידיאל עצום שבניגוד אליו כל מעשה אנושי של אהבה יכול להיות רק קטן, אז, דרך רגש זה של חוסר פרופורציה מוחלט בין אהבה אנושית והאהבה האלוהית שהייתה נחוצה עבור מיסטריות גולגתא, הם יתקרבו לבנייה, להולדה בתוכם, של אותן אימגינציות אשר מציבות בפני המבט הרוחי שלנו את המאורע רב-החשיבות בגולגתא. אכן, אפשר להגיע לאימגינציה של ההר שעליו הוקם הצלב, אותו צלב שעליו נתלה אל בגוף אנושי, אל שמתוך רצונו החופשי, מתוך אהבה, הגשים את המעשה שבאמצעותו האדמה והאנושות יכולות להגשים את מטרותן.

אלמלא האל המכונה בשם האל-האב היה מאפשר להשפעות הלוציפריות להגיע לאדם, האדם לא היה מפתח 'אני' חופשי. עם ההשפעה הלוציפרית, נוסדו התנאים למען 'אני' חופשי. דבר זה היה צריך להתאפשר על-ידי האל-האב. אך, כפי שה'אני', למען החירות, היה צריך להסתבך בחומר, כך, כדי שה'אני' יוכל להשתחרר מהסתבכות זו, האהבה כולה של האל-הבן הייתה צריכה להוביל אל המעשה בגולגתא. רק דרך מעשה זה שחירות האדם, הכבוד המלא של האדם, התאפשרה לראשונה. למען העובדה שאנו יכולים להיות ישויות חופשיות, עלינו להודות על מעשה אלוהי זה של אהבה. אז, בתוך הרגש שלנו, תעלה המחשבה הבאה: "ביכולתך להגיע לערך, לכבוד של אדם; אך, אל לך לשכוח דבר אחד, שכדי להיות מה שהינך, עליך להודות למי שהשיב לך את האבטיפוס האנושי שלך דרך הגאולה בגולגתא." בני-אדם לא יהיו מסוגלים לאחוז במחשבה על חירות בלי המחשבה על הגאולה על-ידי הכריסטוס: רק אז שהמחשבה על החירות תהיה מוצדקת. אם ברצוננו להיות חופשיים, עלינו להביא את מנחת התודה לכריסטוס בעבור החירות שלנו. רק אז נוכל באמת לקלוט אותה. ואלה החושבים שהכבוד שלהם כבני-אדם מוגבל כאשר הם מודים על כך לכריסטוס, צריכים להבין שלדעות אנושיות אין שום משמעות לנוכח עובדות קוסמיות, ויום אחד הם יקבלו ברצון שהחירות שלהם הושגה על-ידי הכריסטוס.

מה שהצלחנו לעשות בהרצאות אלה אינו במידה רבה כדי לרכוש הבנה גדולה יותר של אימפולס-הכריסטוס ושל המהלך כולו של האבולוציה האנושית על-פני האדמה מנקודת-המבט של מדע הרוח. אנו רק יכולים לחבר אבני-בניין בודדות. אבל, אם ההשפעה על נפשנו היא משהו כמו גירוי מחודש למאמץ נוסף, להתפתחות נוספת, לאורך נתיב הידיעה, אז אבני-בניין אלה תגשמה את עבודתן למען המקדש הרוחי הגדול של האנושות. והדבר הטוב ביותר שאנו יכולים לשאת מתוך מחקר מדעי-רוחי שכזה, הוא ששוב למדנו משהו לקראת מטרה מסוימת, ששוב העשרנו איכשהו את הידיעה שלנו. והמטרה העילאית שלנו היא זו: שנדע בצורה מדויקת יותר כמה עוד עלינו לדעת. אז, נהיה חדורים יותר ויותר באמת האמירה הקדומה של סוקרטס: "ככל שאדם לומד, כך הוא יודע יותר כמה מעט הוא יודע." אך, הכרה זו טובה רק כאשר היא אינה וידוי של השלמה פסיבית, נוחה, אלא מעידה על רצון חי ומאמץ לקראת ידיעה גדלה והולכת לעד. אל לנו לקבל כמה מעט אנו יודעים באמרנו: "היות שאיננו יכולים לדעת הכול, אין בכלל טעם ללמוד משהו; הבה נשב בחיבוק ידיים." זו תהיה תוצאה שגויה של מחקר מדעי-רוחי. התוצאה הנכונה

צריכה להיות עוד ועוד השראה לשאיפה נוספת; להתייחס לכל דבר חדש אשר נלמד כשלב נוסף לקראת השגתם של שלבים עילאיים יותר.

בהרצאות אלה היינו צריכים לומר הרבה על אודות מחשבת-הגאולה בלי להשתמש במילה לעתים קרובות מדי. מחשבת-גאולה זו צריכה להיות מורגשת על-ידי מי שמחפש אחר הרוח כאילו הורגשה על-ידי מבשר גדול של מדע הרוח שלנו; שהיא קשורה לנפשנו ומופקדת בה רק כתוצאה משאיפתנו לקראת המטרות הנעלות ביותר של הכרה, רגש ורצון. וכפי שמבשר גדול זה מחבר את המילה 'גאולה' למילה 'שאיפה' ומבטא זאת במשפט – "מי שאף לא פעם מוותר על השאיפה, אותו יכולים אנו לגאול" – כך אנתרופוסוף צריך לחוש תמיד. הגאולה האמיתית יכולה להיתפס ולהיות מורגשת ולרצות אותה בתחומה שלה רק על-ידי מישהו שאינו מרים ידיים לעולם.

מי ייתן שסדרה זו של הרצאות – שהייתה קרובה במיוחד ללבי, כי הרבה מאוד היה צריך להיאמר בה ביחס למחשבת-הגאולה – תהווה תמריץ להמשך מאמצינו; מי ייתן שנמצא את עצמנו מאוחדים יותר ויותר במאמצינו במהלך התגשמות זאת ובהתגשמויות מאוחרות יותר. מי ייתן שזה יהיה הפרי אשר נובע ממחקרים כאלה. בדברים אלה נסיים, בלקחנו עמנו כגירוי את המחשבה שעלינו להפעיל בתוכנו ללא הרף, כדי שנוכל לראות את מה שהכריסטוס מהווה מצד אחד, ומצד שני נתקרב לגאולה אשר משתחררת לא רק מנתיב-האדמה התחתון וגורל-האדמה, אלא גם מכל דבר אשר מעכב את האדם מהשגת כבודו כאדם. אך, דברים אלה כתובים באמת רק בדברי הימים של הרוח. כי, הכתב שאפשר לקרוא בממלכות הרוח הוא הכתב האמיתי היחיד. לכן, הבה נשאף לקרוא את הפרק העוסק בכבוד האדם ומשימתו, בכתב שבו דברים אלה ניצבים כתובים בעולמות הרוח.

*

רשימת ספרים בהוצאת בדולח

רשימת הספרים בהוצאת בדולח מופיעה באתר:

<https://bdolah-books.wixsite.com/bdolah-books>